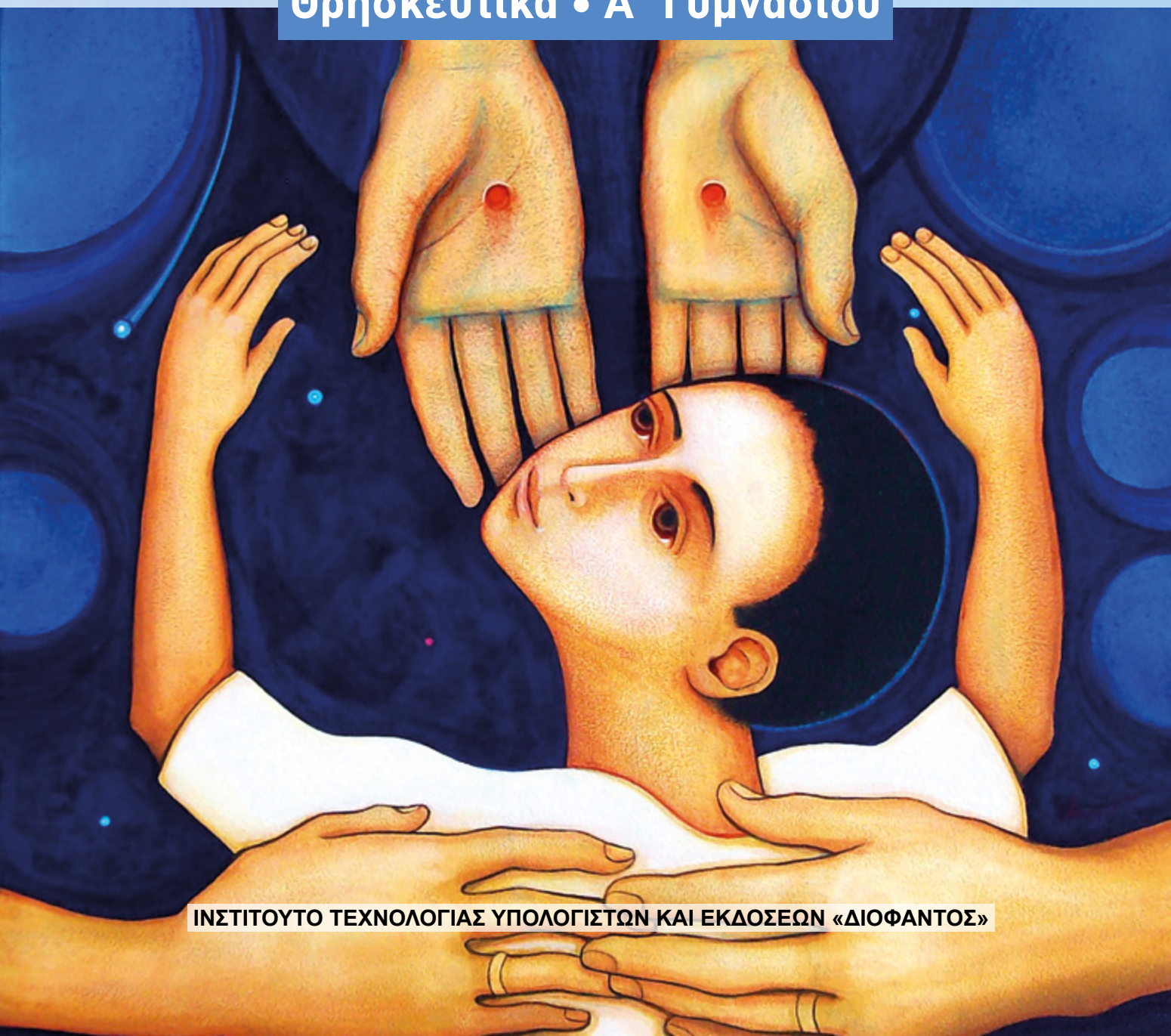

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κυριακή Τριανταφυλλίδου - Δήμητρα Κολάση

Θεός και Άνθρωπος

Θρησκευτικά • Α΄ Γυμνασίου

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Θεός
και
Άνθρωπος

Θρησκευτικά Α΄ Γυμνασίου

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Παπαρνάκης Αθανάσιος

Εν ενεργεία μέλος Διδακτικού
Ερευνητικού Προσωπικού Πανεπιστημίου

Αξιολογήτρια

Τσιτουρουδη Αναστασία

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής

Γερμάνης Φίλιππος

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Κυροδήμου Ευσταθία

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Τσομπάνη Ειρήνη

Διπλωματούχος τεχνολογίας γραφιστικών τεχνών

**Υπεύθυνη του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Ειρήνη Παπαδάκη,

Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ

Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας

Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων
στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων»
με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα
«Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κυριακή Τριανταφυλλίδου - Δήμητρα Κολάση

Θεός και Άνθρωπος

Θρησκευτικά Α΄ Γυμνασίου

Ανάδοχος συγγραφής: Εκδόσεις Έν πλω

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Κυριακή Τριανταφυλλίδου, εκπαιδευτικός θεολόγος, Μ.Α., Θρησκευτική Εκπαίδευση
Δήμητρα Κολάση, εκπαιδευτικός θεολόγος, Μ.Α., Επιστήμες Αγωγής

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

«Το δώρο» (*the gift*), **Michael D. O'Brien**

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Καλλιόπη Βγόντζα, Γραφικές Τέχνες **ΛΥΧΝΙΑ Α.Ε.**
Εκδόσεις **Εν Πλω**

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ:

Χρήστος Δράκος
Χαράλαμπος Θεοδώρου

Αγαπητά μας παιδιά,

με μεγάλη χαρά σας καλωσορίζουμε στο βιβλίο μας.

Με το βιβλίο αυτό θα πορευτούμε στη φετινή πρώτη σας χρονιά στο Γυμνάσιο. Σε αυτή την πορεία όμως είναι σημαντικό να βρεθούμε συνοδοιπόροι. Πρόκειται για μια πορεία όπου δεν θα είστε μόνα σας, αλλά μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας και με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών σας, ώστε να συνεργαστείτε, να συμπροβληματιστείτε, να συζητήσετε και να φθάσετε στον τελικό προορισμό: Στον «Θεό και Άνθρωπο». Ο τίτλος του βιβλίου, «Θεός και Άνθρωπος», παραπέμπει σε μια γνωριμία· γνωριμία με τον Χριστό, που είναι Θεός και Άνθρωπος, αλλά και με τον άνθρωπο και επομένως με τον ίδιο μας τον εαυτό. Τα κείμενα δεν προορίζονται για απομνημόνευση, αλλά για ουσιαστική έρευνα, συνεργασία και επαφή με τη θεολογική σκέψη της χριστιανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Είναι η αφορμή για να ξεκινήσετε μια πορεία μάθησης που σχετίζεται με την προσωπική σας ζωή.

Ευχόμαστε αυτή η πορεία να είναι ευχάριστη και ουσιαστική!

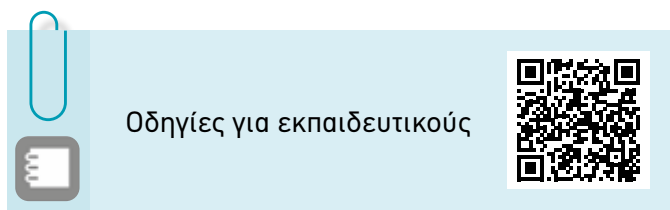
Σημαντικά εργαλεία:

Δραστηριότητες

Συχνά το βιβλίο σας καλεί να προβληματιστείτε και να αποτυπώσετε τις σκέψεις και τις ιδέες σας. Αφού τις σημειώσετε στο βιβλίο σας, θα κληθείτε να μοιραστείτε όσα γράψατε με τον διπλανό/τη διπλανή σας και στη συνέχεια με τη μικρή ομάδα που θα δημιουργήσετε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας. Το τελικό αποτέλεσμα της συζήτησής σας θα το κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης μέσα από εκπρόσωπο που θα έχετε ορίσει από πριν. Μέσα από τη διαδικασία αυτή προσδοκούμε να μάθετε να εκφράζετε τις σκέψεις σας αλλά και να ακούτε με σεβασμό τις απόψεις των άλλων. Οι δραστηριότητες αυτές στοχεύουν να σας ενεργοποιήσουν, ώστε να κατακτήσετε νέες γνώσεις, όχι μόνο μέσα από τη δική σας έρευνα και παρατήρηση, αλλά και μέσα από τον διάλογο με τη σχολική κοινότητα.

Ψηφιακό υλικό

Τα QR Codes που συνοδεύουν τα μαθήματα σας προσφέρουν πληροφορίες και υλικό για περισσότερη εμβάθυνση σε κάποια θέματα. Μπορείτε να ασχοληθείτε με αυτά προαιρετικά και εφόσον υπάρχει διαθέσιμος χρόνος.

Περιεχόμενα

Θεός.....	9
Ενότητα 1 Ο Θεός είναι αγάπη.....	10
1.1 Υπάρχει τέλειος γονέας;.....	10
1.2 Τι έχουμε ανάγκη;.....	13
1.3 Ένας Θεός πρότυπο ζωής!.....	18
Ενότητα 2 Ο Θεός ως σύμβουλος	22
2.1 Προς τα πού πάμε για τη ζωή;.....	22
2.2 Ποιος/α νοιάζεται για τους κανόνες;.....	26
Κόσμος Θεού.....	29
Ενότητα 3 Η ζωή ως δώρο του Θεού: Ο κόσμος δημιούργημα του Θεού.....	30
3.1Μια μεγάλη αλήθεια!.....	30
Ενότητα 4 Ζωή με τον Θεό: Ο άνθρωπος δημιούργημα του Θεού	35
4.1 Ποιος/α είμαι;.....	35
4.2 Ζωή με σκοπό	38
4.3 Πώς να ζω;.....	41
Ενότητα 5 Ζωή μακριά απ' τον Θεό: Ο άνθρωπος φεύγει απ' τον Παράδεισο	45
5.1 Τι πάει λάθος;.....	45
Άγιοι	51
Ενότητα 6 Οι άνθρωποι συνομιλούν με τον Θεό	52
6.1 Ζωή με την παρουσία του Θεού	52
Ενότητα 7 Οι άνθρωποι ζητούν καθοδήγηση από τον Θεό	56
7.1 Ζωή με δοκιμασίες.....	56
7.2 Ζωή κάτω από την προστασία του Θεού.....	62
7.3 Ζωή προς την ελευθερία.....	66
Ενότητα 8 Οι άνθρωποι του Θεού διακονούν τους άλλους ανθρώπους	71
8.1 Έχεις το θάρρος;	71
8.2 Τι έχει αξία;.....	74
Ενότητα 9 Άνθρωποι που δείχνουν τον δρόμο προς τον Θεό	77
9.1 Επιλέγοντας τη χαρά.....	77
9.2 Επανεκκίνηση ζωής.....	82

Ενότητα 10 Ο Θεός ανάμεσα στους ανθρώπους	88
10.1 Ποιος ήρθε;.....	88
10.2 Τέλειο!	93
10.3 Τι ονειρεύεται ο άνθρωπος;	96
10.4 Ανταπόκριση.....	99
Ενότητα 11 Ο Χριστός αγαπάει όλους τους ανθρώπους	102
11.1 Μια αγκαλιά.....	102
11.2 Αγάπη αλληλέγγυα: Το άνοιγμα της αγκαλιάς.....	107
Ενότητα 12 Ο Χριστός αποδέχεται και συγχωρεί.....	111
12.1 Υπόσχεση αλλαγής.....	111
12.2 Τόσο διαφορετικοί, μα τόσο ίσοι.....	115
12.3 Τα παιδιά βρίσκουν φωνή.....	120
Ενότητα 13 Ο Χριστός θεραπεύει την ψυχή και το σώμα.....	124
13.1 Άσ'το πάνω μου.....	124
13.2 Είμαι δίπλα σου.....	128
13.3 Αληθινές σχέσεις	133
Ενότητα 14 Ο Χριστός θυσιάζεται	136
14.1 Όταν η αδυναμία γίνεται δύναμη	136
14.2 Ανάμνηση ενότητας	140
14.3 Μέχρι πού φτάνει η αγάπη;	144
Ενότητα 15 Ο Χριστός νικά τον θάνατο.....	152
15.1 Χαίρετε, δηλαδή να χαίρεστε!.....	152
15.2 Αποχαιρετισμός γεμάτος ελπίδα	158
Γλωσσάρι.....	162
Εικονιστικό Υλικό	165
Ηχητικά Αρχεία και Βίντεο ψηφιακού υλικού	165
Βιβλιογραφία.....	166

Θεός

«Ο Χριστός το Άλφα και το Ωμέγα», π. Σταμάτης Σκλήρης, εικόνα σε ξύλο, 2017.

Ο Θεός είναι αγάπη

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Γιατί αποκαλούν οι χριστιανοί τον Θεό «Πατέρα»;
- ☛ Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να ζουν οι άνθρωποι με τον Θεό και μεταξύ τους;
- ☛ Τι υπόδειγμα ζωής δίνει ο Τριαδικός Θεός;

1.1 Υπάρχει τέλειος γονέας;

Πάτερ ἡμῶν
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...

λέξεις κλειδιά

Ἰδανικός γονέας

Θεός

Τι ιδέα κι αυτή
να λέμε τον
Θεό 'Πατέρα'!
Είναι δηλαδή σαν
τον μπαμπά μου;

Η ζωή μας έχει ευχάριστες, αλλά και δύσκολες στιγμές. Το ίδιο και η σχέση με τους γονείς μας ή αυτούς που μας φροντίζουν. Υπάρχει άραγε κάτι ιδανικό; Υπάρχει τέλειος πατέρας ή τέλεια μητέρα; Πώς περιγράφεις έναν τέλειο γονέα;

☞ **Ο τέλειος γονέας είναι/έχει** _____

Οι χριστιανοί συχνά ονομάζουν τον Θεό «**Πατέρα**». Αυτός όμως δεν έχει καμία ανθρώπινη ατέλεια ή ελάττωμα.

Υπογράμμισε στα παρακάτω αποσπάσματα από την Αγία Γραφή* μερικά από τα χαρακτηριστικά του τέλειου γονέα:

- Όπως σπλαχνίζεται (συμπονά και αγαπά) ο πατέρας τα παιδιά του, έτσι σπλαχνίζεται ο Κύριος εκείνους που τον σέβονται. (Ψαλμός 102: 13)
- Όπως παρηγορεί μια μητέρα το παιδί της, έτσι κι εγώ θα σας παρηγορήσω. (Ησαΐας 66: 13)
- Όποια μέρα κι αν Σου ζητήσω τη βοήθειά Σου, άκουσέ με αμέσως και μην αργήσεις. Με τη δύναμή Σου θα μου δώσεις θάρρος και θα παρηγορήσεις την ψυχή μου. (Ψαλμός 137: 3)
- Αν πορευτώ μέσα σε στενοχώρια θα μου χαρίσεις τη ζωή· τα χέρια σου θ' απλώσεις προστατευτικά και θα με σώσει το δεξί σου χέρι από την οργή των εχθρών μου. (Ψαλμός 137: 7)
- Γιατί είναι βράχος, τέλεια τα έργα του· οι δρόμοι του όλοι με δικαιοσύνη. Θεός πιστός και δίχως αδικία, Θεός ευθύς και δίκαιος. (Δευτερονόμιο 32:4)
- Αυτός (ο Θεός) είναι ο πατέρας των ορφανών και ο υπερασπιστής των χηρών. (Ψαλμός 67: 6)
- Εσύ, ο Θεός μου, είσαι ο προστάτης μου και το καταφύγιό μου και σε σένα θα ελπίζω. (Ψαλμός 90:2)

Σχηματίστε μικρές ομάδες (3-4 παιδιών).

Συζητήστε για να συγκρίνετε και να σχολιάσετε όσα υπογραμμίσατε.

Στη συνέχεια όλες και όλοι συμπληρώστε μαζί το παρακάτω πλαίσιο.

Στο τέλος ένας/μία από την κάθε ομάδα θα σηκωθεί και θα γράψει στον πίνακα

μία από τις λέξεις που συναποφασίσατε.

☞ Ο Θεός είναι..... διότι.....

Ρίξε μια ματιά στην καταγραφή που έκανες στην αρχή του μαθήματος περιγράφοντας τον τέλειο γονέα. Ποια από αυτά τα χαρακτηριστικά έχει ο Θεός, σύμφωνα με την Αγία Γραφή*;

Όλοι οι χριστιανοί είναι αδέρφια, που έχουν «υιοθετηθεί» από τον Θεό Πατέρα, όταν βαπτίστηκαν. Γι' αυτό ο Άγιος Βασίλειος το Βάπτισμα* το ονομάζει «δώρο υιοθεσίας*»).

Αλλάζει κάτι στη ζωή κάποιου/ας που γνωρίζει ότι ανήκει στη μεγάλη οικογένεια των χριστιανών και έχει τον Θεό πατέρα; Τι νιώθει; Γράψε την απάντησή σου σε ένα αυτοκόλλητο χαρτί και κόλλησέ το δίπλα στα άλλα χαρτιά των συμμαθητών/τριών σου, πάνω σε ένα μεγάλο χαρτόνι που θα αναρτήσετε στην τάξη.

Διάβασε τα λόγια ενός Αγίου της εκκλησίας που περιγράφει τον Θεό ως τέλειο γονέα!

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Από όσα έμαθα θα θυμάμαι/θα ξανασκεφτώ...

Με όσα έμαθα νιώθω...

1.2 Τι έχουμε ανάγκη;

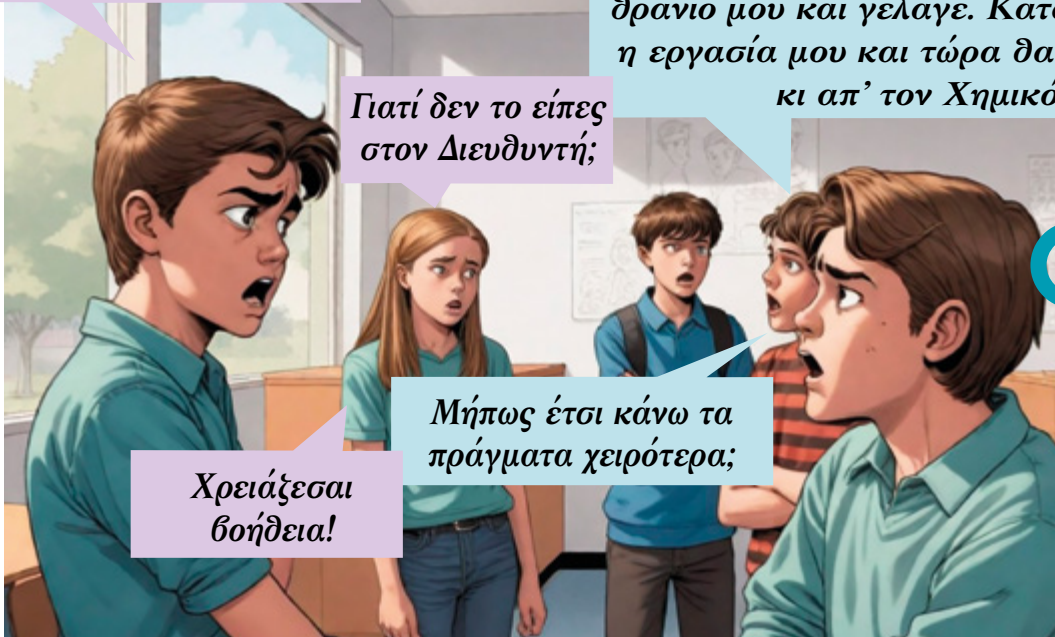
Πάλι τσακώνονται αυτοί;

Εμένα αυτός ο τύπος με τρομάζει. Προχθές έριξε όλα τα τετράδια απ' το θρανίο μου και γέλαγε. Καταστράφηκε η εργασία μου και τώρα θα τ' ακούσω κι απ' τον Χημικό.

Γιατί δεν το είπες στον Διευθυντή;

Μήπως έτσι κάνω τα πράγματα χειρότερα;

Χρειάζεσαι βοήθεια!

λέξεις κλειδιά

Προσευχή

Σχέσεις

Πολλές είναι οι αφορμές για να αισθανθεί κανείς φόβο, άγχος, ταραχή και οι άνθρωποι αναζητούν τρόπους για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες στη ζωή τους. Οι χριστιανοί απευθύνονται στον Θεό προκειμένου να βρουν βοήθεια.

Σε ποιες άλλες περιπτώσεις οι άνθρωποι απευθύνονται με την προσευχή τους στον Θεό; Κάνε μια μικρή λίστα και στη συνέχεια συζήτησέ την με τον διπλανό σου/τη διπλανή σου και συμπλήρωσε ό,τι κάνει την απάντησή σου πιο ολοκληρωμένη:

☞ Οι άνθρωποι προσεύχονται όταν...

Με βάση όσα συζητήσατε με τους διπλανούς σας σκεφτείτε:

☞ Πότε οι άνθρωποι απευθύνονται στον Θεό, όταν έχουν δυσκολίες ή όταν είναι χαρούμενοι; Για ποιο λόγο;

Την απάντηση θα την βρούμε στην πολύ γνωστή και βασική προσευχή των χριστιανών, την οποία δίδαξε στους ανθρώπους ο ίδιος ο Χριστός:

Εκκλησιαστικό κείμενο	Μετάφραση	Ερμηνευτικά σχόλια
Πάτερ ἡμῶν	Πατέρα μας,	Με το να απευθύνομαι στον Θεό λέγοντας «Πατέρα μας» και όχι «Πατέρα μου» αναγνωρίζω ότι όλοι οι άνθρωποι είναι αδέρφια μου (ανεξάρτητα απ' τη φυλή, τις ιδέες και τις πράξεις τους), ανήκουμε όλοι στην ίδια οικογένεια και πρέπει να προσπαθούμε να συνυπάρχουμε με αγάπη και κατανόηση. Ταυτόχρονα αναγνωρίζω ότι εγώ, όπως όλοι, είμαι αγαπημένο παιδί του Θεού. Επομένως αυτός θα με φροντίσει και θα με προστατέψει.
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,	επουράνιε,	Η έκφραση αυτή δεν εννοεί ότι ο Θεός βρίσκεται κάπου ψηλά στον ουρανό, αλλά ότι αγκαλιάζει όλο τον κόσμο και βρίσκεται παντού, όπως ο ουρανός γύρω από τη γη.
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.	ας αγιασθεῖ το ὄνομά Σου,	Ευχόμαστε να σέβονται όλοι τον Θεό και να φτάσει η αγιότητά του και τα άγια έργα του στη ζωή μας.
Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.	ας ἔλθει ἡ βασιλεία Σου,	Η Βασιλεία του Θεού* είναι ένας κόσμος χωρίς αδικία, χωρίς κακία, χωρίς μίσος, θλίψη και πόνο. Η Βασιλεία του Θεού είναι ειρήνη, ενότητα, χαρά και αγάπη. Οι χριστιανοί προσεύχονται δηλαδή να γίνει ο κόσμος Παράδεισος*.
Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.	ας γίνει το θέλημά Σου ὅπως στον ουρανό, ἔτσι και στη γη.	Το θέλημα των ανθρώπων είναι εγωκεντρικό (εγώ να καταναλώσω, εγώ να φανώ καλύτερος/η, εγώ να περνάω καλά). Αυτό που θέλει ο Θεός (το θέλημά του) είναι αγάπη, είναι το καλό όλων. Όταν όλοι οι άνθρωποι θέλουν και πραγματοποιούν αυτό που θέλει ο Θεός, τότε η γη γίνεται Παράδεισος.
Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.	Δώσε μας σήμερα τον απαραίτητο (για την ζωή μας) ἄρτο.	Ζητάμε από τον Θεό να φροντίσει και να καλύψει όλες μας τις ανάγκες.
Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.	Συγχώρησε τα αμαρτήματά μας ὅπως και ἡμεῖς συγχωρούμε τα αμαρτήματα των άλλων.	Ζητάμε συγχώρεση για ὅ,τι κακό έχουμε κάνει, αφού πρώτα συγχωρέσουμε εμείς εκείνους που μας έχουν κάνει κακό.
Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.	Προστάτευσέ μας ἀπὸ δοκιμασίες. Περιφρούρησέ μας ἀπὸ τον πονηρό.	Ζητάμε προστασία ἀπὸ τον Θεό να μην κάνουμε κακό και δύναμη να αντισταθούμε στον πειρασμό του κακού. Να είμαστε ελεύθεροι ἀπὸ την επίδραση του κακού στη ζωή μας.

* Η μετάφραση είναι του π. Θεοδοσίου Μαρτζούχου

- ☞ Σύγκρινε τη λίστα που έγραψες πιο πάνω και σημείωσε ποιες από τις περιπτώσεις που απευθύνονται οι άνθρωποι προς τον Θεό αναφέρονται στο Πάτερ ημών.

Σύμφωνα με το Πάτερ ημών:

- ☞ Τι είναι και τι κάνει ο Θεός για μένα; _____

- ☞ Τι είμαι για τον Θεό και τι του ζητώ; _____

- ☞ Τι είμαι και τι κάνω εγώ για τους άλλους ανθρώπους; _____

Ας χωριστούμε σε δύο μεγάλες ομάδες.

Η **πρώτη ομάδα** θα σταθεί έτσι ώστε να σχηματίσει έναν κύκλο κοιτώντας προς τα έξω. Η **δεύτερη ομάδα** θα σχηματίσει έναν άλλο κύκλο γύρω από την πρώτη ομάδα κοιτώντας την (δημιουργούμε κατά κάποιο τρόπο δυάδες που κοιτάζονται). Κάθε μέλος της πρώτης ομάδας λέει στη δυάδα της αυτό που έχει γράψει στην παραπάνω 1η ερώτηση («Ο Θεός για μένα...»). Το αντίστοιχο μέλος της δεύτερης ομάδας λέει αυτό που έχει γράψει στην 3η ερώτηση («Εγώ για τους άλλους ανθρώπους...»). Με το σύνθημα της καθηγήτριας/του καθηγητή αλλάζουμε δυάδα μετακινούμενοι/ες ένα βήμα δεξιά. Επαναλαμβάνουμε τις απαντήσεις και τη διαδικασία τέσσερις φορές.

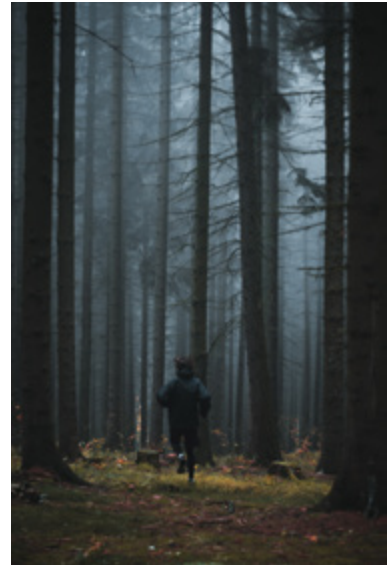
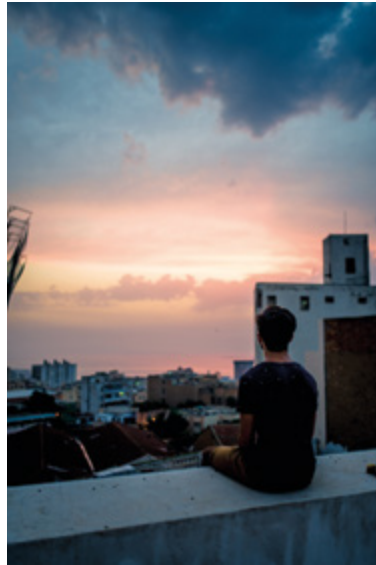
Στη συνέχεια ας καθίσουμε στις θέσεις μας και ας συζητήσουμε τις απαντήσεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

Σχηματίσετε τώρα μικρές ομάδες (3-4 ατόμων).

Κάθε ομάδα θα παρατηρήσει μία διαφορετική φωτογραφία και θα αποφασίσει:

- ✦ Με ποια φράση από το «Πάτερ ημών» νομίζετε ότι ταιριάζει καλύτερα;
- ✦ Ας συζητήσετε με την ομάδα σας για ποιον λόγο τις αντιστοιχίσατε.

Όταν συμβαίνουν τα παραπάνω εγώ είμαι/αισθάνομαι... (συμπλήρωσε όσα σχετίζονται με τη φωτογραφία που επεξεργάστηκε η ομάδα σου)

- ☞ Ασφαλής, διότι _____
- ☞ Αγαπημένος/η, διότι _____
- ☞ Συγχωρεμένος/η, διότι _____
- ☞ Γαλήνιος/α, διότι _____
- ☞ Χαρούμενος /η, διότι _____
- ☞ Κάτι άλλο _____

Όταν οι άνθρωποι ρώτησαν τον Ιησού -τον Κύριο, όπως τον αποκαλούν οι χριστιανοί- «πώς να προσευχόμαστε;», αυτός τους υπέδειξε το «Πάτερ ημών». Γι' αυτό και η προσευχή αυτή είναι γνωστή και ως «**Κυριακή Προσευχή**» (δηλαδή η προσευχή του Κυρίου).

Το Πάτερ ημών είναι η πιο διάσημη προσευχή των χριστιανών σε όλον τον κόσμο. Εκατομμύρια άνθρωποι την λένε καθημερινά πολλές φορές την ημέρα.

Αναζήτησε στο διαδίκτυο ή ρώτησε κάποιον στο σχολείο σου ή γνωστό σου πώς είναι η αρχή του «Πάτερ ημών» σε μια άλλη γλώσσα.

Προσπάθησε να το μάθεις ή να το γράψεις σε ένα χρωματιστό χαρτί.

Στεκόμαστε όλοι και όλες όρθιοι/ες σε σειρά και λέμε ή δείχνουμε τις δύο πρώτες λέξεις του Πάτερ ημών σε άλλη γλώσσα.

Δημιουργούμε μια σύνθεση με όσα συγκεντρώσαμε

και γράφουμε όλοι και όλες γύρω από αυτήν ένα συναίσθημα και μια σκέψη.

Εδώ μπορείς να ακούσεις το Πάτερ ημών σε διάφορες γλώσσες. Μπορείς να τις αναγνωρίσεις:

Η εκκλησία του Πάτερ Νόστερ στα Ιεροσόλυμα

1.3 Ένας Θεός πρότυπο ζωής!

Είδες τι έγινε χθες στον αγώνα μπάσκετ;

Μα ήταν δυνατόν να τον χάσω; Έσκισε πάλι ο Γιάννης!

Ναι, αλλά δεν ήταν μόνος του. Έδινε ρυθμό σε όλη την ομάδα.

Σίγουρα. Είναι, λέει κάτι που το έμαθε από την οικογένειά του: να μην κοιτά μόνο τον εαυτό του, αλλά να λειτουργεί υποστηρίζοντας και τους άλλους. Έχει ενότητα η ομάδα του.

Όλοι και όλες επηρεαζόμαστε από τα πρότυπά μας και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε και αναπτυσσόμαστε. Ας κάνουμε μια έρευνα στην τάξη μας:

Συμπλήρωσε τις πιθανές απαντήσεις στον παρακάτω πίνακα:

- ☞ Τα παιδιά που ζουν σε μια οικογένεια η οποία διαρκώς επικρίνει και απορρίπτει, τα ίδια αισθάνονται _____ και μαθαίνουν να φέρονται _____.
- ☞ Τα παιδιά που φοιτούν σε ένα σχολείο όπου ενισχύεται ο ανταγωνισμός αισθάνονται _____ και μαθαίνουν να φέρονται _____.
- ☞ Τα παιδιά που ζουν σε μία χώρα όπου δεν σέβονται τους πολίτες, τα ίδια αισθάνονται _____ και μαθαίνουν να φέρονται _____.

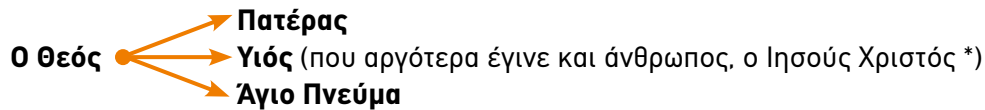
Ας συζητήσουμε με δύο συμμαθητές/συμμαθήτριές μας για να ανταλλάξουμε απόψεις.

Στη συνέχεια συζητάμε τα αποτελέσματά μας στην ολομέλεια της τάξης

με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού.

- ✦ Ποιο είναι το αντίδοτο στις παραπάνω δυσάρεστες καταστάσεις;
- ✦ Πώς μπορούν οι άνθρωποι που ζουν σε αυτές τις συνθήκες να διορθώσουν τη συμπεριφορά τους και νιώσουν καλύτερα;
- ✦ Τι θα γινόταν εάν αυτοί οι άνθρωποι είχαν καλύτερα πρότυπα, υποστηρικτικά και δημοκρατικά περιβάλλοντα;

Οι χριστιανοί πιστεύουν στον ένα και μοναδικό Θεό που είναι τρία ξεχωριστά Πρόσωπα:

Αυτά αποτελούν την **Αγία Τριάδα**. Ο Πατέρας, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα είναι Πρόσωπα τόσο αγαπημένα και ενωμένα ώστε είναι **Ένας Θεός**. Η αγάπη και η ενότητα των Προσώπων της Αγίας Τριάδας αποτελούν πρότυπο για τη ζωή των χριστιανών.

Η Αγία Γραφή έχει πολλές αναφορές στη φανέρωση του Τριαδικού Θεού. Μια από αυτές είναι η Βάπτιση του Ιησού. Όταν ο Ιησούς, ο Υιός του Θεού, ήταν τριάντα ετών, ξεκίνησε τη δημόσια δράση του στον κόσμο, δηλαδή μίλαγε στους ανθρώπους για τη Βασιλεία * του Θεού και έκανε θαύματα, αποκαλύπτοντας τον κόσμο του Θεού. Στο ξεκίνημα του έργου του πήγε στον Ιορδάνη ποταμό, όπου ένας μεγάλος προφήτης, ο Ιωάννης, βάπτιζε, δηλαδή βύθιζε στο νερό τους ανθρώπους, ώστε να καθαρίσουν τις ψυχές τους από την αμαρτία, όπως το σώμα τους. Ο Ιησούς ήταν αναμάρτητος, γι' αυτό και βγήκε αμέσως από το νερό, διότι δεν είχε αμαρτίες για να ξεπλυθούν. Βαπτίστηκε για να δώσει υπόδειγμα σε μας, αλλά και για να μας φανερωθεί κάτι πολύ σημαντικό:

Εκείνες τις μέρες ήρθε ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας και βαπτίστηκε στον Ιορδάνη από τον Ιωάννη. Κι αμέσως, ενώ έβγαινε από το νερό, είδε ν' ανοίγουν οι ουρανοί, και το Πνεύμα σαν περιστέρι να κατεβαίνει πάνω του. Τότε μια φωνή ακούστηκε από τα ουράνια: «Εσύ είσαι ο αγαπημένος μου Υιός, εσύ είσαι ο εκλεκτός μου».

Ευαγγέλιο κατά Μάρκον 1:9-11

Η Βάπτιση του Χριστού, Γεώργιος Κόρδης

Κατά τη Βάπτιση του Ιησού φανερώθηκε η Αγία Τριάδα.

Διάβασε προσεκτικά το κείμενο και σημείωσε:

- ☞ Ο Θεός Πατέρας φανερώνεται μέσα από _____
- ☞ Ο Υιός του Θεού είναι _____
- ☞ Το Άγιο Πνεύμα εμφανίζεται ως _____

Συζήτησε τις απαντήσεις σου με τον διπλανό/τη διπλανή σου και παρουσιάστε τες στην ολομέλεια της τάξης.

Ο Άγιος Πατρίκιος, που έζησε τον 5ο μ.Χ. αιώνα, αγαπούσε τόσο πολύ τον Θεό, ώστε ήθελε να διαδώσει παντού την πίστη του, για να βρουν και άλλοι άνθρωποι την χαρά που βίωνε μέσα από την πίστη αυτή. Έτσι αποφάσισε να ταξιδέψει μέχρι την Ιρλανδία. Εκεί, προκειμένου να εξηγήσει στους Ιρλανδούς την πίστη στην Αγία Τριάδα, χρησιμοποίησε ένα τριφύλλι.

- ☛ **Σκέφτεσαι για ποιον λόγο ο Άγιος Πατρίκιος χρησιμοποίησε το τριφύλλι ως σύμβολο της Αγίας Τριάδας;**

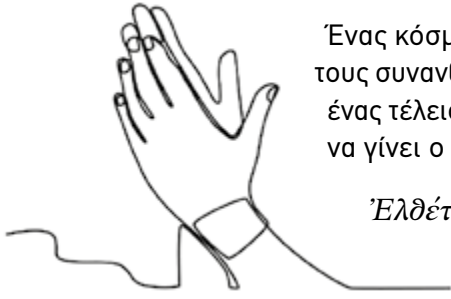
Ο Ιησούς προσευχήθηκε για τους μαθητές του:
 «Εγώ γι' αυτούς παρακαλώ..., Αγιε Πατέρα, διατήρησέ τους στην πίστη...
 για να μείνουν ενωμένοι όπως εμείς... Εγώ ενωμένος μαζί τους κι εσύ
 ενωμένος μαζί μου, ώστε ν' αποτελούν μια τέλεια ενότητα, κι έτσι ο κόσμος
 να καταλαβαίνει ότι... αγάπησες κι αυτούς όπως αγάπησες εμένα».
 Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 17:9-11, 23

Στην Καινή Διαθήκη η Αγία Τριάδα συνδέεται με πολλές προτροπές και συμβουλές για το πώς να ζουν οι χριστιανοί. Μερικές είναι:

Η χάρη του Κυρίου Ιησού Χριστού και η αγάπη του Θεού και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος ας είναι μαζί με όλους σας. Β' προς Κορινθίους επιστολή 13:13

...Να ανέχεστε με αγάπη ο ένας τον άλλο και να προσπαθείτε να διατηρείτε, με την ειρήνη που σας συνδέει μεταξύ σας, την ενότητα που δίνει το Πνεύμα του Θεού. Προς Εφεσίους επιστολή 4:2-3

- ☛ **Σύμφωνα με τις παραπάνω συμβουλές, όσοι και όσες πιστεύουν στην Αγία Τριάδα καλούνται να ζήσουν μια ζωή όπου όλοι οι άνθρωποι θα ...**

Ένας κόσμος, όπου όλοι αισθάνονται αγαπημένοι απ' τον Θεό και απ' τους συνανθρώπους τους και ζουν με πνεύμα ενότητας και αγάπης, είναι ένας τέλειος κόσμος. Ουσιαστικά οι χριστιανοί εύχονται και επιδιώκουν να γίνει ο κόσμος ένας Παράδεισος!

Έλθέτω ή βασιλεία σου!

Ας προσπαθήσουμε να κάνουμε τον κόσμο Παράδεισο, έχοντας σαν πρότυπο την αγάπη και την ενότητα της Αγίας Τριάδας και ας επιχειρήσουμε να δημιουργήσουμε μερικούς κανόνες συνύπαρξης στη σχολική μας κοινότητα. Ας μην γράψουμε απαγορεύσεις – τι δεν πρέπει να κάνουμε – όσο το τι θα προσπαθήσουμε να κάνουμε καθημερινά. Ας γράψει ο καθένας/η καθεμία τρεις κανόνες που θεωρεί πολύ σημαντικούς και ας τους συζητήσουμε στις ομάδες μας. Στο τέλος θα γράψουμε τους κανόνες συνύπαρξης που συμφωνήσαμε όλοι και όλες μαζί σε ένα χαρτόνι που θα διακοσμήσουμε. Τους κανόνες αυτούς θα τους βάλουμε στον τοίχο της τάξης ώστε να τους θυμόμαστε και να τους εφαρμόζουμε.

Ο Ρώσος αγιογράφος, Αντρέι Ρουμπλιώφ, το 1425, αγιογράφησε τη διασημότερη εικόνα της Αγίας Τριάδας. Ξεχωρίζει για τις εξαϋλωμένες, ειρηνικές μορφές. Αποτελεί για τους χριστιανούς σύμβολο ισότητας και ενότητας. Σήμερα η εικόνα αυτή βρίσκεται στην Πινακοθήκη Tretyakov στη Μόσχα.

Ο εκκλησιαστικός ύμνος «Φῶς Ἰλαρόν» (= γλυκό, χαρμόσυνο φως) απευθύνεται στον Χριστό που είναι ένα από τα Πρόσωπα της Αγίας Τριάδος.

Στον βίο του Αγίου Σπυριδωνα αναφέρεται ένα περιστατικό στο οποίο ο Άγιος, θέλοντας να εξηγήσει το δόγμα της Αγίας Τριάδας, έφερε το παράδειγμα ενός κεραμιδιού. Το κεραμίδι ενώ είναι ένα αντικείμενο, αποτελείται από τρία διαφορετικά στοιχεία: Νερό, χώμα και φωτιά.

Ο Θεός ως σύμβουλος

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ✎ Πού μπορούμε να βρούμε απαντήσεις στα ερωτήματα της ζωής;
- ✎ Πώς σχετίζονται οι εντολές του Θεού με τις σχέσεις των ανθρώπων;

2.1 Προς τα πού πάμε για τη ζωή;

Ο πατέρας μου χθες δεν μπορούσε να βρει μια εταιρία και έψαξε στο GPS. Αν δεν ήταν αυτό ακόμα θα περιπλανιόταν στους δρόμους...

Στη χθεσινή εκδρομή πήρα μια τρομάρα! Ξεχάστηκα σε ένα περίπτερο και έχασα τους υπόλοιπους. Ευτυχώς είδα μια ταμπέλα που έλεγε το όνομα του Μουσείου που θα επισκεπτόμασταν. Ακολούθησα την κατεύθυνση και σας βρήκα αμέσως...

Ναι! Το GPS σου δίνει ακριβείς οδηγίες. Αν δεν τις ακολουθήσεις χάνεσαι!

Λέξεις κλειδιά

Εντολές
Οδοδείκτες

Κάπως έτσι είναι και η ζωή μας. Προχωράμε και κάπου στον δρόμο... χανόμαστε. Δεν ξέρουμε πώς να φερθούμε, πώς να λύσουμε τις διαφορές μας, τι να αποφασίσουμε. Η συνύπαρξη με άλλους ανθρώπους κάνει τα πράγματα ακόμα πιο πολύπλοκα. Τι μπορεί να μας βοηθήσει; Υπάρχει GPS για την πορεία μας στον κόσμο; Ποιος μπορεί να είναι οι οδηγίες για τη ζωή μας;

Οι χριστιανοί σε όλον τον κόσμο αναζητούν αυτές τις οδηγίες στην Αγία Γραφή. Διαβάζοντας καθημερινά μερικά αποσπάσματα από αυτήν ανατροφοδοτούν την πίστη τους, βρίσκουν απαντήσεις στα ερωτήματα της ζωής και ελπίδα. Βρίσκουν τον δρόμο, την Οδό.

Η **Αγία Γραφή** είναι το ιερό βιβλίο των χριστιανών που μιλά για την αποκάλυψη του Θεού στον κόσμο. Έχει δύο μέρη: Την **Παλαιά Διαθήκη** (=συμφωνία), η οποία αποτελείται από 49 διαφορετικά βιβλία που μιλούν για την υπόσχεση του Θεού να στείλει τον Υιό του στον κόσμο (εποχή προτού γεννηθεί ο Χριστός) και την **Καινή** (=νέα) **Διαθήκη** που περιγράφει την εκπλήρωση της υπόσχεσης στο πρόσωπο και τη ζωή του Ιησού Χριστού.

Η Αγία Γραφή περιγράφει το πώς οι άνθρωποι ελεύθερα επέλεξαν να απομακρυνθούν απ' τον Θεό, να βγουν απ' την Βασιλεία του. Ο Θεός όμως δεν έπαψε να τους αγαπά. Τους έδωσε τον Νόμο, την Τορά (πίρνη), όπως λέγεται στην εβραϊκή γλώσσα, που σημαίνει καθοδήγηση, οδηγία. Οι νόμοι του Θεού δεν είναι καταπιεστικοί, αλλά δίνουν ασφάλεια, ταυτότητα και οδηγούν τελικά στην ελευθερία από τα πάθη, τον κακό εαυτό που δεν αγαπά. Οι εντολές του Θεού προετοιμάζουν τους ανθρώπους, ώστε να δεχτούν την πληρότητα της αγάπης, τον ίδιο τον Θεό, στο πρόσωπο του Χριστού.

Η μεγαλύτερη μορφή της Παλαιάς Διαθήκης, ο προφήτης Μωυσής, σύμφωνα με την παράδοση, συνέθεσε τις προφορικές αφηγήσεις των προγόνων του και με τη φώτιση του Θεού έγραψε τα πέντε πρώτα βιβλία της Αγίας Γραφής. Αυτά ονομάζονται Πεντάτευχος, ή βιβλία του Μωυσή, ή Τορά.

Οι παρακάτω εντολές αποτελούσαν για τον λαό του Θεού την καρδιά όλου του Νόμου. Αυτές τις επανέλαβε κι ο Ιησούς, όταν τον ρώτησε κάποιος τι να κάνει για να ζήσει αιώνια στον Παράδεισο:

Άκου, λαέ [...] Ν' αγαπάς, λοιπόν, τον Κύριο, το Θεό σου, μ' όλη την καρδιά σου, μ' όλη την ψυχή σου και μ' όλη τη δύναμή σου. Να μείνουν στην καρδιά σου οι εντολές αυτές...

Ν' αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου.

Δευτερονόμιο 6:4-5/Λευιτικό 19:18/Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο 10:27

Μωυσής, Rembrandt, 1659, Gemäldegalerie, Βερολίνο

☞ Σε ποιες σχέσεις αναφέρονται αυτές οι εντολές; Μεταξύ ποιων;

Αφού έφυγε λοιπόν ο άνθρωπος από τον Παράδεισο, ο Θεός τού υπενθύμιζε ότι ένας είναι ο σωστός τρόπος για να ζει: Να αγαπά τον Θεό και τους συνανθρώπους του.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας ο Θεός φρόντιζε τους ανθρώπους. Η Αγία Γραφή είναι γεμάτη από ιστορίες στις οποίες ο Θεός προστατεύει τους ανθρώπους. Έχει επίσης και πολλές συμβουλές, όπως αυτές που θα γνωρίσουμε παρακάτω.

Ας χωριστούμε στα δύο: Η μισή τάξη θα είναι η ομάδα Α. Κάθε παιδί της ομάδας αυτής θα γράψει σε ένα χαρτί μία από τις περιγραφές των ανθρώπων, που υπάρχουν στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα. Η άλλη μισή τάξη θα είναι η ομάδα Β. Κάθε παιδί αυτής της ομάδας θα γράψει σε ένα χαρτί μία συμβουλή, που υπάρχει στην Αγία Γραφή, από τη δεύτερη στήλη. Περπατάμε ελεύθερα στην τάξη, συζητάμε και προσπαθούμε να βρούμε ποια περίπτωση ταιριάζει με ποια συμβουλή.

Ποια συμβουλή βρίσκει στην Αγία Γραφή;

Κάποιος/α που έχει άγχος	Μην κρατάς πικρία στην καρδιά σου για τον άλλο· εξηγήσου μαζί του ανοιχτά, για να μη σε βαρύνει καμιά αμαρτία εξαιτίας του. <i>Λευιτικό 19: 17</i>
Κάποιος/α που είναι λυπημένος/η	Αν πορευτώ μες σε θανατερό σκοτάδι, κακό κανένα δε φοβάμαι, γιατί μαζί μου, Κύριε, είσ' εσύ. <i>Ψαλμός 22:4</i>
Κάποιος/α που αισθάνεται αδικημένος/η	Ο κόσμος θα σας κάνει να υποφέρετε· αλλά εσείς να 'χετε θάρρος, γιατί εγώ τον έχω νικήσει τον κόσμο <i>Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο 16:33</i>
Κάποιος/α που έχει ανάγκη υποστήριξης	Εγώ είμαι μαζί σου, μη φοβάσαι. Εγώ είμαι ο Θεός σου, μην τρομάζεις. Θα σ' ενισχύσω, θα σε βοηθήσω, θα σε στηρίξω με το δίκαιο χέρι μου, το δυνατό. <i>Ησαΐας 41:10</i>
Κάποιος/α που του/της αρέσει να σχολιάζει τους άλλους/τις άλλες	Ελάτε σ' εμένα όλοι όσοι κοπιάζετε κι είστε φορτωμένοι, κι εγώ θα σας ξεκουράσω. <i>Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο 11:28</i>
Κάποιος/α που φοβάται	Ο Θεός θα εξαφανίσει κάθε δάκρυ απ' τα μάτια τους <i>Αποκάλυψη 21:4</i>
Κάποιος/α που έχει τσακωθεί	Ο Κύριος ο ίδιος θα προπορεύεται μπροστά σου· θα είναι μαζί σου· δε θα σ' αφήσει, δε θα σ' εγκαταλείψει. Μη φοβάσαι και μη δειλιάζεις. <i>Δευτερονόμιο 31:8</i>
Κάποιος/α που θυμώνει	Κάθε άνθρωπος πρέπει να είναι πρόθυμος στο να ακούει, να μη βιάζεται να μιλάει και να μη βιάζεται να οργίζεται. <i>Επιστολή Ιακώβου 1:19</i>
Κάποιος/α που είναι απογοητευμένος/η	Εσύ όμως, Κύριε, είδες· μη μείνεις σιωπηλός. Κύριέ μου, μη μ' αφήνεις! Ξύπνα και σήκω κι υπερασπίσου με· Θεέ και Κύριέ μου, πάρε το μέρος μου! <i>Ψαλμός 34:22</i>
Κάποιος/α που αισθάνεται κουρασμένος/η	Μη σας απασχολεί, λοιπόν, τι θα φάτε και τι θα πιείτε, και μη σας πιάνει άγχος. Για όλα αυτά αγωνιούν όσοι δεν εμπιστεύονται το Θεό. Ο Πατέρας σας όμως ξέρει καλά ότι έχετε ανάγκη απ' αυτά. Εσείς να επιζητείτε μόνο τη βασιλεία του Θεού, κι όλα αυτά θ' ακολουθήσουν. <i>Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο 12:29-31</i>
Κάποιος/α που δεν συγχωρεί, γιατί θεωρεί ότι τον/την αδικούν	Εγώ πάντα κοντά σου βρίσκομαι και με κρατάς απ' το δεξί μου χέρι. Με τις δικές σου συμβουλές με οδηγείς, κοντά στη δόξα σου με παίρνεις. Ποιον άλλον έχω, αν όχι εσένα, στον ουρανό; Τι άλλο ακόμα να ποθήσω πάνω στη γη αφού έχω εσένα; <i>Ψαλμός 72:23-25</i>
Κάποιος/α που νιώθει μοναξιά	Μην κρίνετε τους συνανθρώπους σας, για να μη σας κρίνει κι εσάς ο Θεός. Μην τους καταδικάζετε, για να μη σας καταδικάσει κι εσάς ο Θεός. Συγχωρείτε, για να σας συγχωρήσει κι εσάς ο Θεός. <i>Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο 6:37</i>

Ας συζητήσουμε όλοι και όλες μαζί:

- 👉 Πώς αισθάνεται και τι σκέφτεται κάποιος/α που τον/την απασχολεί το συγκεκριμένο πρόβλημα, όταν διαβάζει αυτά τα λόγια;

Ο Ιησούς απάντησε:
«Εγώ είμαι η οδός, η αλήθεια και η ζωή»

Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο 14:6

- 👉 Με βάση τα όσα είπαμε και κάναμε στο σημερινό μάθημα, γιατί νομίζεις ότι ο Χριστός ονομάζει τον εαυτό του «οδός»; Τι θέλει να πει στους ανθρώπους;

Πολλοί χριστιανοί ξεχωρίζουν έναν κανόνα που είπε ο Ιησούς στους μαθητές του. Τον ονόμασαν μάλιστα «**χρυσό κανόνα**»:

Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, έτσι ακριβώς να συμπεριφέρεστε κι εσείς σ' αυτούς. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο 6: 31

Ας γράψουμε αυτόν τον χρυσό κανόνα σε ένα χαρτόνι στην τάξη μας για να θυμόμαστε να τον εφαρμόζουμε.

- 👉 Ποια άλλη συμβουλή από όσες διάβασες στο σημερινό μάθημα θα κρατούσες για να εφαρμόσεις και γιατί;

- 👉 Πώς θα επηρέαζε τη ζωή σου;

Η καθημερινή μελέτη της Αγίας Γραφής αποτελεί βασικό στοιχείο της χριστιανικής ζωής. Εδώ θα δεις έναν πίνακα του Jean-Baptiste Greuze (1755, Λούβρο), ο οποίος απεικονίζει μια οικογένεια να διαβάζει τη Βίβλο.

Η Αγία Γραφή αποτελείται από πολλά διαφορετικά βιβλία. Μπορείς να δεις τους τίτλους τους εδώ.

2.2 Ποιος/α νοιάζεται για τους κανόνες;

Αφού ήταν η σειρά μου να μπω στην πίστα!

Δεν πάει έτσι! Υπάρχουν και κανόνες!

Δε με νοιάζει. Είμαι καλύτερος παίχτης από σένα.

Κανόνες; Χα! Ποιος νοιάζεται;

λέξεις κλειδιά

Όρια

Ελευθερία

Στη ζωή μας υπάρχουν οδηγίες και κανόνες. Μπορείς να σκεφτείς μερικούς:

Συζητήστε σε δυάδες και βρείτε δύο οδηγίες/κανόνες που ισχύουν:

- ☞ Στο παιχνίδι _____
- ☞ Στον δρόμο _____
- ☞ Στο σπίτι _____
- ☞ Στο σχολείο _____

Ας γράψουμε μερικούς στον πίνακα και ας συζητήσουμε όλοι και όλες μαζί:

- ☞ Μας δυσκολεύουν αυτοί οι κανόνες και γιατί;
- ☞ Πώς θα ήταν η ζωή μας χωρίς κανόνες;
- ☞ Μας βοηθούν σε κάτι και πού;

Οι κανόνες πάντα υπάρχουν στις κοινότητες των ανθρώπων. Στοχεύουν στην κοινωνική οργάνωση και στην καλή συνύπαρξη. Γι' αυτό αποτυπώνουν όχι μόνο υποχρεώσεις, αλλά και δικαιώματα. Οι νόμοι του Θεού έχουν σαν σκοπό να προστατέψουν και να βοηθήσουν τον άνθρωπο να μιμηθεί τον Άγιο Θεό και να έχει μια αγία ζωή.

Ο Θεός είναι αγάπη και επιθυμεί και οι άνθρωποι να ζουν με αγάπη, ώστε να είναι ευτυχισμένοι. Θέτει λοιπόν από τα πολύ παλιά χρόνια κάποιους ξεκάθαρους νόμους ως κανόνες ζωής, οι οποίοι λειτουργούν ως οδοδείκτες προς την καλή συνύπαρξη και επομένως την ευτυχία.

Τις δέκα εντολές τις έδωσε ο Θεός στον Μωυσή. Γι' αυτό ονομάζονται και Μωσαϊκός νόμος. Μπορεί να τις ακούσεις και ως Δεκάλογο.

Ο Μωυσής λαμβάνει τον Νόμο από τον Θεό, εικόνα, 12ος μ.Χ. αι., Ι.Μονή Αγ. Αικατερίνης, Σινά.

Ας μελετήσουμε αυτούς τους νόμους, τις εντολές του Θεού:

1. **Εγώ είμαι ο Κύριος ο Θεός σου. Δεν θα υπάρχουν για σένα άλλοι θεοί εκτός από μένα.**
2. **Δεν θα κατασκευάσεις για σένα είδωλα*... Δεν θα τα προσκυνάς ούτε θα τα λατρεύεις, γιατί εγώ είμαι ο Κύριος, ο Θεός σου.**
3. **Δεν θα προφέρεις καταχρηστικά (χωρίς λόγο) το όνομα του Κυρίου, του Θεού σου.**
4. **Να θυμάσαι την ημέρα του Σαββάτου, για να την ξεχωρίζεις και να την αφιερώνεις στον Κύριο. Έξι μέρες θα εργάζεσαι και θα κάνεις όλες τις εργασίες σου. Αλλά η έβδομη μέρα είναι μέρα ανάπαυσης, αφιερωμένη σ' εμένα, τον Κύριο το Θεό σου.**

Η 4η εντολή αφορά κυρίως τη σχέση ανθρώπου με τον Θεό, αλλά έχει και μια ακόμα παράμετρο: θέτει υπεύθυνο τον άνθρωπο να φροντίσει τον εαυτό του – να ξεκουραστεί -, αλλά και να φροντίσει ώστε να ξεκουραστεί και ο συνάνθρωπός του (ο συνεργάτης του, ο εργάτης του κ.λπ.).

5. **Να τιμάς τον πατέρα σου και τη μητέρα σου.**
6. **Να μη φονεύσεις.**
7. **Να μη μοιχεύσεις (να μην απατήσεις και να μείνεις πιστός στον/στη σύζυγό σου).**
8. **Να μην κλέψεις.**
9. **Να μην καταθέσεις ψεύτικη μαρτυρία ενάντια στο συνάνθρωπό σου.**
10. **Να μην επιθυμήσεις τίποτε απ' ό,τι ανήκει στο συνάνθρωπό σου.**

Έξοδος 20: 1 - 17

Οι τέσσερις πρώτες εντολές αφορούν τη σχέση ανθρώπου με τον Θεό. Η κεντρική αυτή σχέση, όπως κάθε σχέση, μένει ζωντανή μέσα από την αγάπη. Ο Θεός πάντα αγαπά τους ανθρώπους. Χρειάζεται όμως να υπενθυμίζεις στον άνθρωπο με ποιον τρόπο πρέπει κι ο ίδιος να αγαπά τον Θεό. Οι εντολές αυτές μας δείχνουν τον δρόμο προς τον Θεό.

✚ Ας συζητήσουμε: Με ποιους τρόπους οι άνθρωποι ξεχνούν τον Θεό; Τι μπορεί να λειτουργήσει ως είδωλο* στη ζωή τους; Τι μπορεί να κερδίσει την κεντρική θέση στη ζωή τους, παραμερίζοντας τον Θεό και επομένως καταστρέφοντας την αγαπητική τους σχέση και, τελικά, τη ζωή τους;

Οι υπόλοιπες έξι εντολές αφορούν τις σχέσεις ανθρώπων με τους συνανθρώπους τους. Περιγράφουν τις υποχρεώσεις όλων μας απέναντι στους συνανθρώπους μας, αλλά ταυτόχρονα προστατεύουν και τα δικαιώματά μας: Όταν όλοι σεβόμαστε τους άλλους, τότε όλοι σέβονται και εμάς. Οι δέκα εντολές μάς δείχνουν τον δρόμο προς την ιδανική συμβίωση.

Ας δούμε στην πράξη αυτές τις εντολές. Θα χωριστούμε σε μικρές ομάδες των 4-5 παιδιών και θα επιλέξουμε δύο από τις Δέκα Εντολές.

Τι μπορούμε να κάνουμε ή να μην κάνουμε για να τις εφαρμόσουμε στην καθημερινότητά μας;

 Η εντολή...

μπορεί να εφαρμοστεί στη ζωή μου με το να

Θεωρώ ότι είναι σημαντική, διότι

 Η εντολή...

μπορεί να εφαρμοστεί στη ζωή μου με το να

Θεωρώ ότι είναι σημαντική, διότι

Οι δέκα εντολές δόθηκαν πριν χιλιάδες χρόνια από τον Θεό στον Μωυσή και στον Εβραϊκό λαό και μέσω αυτών σε όλο τον κόσμο. Επηρέασαν και επηρεάζουν τον νόμο και τις αξίες των ανθρώπων μέχρι σήμερα. Δες πώς το αποτυπώνει ένας πίνακας της ζωγράφου Lette Valeska.

Οι δέκα εντολές είναι οδοδείκτες για τη ζωή και για τις σχέσεις μας.

Κόσμος Θεού

«Άγγιγμα». Σοφία Παπαθανάση, μικτή τεχνική.

Η ζωή ως δώρο του Θεού: Ο κόσμος δημιούργημα του Θεού

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Πού μπορούμε να βρούμε απαντήσεις στα ερωτήματα της ζωής;
- ☛ Πώς σχετίζονται οι εντολές του Θεού με τις σχέσεις των ανθρώπων;

3.1 Μια μεγάλη αλήθεια!

Όλα τα παιδιά αγαπούν τις ιστορίες!

Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου:

- ☛ Γιατί οι μεγάλοι μάς αφηγούνται ιστορίες όταν είμαστε μικρά;

- ☛ Πότε μας λένε ιστορίες;

- ☛ Τι αισθανόμαστε όταν ακούμε μια ιστορία;

Οι μύθοι και οι ιστορίες υπήρχαν πάντα στον ανθρώπινο πολιτισμό. Ήταν οι απαντήσεις που έδιναν οι άνθρωποι στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν τον κόσμο, το πώς δημιουργήθηκε, το πώς λειτουργεί το σύμπαν και οι ίδιοι οι άνθρωποι. Φαντάσου ότι πολλές από αυτές τις ιστορίες που αφηγούνταν οι άνθρωποι πριν πάρα πολλά χρόνια, μαζεμένοι γύρω απ' τη φωτιά. Κάθε τόπος έχει τις δικές του ιστορίες και μύθους, ο καθένας με τη δική του συμβολική γλώσσα. Η Αγία Γραφή, το θεόπνευστο* ιερό βιβλίο των χριστιανών, στο πρώτο της βιβλίο, τη Γένεση, έχει τη δική της αφήγηση για τη δημιουργία του κόσμου. Είναι μια ιστορία που κρύβει μέσα της μεγάλες αλήθειες. Ας τη δούμε:

Στην αρχή ο Θεός δημιούργησε τον ουρανό και τη γη. Η γη όμως ήταν έρημη και ασχημάτιστη· ήταν σκοτάδι πάνω από την άβυσσο, και πάνω στα νερά έπνεε Πνεύμα Θεού.

Τότε είπε ο Θεός: «Να γίνει φως»· κι έγινε φως. Ο Θεός είδε ότι το φως ήταν καλό και το χώρισε από το σκοτάδι. Το φως το ονόμασε «ημέρα» και το σκοτάδι «νύχτα». Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· πρώτη ημέρα.

Μετά είπε ο Θεός: «Στερέωμα να γίνει στα νερά ανάμεσα, για να χωρίζει νερά από νερά». Έτσι κι έγινε· [...] Κι ονόμασε ο Θεός το στερέωμα «ουρανό». Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· δεύτερη ημέρα.

Τότε είπε ο Θεός: «Να συναχθούν σε έναν τόπο τα νερά που είναι κάτω από τον ουρανό, και να φανεί η στεριά». Έτσι κι έγινε. [...] Κι ονόμασε ο Θεός «γη» τη στεριά, και το σύναγμα των υδάτων το είπε «θάλασσες». Και είδε ο Θεός ότι ήταν καλό.

Μετά είπε ο Θεός: «Να πρασινίσει η γη: Να βλαστήσουν πάνω σ' αυτήν χορτάρια που να βγάζουν σπόρους, και καρποφόρα δέντρα, που ανάλογα με το είδος τους να κάνουν καρπούς, οι οποίοι να περιέχουν τους σπόρους τους». Έτσι κι έγινε. [...]

Και είδε ο Θεός ότι ήταν καλό. Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· τρίτη ημέρα.

Τότε είπε ο Θεός: «Να γίνουν φωτεινά σώματα στο στερέωμα του ουρανού, για να χωρίζουν την ημέρα από τη νύχτα, για να είναι σημάδια για τις εποχές, τις ημέρες και τα έτη, ώστε από το στερέωμα του ουρανού να φωτίζουν τη γη». Έτσι κι έγινε. [...] Και είδε ο Θεός ότι ήταν καλό. Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· τέταρτη ημέρα.

Τότε είπε ο Θεός: «Να γεμίσουν τα νερά με ζωντανές υπάρξεις πλήθος, και να πετάνε πτηνά πάνω από τη γη προς το στερέωμα του ουρανού». Έτσι δημιούργησε ο Θεός τα μεγάλα κήτη και όλα τα είδη των ζωντανών οργανισμών, που κολυμπούν και γεμίζουν τα νερά. Επίσης δημιούργησε όλα τα είδη των πτηνών. Και είδε ο Θεός ότι ήταν καλό. Τα ευλόγησε λοιπόν όλα ο Θεός και τους είπε: «Να πολλαπλασιάζεστε και να γεμίσετε τα νερά των θαλασσών· και τα πτηνά ας πληθαίνουν πάνω στη γη». Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· πέμπτη ημέρα.

Τότε είπε ο Θεός: «Να βγάλει η γη κάθε είδος ζωντανού οργανισμού: Όλα τα είδη των ζώων, των ερπετών και των θηρίων». Έτσι κι έγινε. Δημιούργησε ο Θεός όλα τα είδη των αγρίων ζώων, των ήμερων ζώων και των ερπετών της γης. Και είδε ο Θεός ότι ήταν καλό.

Μετά είπε ο Θεός: «Ας φτιάξουμε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και την ομοίωση, [...] Τους ευλόγησε [...]

Ο Θεός είδε τα δημιουργήματά του και ήταν όλα πάρα πολύ καλά. Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· έκτη ημέρα.

Έτσι ολοκληρώθηκαν ο ουρανός και η γη και ό,τι υπάρχει σ' αυτά. Μέχρι την έκτη μέρα ο Θεός είχε τελειώσει το έργο του και την έβδομη μέρα σταμάτησε να δημιουργεί. Την έβδομη ημέρα την ευλόγησε και την καθάγιασε, γιατί αυτή την ημέρα ολοκλήρωσε τη δημιουργία του και αναπαύθηκε. Έτσι, λοιπόν, δημιουργήθηκαν σταδιακά ο ουρανός και η γη.

*Ο Δημιουργός του σύμπαντος,
π. Σταμάτης Σκλήρης,
λεπτομέρεια από Ι.Ν. Αγ. Μάξιμου,
Kostolac, Σερβία, 2006-2010.*

Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου και απαντήστε στα ερωτήματα μαζί:

☞ **Τι λέει η Αγία Γραφή;**

Η αφήγηση της Δημιουργίας του κόσμου, όπως είναι γραμμένη στην Αγία Γραφή.

	Αγία Γραφή
Πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος;	
Ποιος δημιούργησε τον κόσμο;	

Η Γένεση δεν καταγράφει με λεπτομέρειες το πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος. Το σημαντικό για το βιβλίο αυτό είναι να δηλώσει μία βασική αλήθεια:

Ο Θεός είναι ένας και δημιούργησε τον κόσμο.

☞ **Για ποιον λόγο μάς αφηγείται αυτήν την αλήθεια η Αγία Γραφή;**

Ακριβώς όπως όταν είμαστε παιδιά και ακούμε ιστορίες, οι αφηγήσεις της Αγίας Γραφής, μάς δημιουργούν ασφάλεια, και αίσθηση προστασίας. Μας παρουσιάζουν τον κόσμο ως δώρο του Θεού προς τους ανθρώπους.

Κόσμος =
Στολίδι,
κόσμημα

Χωριστείτε σε δυάδες. Σκεφτείτε ποιο δώρο θα θέλατε να ανταλλάξετε και για ποιον λόγο:

Σου χαρίζω

διότι

*Με αυτό το δώρο
αισθάνομαι*

☞ **Σκέψου: Εφόσον η δημιουργία είναι ένα υπέροχο δώρο για τον άνθρωπο, για ποιον λόγο δημιούργησε ο Θεός τον κόσμο;**

Η Γένεση είναι ένα βιβλίο που καταγράφει αφηγήσεις τις οποίες είπαν με τη φώτιση του Θεού άνθρωποι πριν από 4.000 χρόνια. Έπρεπε, επομένως, οι αφηγήσεις αυτές να καταγραφούν με τρόπο ώστε να είναι κατανοητές. Να πει αλήθειες, αλλά με απλό τρόπο που να είναι ταυτόχρονα

όμορφος. Γι' αυτό και ο λόγος της Γένεσης έχει μια ιδιαίτερη ποιητικότητα και συχνά χρησιμοποιεί σύμβολα. Χρειάζεται λοιπόν κάποιο ερμηνευτικό κλειδί για να ξεκλειδώσει κανείς το νόημά της.

Δες μια ενδιαφέρουσα αντιστοιχία:

	Επικράτεια		Κάτοικοι
Ημέρα 1 ^η	Φως/Σκοτάδι	Ημέρα 4 ^η	Ήλιος/Φεγγάρι
Ημέρα 2 ^η	Ουρανός/Νερό	Ημέρα 5 ^η	Πουλιά/ψάρια
Ημέρα 3 ^η	Ξηρά	Ημέρα 6 ^η	Ζώα /άνθρωποι

Φως

Αέρας/νερό

Γη

Η αφήγηση της Γένεσης για τη Δημιουργία του κόσμου θυμίζει ποίημα με ομοιοκαταληξίες! Βρες στο κείμενό της και σημείωσε πόσες φορές αναφέρει ότι ήταν καλό ό,τι δημιούργησε ο Θεός:

Ο Θεός δημιουργός, «ο Παλιός των Ημερών», όπως τον φαντάστηκε ο Γουίλιαμ Μπλέικ (1794, Βρετανικό Μουσείο).

Η επανάληψη αυτή ακούγεται σαν ηχώ στο μυαλό μας για να μας θυμίζει ότι ο κόσμος είναι υπέροχος και γεμάτος ομορφιά. Μην το ξεχνάς! Κοίτα γύρω σου!

Στις αφηγήσεις των πρώτων κεφαλαίων του βιβλίου της Γένεσης συναντάμε πολλά συμβολικές εικόνες οι οποίες κρύβουν μέσα τους κάποιες μεγάλες, αλλά και δυσνόητες αλήθειες. Μέσα από τα ανθρώπινα σχήματα των συμβολικών εικόνων επιχειρούν οι αφηγήσεις αυτές να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τα έργα του Θεού.

Ας γνωρίσουμε μερικές φράσεις που περιέχουν σύμβολα μέσα από ένα παιχνίδι: Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες. Κάθε ομάδα θα αναλάβει να διαβάσει τα ερμηνευτικά κλειδιά των παρακάτω φράσεων και να συζητήσει πάνω σε αυτά. Θα ορίσετε εκπρόσωπο που θα πηγαίνει στη διπλανή ομάδα προκειμένου να εξηγήσει τη φράση που μελετήσατε. Ταυτόχρονα η ομάδα σας θα υποδεχτεί τον/την εκπρόσωπο μιας άλλης ομάδας για να γνωρίσετε το δικό της ερμηνευτικό κλειδί. Μετά από ένα περίπου λεπτό και με το σύνθημα του/της εκπαιδευτικού, ο/η εκπρόσωπος θα πάει σε άλλη ομάδα κ.ο.κ. Με αυτόν τον τρόπο όλες οι ομάδες θα μάθουν όλα τα ερμηνευτικά κλειδιά.

Ομάδα 1

«**Είπε ο Θεός**»: Ο Θεός δεν έχει στόμα. Αυτό είναι μια ανθρώπινη εικόνα προκειμένου να κατανοήσουμε τις ενέργειες του Θεού. Η εικόνα αυτή κρύβει μια σημαντική θεολογική αλήθεια: Το ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο επειδή το θέλησε και όχι επειδή ήταν αναγκασμένος. Τίποτα δεν υπάρχει έξω από τη θέληση και τη δύναμη του Θεού!

Ομάδα 2

«**Η γη ήταν έρημη και ασημάτιστη**»: Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο από το μηδέν, έφερε ζωή μέσα στην απόλυτη ανυπαρξία, και στη συνέχεια έβαλε τάξη στην αταξία. Ο Θεός μπορεί να κάνει θαυμαστά πράγματα, να φέρει το καλό ακόμα και μέσα από το χάος.

Ομάδα 3

«**Την έβδομη μέρα ...αναπαύθηκε**»: Ο Θεός ούτε κουράζεται, ούτε έχει ανάγκη από ξεκούραση. Αυτή η συμβολική εικόνα, όμως, συνδέεται με μια εντολή που θα δώσει ο Θεός πολλά χρόνια αργότερα στους ανθρώπους: Μια από τις δέκα εντολές. Η ζωή πρέπει να περιλαμβάνει και την παύση των εργασιών. Να σταματούν οι άνθρωποι όλα τα έργα που κάνουν με το σώμα, για να δώσουν χώρο και χρόνο στην ψυχή, στην επικοινωνία με τον Θεό και σε ό,τι όμορφο τους έχει χαρίσει.

Ομάδα 4

Δημιουργία του κόσμου σε έξι ημέρες: Στην αφήγηση της Γένεσης οι μέρες είναι ένα απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Δεν είναι κυριολεκτικά 24ωρα. Άλλωστε η έννοια του χρόνου, των ημερών και των εποχών, εισάγεται στη Δημιουργία την τέταρτη ημέρα. Μια μέρα στη Γένεση μπορεί να διαρκεί μερικά εκατομμύρια χρόνια, ή ένα κλάσμα του δευτερολέπτου. Τη συγκεκριμένη αφήγηση δεν την ενδιαφέρει αυτού του είδους η ακρίβεια. Το μόνο σημαντικό είναι το ποιος δημιούργησε τον κόσμο, ποιος είναι η αιτία για να υπάρχουν η ύλη, ο χώρος και ο χρόνος.

Η αφήγηση της Γένεσης για τη Δημιουργία του κόσμου μάς βοηθά να αναγνωρίσουμε τον Θεό και την αγάπη του μέσα από τα έργα του. Ας σκεφτούμε όσα μάθαμε στο σημερινό μάθημα για να τα αξιοποιήσουμε στη δημιουργική δραστηριότητα που ακολουθεί:

Θα εργαστούμε σε μικρές ομάδες για να δημιουργήσουμε μια ζωγραφιά ή ένα μικρό ποίημα, 4-5 στίχων, με θέμα τη Δημιουργία του Θεού.

Εδώ μπορείς να ακούσεις σε σύγχρονη διασκευή από τον μουσικό, Βασίλη Χατζηνικολάου, έναν ύμνο της εκκλησίας, ο οποίος δοξάζει τον Θεό για τα θαυμαστά έργα του.

Ο 103ος Ψαλμός θαυμάζει το μεγαλείο της Δημιουργίας και υμνεί τη μεγαλοπρέπεια του Θεού Δημιουργού.

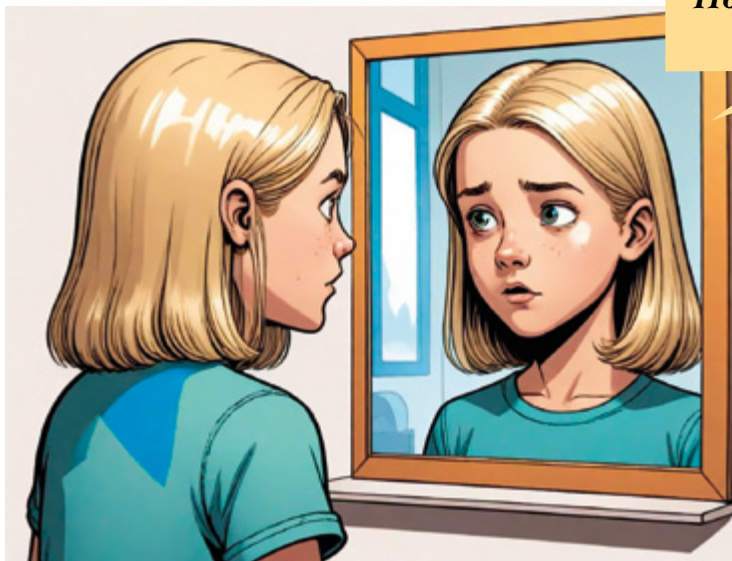
Ζωή με τον Θεό: Ο άνθρωπος δημιούργημα του Θεού

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ✦ Ποια είναι η παραγματική μας ταυτότητα;
- ✦ Ποιος είναι ο σκοπός της ζωής μας;
- ✦ Με ποιον τρόπο πρέπει να ζούμε ώστε να είμαστε ευτυχισμένοι;

4.1 Ποιος/α είμαι;

*Ποιες είναι
οι δυνατότητές μου;
Ποια είμαι πραγματικά;
Γιατί ζω;*

Λέξεις κλειδιά

Άνθρωπος
Κατ' εικόνα
Καθ' ομοίωση

Ας κάνουμε μια άσκηση αυτογνωσίας: Προσπάθησε να περιγράψεις τον εαυτό σου με λίγα λόγια συμπληρώνοντας αυτήν την ταυτότητα:

- ✦ Εξωτερικά είμαι _____
- ✦ Ως μαθητής/τρια είμαι _____
- ✦ Όταν συναναστρέφομαι με άλλους ανθρώπους είμαι _____
- ✦ Όταν βγάζω τον καλύτερο εαυτό μου είμαι _____
- ✦ Όταν βγάζω τον χειρότερο εαυτό μου είμαι _____
- ✦ Θα είμαι πετυχημένος-η όταν μια μέρα καταφέρω να _____

Ποιος/α γνωρίζει ποιος/α πραγματικά είμαι; Ο εαυτός μου; Οι φίλοι μου; Μήπως οι γονείς μου; Ή μήπως αυτός που με δημιούργησε;

Ας δούμε ποιος/α είμαι σύμφωνα με τον Θεό Δημιουργό:

Είπε ο Θεός: «Ας φτιάξουμε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και την ομοίωση, κι ας εξουσιάζει στης θάλασσας τα ψάρια, στου ουρανού τα πτηνά, στα ζώα και γενικά σ' όλη τη γη και στα ερπετά που σέρνονται πάνω σ' αυτήν». Δημιούργησε, λοιπόν, ο Θεός τον άνθρωπο σύμφωνα με τη δική του την εικόνα, «κατ' εικόνα* Θεού» τον δημιούργησε, τους δημιούργησε άντρα και γυναίκα.

Τότε ο Κύριος ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από το χώμα της γης και φύσηξε μέσα στα ρουθούνια του πνοή ζωής. Έτσι έγινε ο άνθρωπος ζωντανό ον.

Γένεση 1:26-27.2:7

Δημιουργία Αδάμ και Εύας, λεπτομέρεια από τοιχογραφία, π. Σταμάτης Σκλήρης, Ι.Ν. Αγ. Μαξίμου, Kostolac, Σερβία 2006-2010.

Συμπλήρωσε την παρακάτω «ταυτότητα» του ανθρώπου

σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλείς

από το κείμενο της Γένεσης:

Όνομα: Άνθρωπος

☞ **Αποτελείται από:** _____

☞ **Βασικά χαρακτηριστικά** _____

Αυτή η περιγραφή της Γένεσης χρησιμοποιεί συμβολικές εικόνες επειδή θέλει να τονίσει ότι ο άνθρωπος διαφέρει πολύ από τα ζώα, διότι εκτός από σώμα, έχει και «πνοή ζωής» την πνοή του ίδιου του Θεού. Αυτή η φράση αφορά την πνευματική υπόσταση του ανθρώπου, δηλαδή την ψυχή, που δημιουργήθηκε με την «πνοή ζωής» του Θεού. Επομένως ο άνθρωπος είναι ψυχοσωματική οντότητα. Εφόσον έχει και σώμα και πνεύμα/ψυχή, προκειμένου να λειτουργεί σωστά, στο 100% των δυνατοτήτων του, πρέπει να φροντίζει και τα δύο μέρη!

Με τι μπορώ να φροντίσω το σώμα μου; Με τι μπορώ να φροντίσω την ψυχή μου;

Διαλέξτε ό,τι ταιριάζει στο καθένα:

- Καλό βιβλίο
- Προσευχή
- Φαγητό
- Πέντε Φρούτα ή/και λαχανικά τη μέρα
- Γυμναστική
- Πράξεις αγάπης προς τους άλλους
- Επικοινωνία με αγαπημένα πρόσωπα
- Αγία Γραφή
- Πηγαίνοντας εκκλησία
- Βόλτα στη φύση
- Ύπνος

Ο άνθρωπος δεν ζει μόνο με ψωμί, αλλά με κάθε λόγο που βγαίνει από το στόμα του Θεού

Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο 4:4

Η αφήγηση της Δημιουργίας του ανθρώπου, όπως είναι γραμμένη στην Αγία Γραφή.

Ο Μιχαήλ Άγγελος τον 16ο αιώνα ζωγράφισε στο Βατικανό, στην οροφή του παρεκκλησίου της Καπέλα Σιξτίνα, τη διασημότερη τοιχογραφία που απεικονίζει τον Θεό να δημιουργεί τον άνθρωπο.

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

4.2 Ζωή με σκοπό

Έχει ο Θεός χέρια;;;

Η Αγία Γραφή περιγράφει τη δημιουργία του ανθρώπου με μια όμορφη εικόνα: να παίρνει ο Θεός χώμα και να πλάθει τον άνθρωπο.

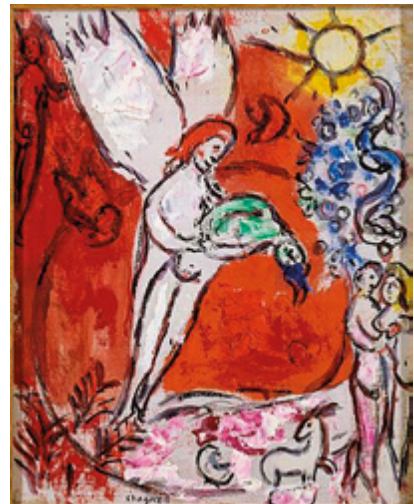
Ο Θεός δεν έχει χέρια, ούτε σώμα, διότι δεν είναι άνθρωπος (ο Υιός του Θεού πήρε και την ανθρώπινη φύση πολλά χρόνια αργότερα- ο Ιησούς Χριστός). Η Γένεση χρησιμοποιεί συμβολικές εικόνες για μια ακόμη φορά, προκειμένου να γίνει πιο κατανοητή και για να φανερώσει μια μεγάλη αλήθεια.

Θα ανακαλύψουμε αυτήν την αλήθεια συζητώντας σε μικρές ομάδες:

- ☞ Γιατί δεν δημιουργεί τον άνθρωπο με μια εντολή προφορική, όπως έκανε με όλα τα υπόλοιπα δημιουργήματα πιο πριν;

- ☞ Φέρτε στον νου σας τη σκηνή, όπου ο άνθρωπος είναι άψυχος και ο Θεός σκύβει και φυσά μέσα του πνοή ζωής. Τι αντικρίζει ο άνθρωπος όταν ανοίγει τα μάτια του για πρώτη φορά;

- ☞ Τι μπορεί να αισθάνεται ο άνθρωπος για τον Θεό που τον δημιούργησε και τον έβαλε να ζει σε έναν όμορφο κόσμο;

Η Δημιουργία του ανθρώπου (La Création de l'Homme) Marc Chagall, 1958, Γαλλία

✎ **Συμπλήρωσε τη φράση: Ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο επειδή**

καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν

Γένεση 1:26

Αδάμ και Εύα και ο αστεροειδής του μικρού Πρίγκηπα, λεπτομέρεια από τοιχογραφία, π. Σταμάτης Σκλήρης, Ι.Ν. Αγ. Μάξιμου, Kostolac, Σερβία, 2006-2010.

Τι σημαίνει όμως το ότι ο άνθρωπος είναι πλασμένος σύμφωνα με την εικόνα του Θεού; Μοιάζουμε στον Θεό ως προς τα εξωτερικά μας χαρακτηριστικά; Πώς θα ήταν αυτό δυνατό, αφού κάθε άνθρωπος έχει τελείως διαφορετικό πρόσωπο, σώμα, ύψος, χρώμα και αφού ο Θεός δεν έχει σώμα; Ο όρος «εικόνα του Θεού» αφορά χαρακτηριστικά που έχει ο άνθρωπος και δεν έχουν τα άλλα δημιουργήματα. Αυτά είναι:

Η λογική σκέψη: Να κάνω συλλογισμούς, να επιχειρηματολογώ.

Η ελευθερία: Να μπορώ να επιλέγω.

Η δημιουργικότητα: Να μπορώ να κατασκευάσω κάτι, να φτιάξω ένα έργο τέχνης, να κάνω μια ανακάλυψη.

Η αγαπητική δύναμη: Η δυνατότητα να αγαπάω.

Η ευθύνη: Να φροντίζω, να προστατεύω τους άλλους ανθρώπους και τον κόσμο.

Όλα αυτά είναι δεδομένα. Τα έχουν όλοι οι άνθρωποι.

Με ποιον τρόπο όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν;

✎ **Ας δώσουμε παραδείγματα:** Θα σταθούμε σε δύο γραμμές, σε δυάδες. Θα σκεφτούμε παραδείγματα καλής χρήσης και κακής χρήσης του κατ' εικόνα * (το ένα παιδί καλή χρήση, το άλλο κακή) αρχίζοντας ως εξής:

«Μπορώ να δημιουργήσω... για να...» και να πει κάποια καλή δημιουργία και τον σκοπό της. Το άλλο παιδί της δυάδας πρέπει να αρχίσει με την ίδια φράση, αλλά να πει κάποιο κακό δημιούργημα. π.χ. «Μπορώ να σκεφτώ...» κ.λπ.

✎ **Έστω ότι καταφέρνω να επιλέγω να κάνω μόνο το καλό. Τι πετυχαίνω;**

Να γίνω τέλειος/α! Να γίνω δηλαδή σαν τον Θεό! Κατά χάρη * Θεός. Εφόσον λοιπόν επιλέξω ελεύθερα να αξιοποιήσω τα χαρίσματα του κατ' εικόνα με καλό τρόπο, τότε πετυχαίνω το να μοιάσω στον Θεό· εκπληρώνω το «καθ' ομοίωση» *.

✎ **Έχετε υπ' όψιν σας κάποιον άνθρωπο που κατάφερε να εκπληρώσει το καθ' ομοίωσιν;**

Άγιος Πορφύριος

«Στην εκκλησία του Αγίου Γερασίμου, στην Πολυκλινική (Νοσοκομείο στο κέντρο της Αθήνας, στην Ομόνοια), ερχόντουσαν πολλοί προσκυνητές ν' ανάψουν το κεράκι τους. ... Ερχόντουσαν κάθε λογής άνθρωποι, άνδρες, γυναίκες, μικροί, μεγάλοι, μορφωμένοι, απλοϊκοί κ.λ.π. Μεσ στο πλήθος, στον κόσμο και στο θόρυβο της Ομόνοιας εγώ ύψωνα τα χέρια μου στον Θεό... Όλους τους αγαπούσα, για όλους πονούσα, όλα με συγκινούσαν».

Άγιος Παΐσιος

Ήταν πάντα ευδιάθετος, ξεχείλιζε από χαρά και χαροποιούσε τους θλιμμένους. Όλοι έφευγαν χαρούμενοι παρ' όλες τις θλίψεις τους. Δεν έδινε ψεύτικη παρηγοριά. Όταν κανείς τον πλησίαζε, ένιωθε μια γλυκύτητα. «Όλη η ατμόσφαιρα σε γλύκαινε», όπως μαρτυρούν πολλοί. Κανείς δεν έφευγε από κοντά του χωρίς βοήθεια. Νέοι με ψυχολογικά και άλλα προβλήματα παρηγορούνταν και έφευγαν με σταθερή απόφαση να αλλάξουν ζωή και να ζήσουν πνευματικά.

Άνθρωποι σαν τον Άγιο Παΐσιο και τον Άγιο Πορφύριο αξιοποίησαν όλες τις δυνατότητες που τους έδινε το κατ' εικόνα και πέτυχαν τον σκοπό της ζωής τους: να γίνουν κατά χάρη θεοί, δηλαδή Άγιοι.

**Έχοντας κατά νου όλα όσα είπαμε και κάναμε στο σημερινό μάθημα
συμπλήρωσε τη νέα ταυτότητά σου!**

- ✎ Ποιος-α είμαι;
- ✎ Τι θα ήθελα να τελειοποιήσω στη ζωή μου;

Ένα περιστατικό από τη ζωή του Αγίου Πορφύριου που εκπλήρωσε το καθ' ομοίωσιν. Αφηγείται ο καθηγητής Γεώργιος Κρουσταλάκης.

4.3 Πώς να ζω;

Αυτό είναι το καινούργιο μου κινητό! Είναι καταπληκτικό! Έχει τόσες πολλές δυνατότητες! Μέσα στο κουτί βρήκα τα πάντα: Συσκευή, ακουστικά, φορτιστή. Είχε και κάτι οδηγίες χρήσης.

Λέξεις κλειδιά

Ισότητα

Αγάπη

✚ **Εσύ διαβάζεις τις οδηγίες χρήσης;**

Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου για μια συσκευή και πώς λειτουργεί.

Άραγε εμείς οι άνθρωποι έχουμε οδηγίες χρήσης; Πού μπορεί να γράφει το πώς λειτουργούμε σωστά;

Οι χριστιανοί πιστεύουν ότι η Αγία Γραφή είναι ένα βιβλίο **‘θεόπνευστο’**. Αυτό σημαίνει ότι αυτοί που το έγραψαν είχαν τη φώτιση του Θεού. Επομένως ό,τι γράφει εκεί είναι εμπνευσμένο από τον Θεό. Με αυτήν την έννοια θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Αγία Γραφή είναι οι «οδηγίες χρήσης» του ανθρώπου.

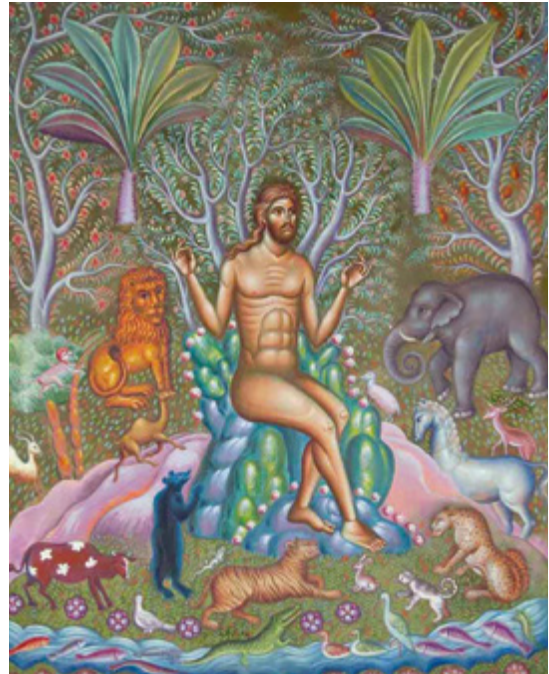
Τι λένε αυτές οι οδηγίες για τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον;

Η οικονομία της ανθρώπινης ζωής, Frank Howard, 1834, Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης.

Χωριστείτε σε μικρές ομάδες και παρατηρήστε την τοιχογραφία που ζωγράφισε ο πατήρ Σταμάτης Σκλήρης.

☞ **Τι βλέπετε; (καταγράψτε τουλάχιστον δέκα πλάσματα, στοιχεία της φύσης ή κάτι άλλο που παρατηρείτε, χωρίς να δίνετε άλλες ερμηνείες)**

Ο Αδάμ στον Παράδεισο, τοιχογραφία, π. Σταμάτης Σκλήρης, Αγ. Μάξιμος, Σερβία

☞ **Τι νομίζετε ότι συμβαίνει;**

☞ **Τι αναρωτιέστε σχετικά με την εικόνα αυτή;**

Αφού ολοκληρώσετε τη συνεργασία, διαβάστε το παρακάτω απόσπασμα της Γένεσης και υπογραμμίστε τη φράση που σχετίζεται με την εικόνα που παρατηρήσατε.

Ύστερα ο Κύριος ο Θεός φύτεψε έναν κήπο στην Εδέμ προς την ανατολή, όπου έβαλε τον άνθρωπο που είχε πλάσει.

Πήρε, λοιπόν, ο Κύριος ο Θεός τον άνθρωπο και τον έβαλε μέσα στον κήπο της Εδέμ για να τον καλλιεργεί και να τον προσέχει.

Ο Κύριος έπλασε από το έδαφος όλα τα ζώα του αγρού και τα πτηνά του ουρανού και τα έφερε μπροστά στον άνθρωπο, για να δει πώς θα τα ονομάσει. Και ό,τι όνομα έδινε ο άνθρωπος σε κάθε ζωντανή ύπαρξη, αυτό ήταν και το όνομά της. Έδωσε ονόματα σε όλα τα ζώα, στα πτηνά του ουρανού και στα άγρια θηρία.

Γένεση 2: 8, 15, 19-20

🚩 Τι πρέπει να κάνει ο άνθρωπος για το περιβάλλον σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο της Γένεσης;

Συζητήστε αυτό το ερώτημα σε μικρές ομάδες και αναπαραστήστε την απάντησή σας αναλαμβάνοντας έναν ρόλο και σταθείτε στην κατάλληλη στάση και έκφραση, χωρίς να μιλάτε, σαν να σας έχουν τραβήξει μια φωτογραφία. Τα υπόλοιπα μέλη της τάξης θα προσπαθήσουν να καταλάβουν τι προσπαθείτε να αναπαραστήσετε.

Τι λένε οι οδηγίες για τη σχέση του ανθρώπου με τους συνανθρώπους του;

📌 Υπογράμμισε στο επόμενο κείμενο της Γένεσης πού φανερώνεται η ισότητα του άνδρα και της γυναίκας και στη συνέχεια συζήτησε με τον διπλανό /τη διπλανή σου και εξηγήστε το συμβολικό νόημα της δημιουργίας της γυναίκας. Θα σας βοηθήσουν τα θεολογικά κείμενα που ακολουθούν.

Ο Κύριος ο Θεός είπε: «Δεν είναι καλό να είναι ο άνθρωπος μόνος. Θα του φτιάξω έναν σύντροφο όμοιο μ' αυτόν». Τότε ο Κύριος ο Θεός τον έριξε σε βαθύ ύπνο κι αποκοιμήθηκε· πήρε μία από τις πλευρές του και τη θέση της τη συμπλήρωσε με σάρκα. Μετά, από την πλευρά που πήρε από τον Αδάμ*, σχημάτισε μια γυναίκα και την οδήγησε σ' αυτόν. Τότε ο Αδάμ είπε: «Αυτό επιτέλους είναι οστό από τα οστά μου και σάρκα από τη σάρκα μου.

Γένεση 2:18-23

Η ζωή του ανθρώπου στον Παράδεισο, όπως είναι γραμμένη στην Αγία Γραφή.

Η γυναίκα είναι φτιαγμένη απ' την πλευρά του Αδάμ; Τι να σημαίνει άραγε αυτό;

«Ο Θεός δεν έπλασε τη γυναίκα ούτε απ' τα οστά του κεφαλιού, ούτε απ' τα οστά των ποδιών του άνδρα, γιατί δεν είναι ούτε αρχηγός, ούτε δούλη του άνδρα»
 Άγιος Αυγουστίνος

«Ο Θεός έπλασε τη γυναίκα από την πλευρά του [...], για να είναι ίση μ' αυτόν, κάτω από το βραχίονά του, για να την προστατεύει, και κοντά στη καρδιά του για να την αγαπά»
 M. Henry

Σημαίνει ότι

Από τότε που γράφτηκε η Αγία Γραφή έχουν περάσει χιλιάδες χρόνια και δυστυχώς πολλοί άνθρωποι δεν έχουν συνειδητοποιήσει αυτές τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές της ισότητας, του σεβασμού και της αγάπης. Συχνά διαβάζουμε ή ακούμε στις ειδήσεις πολύ θλιβερά συμβάντα κακοποίησης, εκμετάλλευσης και υποτίμησης γυναικών.

- ✎ **Τι μπορείς να κάνεις εσύ γι' αυτό;** Αξιοποίησε όλα όσα έμαθες από τα τελευταία μαθήματα για τη Δημιουργία του ανθρώπου από τον Θεό.

Με ποιον τρόπο λειτουργεί σωστά ο άνθρωπος;

- ✎ Όταν σχετίζεται με το περιβάλλον _____
- ✎ Όταν σχετίζεται με τους άλλους ανθρώπους _____
- ✎ Όταν σχετίζεται με τον Θεό _____

Επομένως, ο Παράδεισος είναι μια κοινωνία, όπου ο άνθρωπος ζει **με αγάπη** με τον Θεό, τους συνανθρώπους και το περιβάλλον.

Οι άνθρωποι έχουν ευθύνη να διατηρούν τον κόσμο έτσι όπως ήταν στο αρχικό σχέδιο του Θεού: Καλό! Η έγνοια για να υπάρχουν δικαιοσύνη και ειρηνική συμβίωση πηγάζει και από την αφήγηση για τη Δημιουργία του κόσμου.

Ας συνθέσουμε μικρά ποιήματα

που θα μας θυμίζουν ότι, προκειμένου να είμαστε χαρούμενοι/ες, χρειάζεται να ζούμε με αγάπη!

Η περιγραφή της Γένεσης για τη δημιουργία της Εύας* από την πλευρά του Αδάμ είναι η πιο παλιά διακήρυξη ισότητας και ενότητας των φύλων.

Η Δημιουργία της γυναίκας, τοιχογραφία, Ιερός Ναός Γεννήσεως Θεοτόκου, Κωστίνο, Βουλγαρία.

Ζωή μακριά απ' τον Θεό: Ο άνθρωπος φεύγει απ' τον Παράδεισο

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Γιατί υπάρχει το κακό στον κόσμο;
- ☛ Γιατί δεν λειτουργούν σωστά οι σχέσεις των ανθρώπων;

5.1 Τι πάει λάθος;

Για ποιον λόγο
γίνονται πόλεμοι και
γιατί υπάρχει τόση κακία
στον κόσμο;

Εμείς θέλουμε να ζούμε
αγαπημένοι και ειρηνικά.

Τι μπορούμε να κάνουμε;

Παράδεισος
Πτώση

Πράγματι, αυτό ήταν το αρχικό σχέδιο του Θεού: Να ζουν οι άνθρωποι ευτυχισμένοι και αγαπημένοι σε έναν τέλειο κόσμο. Κάτι άλλαξε όμως:

Ας παραμερίσουμε τα θρανία και ας βάλουμε τις καρέκλες μας σε κύκλο.

Στη μέση στο πάτωμα θα ζωγραφίσουμε έναν μεγάλο κύκλο με κιμωλία.

Ας υποθέσουμε ότι αυτός είναι ο κόσμος που έπλασε ο Θεός, ο Παράδεισος.

- ☛ Τι είχε αυτός ο κόσμος;
- ☛ Ποιους θα μπορούσαμε να βρούμε σε αυτόν;

Γράψτε με πολύχρωμους μαρκαδόρους σε τετράγωνα/αυτοκόλλητα χαρτιά λέξεις που περιγράφουν τον Παράδεισο ως τόπο, αλλά και ως τρόπο ζωής.

Συμβουλευτείτε τα κείμενα απ' τις προηγούμενες ενότητες.

Βάλτε τα χαρτιά μέσα στον κύκλο, ώστε να μπορούμε να τα διαβάζουμε όλοι και όλες.

Η λέξη **Παράδεισος** προέρχεται από τη λέξη *parīdaeza*, που χρησιμοποιούσε ένας λαός της Ανατολής, οι Πέρσες, για τον κήπο. Τα μέρη όπου ειπώθηκαν για πρώτη φορά οι ιστορίες της Αγίας Γραφής είχαν πολλή ζέστη και δεν είχαν εύκολη πρόσβαση στο νερό. Επομένως ένας υπέροχος κήπος με δέντρα, σκιά, ποτάμια, φρούτα και καρπούς ήταν το όνειρο όλων. Δηλαδή ο κήπος του Παραδείσου είναι η συμβολική εικόνα ενός τέλει κόσμου!

Παράδεισος, Λούκας Κράναχ ο Πρεσβύτερος (1530, Μουσείο Ιστορίας Τέχνης, Βιέννη).

Ας δούμε ένα νέο απόσπασμα από την Αγία Γραφή. Τι καινούργιο έχει να μας πει για τον Παράδεισο:

(Ο Θεός) έδωσε (στον άνθρωπο) αυτήν την εντολή: «Απ' όλα τα δέντρα του κήπου μπορείς να τρως. Από το δέντρο όμως της γνώσης του καλού και του κακού να μη φας· γιατί την ίδια μέρα που θα φας απ' αυτό, εξάπαντος θα πεθάνεις». [...]

Γένεση 2: 16-17

Ποια άλλα στοιχεία μπορούμε να προσθέσουμε στον Παράδεισο;

Προσθέστε στον κύκλο και άλλα χαρτιά με καινούργιες λέξεις.

Ο Θεός δημιούργησε τους ανθρώπους από αγάπη, τους έδωσε ιδιαίτερα χαρίσματα που δεν έχει κανένα άλλο δημιούργημα, τους έβαλε μέσα σε έναν υπέροχο κόσμο όπου είχαν τα πάντα, δεν υπήρχε στέρση και θάνατος. Και είπε στους ανθρώπους: «σας δίνω τα πάντα, αλλά, εάν θέλετε να μείνετε κοντά σε μένα που σας δίνω ζωή, σας συμβουλεύω να μην φάτε από τον καρπό αυτού του δέντρου».

Συζητήστε με τον/την διπλανό/ή σας και στη συνέχεια μοιραστείτε τις σκέψεις σας στην τάξη.

☞ **Γιατί ο Θεός δίνει αυτήν την επιλογή; Γιατί υπάρχει το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού στον υπέροχο κόσμο του Παραδείσου; Θα ήταν πραγματικά υπέροχος, εάν τους κράταγε εκεί ο Θεός με το ζόρι; Τι μπορεί να συμβολίζει αυτό το δέντρο;**

Μα, καλά, αυτή η ιστορία δεν έχει κάπου ένα μήλο;

Όχι! Το μήλο προέκυψε από ένα γλωσσικό μπέρδεμα: Η Παλαιά Διαθήκη είχε γραφτεί στα εβραϊκά. Τα πρώτα χριστιανικά χρόνια μεταφράστηκε και στα λατινικά. Στη φράση όμως «το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού» η λέξη «κακού» (*malum*) στα λατινικά τυχάνει να είναι ίδια με τη λέξη μήλο (*malum*)!

Απ' όλα τα ζώα του αγρού, που είχε δημιουργήσει ο Κύριος ο Θεός, το φίδι ήταν το πιο πανούργο. Είπε λοιπόν το φίδι στη γυναίκα: «Αλήθεια είπε ο Θεός να μη φάτε από κανένα δέντρο του κήπου;» Η γυναίκα τού απάντησε: «Μπορούμε να φάμε καρπούς απ' όλα τα δέντρα, εκτός από κείνο που βρίσκεται στη μέση του κήπου. Ο Θεός είπε να μη φάμε τον καρπό του, ούτε καν να τον αγγίξουμε, για να μην πεθάνουμε». Τότε το φίδι είπε στη γυναίκα: «Όχι βέβαια! Δε θα πεθάνετε· ξέρει όμως ο Θεός ότι την ημέρα που θα φάτε απ' αυτό, θα ανοιχτούν τα μάτια σας και θα γίνετε σαν θεοί, και θα γνωρίζετε το καλό και το κακό».

Γένεση 3:1-5

❖ **Ας υποθέσουμε ότι είμαστε στο μυαλό της γυναίκας μετά τον διάλογο με το φίδι.**

Τι σκέψεις μπορεί να περνούν απ' το μυαλό της;

Ας σταθούμε σε δύο σειρές αντικριστά και ας πει ο καθένας/η καθεμία από μια σκέψη της. Ένα παιδί θα μπει στον ρόλο της γυναίκας και θα στέκεται μπροστά από κάθε σκέψη για να την ακούσει. Στη συνέχεια μπορούμε να τη ρωτήσουμε μερικές ερωτήσεις όπως αυτές:

- Πώς αισθάνεσαι;
- Ποια σκέψη κυριαρχεί στο μυαλό σου και γιατί;
- Εάν δεν γνώριζες τη συνέχεια της ιστορίας, τι θα θεωρούσες πιο πιθανό να κάνει τελικά η γυναίκα και γιατί;

Ας δούμε τη συνέχεια, όπως την περιγράφει το βιβλίο της Γένεσης:

Η γυναίκα είδε ότι οι καρποί του δέντρου ήταν εύγευστοι, ελκυστικοί και ξεσήκωναν την επιθυμία για την απόκτηση γνώσης. Πήρε, λοιπόν, από τους καρπούς του κι έφαγε· έδωσε και στον άντρα της που ήταν μαζί της, και έφαγε κι αυτός. Τότε άνοιξαν τα μάτια και των δύο και κατάλαβαν ότι ήταν γυμνοί. Έραψαν, λοιπόν, φύλλα συκιάς και έφτιαξαν καλύμματα για να σκεπάσουν τη γύμνια τους. Τότε άκουσαν τον θόρυβο που έκανε ο Κύριος ο Θεός, καθώς περπατούσε στον κήπο το δειλινό, και κρύφτηκαν απ' αυτόν ο Αδάμ και η γυναίκα του ανάμεσα στα δέντρα του κήπου. Αλλά ο Κύριος ο Θεός φώναξε τον Αδάμ και του είπε: «Αδάμ, πού είσαι;»

Εκείνος απάντησε: «Σε άκουσα στον κήπο, φοβήθηκα και κρύφτηκα, γιατί είμαι γυμνός».

«Ποιος σου είπε πως είσαι γυμνός;» ρώτησε ο Θεός. «Μήπως έφαγες από το δέντρο που σου είχα απαγορέψει να φας;»

Ο Αδάμ αποκρίθηκε: «Η γυναίκα που μου έδωσες, εκείνη μου πρόσφερε έναν καρπό και έφαγα». Ο Κύριος ο Θεός ρώτησε τη γυναίκα: «Γιατί το έκανες αυτό;» Εκείνη απάντησε: «Το φίδι με εξαπάτησε και έφαγα».

Γένεση 3: 1-13

Κύκλωσε τις λέξεις σύμφωνα με το κείμενο:

❖ Ποιος φταίει σύμφωνα με τη γυναίκα;

❖ Ποιοι φταίνε σύμφωνα με τον Αδάμ;

❖ Γράψε την απάντηση που πραγματικά ισχύει:

Ας συζητήσουμε:

- ✚ Γιατί οι άνθρωποι επιλέγουν να εμπιστευτούν το φίδι, τον πειρασμό, και δεν εμπιστεύονται τον Θεό που τους έχει δώσει τη ζωή και όλα τα αγαθά;
- ✚ Το φίδι τούς υπόσχεται αθανασία και ότι θα γίνουν σαν τον Θεό. Δεν είχαν αυτές τις δυνατότητες οι άνθρωποι;

«Ας φτιάξουμε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και την ομοίωση»

Γένεση 1:26

«...την ίδια μέρα που θα φας απ' αυτό, θα πεθάνεις».

Γένεση 2:17

Στην προηγούμενη ενότητα είδαμε πως ο Παράδεισος είναι μια κοινωνία αγάπης.

- ✚ Ποιες σχέσεις διαταράχθηκαν μετά την απόφαση του ανθρώπου να παρακούσει την προειδοποίηση του Θεού; _____
- ✚ Ποια στοιχεία, που δεν υπήρχαν πριν, μπήκαν στον Παράδεισο, αφότου ο Αδάμ* και η Εύα* έφαγαν από τον καρπό της γνώσης του καλού και του κακού; Γράψτε τα με μαύρο μαρκαδόρο σε τετράγωνα/αυτοκόλλητα χαρτιά και προσθέστε τα στον κύκλο. _____

Το γεγονός, κατά το οποίο οι άνθρωποι ελεύθερα επιλέγουν να ζουν έξω απ' τον Παράδεισο και μακριά απ' τον Θεό, στη γλώσσα της θεολογίας ονομάζεται **Πτώση***. Ξεπέφτει δηλαδή ο άνθρωπος από το μεγαλείο και τη δόξα του κόσμου του Θεού σε έναν κόσμο μακριά από τον Θεό. Έτσι ο Θεός ανακοινώνει στους ανθρώπους τις συνέπειες της επιλογής τους:

(Είπε στη γυναίκα) «... με πόνους θα γεννάς τα παιδιά σου. Η επιθυμία σου θα στρέφεται προς τον άντρα σου, αλλά αυτός θα σε εξουσιάζει». Μετά είπε στον Αδάμ: «Επειδή άκουσες τη γυναίκα σου κι έφαγες από το δέντρο, απ' το οποίο σε είχα διατάξει να μη φας, καταραμένη θα είναι η γη εξαιτίας σου. Με μόχθο θα την καλλιεργείς σ' όλη σου τη ζωή. Αγκάθια και τριβόλια θα σου βλασταίνει και θα τρως το χορτάρι του αγρού. Με τον ιδρώτα του προσώπου σου θα τρως το ψωμί σου, ώπου να ξαναγυρίσεις στη γη από την οποία προήλθες, γιατί χώμα είσαι, και στο χώμα θα επιστρέψεις».

Γένεση 3, 16-19

Η αφήγηση της Πτώσης, όπως είναι γραμμένη στην Αγία Γραφή.

*Μία είναι ή άμαρτία:
ή ύπερηφάνεια.*

Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος

*Ή ύπερηφάνεια είναι ή
βασίλισσα όλων τών άμαρτιών.*

Άγιος Γρηγόριος ο Διάλογος

Οι Άγιοι θεολόγοι της Εκκλησίας, οι Πατέρες, γράφουν ότι ο εγωισμός, η υπερηφάνεια, είναι η ρίζα κάθε κακού, κάθε αμαρτίας. Άλλωστε αμαρτάνω σημαίνει, μεταξύ άλλων, αστοχώ, χάνω τον στόχο μου.

Οι άνθρωποι επιλέγοντας να φάνε από τον καρπό της γνώσης του καλού και του κακού επέλεξαν ουσιαστικά να μην εμπιστεύονται τον Θεό, να μην τον αγαπούν.

Ας θυμηθώ: ποιος είναι ο στόχος της ζωής μου σύμφωνα με την Αγία Γραφή και πώς πρέπει να ζω για να τον πετύχω;

☞ **Συμπληρώστε τον πίνακα σε δυάδες:**

Ζωή κοντά στον Θεό	Ζωή μακριά απ' τον Θεό
Ζωή	
Χαρά	
Αγάπη	
Ισότητα	
Αφθονία/πληρότητα	

Και γιατί εγώ να πληρώνω μια κακή επιλογή που έκαναν κάποιοι άνθρωποι πριν από χιλιάδες χρόνια;

Γιατί να στερούμαι, γιατί να ζω με φόβο, να αρρωσταίνω, να πεθαίνω; Γιατί γίνονται πόλεμοι;

Γιατί υποφέρουν αδώς άνθρωποι;

Αυτά τα ερωτήματα αφορούν το μεγάλο θεολογικό και φιλοσοφικό ερώτημα:

Γιατί υπάρχει το κακό στον κόσμο;

☞ **Τι απαντά η παραπάνω αφήγηση της Αγίας Γραφής;**

☛ **Εμείς σήμερα κάνουμε διαφορετικές επιλογές; Αναζητήστε περιπτώσεις από την επικαιρότητα και αποφασίστε εάν οι εμπλεκόμενοι επέλεξαν να ζουν σε κοινωνία αγάπης με τους γύρω τους και τον Θεό ή επέλεξαν να επιβάλουν το δικό τους εγωιστικό θέλημα.**

Πτώση, τοιχογραφία 14ου αι. Ι.Μ. Βίσκοι Ντέτσανι, Κόσοβο, Σερβία.

Αδάμ και Εύα: Είναι οι αντιπρόσωποι του ανθρώπινου γένους. Μέσα από τη δική τους ιστορία κατανοούμε το αρχικό σχέδιο του Θεού για τον άνθρωπο, καθώς και τις συνέπειες της απομάκρυνσης από τον Θεό.

Εδώ μπορείς να διαβάσεις την ιστορία των παιδιών του Αδάμ και της Εύας, του Κάιν και του Άβελ, και θα δεις πόσο βαθιά επηρεάστηκαν οι σχέσεις των ανθρώπων μετά την Πτώση.

Ο Κάιν και ο Άβελ προσφέρουν θυσίες στον Θεό. Μωσαϊκό 12ου αιώνα. Capella Palatina. Παλέρμο

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

Άγιοι

«Το μοίρασμα», Σοφία Παπαθανάση

Οι άνθρωποι συνομιλούν με τον Θεό

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Μπορούμε να γνωρίσουμε τον Θεό;
- ☛ Τι επίδραση έχει στη ζωή μας η επικοινωνία με τον Θεό;

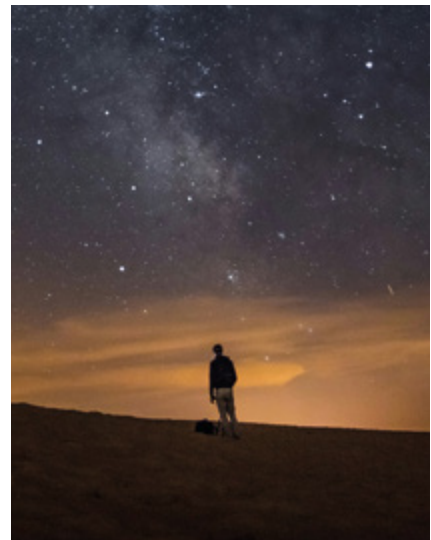
6.1 Ζωή με την παρουσία του Θεού

Ας παίξουμε ένα παιχνίδι! Ένας/Μία από εμάς θα σηκωθεί και θα σκεφτεί ένα από τα παιδιά που βρίσκονται στην τάξη, χωρίς να αποκαλύψει ποιο. Οι υπόλοιποι θα κάνουμε μέχρι πέντε ερωτήσεις, προκειμένου να καταλάβουμε ποιο είναι.

Ας συζητήσουμε:

- ☛ Οι ερωτήσεις που κάναμε αφορούν κυρίως εσωτερικά ή εξωτερικά χαρακτηριστικά;
- ☛ Τι είναι πιο δύσκολο να γνωρίζουμε;
- ☛ Πώς μπορούμε να γνωρίσουμε πραγματικά κάποιον/α;
- ☛ Επηρεάζει τη ζωή μας η φιλία μας με κάποιον/α και με ποιον τρόπο;

Ο άνθρωπος φεύγοντας από τον Παράδεισο ζούσε σε έναν κόσμο εγωισμού, κακίας και καταστροφής. Το βιβλίο της Γένεσης έχει αμέσως μετά την Πτώση πολλές θλιβερές ιστορίες, όπου ο αδελφός σκοτώνει τον αδελφό του επειδή τον ζηλεύει (Κάιν και Άβελ), ο άνθρωπος δημιουργεί με κομπασμό και επίδειξη, χωρίς συνεργασία και είναι αδύνατο να συνεννοηθεί με τους άλλους (Βαβέλ) κ.λπ. Ωστόσο, η ανάμνηση του Θεού έμεινε στην καρδιά του και γι' αυτό σε όλες τις εποχές και σε όλους τους πολιτισμούς αναρωτιόταν πάνω στα μεγάλα ερωτήματα της ζωής: Πώς δημιουργήθηκα; Γιατί ζω; Τι γίνεται όταν πεθαίνω; Κάπου εκεί έθετε το ερώτημα: Υπάρχει κάτι άλλο εκτός από αυτά που βλέπω; Ποιοι εξουσιάζουν τον κόσμο και τη ζωή μου; Γι' αυτό και κάθε πολιτισμός έχει τη δική του θρησκεία, τη δική του θέαση στον ουρανό. Ποια, όμως, είναι κοντά στην αλήθεια;

Η Αγία Γραφή αφηγείται την ιστορία ενός ανθρώπου που, όπως όλοι, είχε τα παραπάνω ερωτήματα. Σε αυτόν όμως συνέβη κάτι πολύ διαφορετικό: Ήρθε ο ίδιος ο Θεός και του φανερώθηκε! Μίλησε με αυτόν, άκουσε τις ανάγκες του, δημιούργησαν μια πραγματική σχέση. Αυτή τη φανέρωση του Θεού στον άνθρωπο την ονομάζουμε **Αποκάλυψη***. Ο Θεός, που είναι πέρα και πάνω από τις ανθρώπινες λέξεις και σκέψεις, αποκαλύφθηκε στον άνθρωπο, για να του δώσει την ευκαιρία να ξαναγυρίσει, εάν το επιθυμήσει, στον Παράδεισο. Για να γίνει αυτό όμως, χρειάστηκε πολύς χρόνος και μια μακριά αλυσίδα ανθρώπων, ώστε να μπορέσει το ανθρώπινο γένος να έχει τις προϋποθέσεις να μπει στη Βασιλεία του Θεού. Έπρεπε να προετοιμαστεί, για να είναι ικανό να δεχθεί όλη την αλήθεια της αγάπης του Θεού. Το σχέδιο για τη σωτηρία του ανθρώπου από τον εγωισμό και τη φθορά ξεκίνησε:

«Ο Κύριος είπε στον Άβραμ: «Φύγε από τη χώρα σου, από τους συγγενείς σου κι από το σπίτι του πατέρα σου, και πήγαινε σε μια χώρα που εγώ θα σου δείξω. Θα κάνω από σένα ένα μεγάλο έθνος και θα σε ευλογήσω. [...] Μ' εσένα θα ευλογηθούν όλα τα έθνη της γης». Έτσι ο Άβραμ αναχώρησε όπως του είπε ο Κύριος [...] Μαζί του πήρε τη γυναίκα του τη Σάρα [...] και έφτασαν στη Χαναάν. [...] Εκεί του φανερώθηκε ο Κύριος και του είπε: «Αυτήν τη γη θα τη δώσω στον απόγονό σου». Τότε ο Άβραμ έχτισε εκεί ένα θυσιαστήριο για τον Κύριο, που του φανερώθηκε.

«Εγώ είμαι ο [...] Θεός παντοκράτορας. Να ζεις σύμφωνα με το θέλημά μου και να είσαι τέλειος. Θα συνάψω μαζί σου διαθήκη, και θα σου δώσω πολλούς απογόνους».

Ο Άβραμ έπεσε με το πρόσωπό του στη γη και ο Θεός τού είπε: «Αυτή είναι η διαθήκη που κάνω μαζί σου: Θα γίνεις πατέρας ενός πλήθους εθνών. Δε θα ονομάζεσαι πια Άβραμ αλλά Αβραάμ, γιατί θα σε κάνω πατέρα πλήθους εθνών. [...] Τη διαθήκη μου τη συνάπτω μαζί σου αλλά θα ισχύει και για όλες τις γενιές των απογόνων –διαθήκη αιώνια, ώστε να είμαι Θεός δικός σου και των απογόνων σου...».

Παλαιά Διαθήκη, Γένεσις, επιλογή από κεφάλαια 12 και 17

Προοδευτικά, σε όλη τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, ο Θεός αποκαλύπτεται, είτε μέσα από τη δημιουργία του κόσμου, είτε σε ανθρώπους τους οποίους καλεί να συμβάλουν στο σχέδιο σωτηρίας του ανθρώπου (Αβραάμ, Μωυσή, προφήτη Ηλία κ.λπ.). Ολοκληρωτικά φανερώνεται στο Πρόσωπο του Ιησού Χριστού.

Το καραβάνι του Αβραάμ, James Tissot, 1903, Εβραϊκό Μουσείο, Νέα Υόρκη.

Την εποχή που ζούσε ο Αβραάμ οι άνθρωποι δεν είχαν χώρες, όπως τις γνωρίζουμε σήμερα. Μετακινούνταν συχνά, ανάλογα με τις ανάγκες διαβίωσης (νερό, χορτάρι για τα κοπάδια τους, ασφάλεια κ.λπ.). Έκαναν δηλαδή νομαδική ζωή και ζούσαν μαζί με τη μεγάλη τους οικογένεια (πατριά) -γονείς, θείους, αδέρφια και τις συζύγους και τα παιδιά τους, προκειμένου να συνεργάζονται σε θέματα επιβίωσης (τροφή και ασφάλεια). Αρχηγός της πατριάς γινόταν συνήθως ο γεροντότερος και ικανότερος και ονομαζόταν **Πατριάρχης***.

Γιατί διάλεξε ο Θεός τον Αβραάμ; Αυτό δεν το γνωρίζουμε. Ξέρουμε όμως ότι ο Αβραάμ άκουσε και εμπιστεύτηκε απόλυτα τον Θεό, ένιωσε την αλήθεια όχι μόνο με το μυαλό, αλλά και με την

καρδιά του, και ακολούθησε το θέλημα του Θεού. Ήταν ο πρώτος άνθρωπος που απροϋπόβητα πίστεψε στον ένα και αληθινό Θεό. Η πίστη αυτή δεν ήταν αυτονόητη: Εγκατέλειψε τον τόπο όπου μεγάλωσε, την πατριά που του έδινε ασφάλεια, και πήγε μακριά, εκεί όπου του υπέδειξε ο Θεός.

Εδώ μπορείς να δεις τον χάρτη των βασικών περιοχών που θα συναντήσουμε στις ιστορίες της Παλαιάς Διαθήκης. Βρες το ταξίδι που έκανε ο Αβραάμ από την Μεσοποταμία στη γη Χαναάν.

- ☞ **Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες και ας συμπληρώσουμε τον πίνακα της συμφωνίας/ Διαθήκης μεταξύ Αβραάμ και Θεού:**

Ο Αβραάμ προσφέρει	Ο Θεός προσφέρει

Στη συνέχεια θα παρατηρήσουμε με τις ομάδες μας τις εικόνες που ακολουθούν:

Στην πρώτη απεικονίζεται ο Αδάμ και η Εύα που φεύγουν από τον Παράδεισο και στη δεύτερη ο Αβραάμ που ακούει τις υποσχέσεις του Θεού.

- ☞ Ποια σημαντική σχέση χαλάει και αποκαθίσταται; _____
- ☞ Σε ποια εικόνα αναπαρίσταται η αποκατάστασή της; _____
- ☞ Ποιος παίρνει την ευθύνη γι' αυτό; _____

Ο Αδάμ και η Εύα βγαίνουν απ' τον Παράδεισο, μικρογραφία χειρογράφου, 16ος αι., εικονογραφημένο χρονικό Ιβάν του Τρομερού.

Ο Αβραάμ ακούει τις υποσχέσεις του Κυρίου, Luca Giordano, 1694, Μουσείο Prado.

Στη συνέχεια συζητάμε μαζί:

- ✚ **Αμέσως μετά τη σύναψη της Διαθήκης ο Θεός δίνει νέο όνομα στον Άβραμ. Για ποιον λόγο;**
- ✚ **Τι άλλαξε στη ζωή του Αβραάμ μετά την αποκάλυψη του Θεού σε αυτόν;**

Ο Αβραάμ είναι υπόδειγμα εμπιστοσύνης στον Θεό. Χαρακτηριστική είναι η ιστορία όπου ο Θεός του ζητά να του θυσιάσει τον γιό του, Ισαάκ. Ο Θεός όμως στο τέλος στέλνει έναν άγγελο που του λέει: «Μην απλώσεις χέρι στο παιδί και μην του κάνεις τίποτε, γιατί τώρα ξέρω ότι φοβάσαι το Θεό και δε μου αρνήθηκες το μοναχογιό σου... Εγώ ο Κύριος θα σε ευλογήσω με το παραπάνω και θα σου δώσω αναρίθμητους απογόνους σαν τ' αστέρια του ουρανού και σαν την άμμο που είναι στις ακτές της θάλασσας... Με τον απόγονό σου θα ευλογηθούν όλα τα έθνη της γης, επειδή υπάκουσες στην εντολή μου»

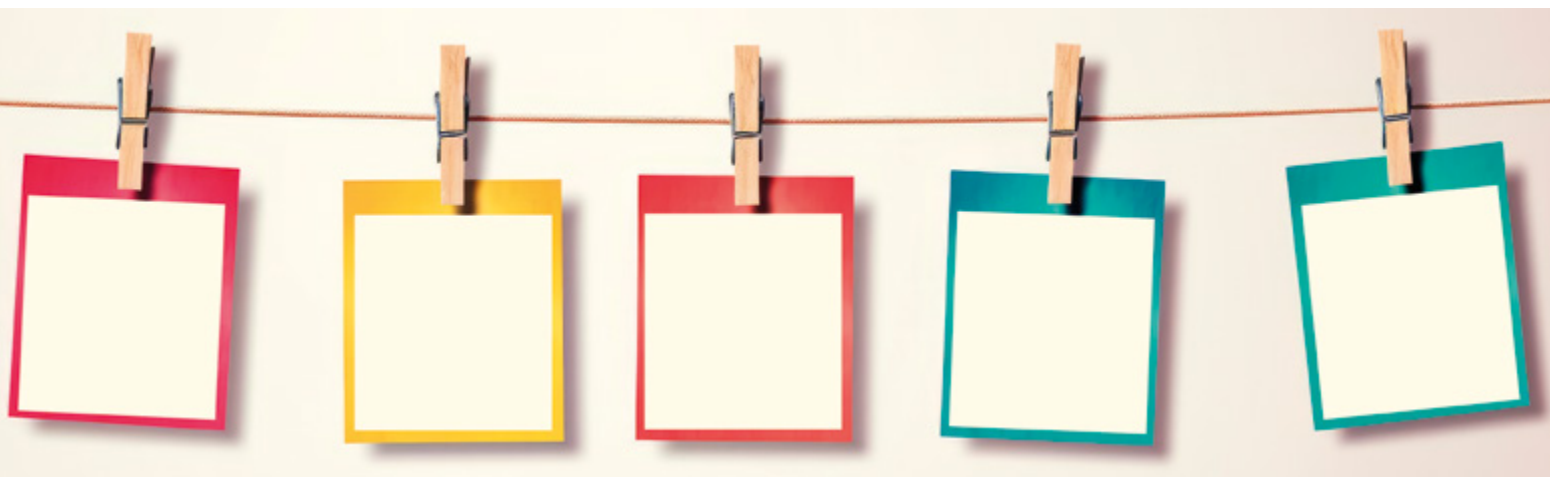
Γένεση 22: 12,16-18

Η εμπιστοσύνη που έδειξε ο Αβραάμ στον Θεό άλλαξε τον σκοπό ζωής και την ταυτότητά του: Έγινε Γενάρχης όλων των ανθρώπων του Θεού (Αβραάμ= πατέρας πολλών) και απέκτησε προσωπική σχέση με τον Θεό. Χάρη στην εμπιστοσύνη του Αβραάμ άλλαξε και η ζωή της οικογένειάς του και ολόκληρη η ιστορία του ανθρώπινου γένους: Ο Αβραάμ σε πολύ μεγάλη ηλικία απέκτησε γιο, τον Ισαάκ, και εγγονό, τον Ιακώβ. Από τον Ιακώβ προήλθε όλο **το Ισραηλιτικό έθνος, οι Εβραίοι***, που εγκαταστάθηκαν στην ευρύτερη περιοχή της χώρας που σήμερα γνωρίζουμε ως Ισραήλ. Σε αυτήν την περιοχή και από αυτό το μεγάλο γενεαλογικό δέντρο του Αβραάμ γεννήθηκε ο **Ιησούς Χριστός**, ο σωτήρας του κόσμου.

Πώς επηρεαζόμαστε εμείς από τη γνωριμία με έναν σπουδαίο φίλο ή/και τον Θεό;

Ας κάνουμε μια πινακοθήκη με τα πορτραίτα των φίλων μας ή κάποιων σημαντικών ή ιερών προσώπων στη ζωή μας. Γύρω από αυτά μπορούμε να βάλουμε στοιχεία όπως:

- ☞ Πώς γνωριστήκαμε;
- ☞ Μερικά στοιχεία της προσωπικότητάς του/της είναι...
- ☞ Με ποιο τρόπο επηρεάζει εμένα και τη ζωή μου;

Οι άνθρωποι ζητούν καθοδήγηση από τον Θεό

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☞ Πού είναι ο Θεός όταν περνάμε μια δύσκολη στιγμή;
- ☞ Πώς καθοδηγεί ο Θεός τους ανθρώπους ακόμα και μέσα σε αδιέξοδες καταστάσεις;

7.1 Ζωή με δοκιμασίες

*Είναι άδικο!
Πώς μπορώ να
τη βοηθήσω;*

*Με σχολιάζουν πίσω
απ' την πλάτη μου.
Γιατί μου φέρονται
έτσι;*

Λέξεις κλειδιά

Παρουσία Θεού

Προστασία

Το κορίτσι στο παραπάνω σκίτσο μπορεί να είναι οποιοδήποτε παιδί στο σχολείο μας.

Ας δουλέψουμε σε μικρές ομάδες και ας σκεφτούμε:

- ☞ Τι μπορεί να συμβαίνει; _____
- ☞ Τι αισθάνεται το κορίτσι; _____
- ☞ Ποιος/α μπορεί να το βοηθήσει ώστε αυτό που συμβαίνει να αλλάξει; _____

Αν γίνουν όσα προτείνουμε τι θα αλλάξει για το κορίτσι και τα παιδιά της τάξης της;

Θα γνωρίσουμε σε αυτήν την ενότητα ένα παιδί, που βίωσε παρόμοια προβλήματα, ακόμα και μέσα στην ίδια την οικογένειά του. Η ιστορία του είναι γραμμένη στο πρώτο βιβλίο της Αγίας Γραφής, τη Γένεση:

Ο Ιωσήφ ήταν ο μικρότερος από τους έντεκα γιους που είχε ο Ιακώβ. Ήταν το αγαπημένο του παιδί, γιατί ήταν ο μόνος που είχε αποκτήσει από την αγαπημένη του σύζυγο, τη Ρεβέκκα, ενώ οι άλλοι είχαν γεννηθεί από άλλη μητέρα. Ο Ιακώβ καμάρωνε για τον γιο του, επειδή ήταν έξυπνος, εργατικός και συνετός, σε αντίθεση με τους αδελφούς του που όλο έμπλεκαν σε φασαρίες και άσχημες καταστάσεις. Για να ευχαριστήσει τον Ιωσήφ, του χάρισε έναν πολύχρωμο χιτώνα. Τότε τα αδέρφια του Ιωσήφ τον ζήλεψαν και τον μίσησαν. Έτσι αποφάσισαν να τον εκδικηθούν: Μια μέρα που είχαν πάει μακριά για να βοσκήσουν τα πρόβατά τους σκέφτηκαν να σκοτώσουν τον Ιωσήφ. Ο μεγάλος αδελφός όμως σκέφτηκε ότι θα ήταν μεγάλη αμαρτία να κάνουν φόνο. Τους πρότεινε λοιπόν να τον ρίξουν σε ένα ξεροπήγαδο για να τον τρομάξουν. Άρεσε η ιδέα στους υπόλοιπους και όταν τους πλησίασε ο Ιωσήφ τού έσκισαν με μανία τον χιτώνα και τον πέταξαν στο ξεροπήγαδο. Μετά κάθισαν να φάνε και γέλαγαν με τα κλάματα και τα παρακάλια του Ιωσήφ. Όταν ο μεγάλος αδελφός απομακρύνθηκε για να μαζέψει τα πρόβατα, έτυχε να περνάει από εκεί ένα καραβάνι εμπόρων. Πούλαγαν βότανα κι αρώματα από μέρος σε μέρος. Σκέφτηκαν λοιπόν τα αδέρφια να ξεφορτωθούν μια και καλή τον Ιωσήφ, χωρίς να χρειαστεί να τον σκοτώσουν: Τον πούλησαν στους έμπορους! Όταν γύρισαν σπίτι, έδειξαν στον πατέρα τους τον πολύχρωμο χιτώνα σκισμένο και ματωμένο. Ο Ιακώβ πίστεψε πως τον Ιωσήφ τον κατασπάραξαν τα άγρια θηρία και έκλαιγε απαρηγόρητος και πενθούσε.

Οι έμποροι πήραν τον Ιωσήφ στην Αίγυπτο και τον πούλησαν σε έναν αξιωματούχο του Φαραώ, τον Πετεφρή. **Ο Θεός ήταν μαζί με το Ιωσήφ** και αποδείχθηκε ικανός σε κάθε έργο που αναλάμβανε. Γι' αυτό και ο Πετεφρής τον συμπάθησε και τον έκανε επιστάτη του σπιτιού του. Για όλα τα υπάρχοντά του φρόντιζε ο Ιωσήφ. Και ο Θεός ευλόγησε το σπίτι και τα υπάρχοντα του Πετεφρή χάρη στον Ιωσήφ. Όμως ο Πετεφρής είχε μια πολύ πονηρή και κακιά γυναίκα η οποία κατηγορήσε τον Ιωσήφ ότι ήθελε να της κάνει κακό. Τότε ο Πετεφρής θύμωσε και έδωσε διαταγή να συλλάβουν τον Ιωσήφ και να τον βάλουν φυλακή.

Ο Θεός ήταν μαζί με τον Ιωσήφ στη φυλακή και τον ελεύωσε. Ο δεσμοφύλακας εμπιστεύτηκε τον Ιωσήφ και του έδινε διάφορες αρμοδιότητες και εργασίες τις οποίες κατάφερνε να διεκπεραιώσει με επιτυχία. Έτυχε να βάλουν στη φυλακή εκείνες τις μέρες δύο πολύ σημαντικά πρόσωπα που δούλευαν στο παλάτι του Φαραώ.

Ήταν πολύ ανήσυχoi γιατί το βράδυ που τους φυλάκισαν είδαν κάποια περίεργα όνειρα που δεν μπορούσε κανείς να εξηγήσει. Τότε ο Ιωσήφ με τη φώτιση του Θεού ερμήνευσε τα όνειρα, τα οποία αμέσως βγήκαν ακριβώς όπως είχε πει. Εντυπωσιάστηκε ο ένας απ' τους δύο που απελευθερώθηκε, ο οινοχόος του Φαραώ, και επέστρεψε στο παλάτι. Πριν βγει του είπε ο Ιωσήφ: «Σε παρακαλώ, θυμήσου κι εμένα όταν γυρίσεις στη θέση σου και πες μια καλή κουβέντα στον Φαραώ, γιατί με άρπαξαν απ' την πατρίδα μου και με κατηγορήσαν άδικα για να

Ο Ιωσήφ κλαίει, Owen Jones, 1869, από «The History of Joseph and His Brethren»

με ρίζουν στη φυλακή, αλλά εγώ δεν έκανα τίποτε κακό». Όμως ο οινοχόος αμέσως ξέχασε τον Ιωσήφ.

Μετά από δύο χρόνια είδε ο Φαραώ δύο περίεργα όνειρα και κάλεσε όλους του σοφούς και όλους του μάγους της Αιγύπτου αλλά κανείς δεν μπορούσε να τα ερμηνεύσει. Τότε ήταν που ο οινοχόος θυμήθηκε τον Ιωσήφ και μίλησε γι' αυτόν. Ο Φαραώ έδωσε διαταγή να βγάλουν τον Ιωσήφ από τη φυλακή, του αφηγήθηκε τα όνειρά του και ο Ιωσήφ τον διαβεβαίωσε ότι ο Θεός μπορούσε να δώσει ερμηνεία: Τα όνειρα αυτά ήταν προειδοποίηση ότι τα επόμενα επτά χρόνια η γη θα ήταν πολύ εύφορη και θα υπήρχε μεγάλη αφθονία καρπών. Θα ακολουθούσαν όμως άλλα επτά χρόνια μεγάλης στέρησης και πείνας. Έπρεπε να βρει λοιπόν έναν συνετό και σοφό άνθρωπο που θα φρόντιζε ώστε να οργανώσει τη χώρα και να αποθηκεύουν το περίσσειμα των καρπών κατά τη διάρκεια των επτά χρόνων της αφθονίας για να μπορούν να έχουν τρόφιμα τα άλλα επτά που θα ακολουθήσουν και να μην αφανιστούν απ' την πείνα. Ο Φαραώ εντυπωσιασμένος είπε «Εσύ έχεις μέσα του το Πνεύμα του Θεού. Επομένως κανένας άλλος δεν είναι πιο συνετός και σοφός από εσένα». Έδωσε διαταγή σε όλους τους Αιγύπτιους να γονατίσουν μπροστά στον Ιωσήφ και να υπακούν στις εντολές του Ιωσήφ. Έτσι ο Ιωσήφ έγινε ο ανώτατος άρχοντας της Αιγύπτου και οργάνωσε όλη την αποθήκευση τροφίμων. Παντρεύτηκε και απέκτησε δυο γιους. Τον πρώτο τον ονόμασε Μανασσή, και είπε: «**Ο Θεός μ' έκανε να λησμονήσω όλες μου τις δυστυχίες και το σπίτι του πατέρα μου**». Τον δεύτερο τον ονόμασε Εφραΐμ, και είπε: «**Ο Θεός μού έδωσε παιδιά στη χώρα της δυστυχίας μου**».

Τα επτά χρόνια της αφθονίας πέρασαν και άρχισε η περίοδος της μεγάλης πείνας. Τότε ο Ιωσήφ φρόντιζε να ανοίξουν οι αποθήκες με τα τρόφιμα για να μην πεθάνουν οι Αιγύπτιοι. Όμως η πείνα δεν έπεσε μόνο στην Αίγυπτο, αλλά και σε όλες τις γειτονικές χώρες, οι κάτοικοι των οποίων έρχονταν για να αγοράσουν σιτάρι απ' τον Ιωσήφ. Ο Ιακώβ έμαθε ότι η γειτονική Αίγυπτος είχε τρόφιμα και έστειλε όλους τους γιους του να αγοράσουν σιτάρι. Όλους εκτός από τον Βενιαμίν, τον μικρό γιο που είχε στο μεταξύ γεννηθεί από τη Ραχήλ. Όταν έφθασαν στην Αίγυπτο τα αδέλφια είδαν τον Ιωσήφ και δεν τον αναγνώρισαν. Όμως ο Ιωσήφ τους γνώρισε αμέσως και αποφάσισε να τους δοκιμάσει, για να τους βοηθήσει να καταλάβουν το αμάρτημά τους. Προσποιήθηκε πως δεν γνώριζε τη γλώσσα τους και έβαλε διερμηνέα να μεσολαβεί στην επικοινωνία τους. Αρνήθηκε να τους πουλήσει σιτάρι και τους κατηγορήσε ότι είναι κατάσκοποι και τους έκλεισε φυλακή. Τα

Ο Ιωσήφ επιβλέπει τις σιταποθήκες του Φαραώ, Sir Lawrence Alma-Tadema, 1874

αδέλφια, μην μπορώντας να ερμηνεύσουν τη σκληρή στάση του Αιγύπτιου άρχοντα προσπαθούσαν να τον πείσουν ότι είναι δώδεκα αδέλφια που ζουν με τον πατέρα τους που έμεινε πίσω μαζί με τον μικρότερο αδελφό τους. Τότε ο Ιωσήφ τους ανακοίνωσε ότι θα κρατούσε μόνο έναν από αυτούς, και θα τον απελευθέρωνε μόνο εάν του παρουσίαζαν μπροστά του τον μικρό αδελφό. Τα αδέλφια έλεγαν συντετριμμένα μεταξύ τους «Πράγματι, είμαστε ένοχοι απέναντι στον Ιωσήφ. Βλέπαμε την

αγωνία του όταν μας παρακαλούσε, κι εμείς δεν ακούγαμε. Γι' αυτό μας βρήκε αυτή η στενοχώρια [...] Να που τώρα ήρθε η ώρα της τιμωρίας». Επέστρεψαν στον πατέρα τους, ο οποίος αρνούταν να τους δώσει τον Βενιαμίν, φοβούμενος μήπως του συμβεί κάτι κακό. Όταν όμως τελείωσε και πάλι το σιτάρι αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Τα αδέρφια υποσχέθηκαν στον πατέρα ότι θα επέστρεφαν σώο τον Βενιαμίν πάση θυσία. Ξεκίνησαν με μεγάλη αγωνία τα αδέρφια για να παρουσιάσουν τον μικρό τους αδελφό στον Αιγύπτιο άρχοντα, να ελευθερώσουν τον αδελφό τους, τον Συμεών, που 'χε μείνει ως όμηρος πίσω και να αγοράσουν πάλι σιτάρι για να μην πεθάνουν αυτοί και οι οικογένειές τους. Όταν αντίκρισαν τον Ιωσήφ έπεσαν στη γη και τον προσκύνησαν. Ο Ιωσήφ είδε τον μικρό του αδελφό και κρύφτηκε για να μην δουν τα δάκρυα συγκίνησής του. Έπειτα διέταξε να παραθέσουν γεύμα στους αδελφούς και πρόσταξε να βάλουν στον Βενιαμίν πολύ περισσότερο φαγητό απ' ό,τι στους άλλους για να διαπιστώσει αν θα τον ζηλέψουν. Αλλά τα αδέρφια δεν ζήλεψαν τον Βενιαμίν. Την επόμενη μέρα αγόρασαν σιτάρι, φόρτωσαν τα ζώα τους και ξεκίνησαν για τη γη Ισραήλ. Ο Ιωσήφ έβαλε μια τελευταία δοκιμασία: Είπε σε έναν υπηρέτη να κρύψει μέσα στα πράγματα του Βενιαμίν ένα ασημένιο ποτήρι. Λίγα μέτρα παρακάτω σταμάτησαν τα αδέρφια οι Αιγύπτιοι στρατιώτες κατηγορώντας τους για κλοπή. Τα αδέρφια άρχισαν με αγανάκτηση να φωνάζουν ότι είναι αθώοι και έλεγαν ότι σε όποιον βρεθεί το ποτήρι που εκλάβη να θανατωθεί και όλοι οι υπόλοιποι να γίνουν δούλοι. Όταν τελικά βρέθηκε το ποτήρι μέσα στα πράγματα του Βενιαμίν, ο Ιωσήφ ανακοίνωσε πως αυτόν θα κρατήσει για δούλο του. Όμως τα αδέρφια αναφώνησαν «Ο Θεός αποκάλυψε την αμαρτία μας!» και εξηγούσαν κλαίγοντας στον Ιωσήφ πως ειδικά αυτό το παιδί έπρεπε να το επιστρέψουν στον πατέρα τους, γιατί αν τον έχανε κι αυτόν τον γιο από την ίδια μητέρα με τον χαμένο Ιωσήφ θα πέθαινε από τη στενοχώρια. Και παρακαλούσαν να κρατήσει αυτούς για δούλους και όχι τον Βενιαμίν.

Διασκευή από το βιβλίο Γένεση, κεφάλαια 37-47

Ας διακόψουμε εδώ την βιβλική αφήγηση και ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες για να συζητήσουμε: Κάθε ομάδα ας διαλέξει μια από τις στιγμές της ζωής του Ιωσήφ και ας δουλέψει γύρω από το πρόσωπό του:

- ✚ Τι συμβαίνει;
- ✚ Τι λένε γι' αυτόν;
- ✚ Τι αισθάνεται;
- ✚ Τι σκέφτεται;
- ✚ Ποιος μπορεί να τον βοηθήσει και με ποιον τρόπο;

Ας μοιραστούμε τις σκέψεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

Ο Ιωσήφ πέρασε πολλές δοκιμασίες: Ζήλια, μίσος, απομόνωση, απείλησαν τη ζωή του, συκοφαντία, φυλακή. Ωστόσο, ο Θεός ήταν πάντα παρών στη ζωή του, ειδικά τις στιγμές της δοκιμασίας.

- ✚ Τι νομίζετε ότι θα γίνει στη συνέχεια;
- ✚ Εάν ήσασταν στη θέση του Ιωσήφ, τι θα κάνατε;

Ας δούμε τη συνέχεια της ιστορίας:

Ο Ιωσήφ κατάλαβε πως τα αδέρφια του είχαν μετανιώσει ειλικρινά και έδωσε διαταγή να φύγουν όλοι οι Αιγύπτιοι και να μείνει μόνος με τα αδέρφια. Είπε τότε κλαίγοντας με λυγμούς: «Εγώ είμαι ο Ιωσήφ! Ζει ακόμα ο πατέρας μου;» Οι αδερφοί του όμως δεν μπορούσαν να του απαντήσουν και στέκονταν μπροστά του εμβρόντητοι. «Πλησιάστε με, λοιπόν! [...] Εγώ είμαι ο Ιωσήφ ο αδερφός σας, που τον πουλήσατε στην Αίγυπτο. Αλλά τώρα **μη λυπάστε και μην έχετε τύψεις που με πουλήσατε, γιατί ο Θεός με έστειλε εδώ πριν από σας για να σας σώσω τη ζωή.** Είναι δύο χρόνια τώρα που η πείνα κυριαρχεί στη χώρα. Και για πέντε ακόμα χρόνια δε θα υπάρχει ούτε όργωμα ούτε θερισμός. **Ο Θεός όμως με έστειλε εδώ πριν από σας για να σας διασώσω με θαυμαστό τρόπο, και να μπορέσετε να επιβιώσετε στη χώρα. Δε με στείλατε, λοιπόν, εσείς εδώ, αλλά ο Θεός [...]** Τώρα βιαστείτε να πάτε πίσω στον πατέρα μου και να του πείτε ότι ο γιος του ο Ιωσήφ λέει: «ο Θεός με έκανε κύριο όλης της Αιγύπτου. Έλα σ' εμένα, μην αργείς...». Ύστερα έπεσε στο λαιμό του Βενιαμίν του αδερφού του και έκλαψε. Έκλαψε κι ο Βενιαμίν πεσμένος στον τράχηλό του. Φίλησε ακόμα όλους τους αδερφούς του κλαίγοντας.

Τα αδέρφια επέστρεψαν συγκλονισμένα πίσω στον Ιακώβ, του αφηγήθηκαν όσα είχαν συμβεί και ότι ο Ιωσήφ είναι ζωντανός. Τότε ο Ιακώβ, επιθυμώντας να δει για στερνή φορά τον αγαπημένο του γιο, έκανε όπως παρήγγειλε ο Ιωσήφ: Πήρε όλα τα υπάρχοντά του και μαζί με τα παιδιά του, τις γυναίκες και τα παιδιά τους ξεκίνησαν για την Αίγυπτο. Μόλις είδε τον Ιωσήφ έπεσε στην αγκαλιά του και έκλαιγαν μαζί. Ο Ιωσήφ παραχώρησε τα καλύτερα εδάφη της Αιγύπτου στον πατέρα και στα αδέρφια του και φρόντισε ώστε να μην τους λείψει ποτέ τίποτα. Έτσι, όλη οικογένεια του Ιακώβ εγκαταστάθηκε πια σε ξένη χώρα.

Ας μπούμε τώρα στη θέση των αδελφών:

- ✚ **Ποιο πρόβλημα έχουν;**
- ✚ **Τι αισθάνονται;**
- ✚ **Τι σκέφτονται;**
- ✚ **Ποιος μπορεί να τους βοηθήσει;**

Ο Ιωσήφ είναι ένας άνθρωπος αδικημένος, που βιώνει πολλές συνεχόμενες δοκιμασίες. Επειδή όμως δεν χάνει την ελπίδα του στον Θεό, μετατρέπει τον πόνο του σε σοφία και αγάπη. Έτσι απ' τη μια ευεργετεί τους Αιγύπτιους που του φέρθηκαν σκληρά και απ' την άλλη συμπεριφέρεται παιδαγωγικά στα αδέρφια του, τα βοηθά να μεταμορφωθούν, από σκληρούς, εμπαθείς και εγκληματικούς, σε μετανοημένους ανθρώπους που νοιάζονται, φροντίζουν και θυσιάζονται. Ο Ιωσήφ έγινε με τη σειρά του όργανο της παρουσίας του Θεού στη ζωή των ανθρώπων.

Σκέψου και συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου:

- ✚ **Πώς μπορώ να μετατρέψω το κακό σε καλό;**
- ✚ **Πώς μπορώ να φέρω την παρουσία του Θεού μέσα μου και γύρω μου;**

Διαλέγω μερικές από τις λέξεις που έφερε η παρουσία του Θεού στη ζωή του Ιωσήφ και σκέφτομαι σε ποιες περιπτώσεις μπορώ να την αξιοποιήσω στην καθημερινότητά μου για να στηρίξω άλλους:

- Σοφία
- Καθοδήγηση
- Παρηγοριά
- Προστασία
- Συγχώρεση

Τα παιδιά του Ιακώβ, ο Ιωσήφ και τα αδέλφια του, απέκτησαν μεγάλες οικογένειες. Οι απόγονοί τους σχημάτισαν τις **12 φυλές** που αποτελούν τον Ισραηλιτικό/Εβραϊκό λαό. Κάθε Ισραηλίτης, ακόμα και σήμερα, κατάγεται από κάποιο από τα παιδιά του Ιακώβ!

Εδώ μπορείς να ακούσεις σε θεατρική διασκευή την ιστορία του Ιωσήφ.

Θυμάσαι την ιστορία του Ιωσήφ; Θα σε βοηθήσει αυτό το παιχνίδι αντιστοίχισης εικόνων.

7.2 Ζωή κάτω από την προστασία του Θεού

Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες και ας συνεργαστούμε για τρία - τέσσερα λεπτά για να κάνουμε τα εξής:
Θα επιλέξουμε μια από τις παρακάτω λέξεις και θα φτιάξουμε μια πολύ σύντομη ιστορία στο μυαλό μας με αυτό το θέμα, όπου θα είμαστε πρωταγωνιστές.

- Αδιέξοδο
- Σκλαβιά
- Καταπίεση

Θα αποφασίσουμε να «παγώσουμε», να σταθούμε ακίνητοι/ες και αμίλητοι/ες μια συγκεκριμένη στιγμή, σαν να μας τραβούσαν φωτογραφία, παίρνοντας όμως τη στάση και την έκφραση που χρειάζεται. Όταν παρουσιάσουμε την «παγωμένη εικόνα» μας στην ολομέλεια της τάξης, θα προσπαθούν οι υπόλοιπες ομάδες να μαντέψουν τι κάνουμε και ποια λέξη επιλέξαμε. Εάν χρειαστεί, μπορεί να καλέσουν οι θεατές ένα μέλος της εικόνας να «ξεπαγώσει» και να μιλήσει, για να καταλάβουμε καλύτερα τι λέει και τι σκέφτεται.

Αφού παρουσιάσουν όλες οι ομάδες, συζητάμε:

- ✚ **Ποια συναισθήματα βιώνουν οι άνθρωποι σε συνθήκες αδιεξόδου, σκλαβιάς και καταπίεσης;**
- ✚ **Τι χρειάζεται σε τέτοιες περιστάσεις;**

Ίδιες ανάγκες και συναισθήματα μπορεί να βιώνουμε σε πολύ σοβαρότερες καταστάσεις και συνθήκες, μέσα σε φιλίες, στα μαθήματά μας, ίσως και στην οικογένειά μας. Ακόμα και κοινωνικά φαινόμενα συνδέονται με αδιέξοδα, όπως ο ρατσισμός, οι ανισότητες κ.ά. Υπάρχει μια ιστορία στην Παλαιά Διαθήκη, που περιγράφει ένα αδιέξοδο πολύ γλαφυρά:

Σκλάβοι του Ραμσή II, Abu Simbel, 13ος π. Χ. αι.

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε που τα παιδιά του Ιακώβ, οι Ισραηλίτες (Εβραίοι), εγκαταστάθηκαν στην Αίγυπτο. Είχαν κάνει και εκείνα δικές τους μεγάλες οικογένειες και είχαν γίνει ολόκληρος λαός. Όταν πέθανε ο Ιωσήφ και τα αδέρφια του, οι Αιγύπτιοι είχαν ξεχάσει την ευεργεσία που τους έκανε, να τους σώσει από την πείνα. Και ο νέος βασιλιάς, ο Φαραώ Ραμσή ο Β΄, είπε στον λαό του: «Βλέπετε ότι αυτοί οι Ισραηλίτες είναι λαός πολυάριθμος και ισχυρότερος από μας! Πρέπει να βρούμε έναν τρόπο για να μην πολλαπλασιάζονται συνεχώς. Γιατί, αν γίνει κανένας πόλεμος, τότε αυτοί θα ενωθούν με τους εχθρούς μας, θα μας πολεμήσουν και θα φύγουν από τη χώρα». Έδωσε τότε διαταγή να επιβάλλουν στους Ισραηλίτες πολύ βαριά έργα, για να τους εξουθενώσουν. Τους ανάγκασαν να κάνουν αγροτικές δουλειές, βαριές αγγαρείες, και να φτιάχνουν τεράστιους

πλίνθους με λάσπη και άχυρα, και να τους κουβαλούν για να φτιάχνουν κτίρια και μεγαλοπρεπή έργα. Με αυτόν τον τρόπο έχτισαν για τον Φαραώ ολόκληρες πόλεις. Επειδή, όμως, ο πληθυσμός των Ισραηλιτών εξακολουθούσε να μεγαλώνει, έδωσε διαταγή να σκοτώνουν όλα τα αγόρια που γεννιούνται, ρίχνοντάς τα στον μεγάλο ποταμό της Αιγύπτου, τον Νείλο.

Εκείνη την εποχή μια οικογένεια που είχε ήδη δύο παιδιά, τη Μαριάμ και τον Ααρών, γέννησε ένα μικρό αγόρι. Η μητέρα κατάφερε να το κρύψει για τρεις μήνες, αλλά μετά φοβήθηκε ότι θα το ανακαλύψουν. Έπλεξε, λοιπόν, ένα καλάθι με φύλλα παπύρου, έβαλε μέσα το μωρό και το άφησε να πλέει στις όχθες του Νείλου.

Η Μαριάμ ακολουθούσε το καλάθι με το μωρό, για να δει τι θα γίνει. Εκείνη τη μέρα κατέβηκε στο ποτάμι η κόρη του Φαραώ για να λουστεί. Είδε το καλάθι, το περιμάζεψε και είδε το αγόρι. Κατάλαβε ότι είναι εβραϊόπουλο και αποφάσισε να το προστατέψει, επειδή το λυπήθηκε. Τότε παρουσιάστηκε η Μαριάμ και, κάνοντας πως δεν γνωρίζει το μωρό, προθυμοποιήθηκε να βρει μια γυναίκα να θηλάσει και να μεγαλώσει το μωρό. Η κόρη του Φαραώ της εμπιστεύτηκε το μωρό και έτσι το αγόρι σώθηκε. Όταν μεγάλωσε λίγο, το παρουσίασε στην πριγκίπισσα, η οποία και το υιοθέτησε και το ονόμασε Μωυσή, που σημαίνει «τον έβγαλα από το νερό».

Ο Μωυσής μεγάλωσε στο παλάτι του Φαραώ, έχοντας όμως συνείδηση της εβραϊκής καταγωγής του. Μια μέρα είδε έναν Αιγύπτιο στρατιώτη να χτυπάει με σκληρότητα έναν Εβραίο και, προσπαθώντας να τον σώσει, σκότωσε τον Αιγύπτιο. Προκειμένου να αποφύγει την τιμωρία, ο Μωυσής κατέφυγε στη γη Μαδιάμ. Εκεί γνώρισε τον Ιοθάρ, ιερέα της περιοχής, ο οποίος τον φιλοξένησε και του έδωσε δουλειά να βόσκει τα πρόβατά του. Επειδή τον εκτίμησε, τον πάντρεψε με μία από τις κόρες του, τη Σεφώρα. Με τη Σεφώρα απέκτησε δύο αγόρια.

Κάποτε, καθώς ο Μωυσής έβοσκε τα πρόβατα, έφτασε στο όρος Χωρήβ (το σημερινό Σινά). Είδε τότε ένα πολύ παράδοξο θέαμα: Έναν αγκαθωτό θάμνο, μια βάτο, που φλεγόταν, αλλά δεν καιγόταν, ώστε να γίνεται στάχτη. Σκέφτηκε, λοιπόν, να πάει να δει τι συνέβαινε. Όταν έφτασε άκουσε τη φωνή του Θεού:

«Μωυσή, Μωυσή».

Αυτός απάντησε: «Ορίστε».

«Μην πλησιάζεις εδώ», είπε ο Κύριος. «Βγάλε τα σανδάλια σου από τα πόδια σου, γιατί ο τόπος όπου στέκεσαι είναι τόπος άγιος. Εγώ», του λέει, «είμαι ο Θεός των προγόνων σου, ο Θεός του Αβραάμ, ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ». Τότε ο Μωυσής σκέπασε το πρόσωπό του, γιατί φοβόταν να κοιτάξει το Θεό.

Ο Κύριος συνέχισε: **«Είδα τη δυστυχία του λαού μου στην Αίγυπτο, και άκουσα την κραυγή τους εξαιτίας των καταπιεστών τους. Ξέρω τα βάσανά τους. Γι' αυτό κατέβηκα να τους γλιτώσω από τους Αιγύπτιους και να τους φέρω από αυτή τη χώρα, σε μια χώρα μεγάλη και εύφορη, στη χώρα όπου ρέει γάλα και μέλι, εκεί που τώρα κατοικούν οι Χαναναίοι. Και τώρα που η κραυγή**

Ο Μωυσής στα νερά του Νείλου, Poussin, 17ος αι., Μουσείο Ερμιτάζ

Ο Μωυσής μπροστά στη φλεγόμενη βάτο, ψηφιδωτό, Άγιος Βιτάλιος, Ραβέννα, 6ος αι.

είναι το όνομά του;” Τι θα τους πω;»

Τότε ο Θεός απάντησε στο Μωυσή: **«Εγώ είμαι ο Ων* (αυτός που υπάρχει)»...**

Ο Μωυσής όμως είπε στον Κύριο: «Εγώ, Κύριέ μου, ποτέ μέχρι σήμερα δεν ήμουν επιδέξιος ομιλητής... Είμαι βραδύγλωσσος, τραυλίζω».

Ο Κύριος του είπε: «Ποιος έδωσε το στόμα στον άνθρωπο;... Εγώ, ο Κύριος. Πήγαινε, λοιπόν, τώρα **κι εγώ θα είμαι μαζί σου όταν θα μιλάς, και θα σου υποδεικνύω τι να λες**».

Ο Μωυσής υπακούοντας στον Θεό αποχαιρέτησε τον Ισθόρ, πήρε την οικογένειά του και πήγε στην Αίγυπτο. Ο αδελφός του ο Ααρών, όταν τον συνάντησε τον καταφίλησε. Πήγαν μαζί στην Ισραηλιτική κοινότητα και ανακοίνωσαν όσα τους είπε ο Θεός. Αυτοί πίστεψαν και κατάλαβαν ότι ο Κύριος είχε στρέψει το ενδιαφέρον του στους Ισραηλίτες και είχε δει τη δυστυχία τους. Έσκυψαν τότε και προσκύνησαν.

των Ισραηλιτών έφτασε ως εμένα, και είδα πώς τους καταπιέζουν οι Αιγύπτιοι, τώρα εγώ σε στέλνω στο Φαραώ, να βγάλεις το λαό μου, τους Ισραηλίτες, από την Αίγυπτο.»

Ο Μωυσής είπε στο Θεό: «Ποιος είμαι εγώ, για να πάω στο Φαραώ και να βγάλω τους Ισραηλίτες από την Αίγυπτο;»

«Εγώ θα είμαι μαζί σου», του απάντησε ο Θεός...

Αλλά ο Μωυσής είπε πάλι: «Καλά, εγώ θα πάω στους Ισραηλίτες και θα τους πω, “ο Θεός των προγόνων σας με έστειλε σ’ εσάς”. Αυτοί όμως θα με ρωτήσουν “ποιο

Διασκευή από το βιβλίο Έξοδος, κεφάλαια 1-4

Ας κάνουμε κάτι σε μικρές ομάδες:

Ας διαλέξουμε μια σκηνή από τη ζωή του Μωυσή και ας αποφασίσουμε να την αναπαραστήσουμε αναλαμβάνοντας έναν ρόλο ο καθένας/η καθεμία. Θα «παγώσουμε» πάλι, όπως στην αρχική δραστηριότητα, μια συγκεκριμένη στιγμή που θα αποφασίσουμε ως πιο σημαντική, παίρνοντας την κατάλληλη στάση και έκφραση, χωρίς να μιλάμε ή να κουνιόμαστε. Στη συνέχεια οι άλλες ομάδες θα κληθούν να απαντήσουν στα παρακάτω ερωτήματα, για όποια πρόσωπα της σκηνής θέλουν:

- Ποια σκηνή διαδραματίζεται;
- Τι αισθάνονται;
- Τι μπορεί να λένε;

Ένα μέλος της ομάδας που θέτει τα ερωτήματα μπορεί να ακουμπήσει απαλά στον ώμο ενός/μίας από την «παγωμένη εικόνα», ώστε να πει δυνατά αυτό που σκέφτεται στον ρόλο που έχει αναλάβει και με βάση το συγκεκριμένο στιγμιότυπο.

Τέλος σκεφτόμαστε:

- ☞ Τι τους λέει ο Θεός;

Ο Θεός είναι πάντα παρών στις ζωές των ανθρώπων, ιδιαίτερα σε στιγμές δοκιμασίας και δυστυχίας. Δεν είναι μια αόριστη δύναμη, απομακρυσμένη και αδιάφορη. Είναι ένας **προσωπικός Θεός**, που σχετίζεται με τον κάθε άνθρωπο χωριστά και επικοινωνεί με ποικίλους τρόπους, όπως ένας φίλος σχετίζεται και επικοινωνεί με έναν φίλο, ένα αγαπημένο πρόσωπο. Πολλές φορές ο Θεός ενεργεί και μέσω άλλων ανθρώπων που εκφράζουν το θέλημά του, όπως ακριβώς γίνεται με τον Μωυσή στην περίπτωση των υπόδουλων Εβραίων. Οι άνθρωποι αυτοί που μεταφέρουν το θέλημα του Θεού, που γίνονται βοηθοί του, δεν είναι τέλειοι, δεν είναι υπερήρωες. Είναι άνθρωποι με αδυναμίες, με δυσκολίες, όπως ο Μωυσής που τραύλιζε όταν αγχωνόταν. Είναι άνθρωποι, όμως, που έχουν βαθιά αγάπη και εμπιστοσύνη στον Θεό. Με αυτόν τον τρόπο μεταμορφώνονται σε απίστευτη δύναμη η οποία στηρίζει και καθοδηγεί έναν ολόκληρο λαό.

Ας σκεφτούμε την ιστορία και το παράδειγμα του Μωυσή και ας ασχοληθούμε με την τελευταία μας δραστηριότητα:

Ας σημειώσουμε στον πίνακα δύο ομόκεντρους κύκλους.

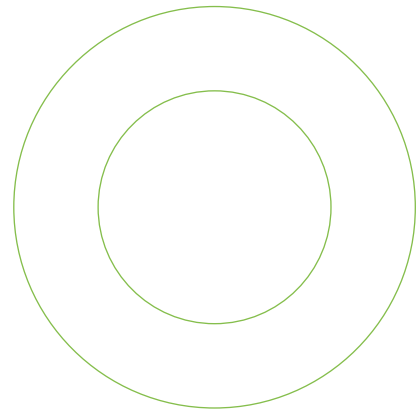
Στον εσωτερικό κύκλο θα γράψουμε το ερώτημα:

☞ **Τι χρειάζομαι εγώ σε μια αδιέξοδη κατάσταση της ζωής μου;**

Στον εξωτερικό κύκλο:

☞ **Τι μπορώ να γίνω εγώ σε μια αδιέξοδη κατάσταση άλλων;**

Παίρνουμε μαρκαδόρους και γράφουμε στον εσωτερικό και εξωτερικό κύκλο όλες και όλοι τη λέξη ή τη μικρή φράση που μας εκφράζει.

Στις βυζαντινές απεικονίσεις του Ιησού μέσα στο φωτοστέφανό του γράφει **Ο ΩΝ**. Δηλώνεται έτσι ότι ο Ιησούς είναι ο προαιώνιος Θεός, δηλαδή ο ίδιος Θεός που συνομιλούσε με τον Μωυσή, ο ίδιος που δημιούργησε τον κόσμο. Όπως γράφει αργότερα και το βιβλίο της Αποκάλυψης: «Εγώ είμαι το Άλφα και το Ωμέγα», λέει ο Θεός, ο Παντοκράτορας Κύριος, αυτός που αληθινά υπάρχει και υπήρχε και θα ῥθει (ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος)»

Αποκάλυψη 1:8.

Χριστός, τοιχογραφία, π. Σταμάτης Σκλήρης, παρεκκλήσιο Αγ. Στυλιανού, Χολαργός

Μια πολύ σπάνια και διάσημη εικόνα του 13ου αιώνα απεικονίζει τον Μωυσή μπροστά στη φλεγόμενη βάτο. Βρίσκεται στο Μοναστήρι της Αγίας Αικατερίνης, στο Σινά.

7.3 Ζωή προς την ελευθερία

Χωριστείτε σε ομάδες

και παρατηρήστε

τη φωτογραφία.

Τι τίτλο θα βάζατε και γιατί;

Λέξεις κλειδιά

Πάσχα-Πεσόχ

Πορεία ελευθερίας

Στο προηγούμενο μάθημα μιλήσαμε για τα αδιέξοδα στη ζωή μας και για την ανάγκη συμπαράστασης και παρηγοριάς. Υπάρχει, όμως, ελπίδα να βρεθεί τελικά μια λύση που θα μας έβγαζε από αυτές τις δυσκολίες; Υπάρχει έξοδος από τον πόνο και την απελπισία;

Ας δούμε τη συνέχεια της ιστορίας του Μωυσή:

Ο Μωυσής κι ο Ααρών πήγαν στον Φαραώ και του είπαν: «Ο Κύριος, ο Θεός του Ισραήλ, λέει: “Άσε το λαό μου να φύγουν και να πάνε να κάνουν μια γιορτή στην έρημο για να με τιμήσουν”». Ο Φαραώ απάντησε: «Ποιος είναι ο

Κύριος, που πρέπει να τον υπακούσω και ν’ αφήσω τους Ισραηλίτες να φύγουν; Δε γνωρίζω τον Κύριο, και δε θ’ αφήσω τους Ισραηλίτες να φύγουν».

Ο Φαραώ θύμωσε που τόλμησαν να ζητήσουν κάτι τέτοιο. Τους κατηγορήσε ότι είναι τεμπέληδες και έδωσε διαταγή να απαιτήσουν πιο πολλή δουλειά και έργα από τους Ισραηλίτες και να τους χτυπούν βίαια, αν δεν συμμορφώνονταν. Ο Μωυσής προειδοποίησε τον Φαραώ ότι η σκληρότητα του μόνο κακές συνέπειες θα είχε, αλλά ο Φαραώ ήταν πολύ σκληρόκαρδος. Έτσι άρχισε μια σειρά από δέκα χτυπήματα, γνωστά ως δέκα πληγές, με καταστροφές που έπληξαν όλο τον Αιγυπτιακό λαό, το νερό μετατράπηκε σε αίμα και δεν ήταν πόσιμο, καταστράφηκαν οι σοδειές από χιλιάδες ακρίδες και ασταμάτητο χαλάζι κ.λπ. Παρόλο που οι Αιγύπτιοι απορούσαν και δυσανασχετούσαν με τις απανωτές συμφορές που τους βρήκαν, ο Φαραώ δεν άφηνε ελεύθερους τους Ισραηλίτες. Η ψυχή του γινόταν όλο και σκληρότερη. Πριν από τη δέκατη πληγή ο Θεός είπε στον Μωυσή να προετοιμάσει όλους τους Ισραηλίτες. Έπρεπε κάθε οικογένεια να σφάξει ένα αρνί και με το αίμα του να βάψει την πόρτα του σπιτιού τους, σημάδι ότι είναι Ισραηλιτικό. Στη συνέχεια να το ψήσει και να το φάει, μαζί με άζυμο ψωμί (χωρίς προζύμι που θα το φούσκωνε, επειδή θα έφευγαν βιαστικά) και πικρά χόρτα, για να θυμηθούν όλοι την πικρή σκλαβιά της Αιγύπτου. Πράγματι όλες οι Εβραϊκές οικογένειες έκαναν όπως τους είπε ο Θεός. Εκείνο το βράδυ όλα τα πρωτότοκα αγόρια των Αιγυπτίων πέθαναν, μαζί και ο γιος και διάδοχος του Φαραώ. Συντετριμμένος ο Φαραώ έδωσε διαταγή να φύγουν όλοι οι Εβραίοι απ’ την Αίγυπτο.

Ξεκίνησαν λοιπόν όλοι οι Ισραηλίτες, νέοι , γέροι και παιδιά μια μεγάλη πορεία προς την έρημο. Αφού περπάτησαν αρκετά έφτασαν μπροστά σε ένα φυσικό εμπόδιο: την Ερυθρά Θάλασσα! Τότε ήταν που ο Φαραώ συνειδητοποίησε ότι άφησε ελεύθερους τους Ισραηλίτες που ήταν δούλοι του και θύμωσε. Ετοίμασε άμαξες με τους καλύτερους πολεμιστές του για να φέρουν πίσω τους Ισραηλίτες. Ο ίδιος ο σκληρόκαρδος Φαραώ μπήκε επικεφαλής. Όταν πλησίαζαν φόβος κυριεύσε τους Ισραηλίτες. Όμως ο Μωυσής προσευχήθηκε στον Θεό και τότε **«τα νερά χωρίστηκαν στα δύο, και οι Ισραηλίτες πέρασαν από μέσα, πατώντας σε στεριά, ενώ τα νερά σχημάτιζαν τείχος δεξιά τους κι αριστερά τους»**. Μετά τα νερά έκλεισαν και κατέστρεψαν τον Φαραώ με τους πολεμιστές τους. Οι Ισραηλίτες ήταν πια ελεύθεροι!

Η διάβαση της Ερυθράς Θάλασσας από τους Ισραηλίτες. Συναγωγή Δούρα Ευρωπός, 3ος μ.Χ. αι.

Διασκευή από το βιβλίο Έξοδος, κεφάλαια 5- 14

Το μεγάλο αυτό γεγονός της εξόδου από τη σκλαβιά στην ελευθερία με τη βοήθεια του Θεού οι Ισραηλίτες το θυμούνται κάθε χρόνο κατά τη διάρκεια της γιορτής που ονομάζεται **Πεσάχ**, δηλαδή πέρασμα.

Το εβραϊκό **Πεσάχ** είναι **προτύπωση** (γεγονός που προαναγγέλει/προεικονίζει κάτι που θα συμβεί αργότερα στην Καινή Διαθήκη*) του χριστιανικού **Πάσχα***: Οι χριστιανοί γιορτάζουν το πέρασμα από τη σκλαβιά της αμαρτίας και του θανάτου στην ελευθερία της αναστημένης ζωής που χαρίζει ο Χριστός.

Πώς μπορούσαν, όμως, οι Ισραηλίτες να βρουν τον δρόμο τους προς τη γη που είχε υποσχεθεί πριν πολλά χρόνια στον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ιακώβ ο Θεός; Η πορεία προς την πατρίδα τους κράτησε 40 ολόκληρα χρόνια.

Ας συμπληρώσουμε τον παρακάτω πίνακα με τις απαντήσεις μας στα ερωτήματα:

Αναρωτιέμαι...	Νομίζω...
☞ Τι προβλήματα μπορεί να συναντούσαν οι Ισραηλίτες κατά την πορεία του γυρισμού τους στην πατρίδα;	
☞ Ποιος μπορούσε να τους βοηθήσει στην πορεία αυτή;	

Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες.

Κάθε ομάδα θα αναλάβει ένα από τα περιστατικά που ακολουθούν, τα οποία περιγράφουν μερικές από τις περιπέτειες των Ισραηλιτών κατά την περιπλάνησή τους στην έρημο. Θα συζητήσουμε στις ομάδες μας και θα συνεργαστούμε προκειμένου να παρουσιάσουμε στην υπόλοιπη τάξη το περιστατικό που αναλάβαμε, είτε ως ζωγραφιά, είτε ως κόμικ, με σειρά από σκίτσα. Όταν όλες οι ομάδες τελειώσουν, θα αναρτήσουμε τα έργα μας στους τοίχους της τάξης, ώστε να περάσουν όλοι και όλες να τα δουν. Ένας/μία από κάθε ομάδα θα στέκεται δίπλα από το έργο της ομάδας του/της για να εξηγεί και να απαντά σε τυχόν ερωτήσεις.

1. Καθώς ο Φαραώ πλησίαζε, κοίταξαν οι Ισραηλίτες και είδαν ότι οι Αιγύπτιοι έρχονταν ξοπίσω τους.

Τότε τους κυρίεψε μεγάλος φόβος κι άρχισαν να φωνάζουν ζητώντας βοήθεια από τον Κύριο. «Δεν υπήρχαν τάφοι στην Αίγυπτο;» έλεγαν στο Μωυσή. «Γιατί μας έφερες να πεθάνουμε εδώ στην έρημο; Τι ήταν αυτό που μας έκανες να μας βγάλεις από την Αίγυπτο; Δε σου τα 'χαμε πει εμείς όλα αυτά εκεί; Δε σου λέγαμε να μας αφήσεις στην ησυχία μας; Εμείς θέλαμε να δουλεύουμε στους Αιγύπτιους· προτιμότερο ήταν αυτό για μας, παρά να πεθάνουμε εδώ

Έξοδος από την Αίγυπτο: η διάβαση της Ερυθράς Θάλασσας.
Rev. Albert Lee Wagner, 1975.

στην έρημο». Ο Μωυσής απάντησε στο λαό: «Μη φοβόσαστε! Σταθείτε και θα δείτε πώς θα σας γλιτώσει σήμερα ο Κύριος. Τους Αιγύπτιους, που βλέπετε σήμερα δε θα τους ξαναδείτε ποτέ πια! Ο Κύριος θα πολεμήσει για σας. Εσείς μην ανησυχείτε» [...] Ο Μωυσής άπλωσε το χέρι του πάνω στη θάλασσα, και ο Κύριος, μ' έναν ισχυρότατο ανατολικό άνεμο, που φυσούσε όλη τη νύχτα, έκανε τα νερά να υποχωρήσουν. Έτσι η θάλασσα έγινε στεριά. Τα νερά χωρίστηκαν στα δύο, και οι Ισραηλίτες πέρασαν από μέσα, πατώντας σε στεριά, ενώ τα νερά σχημάτιζαν τείχος δεξιά τους κι αριστερά τους.

Έξοδος 14: 10-14 και 21-22

2. Όταν ο Φαραώ άφησε το λαό να φύγει, ο Θεός δεν τους οδήγησε από το δρόμο της χώρας των Φιλισταίων, που ήταν κι ο συντομότερος, γιατί σκέφτηκε πως υπήρχε φόβος να μετανιώσουν και να ξαναγυρίσουν στην Αίγυπτο, αν βρίσκονταν στην ανάγκη να πολεμήσουν. Γι' αυτό άφησε το λαό να πάρει το δρόμο προς την έρημο, προς την Ερυθρά Θάλασσα. ... Ο Θεός προχωρούσε μπροστά τους τη μέρα μέσα σε μια στήλη νεφέλης για να τους δείχνει το δρόμο, και τη νύχτα μέσα σε στήλη φωτιάς, για να τους φωτίζει, ώστε να πορεύονται μέρα και νύχτα. Η στήλη της νεφέλης δεν έλειπε ποτέ μπροστά από το λαό τη μέρα ούτε η στήλη της φωτιάς τη νύχτα.

Έξοδος 13: 17-22

3. Τότε ολόκληρη η ισραηλιτική κοινότητα άρχισε εκεί στην έρημο τα παράπονα ενάντια στο Μωυσή και στον Ααρών: «Καλύτερα να μας είχε θανατώσει ο Κύριος στην Αίγυπτο», τους έλεγαν, «εκεί που είχαμε άφθονο το κρέας και χορταίναμε το ψωμί, παρά που μας φέρατε εδώ στην έρημο, για να πεθάνει όλο αυτό το πλήθος από την πείνα». Τότε ο Κύριος είπε στο Μωυσή: «Εγώ θα κάνω να πέσει από τον ουρανό ψωμί για σας. Κάθε μέρα, θα βγαίνει ο λαός να μαζεύει την απαραίτητη ποσότητα για κείνη την ημέρα [...] Άκουσα τα παράπονα των Ισραηλιτών. Πες τους, λοιπόν, ότι το

βράδυ θα φάνε κρέας και το πρωί θα χορτάσουν ψωμί. Έτσι θα μάθουν ότι εγώ είμαι ο Κύριος, ο Θεός τους». Το βράδυ ήρθε ένα σμήνος από ορτύκια και σκέπασε το στρατόπεδο· και το πρωί τριγύρω στο στρατόπεδο υπήρχε ένα στρώμα δροσιάς. Όταν διαλύθηκε η δροσιά, σχηματίστηκε πάνω στην επιφάνεια της ερήμου κάτι λεπτό σαν πάχνη. Το είδαν οι Ισραηλίτες, αλλά δεν ήξεραν τι ήταν, και ρωτούσαν ο ένας τον άλλο: «Τι είν' ετούτο;» Ο Μωυσής τούς είπε: «Αυτό είναι το ψωμί που σας δίνει ο Κύριος να φάτε»... Σαραντα χρόνια έτρωγαν οι Ισραηλίτες το μάννα, ωστόσο ήρθαν σε κατοικημένη χώρα, στα σύνορα της Χαναάν.

Εξοδος 16:2-36

4. Στην περιοχή δεν υπήρχε καθόλου νερό για την κοινότητα και όλοι ξεσηκώθηκαν εναντίον του Μωυσή και του Ααρών. Ο λαός άρχισε να φιλονικεί με το Μωυσή: «Μακάρι να είχαμε πεθάνει όταν πέθαναν και τ' αδέρφια μας ενώπιον του Κυρίου!» του έλεγαν. «Γιατί φέρατε την κοινότητα του Κυρίου σ' αυτή την έρημο; Για να πεθάνουμε εδώ εμείς και τα ζώα μας; Γιατί μας βγάλατε από την Αίγυπτο και μας φέρατε σ' ετούτο τον απαίσιο τόπο, που δε φυτρώνει τίποτα; Ούτε συκιές υπάρχουν εδώ ούτε αμπέλια ούτε ροδιές ούτε νερό να πιούμε!». Τότε ο Μωυσής κι ο Ααρών ...έπεσαν με το πρόσωπο στη γη και τους φανερώθηκε η δόξα του Κυρίου. Ο Κύριος είπε στο Μωυσή: «Πάρε το ραβδί σου και συγκάλεσε την κοινότητα, εσύ κι ο αδερφός σου ο Ααρών. Μιλήστε στο βράχο μπροστά τους κι ο βράχος θα δώσει νερό. Ναι, θα βγει γι' αυτούς νερό και θα δώσεις στην κοινότητα και στα ζώα τους να πιουν». Τότε ο Μωυσής πήρε το ραβδί που φυλασσόταν στο αγιαστήριο, όπως τον διέταξε ο Κύριος. Συγκάλεσε μαζί με τον Ααρών την κοινότητα μπροστά στο βράχο και τους είπε: «Ακούστε εσείς, οι επαναστάτες· είναι δυνατόν από το βράχο αυτό να βγάλουμε για σας νερό;» Σηκώνει το χέρι του, χτυπάει το βράχο με το ραβδί του δύο φορές και τότε ξεπήδησε άφθονο νερό και ήπιε η κοινότητα και τα ζώα τους.

Ο Μωυσής χτυπά τον βράχο, Marc Chagall, 1966

Αριθμοί 20:2-11

Ας συμπληρώσουμε μαζί αυτόν τον πίνακα και μετά ας τον συγκρίνουμε με τον προηγούμενο:

Αναρωτιέμαι...	Μέσα από το κείμενο φαίνεται ότι...
<p>☞ Τι προβλήματα μπορεί να συναντούσαν οι Ισραηλίτες κατά την πορεία του γυρισμού τους στην πατρίδα;</p>	
<p>☞ Ποιος μπορούσε να τους βοηθήσει στην πορεία αυτή;</p>	

Ο Μωυσής, παρ' όλο που οι Ισραηλίτες πολλές φορές τον αμφισβήτησαν, τον απέρριψαν και έδειξαν απιστία στον Θεό, πάντοτε νοιαζόταν και προσευχόταν γι' αυτούς. Παρ' όλη την απογοήτευση και τις δυσκολίες, έβρισκε τη δύναμη μέσα από το όραμα της ελευθερίας που του έδωσε ο Θεός να προχωράει μπροστά, να τους ενισχύει και να τους ενθαρρύνει.

Κατά τη διάρκεια της πορείας των σαράντα χρόνων στην έρημο ο Θεός, πάνω στο όρος Σινά, έδωσε στον Μωυσή τις δέκα εντολές.

Ο Θεός για τους χριστιανούς είναι «**πανταχού παρών**». Είναι παρών στις χαρές, στις θλίψεις και στις αγωνίες των ανθρώπων. Το δηλώνει και μέσω του Ιησού Χριστού: «*Κι εγώ θα είμαι μαζί σας πάντα, ως τη συντέλεια του κόσμου. Αμήν.*» (Μτ 28: 20)

Το όνειρο της ελευθερίας και της υπέρβασης των όποιων εμποδίων αποτέλεσε και αποτελεί όνειρο για όλους τους ανθρώπους κάθε εποχής. Ειδικά, όμως, η ιστορία της Εξόδου, όπως διασώζεται στην Παλαιά Διαθήκη, και είναι πηγή έμπνευσης και ελπίδα για πολλούς ανθρώπους.

Το όρος Σινά

👉 **Πώς μπορεί αυτή η ιστορία να δώσει ελπίδα σε κάποιον/α που:**

- **Αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του/της, επειδή εκεί γίνεται πόλεμος;**
- **Καταπιέζουν ή και διώκουν μέλη της κοινότητάς του/της επειδή είναι χριστιανοί (όπως στη Νιγηρία, τη Συρία ή την Αίγυπτο);**

Εδώ μπορείς να ακούσεις σε θεατρική διασκευή την ιστορία του Μωυσή.

Η ιστορία του Μωυσή ήταν δημοφιλές θέμα όχι μόνο στις εβραϊκές, αλλά και στις χριστιανικές κοινότητες. Δες εδώ μερικές απεικονίσεις του σε χριστιανικά κοιμητήρια- κατακόμβες.

Ξεκινήστε στην τάξη σας μια έρευνα – πρότζεκτ για την ιστορία των Αφροαμερικανών, την περίοδο της δουλείας στην Αμερική μέχρι τους αγώνες του Martin Luther King. Πώς σχετίζονται με την ιστορία της Εξόδου; Μην ξεχάσετε να ακούσετε τραγούδια spirituals, όπως το Go down Moses και το Wade in the Water.

Οι άνθρωποι του Θεού διακονούν τους άλλους ανθρώπους

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Ποιος είναι ο ιδανικός αρχηγός;
- ☛ Πώς αξιοποιούμε σωστά τα χαρίσματά μας σε μια κοινότητα;

8.1 Έχεις το θάρρος;

Σίγουρα αυτή θα είναι η νέα πρόεδρος του δεκαπενταμελούς!

Θα τα καταφέρει;
Κι αν κάνει λάθος;

Λέξεις κλειδιά

Μετάνοια
Αρχηγός

Στις εκλογές των μαθητικών συμβουλίων επιλέγουμε κάποια παιδιά από την τάξη ή το σχολείο μας προκειμένου να μας εκπροσωπήσουν. Τους εμπιστευόμαστε για να ηγηθούν και να πάρουν αποφάσεις για το σχολείο ή το τμήμα μας. Σκέψου και συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου:

- ☛ Με ποια κριτήρια επιλέγουμε τους ηγέτες μας;

- ☛ Τι προσδοκούμε από αυτούς;

- ☛ Εάν κάνουν κάποιο λάθος, πώς μπορούν να το διορθώσουν;

Κάθε κοινότητα για να λειτουργήσει σωστά και δημοκρατικά χρειάζεται έναν ηγέτη. Κάποιον ή κάποια που θα εμπνεύσει και θα καθοδηγήσει τα μέλη για να λειτουργήσουν σωστά και που θα πάρει κρίσιμες αποφάσεις. Στην Αγία Γραφή αναφέρονται πολλές ιστορίες ανθρώπων που λειτούργησαν ως ηγέτες. Στο σημερινό μάθημα θα μελετήσουμε μια πολύ σημαντική προσωπικότητα της Παλαιάς Διαθήκης που έγινε υπόδειγμα αρχηγού: Στα βιβλία Βασιλειών Α' και Β' της

Αγίας Γραφής είναι γραμμένη η ιστορία του Δαβίδ. Ο Δαβίδ είναι πολύ γνωστός από την αναμέτρησή του με τον γίγαντα Γολιάθ. Όταν ήταν μικρός, πήρε την πρωτοβουλία να αναμετρηθεί με τον ανίκητο Γολιάθ, που εκπροσωπούσε τους Φιλισταίους*, με τους οποίους οι Ισραηλίτες εκείνη την περίοδο βρίσκονταν σε πόλεμο. Κανείς από τους έμπειρους στρατιώτες των Ισραηλιτών δεν τολμούσε να τα βάλει μαζί του και κρυβόντουσαν τρομαγμένοι, μην ξέροντας τι θα απογίνουν. Και ενώ ο γιγαντώσωμος Γολιάθ έβριζε και πρόσβαλε τους Ισραηλίτες και τον Θεό τους, απειλώντας με το τεράστιο δόρυ και το σπαθί του, ο Δαβίδ παρουσιάστηκε μπροστά του και του είπε:

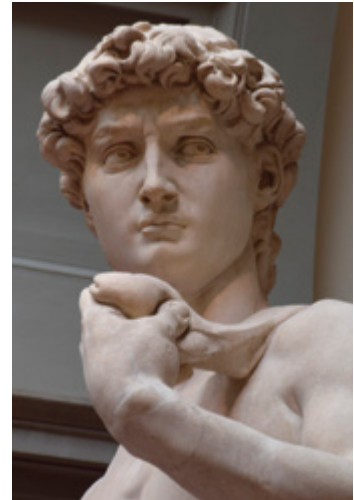
«Εσύ έρχεσαι εναντίον μου με ξίφος, ακόντιο και λόγχη· εγώ όμως έρχομαι εναντίον σου στο όνομα του παντοδύναμου Θεού... Κι όλο αυτό το πλήθος των Ισραηλιτών θα μάθει πως ο Κύριος δεν έχει ανάγκη το ξίφος και το ακόντιο για να μας χαρίσει τη νίκη· ο πόλεμος είναι δική του υπόθεση κι αυτός θα σας παραδώσει στην εξουσία μας».

Βασιλειών Α, 17: 45, 47

Αμέσως ο Δαβίδ τον έριξε κάτω, με μια πέτρα που του έριξε με τη σφεντόνα του. Τρομαγμένοι οι Φιλισταίοι εγκατέλειψαν τη μάχη.

Αργότερα ο Δαβίδ έγινε βασιλιάς του Ισραηλιτικού λαού. Όλοι τον αγαπούσαν, επειδή ήταν πολύ ικανός ως βασιλιάς και ως πολεμιστής. Ταυτόχρονα ήταν και εξαιρετικός μουσικός: Έπαιζε άρπα και συνέθετε ύμνους, ψαλμούς. Όμως ο Δαβίδ έκανε ένα πολύ μεγάλο λάθος: Μια μέρα είδε μια πολύ όμορφη γυναίκα, τη Βηρσαβεέ, και θέλησε να την παντρευτεί. Αλλά η Βηρσαβεέ ήταν παντρεμένη με τον Ουρ, έναν αξιωματικό. Έδωσε τότε εντολή ο Δαβίδ να τοποθετήσουν τον Ουρ σε ένα πολύ επικίνδυνο σημείο μιας μάχης. Εκεί σκοτώθηκε ο Ουρ και έτσι ο Δαβίδ παντρεύτηκε τη, χήρα πια, Βηρσαβεέ. Ο Θεός έστειλε τον προφήτη Νάθαν και τον έλεγξε για την αμαρτία του. Ο Δαβίδ συνειδητοποίησε το λάθος του, νύηθηκε πένθιμα και δεν έτρωγε, ούτε κοιμόταν. Ζητούσε με κλάματα από τον Θεό να τον συγχωρέσει. Τότε έγραψε και τον πιο διάσημο ψαλμό του, τον **50° ψαλμό**, που ονομάζεται και «ψαλμός μετανοίας». Ο Θεός συγχώρεσε τον Δαβίδ, επειδή μετάνιωσε ειλικρινά.

*Σπλαχνίσου με, Θεέ, μες στην αγάπη σου·
μεσ' την αμέτρητη ευσπλαχνία σου
συγχώρησε τα ανομήματά μου.
Πλύνε με ολόκληρον απ' την παράβασή μου,
από την αμαρτία μου καθάρισέ με.
Το ξέρω εγώ καλά το κρίμα μου,
το σφάλμα μου αδιάκοπα είναι
στα μάτια μου μπροστά.
Σ' εσένα, σ' εσένα προπαντός αμάρτησα,
κι ό,τι κακό ενώπιόν σου, το έκανα...
πλύνε με, κι απ' το χιόνι λευκότερος θα γίνω...
Τις αμαρτίες μου παράβλεψε·
κι εξάλειψε όλες τις παραβάσεις μου.
Φτιάξε μου, Θεέ, μια καθαρή καρδιά·
και νέο πνεύμα, σταθερό εντός μου βάλε.*

Δαβίδ, Μιχαήλ Άγγελος,
Φλωρεντία, 1504.

Οι Ψαλμοί του Δαβίδ αποτελούν ξεχωριστό βιβλίο στην Αγία Γραφή. Χρησιμοποιούνται καθημερινά σχεδόν σε όλες τις προσευχές της εκκλησίας, διότι είναι γεμάτοι πνευματικότητα: μιλούν για την αγάπη, το μεγαλείο, τη δικαιοσύνη και το έλεος του Θεού. Όσοι και όσες τους διαβάζουν, βρίσκουν παρηγοριά και πνευματική ενίσχυση.

Εδώ μπορείς να ακούσεις τον ψαλμό μετανοίας που έγραψε ο Δαβίδ, έτσι όπως ψάλλεται στην ορθόδοξη εκκλησία.

Ας συζητήσουμε σε ομάδες:

- ☞ Στο πρώτο περιστατικό με τον Γολιάθ έδειξε ο Δαβίδ ηγετικές ικανότητες; Με ποιον τρόπο; _____
- ☞ Στο δεύτερο περιστατικό έκανε ένα σοβαρό λάθος. Ήταν εύκολο να το αναγνωρίσει και γιατί; _____
- ☞ Πώς αντιμετώπισε το λάθος του; _____
- ☞ Τι αντίκτυπο είχε στον λαό το παράδειγμά του ηγέτη Δαβίδ; _____

Έχοντας κατά νου τη ζωή και τα έργα του Δαβίδ, ποια συμβουλή νομίζετε ότι θα έδινε ο Δαβίδ;

Ας υποθέσουμε ότι ζούμε στο βασίλειο του Δαβίδ και επισκεπτόμαστε το παλάτι του για να μιλήσουμε με τον εκπρόσωπό του ζητώντας του συμβουλές. Ένας/ μία από εμάς θα αναλάβει να μπει σε ρόλο εκπροσώπου και να συμβουλέψει: Τον ρόλο αυτό μπορούν να αναλάβουν και άλλα παιδιά στη συνέχεια.

- ☞ Κάποιον/α που έχει να αντιμετωπίσει κάποια μεγάλη δυσκολία;
- ☞ Κάποιον/α που κάνει ένα λάθος;

Δαβίδ, π. Σταμάτης Σκλήρης, τοιχογραφία, Ι.Ν. Αγ. Νεκταρίου, Βούλα 2016.

Κλείνοντας, με αφορμή τη ζωή του Δαβίδ, ας δημιουργήσουμε με τις ομάδες μας μια αφίσα με θέμα «Ζητείται αρχηγός».

Αξιοποιώντας όσα συζητήσαμε στο σημερινό μάθημα, περιγράψουμε τι είδους αρχηγό αναζητούμε και ποιες αρετές και ικανότητες πρέπει να έχει.

Εδώ μπορείς να ακούσεις έναν πολύ γνωστό ψαλμό σε μοντέρνα διασκευή από τον μουσικό Βασίλη Χατζηνικολάου.

Η σκηνή όπου ο Δαβίδ νικάει τον γίγαντα Γολιάθ αποτελεί σύμβολο της νίκης των ανίσχυρων και μικρών έναντι των δυνατών. Έχει εμπνεύσει πολλούς καλλιτέχνες, όπως τον Ντεγκά το 1864. Ο πίνακας βρίσκεται στο Μουσείο Φιτζγουίλιαμ του Πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ Αγγλίας.

8.2 Τι έχει αξία;

Μακάρι να έπαιρνα
μεγαλύτερο
χαρτζιλίκι! Θα είχα
αγοράσει τώρα
καινούργιο κινητό...

Λέξεις κλειδιά

Σοφία
Διακονία
Ναός

Σχεδόν ποτέ οι άνθρωποι δεν είμαστε ικανοποιημένοι με όσα έχουμε και επιθυμούμε περισσότερα και καλύτερα.

✎ **Εάν όμως κάποιος/α είχε τη δυνατότητα να επιλέξει και να αποκτήσει στον μέγιστο βαθμό ένα από τα παρακάτω αγαθά, ποιο πιστεύεις ότι θα ήταν αυτό;**

- Χρήματα
- Σοφία
- Υγεία
- Δόξα
- Θαυμαστές
- Μεγάλα σπίτια και αμάξια
- Ακριβά ρούχα
- Φίλους
- Κάτι άλλο...

Προφητάναξ Σολομών,
τοιχογραφία, 14ος αι.
I.M. Ντέσανι, Κόσοβο, Σερβία.

Υπήρξε ένας άνθρωπος που είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει οτιδήποτε επιθυμούσε, αλλά επέλεξε κάτι πολύ ξεχωριστό:

Όταν πέθανε ο βασιλιάς Δαβίδ, τον διαδέχτηκε ο γιος του, **ο Σολομώντας**. Αυτός είδε σε όραμα τον Θεό, ο οποίος τον ρώτησε τι θα ήθελε να αποκτήσει. Και ο Σολομών απάντησε:

«Δώσε μου, λοιπόν Κύριε, τη σοφία που χρειάζομαι για να διοικώ το λαό σου και να διακρίνω τι είναι καλό και τι κακό γι' αυτούς, γιατί χωρίς αυτήν την ικανότητα, ποιος θα μπορούσε να κυβερνήσει αυτόν το λαό σου, τον τόσο πολυπληθή;»

Βασιλειών Γ' 3:9

Ο Θεός ευχαριστήθηκε με την απάντηση του Σολομώντα και του χάρισε όχι μόνο σοφία, αλλά και δόξα και πλούτη.

Η σοφία του Σολομώντα έγινε πράγματι παροιμιώδης. Ο Σολομώντας έγραψε μερικά πολύ ποιητικά και γεμάτα σοφία βιβλία, που υπάρχουν στην Παλαιά Διαθήκη, όπως το Άσμα Ασμάτων και τις Παροιμίες. Μερικά αποσπάσματα από το βιβλίο των Παροιμιών είναι:

1. Μες στην πολυλογία δεν λείπει η αμαρτία, μα όποιος τη γλώσσα του δαμάζει είναι σοφός.
2. Η έγνοια μέσα στην καρδιά τον άνθρωπο τον καταβάλλει, ενώ ένας λόγος όμορφος του δίνει τη χαρά.
3. Εκείνος που αγαπάει να τον διορθώνουνε, τη γνώση αγαπάει· εκείνος όμως που τον έλεγχο μισεί, είν' ανόητος.
4. Αυτός που το θυμό του συγκρατεί, πολλή έχει φρονιμάδα· κι όποιος αρπάζεται με μιας, δείχνει πως είν' ανόητος.
5. Ο άνθρωπος ο συνετός τη γνώση του δεν την προβάλλει, ενώ διαφημίζουν την ανοησία τους οι ανόητοι.

Τι συμβουλεύει ο Σολομώντας:

- ☞ Κάποιον/α που αγχώνεται; _____
- ☞ Κάποιον/α που κάνει λάθος; _____
- ☞ Κάποιον/α που θυμώνει; _____
- ☞ Κάποιον/α που του αρέσει να σχολιάζει τους άλλους και να κουτσομπολεύει; _____
- ☞ Κάποιον/α που κάνει τον έξυπνο; _____

Συζητήστε με τον διπλανό/τη διπλανή σας και απαντήστε:

- ☞ Από τις παραπάνω φράσεις του Σολομώντα θεωρώ ότι είναι σημαντική για μένα η _____
_____ επειδή _____

Συνεργάσου με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου σε μικρές ομάδες.

Επιλέξτε μια από αυτές τις φράσεις, που έχει μεγαλύτερη σημασία για εσάς, και αντιγράψτε την σε ένα μικρό χαρτόνι. Μπορείτε να διακοσμήσετε το χαρτόνι σας και να το κολλήσετε στον τοίχο, για να σας υπενθυμίζει τη συμβουλή του βασιλιά Σολομώντα.

Ο Σολομών αξιοποίησε τα πλούτη που απέκτησε, για να κάνει κάτι που μέχρι τότε δεν είχε κάνει κανείς στο Ισραήλ: Να χτίσει τον **Ναό του Θεού**. Οι Εβραίοι πίστευαν ότι στον Ναό ήταν Παρών ο ίδιος ο Θεός. Γι' αυτό και στα Άγια των Αγίων, όπου φύλαγαν την **Κιβωτό της Διαθήκης** με τις Δέκα Εντολές, δεν επιτρεπόταν να μπει ποτέ κανείς.

Οι Ισραηλίτες είχαν μόνο **έναν Ναό**, όπως και έναν Θεό. Ήταν η ορατή απόδειξη ότι ο Θεός ήταν μαζί τους. Ήταν πολύ μεγαλόπρεπος, χτισμένος στα Ιεροσόλυμα, και κατασκευάστηκε από τα καλύτερα και πολυτιμότερα υλικά, που έφεραν ακόμα και από μακρινές χώρες. Στον Ναό υπήρχαν πολλοί ιερείς, οι οποίοι τελούσαν ειδικές τελετές καθαρμών και θυσίες.

Αυλή: Σε αυτό το μέρος οι άνδρες προσκυνητές προσεύχονταν, πρόσφεραν θυσίες, έψελναν ύμνους (συχνά με συνοδεία μουσικών οργάνων και τυμπάνων), χόρευαν θρησκευτικούς χορούς. Επίσης, μπορούσαν να επικοινωνούν με τους ιερείς, να τους πουν ότι τους προβληματίζει και να ακούσουν τις συμβουλές τους.

Άγια και Άγια Αγίων: Το πιο ιερό μέρος του Ναού, όπου φυλασσόταν η Κιβωτός της Διαθήκης, που ήταν ένα χρυσό κιβώτιο μέσα στο οποίο βρίσκονταν οι πλάκες με τις 10 εντολές.

Θυσιαστήριο: Οι ιερείς έκαιγαν μέλη από ζώα που είχαν σφαχτεί, για να προσφερθούν ως θυσία στον Θεό. Επίσης, μπορούσαν να προσφέρουν καρπούς της γης και θυμίαμα.

Αναπαράσταση του Ναού του Σολομώντα στην Ιερουσαλήμ

Παρατήρησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου το σχεδιάγραμμα και σκεφτείτε:

☞ **Στον Ναό οι Εβραίοι μπορούσαν να _____**
Ο Σολομών απέκτησε σοφία, πλούτη και δόξα. Όμως, δεν κράτησε για τον εαυτό του αυτά τα χαρίσματα, αλλά τα αξιοποίησε προκειμένου να διακονήσει τον λαό του και να τον βοηθήσει να λατρεύει τον Θεό.

🔊 **Σε μικρές ομάδες αναλογιστείτε τα έργα που έκανε ως βασιλιάς. Με ποιους τρόπους συνέβαλε στο να βελτιώσει ο εβραϊκός λαός τη ζωή του;**

☞ **Γράψε ένα μήνυμα σε κάποιο πρόσωπο που έχει εξουσία, είτε στο σχολείο είτε στην περιοχή που ζεις ή κάπου αλλού. Τι θα τον συμβούλευες, έχοντας κατά νου την ιστορία του Σολομώντα;**

Αξιότιμε κύριε/Αξιότιμη κυρία _____

Για δοκίμασε τις γνώσεις σου! Τι γνωρίζεις για τα πρόσωπα της Παλαιάς Διαθήκης;

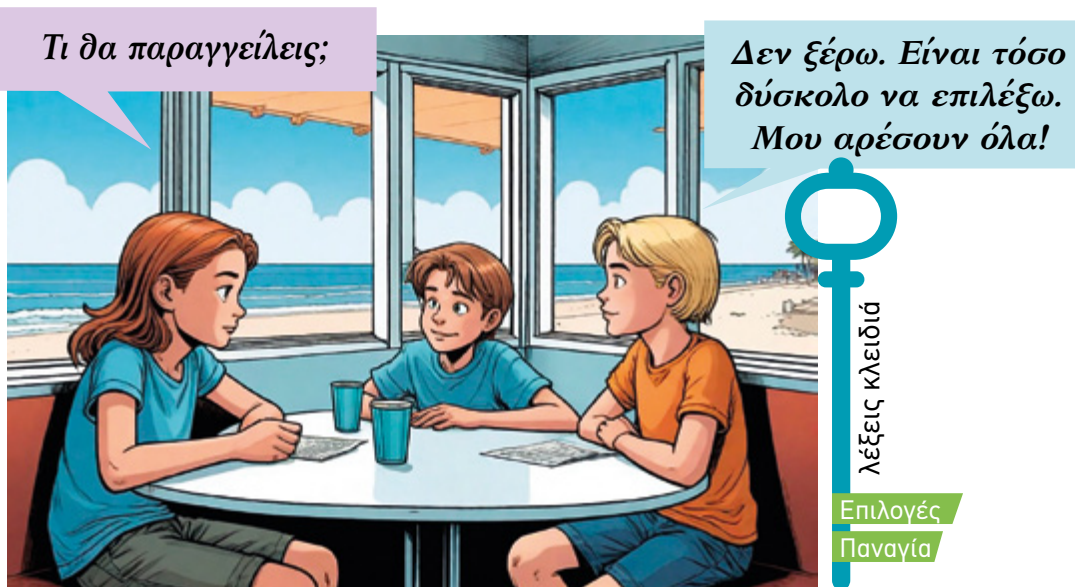

Άνθρωποι που δείχνουν τον δρόμο προς τον Θεό

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ✎ Γιατί η Παναγία παίζει τόσο σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη ιστορία;
- ✎ Ποιος είναι ο δρόμος προς τον Παράδεισο;

9.1 Επιλέγοντας τη χαρά

Κάθε μέρα καλούμαστε να κάνουμε κάποιες επιλογές. Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου: Τι κριτήρια βάζουμε για να πάρουμε μια απόφαση; Είναι εύκολο ή δύσκολο να αποφασίσουμε και γιατί; Κάποιες αποφάσεις τις παίρνουμε εύκολα και γρήγορα. Τι γίνεται, όμως, με κάποια ζητήματα, στα οποία καλούμαστε να πάρουμε θέση; Τι γίνεται με τις αποφάσεις που επηρεάζουν και τη ζωή άλλων; Τι γίνεται με τις αποφάσεις που έχουν κόστος και εξαιτίας τους αλλάζει όλη η ζωή μας; Άραγε θα ήταν πιο εύκολα όλα, αν ήταν ρυθμισμένα και προαποφασισμένα για μας;

✎ **Για ποιο λόγο οι άνθρωποι έχουμε τη δυνατότητα να επιλέγουμε;**

Σε αυτήν την ενότητα θα γνωρίσουμε μια κοπέλα που με την απόφασή της άλλαξε όλη την ιστορία της ανθρωπότητας. Με την ελεύθερη

WOW! Μπορούμε να επιστρέψουμε στον Παράδεισο; Αυτό είναι καταπληκτικό! Το καλύτερο νέο! Ευαγγελισμός!

επιλογή της άνοιξε τον δρόμο για την απόδραση από τον κόσμο της κακίας, της φθοράς και του θανάτου, τον δρόμο της επιστροφής στον Παράδεισο.

Για να το κάνουμε αυτό, θα πρέπει να χωριστούμε σε ομάδες, να παρατηρήσουμε τη διπλανή εικόνα και να συζητήσουμε: .

☞ Τι βλέπετε (καταγράψτε πρόσωπα, αντικείμενα κ.λπ.); _____

☞ Τι νομίζετε ότι συμβαίνει στα πρόσωπα στο κέντρο της εικόνας; _____

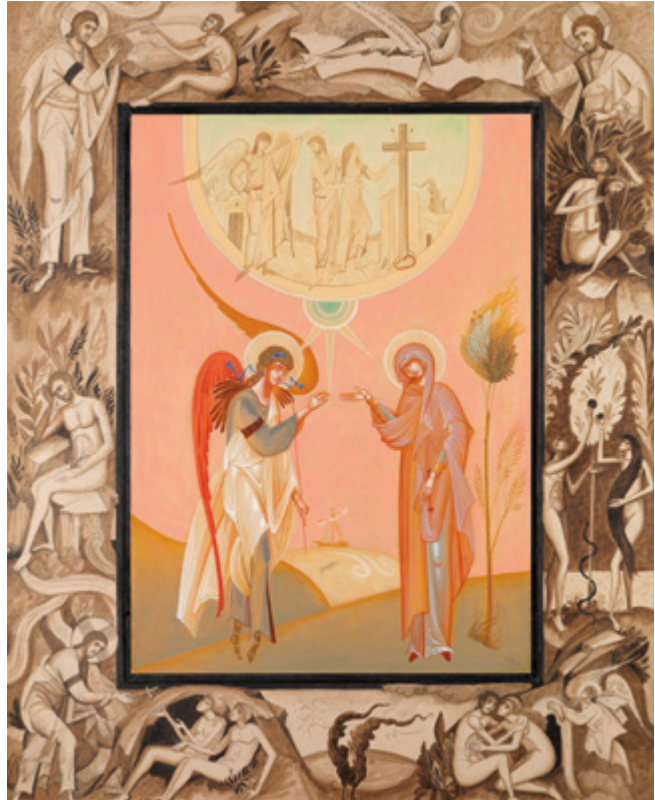
☞ Τι απορίες έχετε; _____

☞ Συζητάμε στην ολομέλεια.

Τώρα, στις ομάδες σας πάλι, διαβάστε το παρακάτω κείμενο από την Καινή Διαθήκη το οποίο περιγράφει την εικόνα που μελετήσατε:

☞ Υπογραμμίστε σε αυτό όλα όσα αποτυπώνονται και στην εικόνα.

☞ Παρατηρήστε στην εικόνα τις εκφράσεις των προσώπων και τις κινήσεις του σώματος του αγγέλου και της Μαριάμ-Παναγίας. Ποια λόγια λένε από το κείμενο της Καινής Διαθήκης τη συγκεκριμένη στιγμή;

Ευαγγελισμός, Γεώργιος Κόρδης, φορητή εικόνα, 2020

Ο Θεός έστειλε τον άγγελο Γαβριήλ στην πόλη της Γαλιλαίας Ναζαρέτ σε μια παρθένο, που ήταν αρραβωνιασμένη με κάποιον που λεγόταν Ιωσήφ και προερχόταν από τη γενιά του Δαβίδ. Η παρθένος λεγόταν Μαριάμ. Παρουσιάστηκε, λοιπόν, σ' αυτήν ο άγγελος και της είπε: «Χαίρε εσύ, η προικισμένη με τη χάρη του Θεού! Ο Κύριος είναι μαζί σου. Ευλογημένη απ' το Θεό είσαι εσύ, περισσότερο απ' όλες τις γυναίκες». Εκείνη μόλις τον είδε τaráχτηκε με τα λόγια του και προσπαθούσε να εξηγήσει τι σήμαινε ο χαιρετισμός αυτός. Ο άγγελος της είπε: «Μη φοβάσαι, Μαριάμ, ο Θεός σου έδωσε τη χάρη του· θα μείνεις έγκυος, θα γεννήσεις γιο και θα τον ονομάσεις Ιησού. Αυτός θα γίνει μέγας και θα ονομαστεί Υιός του Υψίστου. Σ' αυτόν θα δώσει ο Κύριος ο Θεός το θρόνο του Δαβίδ, του προπάτορά του. Θα βασιλέψει για πάντα στους απογόνους του Ιακώβ και η βασιλεία του δε θα έχει τέλος». Η Μαριάμ τότε ρώτησε τον άγγελο: «Πώς θα μου συμβεί αυτό, αφού εγώ δεν έχω συζυγικές σχέσεις με κανέναν άντρα;» Ο άγγελος της απάντησε: «Το Άγιο Πνεύμα θα έρθει επάνω σου και θα σε καλύψει η δύναμη του Θεού· γι' αυτό και το άγιο παιδί που θα γεννήσεις θα ονομαστεί Υιός Θεού. Μάθε ακόμη ότι η συγγενής σου Ελισάβετ συνέλαβε γιο στα

γηρατειά της· έτσι, αυτή που την αποκαλούσαν στείρα, τώρα βρίσκεται στον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης. Για το Θεό τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο». Η Μαριάμ τότε είπε: «Είμαι μια δούλη του Κυρίου· ας γίνει το θέλημά του σ' εμένα όπως μου το είπες». Κι έφυγε από αυτήν ο άγγελος.

Καινή Διαθήκη, κατά Λουκάν Ευαγγέλιο, 1: 26-38

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας του Ευαγγελισμού.

☞ Ποια καινούργια στοιχεία που δεν αναφέρονται στην ευαγγελική περικοπή βρίσκετε στην εικόνα; _____

☞ Γιατί νομίζετε ότι τα πρόσθεσε ο αγιογράφος; _____

☞ Πώς σχετίζονται με το περιστατικό του Ευαγγελισμού;

Τότε είπε ο Κύριος ο Θεός στο φίδι: «... Έχθρα θα βάλω ανάμεσα σ' εσένα και στη γυναίκα, ανάμεσα στους απογόνους σου και στον απόγονό της... Εκείνος θα σου συντρίψει το κεφάλι κι εσύ θα του πληγώσεις τη φτέρνα». (Γένεση 3, 14-15). Αυτά ήταν τα λόγια του Θεού, όταν οι άνθρωποι παράκουσαν την εντολή του στον Παράδεισο. Προτού φύγουν από εκεί όμως, ο Θεός ανακοίνωσε ήδη το επόμενο σχέδιό του, για να τους δώσει την ευκαιρία, εάν το θελήσουν, να επιστρέψουν. Προανήγγειλε τη γέννηση του Υιού του από μια απόγονο της Εύας. Το φίδι, δηλαδή το κακό στον κόσμο, θα καταφέρει να τον σταυρώσει, αλλά αυτός με την Ανάστασή του θα το νικήσει οριστικά. Αυτή η πρώτη χαρούμενη αναγγελία του ερχομού του Θεού ονομάζεται «Πρωτευαγγέλιο».

Αυτή τη φράση θα τη γράψουμε στον πίνακα. Είναι από τους **Χαιρετισμούς***, μια ειδική προσευχή αφιερωμένη στην Παναγία, που είναι εμπνευσμένη από αυτό το περιστατικό της εμφάνισης του αγγέλου στη Μαριάμ.

*Χαίρε, τοῦ πεσόnton Ἄδὰμ ἢ ἀνάκλησις·
χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἢ λύτρωσις·
Χαίρε, γιατί χάρη σε σένα (ο Θεός) ξαναφωνάζει κοντά του
τον πεσμένο Ἀδάμ και λυτρώνει την Εὐα από τα δάκρυά της.*

Ας συζητήσουμε τα παρακάτω ερωτήματα με τον διπλανό/τη διπλανή μας, και ας επιλέξουμε να γράψουμε μια από τις απαντήσεις μας σε αυτοκόλλητα χαρτιά.

Θα τα κολλήσουμε γύρω από την πρόταση των Χαιρετισμών.

- ☞ Τι διαφορετικό έκανε η Παναγία από την Εύα; _____
- ☞ Πώς αξιοποίησε η Παναγία την ελευθερία της; _____
- ☞ Γιατί η Εκκλησία αποκαλεί την Παναγία «νέα Εύα»; _____

Το ότι η Παναγία απάντησε θετικά στην πρόσκληση του Θεού δεν ήταν ούτε αυτονόητο, ούτε εύκολο. Η Μαριάμ ήταν αρραβωνιασμένη με τον Ιωσήφ και, σύμφωνα με τους θρησκευτικούς νόμους δεν θα μπορούσαν να έχουν σαρκικές σχέσεις, παρά μόνο μετά τον γάμο. Γι' αυτό και απορεί για το πώς θα γεννήσει τον Υιό του Θεού. Επίσης, σύμφωνα με τους εβραϊκούς νόμους, μια κοπέλα που θα γεννούσε εκτός γάμου καταδικάζονταν σε θάνατο με λιθοβολισμό*. Οι συνέπειες, δηλαδή, θα ήταν και ο κοινωνικός διασυρμός και ο βασανιστικός θάνατος. Επειδή, όμως, η Μαριάμ αγαπούσε πραγματικά τον Κύριο, τον Θεό, μ' όλη την καρδιά, μ' όλη την ψυχή και μ' όλη τη δύναμή της (βλ. Δευτερονόμιο 6:5) προσφέρει άνευ όρων τον εαυτό της με ταπείνωση, αλλά και ηρωισμό. Δεν σκέφτηκε τον εαυτό της, αλλά επέλεξε να πάρει πάνω της τεράστια ευθύνη και βάρος σε μια δυσκολη εποχή, να ανταποκριθεί στο θέλημα του Θεού και να γίνει το μέσο για να σωθεί όλος ο κόσμος. Χάρη σε αυτήν μπόρεσε ο κόσμος να έχει την ευκαιρία να επιστρέψει στον Παράδεισο. Αυτή η αυτοπαράδοση στα χέρια και στο σχέδιο του Θεού την εξύψωσε πάνω απ' όλους τους ανθρώπους: Την έκανε **Παν-αγία!**

Η Πλατυτέρα των ουρανών, Τοιχογραφία, 14ος αι., Άγιος Δημήτριος, Πατριαρχικό Μοναστήρι του Ιπεκίου (Πετς), Σερβία.

Η Μαριάμ έγινε από εκείνη τη στιγμή η Μητέρα του Θεού, η **Θεοτόκος***. Έγινε η σκάλα με την οποία κατέβηκε ο Θεός στη γη. Γι' αυτό και εκονίζεται στο πρώτο σημείο που αντικρίζει κανείς όταν μπαίνει σε μια εκκλησία: Ψηλά στην κόγχη του ιερού, ανάμεσα στον ουρανό και στη γη, έχει απλωμένα τα χέρια σε στάση δέησης και αγκαλιάς ταυτόχρονα, γιατί παίρνει τις προσευχές όλων των πιστών και τις μεταφέρει στον Υιό της. Χώρεσε μέσα στα σπλάχνα της τον Θεό, που δεν χωράει πουθενά, που είναι παντού και τα πάντα. Γίνεται πιο μεγάλη **-Πλατυτέρα-** κι απ' τον ουρανό.

Αυτοί είναι δύο από τους πιο όμορφους εκκλησιαστικούς ύμνους που ψάλλουν οι χριστιανοί προς τιμήν της Παναγίας.

Εμπνεόμενοι από το παράδειγμα της Μαριάμ, ας συζητήσουμε με τη διπλανή/τον διπλανό μας:

- ✚ Τι κριτήρια πρέπει να έχουν οι σημαντικές επιλογές στη ζωή μας προκειμένου ο κόσμος να γίνει μια ιδανική-παραδεισένια κοινότητα;
- ✚ Θα γράψουμε τις απαντήσεις μας σε αυτοκόλλητα χαρτιά και θα τα κολλήσουμε σε μεγάλο χαρτόνι, δίπλα στον συμμαθητών μας έτσι, ώστε να σχηματίζουν μια χαρούμενη γειτονιά.

Πώς απεικονίζεται η Παναγία στους χριστιανικούς ναούς; Σε αυτήν την παρουσίαση θα γνωρίσεις μερικούς από τους πιο χαρακτηριστικούς εικονογραφικούς τύπους της.

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

9.2 Επανεκκίνηση ζωής

Προσπάθησε να κάνεις επανεκκίνηση!

Ωχ! Κόλλησα πάλι!
Μα τι κάνω και πάνε
όλα στραβά;

λέξεις κλειδιά

Μετάνοια

Αλλαγή

Συζητήσε με τον διπλανό/τη διπλανή σου και σημειώστε τις σκέψεις σας:

- ☞ Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να κάνει κάποιος λάθος;
- ☞ Πώς μπορεί να επανορθώσει, να κάνει «επανεκκίνηση»;
- ☞ Είναι εύκολο ή δύσκολο και γιατί;
- ☞ Υπάρχει άραγε επανεκκίνηση στη ζωή μας, όπως στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

☞

Η εκκλησία έχει μια ιερή τελετή, το Μυστήριο της Εξομολόγησης, που δίνει την ευκαιρία στους ανθρώπους να αναγνωρίσουν τα λάθη τους, να μετανοήσουν γι' αυτά, να λάβουν συγχώρεση από τον Θεό και να κάνουν μια καινούργια αρχή.

Το να αναγνωρίσουμε τα λάθη μας και να αποφασίσουμε να κάνουμε μια καινούργια ζωή, απαιτεί ωριμότητα, ταπείνωση και κόπο. Χρειάζεται να αλλάξουμε, όχι μόνο τις πράξεις μας, αλλά τον τρόπο σκέψης μας.

Υπάρχει στην Καινή Διαθήκη ένα πρόσωπο που συνδέεται στενά με την έννοια της μετάνοιας: Λίγο πριν γεννηθεί ο Χριστός*, στην ίδια περιοχή είχε γεννηθεί ένα παιδί που ήταν πολύ ιδιαίτερο, ακόμα και όταν το κυφορούσε η μητέρα του: Οι γονείς του, ο Ζαχαρίας και η Ελισάβετ, δεν είχαν παιδιά μέχρι τα γεράματά τους. Μετά από πολλή προσευχή ο Θεός τούς χάρισε έναν γιο και τον ονόμασαν Ιωάννη, που θα πει στα Εβραϊκά δώρο από τον Θεό. Όταν η Παναγία, αμέσως μετά τον Ευαγγελισμό, πήγε να συναντήσει την εξαδέλφη της, Ελισάβετ, ο Ιωάννης, που ήταν ακόμα έμβρυο στην κοιλιά της, σκίρτησε από χαρά νιώθοντας την παρουσία του Χριστού μέσα

της! Όταν ο Ιωάννης μεγάλωσε, αφιέρωσε ολοκληρωτικά τη ζωή του στον Θεό. Ζούσε ασκητικά στην έρημο με πολλή προσευχή και νηστεία και μεγάλωνε η δύναμη του πνεύματός του. Έμοιαζε με άγγελο πάνω στη γη. Έναν άγγελο που έστειλε ο Θεός για να προετοιμάσει τον δρόμο για τον ερχομό του Υιού του. Γι' αυτό και τον Ιωάννη τον ονομάζουν και *Πρόδρομο*. Είναι γνωστός και ως Βαπτιστής, επειδή «σ' αυτόν τον άνθρωπο πήγαινε τότε όλος ο κόσμος, από τα Ιεροσόλυμα κι απ' όλη την Ιουδαία, κι απ' όλη την περιοχή του Ιορδάνη. Έρχονταν και τους βάφτιζε στον Ιορδάνη ποταμό, καθώς ομολογούσαν τις αμαρτίες τους». Το βάπτισμά* του ήταν συμβολικό: βύθιζε τους ανθρώπους στο νερό για να καθαριστεί με τη Χάρη του Θεού η ψυχή τους από τις αμαρτίες, όπως το νερό καθαρίζει το σώμα από τη βρωμιά. Ο ίδιος ο Ιησούς είπε για τον Ιωάννη: «Σας βεβαιώνω πως μάνα δε γέννησε ως τώρα άνθρωπο πιο μεγάλο από τον Ιωάννη τον Βαπτιστή... Ο Ιωάννης ήταν το αναμμένο λυχνάρι που φωτίζει, κι εσείς θελήσατε για λίγο στο φως του να χαρείτε».

Κατά Ματθαίον 3:5-6, 11:11, κατά Ιωάννην 5:35.

Όταν ο Ιησούς πλησίαζε στον Ιορδάνη ποταμό για να βαπτιστεί, είπε ο Ιωάννης βλέποντάς τον: «αυτός είναι ο αμνός του Θεού», διότι από εκείνη την ημέρα ο αναμάρτητος Ιησούς σήκωσε τις αμαρτίες του κόσμου και ξεκίνησε την πορεία του μέχρι τη θυσία στον Σταυρό.

Βάπτισμα, π. Σταμάτης Σκλήρης, τοιχογραφία, Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, Καστέλα, Πειραιάς, 2000.

Ας κάνουμε μια δραστηριότητα σε μικρές ομάδες.

Θα πρέπει, για τις ανάγκες του μαθήματος, να μπούμε στον ρόλο ενός προσώπου που ζούσε στο Ισραήλ την εποχή του Ιωάννη του Βαπτιστή.

Έχετε ακούσει για τον Ιωάννη και κάποια στιγμή αποφασίζετε να πάτε για να τον γνωρίσετε από κοντά: Κάθε ομάδα θα διαβάσει μία από τις παρακάτω κάρτες ρόλων (διαφορετική σε κάθε ομάδα) και θα συζητήσετε πάνω στις ερωτήσεις.

Αποφασίστε ποιος/ποια από την ομάδα θα σας εκπροσωπήσει στην ολομέλεια της τάξης.

1. Είσαι ένας **Φαρισαίος***. Είσαι μορφωμένος και ξέρεις πολύ καλά τον Νόμο του Μωυσή. Τηρείς όλες τις εντολές και φροντίζεις, ώστε όλοι οι Εβραίοι να τους τηρούν, παρ' όλο που δεν τα καταφέρνουν τόσο καλά όσο εσύ. Είσαι πολύ αυστηρός με τους άλλους και δημιουργείς νέους δύσκολους θρησκευτικούς νόμους, που δεν μπορεί ο απλός λαός να τηρήσει. Συχνά κρίνεις όλους τους άλλους και επισημαίνεις ότι εσύ είσαι γνήσιος απόγονος του Αβραάμ, καλύτερος από όλους αυτούς που τους αξίζει η κόλαση. Νιώθεις πολύ ξεχωριστός και ανώτερος και το δείχνεις και από τα ιδιαίτερα

προσεγμένα ρούχα σου. Άκουσες ότι κάποιος περίεργος άνθρωπος, που τον λένε Ιωάννη, δίπλα στον Ιορδάνη ποταμό μαζεύει πολύ κόσμο, τους μιλάει και τους βαπτίζει. Πας να δεις τι συμβαίνει, γιατί πιστεύεις ότι θα είναι κάποιος δαιμονισμένος.

☞ Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζεις στην καθημερινότητά σου; _____

☞ Τι έχεις ανάγκη; _____

☞ Τι νομίζεις ότι θα σε συμβουλέψει ο Ιωάννης ο Βαπτιστής; _____

2. Είσαι ο Βασιλιάς **Ηρώδης Αντίπας**. Έχεις πολύ πλούτο και εξουσία. Κανείς δεν μπορεί να σου αρνηθεί τίποτα. Στο παλάτι σου έχεις καθημερινά πολλούς ανθρώπους, που σε κολακεύουν και δεν σου φέρνουν αντίρρηση σε τίποτα. Ερωτεύτηκες τη γυναίκα του αδελφού σου, την Ηρωδιάδα, και γι' αυτό την παντρεύτηκες, αφού πρώτα χώρισες τη γυναίκα σου και αυτή εγκατέλειψε τον αδελφό σου.

☞ Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζεις στην καθημερινότητά σου; _____

☞ Τι έχεις ανάγκη; _____

☞ Τι νομίζεις ότι θα σε συμβουλέψει ο Ιωάννης ο Βαπτιστής; _____

3. Είσαι **στρατιώτης** στην υπηρεσία του Ρωμαϊκού στρατού. Πριν από 60 περίπου χρόνια οι Ρωμαίοι* κατέκτησαν τον λαό του Ισραήλ και έστειλαν ισχυρό στρατό για να φυλάει την περιοχή από εξεγέρσεις κ.λπ. Έτσι βρέθηκες κι εσύ εκεί, ζώντας μακριά από τους δικούς σου προσπαθώντας να βγάλεις λίγα χρήματα, για να ζήσεις την οικογένειά σου. Κάθε μέρα έχεις να αντιμετωπίσεις μικροπροβλήματα και αναταραχές, για να εξασφαλίσεις τη ρωμαϊκή ειρήνη. Προκειμένου να αυξήσεις το εισόδημά σου, συχνά εκμεταλλεύεσαι την εξουσία σου και εκβιάζεις ανθρώπους να σου δώσουν χρήματα ή δημιουργείς ψεύτικες κατηγορίες για να τους αναγκάσεις να σε πληρώσουν, ώστε να γλυτώσουν.

☞ Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζεις στην καθημερινότητά σου; _____

☞ Τι έχεις ανάγκη; _____

☞ Τι νομίζεις ότι θα σε συμβουλέψει ο Ιωάννης ο Βαπτιστής; _____

4. Είσαι **τελώνης***. Μαζεύεις φόρους εξ ονόματος του Ρωμαίου αυτοκράτορα. Όλοι σε θεωρούν προδότη και συνεργάτη των Ρωμαίων. Εσύ ζεις κάπως απομονωμένος, αφού όλοι σε θεωρούν πολύ αμαρτωλό, αλλά δεν σου λείπει τίποτα, γιατί φροντίζεις να 'φρουσκώνεις' τους φόρους, για να κρατάς ένα μέρος για τον εαυτό σου. Ζεις πλουσιοπάροχα και δεν δίνεις λογαριασμό σε κανέναν.

☞ Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζεις στην καθημερινότητά σου; _____

☞ Τι έχεις ανάγκη; _____

☞ Τι νομίζεις ότι θα σε συμβουλέψει ο Ιωάννης ο Βαπτιστής; _____

5. Είσαι ο **Ανδρέας**, εβραίος ψαράς και μοχθείς καθημερινά μαζί με τον αδελφό σου τον Πέτρο, για να μπορέσετε να βγάλετε τα προς το ζην. Είσαι πιστός στον Θεό και έχεις μεγάλο ενδιαφέρον για τις Γραφές και τους Προφήτες. Πρόσφατα έμαθες για τον Ιωάννη τον Βαπτιστή και αποφάσισες να πηγαίνεις καθημερινά για να ακούς τη διδασκαλία του και να τον συμβουλευέσαι για θέματα που σε προβληματίζουν. Κανείς δεν κηρύττει όπως αυτός. Ο Ιωάννης μιλάει κατευθείαν στην καρδιά σου. Εδώ και λίγο καιρό έγινες μαθητής του.

☞ Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζεις στην καθημερινότητά σου; _____

☞ Τι έχεις ανάγκη; _____

☞ Τι νομίζεις ότι θα σε συμβουλέψει ο Ιωάννης ο Βαπτιστής; _____

6. Είσαι **Ισραηλίτης**. Ζεις φτωχικά και προσπαθείς να τηρήσεις τους Εβραϊκούς νόμους. Τα βγάζεις δύσκολα πέρα με πολλή δουλειά και λίγα χρήματα. Συχνά δεν ξέρεις τι να κάνεις, πώς να συνδυάσεις τον Νόμο του Θεού με τις έγνοιες της καθημερινής ζωής, τους προβληματικούς γείτονες, τους Ρωμαίους, τους φόρους. Συχνά θυμώνεις, θέλεις να εκδικηθείς, άλλες φορές απελπίζεσαι, έχεις άγχος και αναρωτιέσαι: «Πού είναι ο Θεός σε όλα αυτά που ζω;»

☞ Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζεις στην καθημερινότητά σου; _____

☞ Τι έχεις ανάγκη; _____

☞ Τι νομίζεις ότι θα σε συμβουλέψει ο Ιωάννης ο Βαπτιστής; _____

Ας συζητήσουμε στην ολομέλεια, παρουσιάζοντας τον ρόλο μας και τις σκέψεις μας.

Στη συνέχεια θα γυρίσουμε στις ομάδες μας για να δούμε τι πραγματικά συμβουλεύει

και λέει σε όλους αυτούς τους ανθρώπους ο Ιωάννης:

Στον Φαρισαίο: «Οχιάς γεννήματα, ποιος σας είπε πως έτσι θα ξεφύγετε από την οργή του Θεού, που πλησιάζει; Αν θέλετε να γλιτώσετε, κάνετε έργα που ταιριάζουν σε όποιον πραγματικά μετανοεί. Και μην αυταπατάστε λέγοντας, "εμείς καταγόμαστε από τον Αβραάμ". Να είστε βέβαιοι πως ο Θεός, ακόμη κι απ' αυτές εδώ τις πέτρες μπορεί να κάνει απογόνους του Αβραάμ». (Μτ 3:7-9)

Στον Ηρώδη Αντίπα: «Δεν σου επιτρέπεται να την έχεις αυτή για γυναίκα» (Μτ 14:4)

Τον στρατιώτη: «Μην παίρνετε λεφτά από κανέναν με ψεύτικες κατηγορίες ούτε με τη βία, αλλά να αρκείστε στον μισθό σας». (Λκ 3:14)

Στον τελώνη: «Να μην απαιτείτε περισσότερα απ' ό,τι σας παραχωρεί ο νόμος» (Λκ 3:13)

Στον Ανδρέα: «Αυτός (ο Ιησούς) είναι ο αμνός του Θεού, που παίρνει πάνω του την αμαρτία των ανθρώπων. Γι' αυτόν σας μίλησα όταν είπα, "ύστερα από μένα έρχεται ένας που είναι ανώτερός μου, γιατί υπήρχε πριν εγώ να γεννηθώ"... «Είδα το Πνεύμα να κατεβαίνει σαν περιστέρι από τον ουρανό και να μένει πάνω του. Εγώ δεν τον ήξερα ποιος ήταν, αυτός όμως που με έστειλε να βαπτίζω με νερό, αυτός μου είπε: "εκείνος που πάνω του θα δεις να κατεβαίνει και να μένει το Πνεύμα, αυτός είναι που βαπτίζει με Άγιο Πνεύμα". Κι αυτό εγώ το είδα· και διακήρυξα δημόσια πως αυτός είναι ο Υιός του Θεού». (Ιω 1:29-34)

Τον Ισραηλίτη: «Μετανοείτε, γιατί έφτασε η βασιλεία του Θεού». Εγώ σας βαπτίζω με νερό, και το βάπτισμά μου είναι βάπτισμα μετάνοιας. Αυτός όμως που έρχεται ύστερα από μένα, είναι πιο ισχυρός από μένα, και δεν είμαι άξιος ούτε τα υποδήματά του να κρατήσω. Αυτός θα σας βαπτίσει με Άγιο Πνεύμα και φωτιά» (Μτ 3:2, 11) «Όποιος έχει δύο χιτώνες ας δώσει τον ένα σ' αυτόν που δεν έχει, κι όποιος έχει τρόφιμα ας κάνει το ίδιο» (Λκ 3:11)

Με βάση τις συμβουλές του Ιωάννη του Βαπτιστή ας αναρωτηθούμε,

πάντα σε σχέση με τον ρόλο που αναλάβαμε, και ας συζητήσουμε:

☞ Πως αισθάνεσαι; _____

☞ Τι πρόκειται να κάνεις από δω και στο εξής; _____

Ο Ιωάννης βοήθησε πολύ κόσμο να ψάξει με ειλικρίνεια μέσα στην ψυχή και στη ζωή του, να αναγνωρίσει τα λάθη του και να αλλάξει. Αυτή η μεγάλη απόφαση για αλλαγή χρειάζεται και αλλαγή τρόπου ζωής και σκέψης, δηλαδή **μετάνοια**. Ο Θεός δέχεται πάντα την ειλικρινή μετάνοια των ανθρώπων, τη διάθεση να αλλάξουν προς το καλύτερο τη ζωή τους, για να ζήσουν από τώρα τη Βασιλεία του. Πολλοί άκουσαν το κήρυγμα του Ιωάννη και κάποιοι από αυτούς, όπως ο Ανδρέας, ακολούθησαν και πίστεψαν τον Χριστό (αργότερα έγινε ο Απόστολος Ανδρέας). Κάποιοι άλλοι όμως θύμωσαν επειδή τους έλεγε αλήθειες για τη ζωή τους. Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν και ο Ηρώδης, ο οποίος φυλάκισε τον Ιωάννη και τον αποκεφάλισε. Ο Ιωάννης είναι ένας από τους πιο αγαπημένους και μεγάλους Αγίους στον χριστιανισμό. Στις εκκλησίες πάντοτε εικονίζεται στο τέμπλο (το χώρισμα ανάμεσα στο ιερό και στον κύριο ναό), δίπλα στην εικόνα του Χριστού.

Η μετάνοια είναι μια επανεκκίνηση. Επανεκκίνηση στον τρόπο σκέψης και ζωής.

Άγιος Ιωάννης, π. Σταμάτης Σκλήρης, τοιχογραφία, Παρεκκλήσιο Αγ. Στυλιανού, Χολαργός.

Σύμφωνα με τις εμπειρίες σας η μετάνοια είναι μία εύκολη ή δύσκολη υπόθεση επανεκκίνησης και γιατί; Αξιοποιώντας όσα σκεφτήκαμε, ας φτιάξουμε σε ομάδες μια ακροστιχίδα με την λέξη επανεκκίνηση σε ένα χαρτόνι, που θα κρεμάσουμε σε έναν τοίχο της τάξης, για να μας θυμίζει την αλλαγή στην οποία στοχεύουμε.

Ε _____
 Π _____
 Α _____
 Ν _____
 Ε _____
 Κ _____
 Κ _____
 Ι _____
 Ν _____
 Η _____
 Σ _____
 Η _____

Εδώ θα δεις μια χαρακτηριστική εικόνα του Αγίου Ιωάννου αγιογραφημένη από τον Άγγελο Ακοτάντο (15ος αιώνας, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών). Ποια στοιχεία από τη ζωή του μπορείς να διακρίνεις σε αυτήν;

Σε αυτόν τον χάρτη θα βρεις τις πόλεις και περιοχές όπου έζησε ο Ιησούς και τα βασικά πρόσωπα της Καινής Διαθήκης.

Ο Ιορδάνης ποταμός όπου κήρυττε και βάπτιζε ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος.

Χριστός

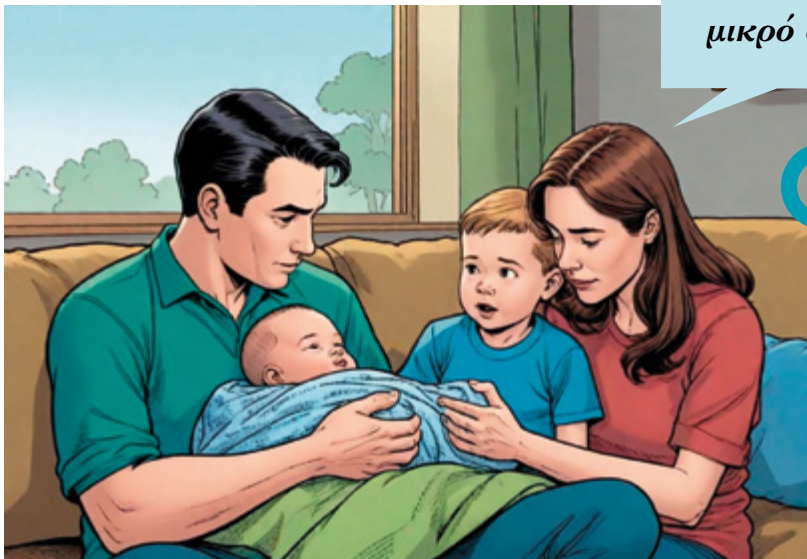
«Ο καλός σπορέας»,
π. Σταμάτης Σκλήρης,
τοιχογραφία, 2022.

Ο Θεός ανάμεσα στους ανθρώπους

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Πώς και γιατί έρχεται ο Χριστός στον κόσμο;
- ☛ Θεός ή Άνθρωπος;
- ☛ Τι φανερώνουν τα θαύματα;

10.1 Ποιος ήρθε;

Έλα να γνωρίσεις τον μικρό αδελφό σου!

λέξεις κλειδιά

Χριστούγεννα
Σωτηρία

Η παρουσία ενός ανθρώπου μπορεί να επηρεάσει με διάφορους τρόπους τη ζωή μας, είτε θετικά είτε αρνητικά. Πολλές φορές μπορεί να έχουμε κάποιες προσδοκίες ή ακόμα και προκαταλήψεις εναντίον του, προτού καν τον γνωρίσουμε. Πώς μπορεί να μας επηρεάσει, όμως, η παρουσία ενός μικρού μωρού;

Ας υποθέσουμε ότι σου ανακοινώνουν πως σε λίγες μέρες θα προστεθεί στην οικογένειά σου ένα νέο μέλος. Πώς νιώθεις γι' αυτό; Γράψε τα συναισθήματά σου και προσπάθησε να τα δικαιολογήσεις.

☛

Σήμερα θα γνωρίσουμε ένα πολύ διαφορετικό μωρό, για το οποίο ήδη από τον ερχομό του υπήρξαν διάφορα συναισθήματα και προσδοκίες.

Ποιο πρόσωπο, όταν γεννήθηκε, άλλαξε όλο τον κόσμο και αναγνωρίστηκε ως τόσο σημαντικό, ώστε αποφασίστηκε να χωριστεί η ιστορία πριν και μετά τη γέννησή του;

Σε αυτό το σημείο, προκειμένου να καταλάβουμε τις συνθήκες και το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο γεννήθηκε ο Χριστός, αξίζει να δούμε μια αφήγηση ενός ανθρώπου, που θα μπορούσε να ήταν υπαρκτός, να είχε ζήσει πριν από 2030 χρόνια στο Ισραήλ, στην περιοχή που οι Ρωμαίοι* ονόμαζαν τότε Παλαιστίνη:

«Είμαι ο Οβαδίας. Ζω στη γη του Ισραήλ, τη γη που υποσχέθηκε ο Θεός στον προπάτορά μας, τον Αβραάμ. Οι Εβραίοι έχουμε χάσει εδώ και χρόνια τον πόλεμο και ζούμε υπόδουλοι κάτω από τους Ρωμαίους. Πόσο μεγάλη ταπείνωση! Εμείς, ο εκλεκτός λαός του Θεού, να ζούμε κάτω απ' τον ζυγό των ειδωλολατρών! Ο Καίσαρας έχει διορίσει δικό του άρχοντα, προκειμένου να μας ελέγχει και να μαζεύει φόρους: Έναν πολύ υπερήφανο και σκληρό βασιλιά, τον Ηρώδη. Το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι να μη χάσει τον θρόνο του. Λυπήσου μας, Θεέ μου! Πότε θα στείλεις τον Μεσσία, τον βασιλιά απ' τη γενιά του Δαβίδ, που θα κυβερνήσει τον λαό σου; Εμείς, οι πιο σοφοί διαβάζουμε τις Γραφές και είμαστε σίγουροι ότι δε θα μας ξεχάσεις!»

Συζητήσε με τον διπλανό/τη διπλανή σου και καταγράψτε τις πληροφορίες που πήρατε από τον ηλικιωμένο Εβραίο.

Στη συνέχεια συμπληρώστε την παρακάτω λίστα:

☞ Τι μπορεί να προσδοκούσαν οι Ισραηλίτες/Εβραίοι* από τον Μεσσία, την εποχή που ζούσε ο Χριστός; _____

☞ Ο Μεσσίας θα έχει/θα είναι _____

**Παρατήρησε την εικόνα
και σημείωσε:**

☞ Τι βλέπεις;

☞ Τι νομίζεις ότι κάνουν;

☞ Τι αναρωτιέσαι;

Γέννηση, π. Σταμάτης Σκλήρης, τοιχογραφία, 2012, Ι.Ν. Αγ. Νεκταρίου Βούλας

**Συζητήσε με τον διπλανό/τη διπλανή σου όσα σημείωσες
και μοιραστείτε τις σκέψεις σας στην ολομέλεια της τάξης.**

Η παραπάνω εικόνα αποτυπώνει όσα είναι καταγεγραμμένα στην Καινή Διαθήκη σχετικά με τη Γέννηση του Χριστού.

**Μελετήστε τώρα μερικά από τα αποσπάσματα αυτής της καταγραφής σε μικρές ομάδες.
Συγκρίνετέ τα με όσες παρατηρήσεις κάνατε στην προηγούμενη δραστηριότητα.**

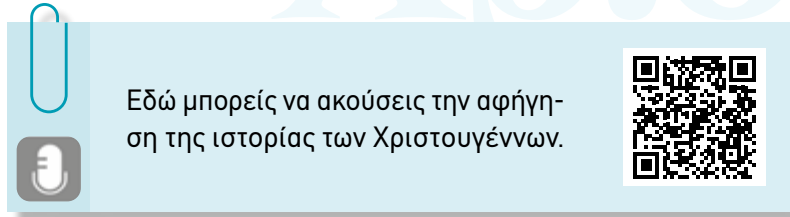
Στην περιοχή εκείνη (τη Βηθλεέμ) βρίσκονταν βοσκοί που έμεναν στο ύπαιθρο και φύλαγαν βάρδιες τη νύχτα για το κοπάδι τους. Σ' αυτούς παρουσιάστηκε ένας άγγελος Κυρίου και τους περιέβαλε θεϊκή λαμπρότητα. Εκείνοι κατατρόμαξαν, αλλά ο άγγελος τους είπε: «Μην τρομάζετε! Σας φέρνω ένα χαρμόσυνο άγγελμα, που θα γεμίσει με χαρά μεγάλη όλο τον κόσμο: Σήμερα, στην πόλη Δαβίδ γεννήθηκε για χάρη σας σωτήρας –κι αυτός είναι ο Χριστός, ο Κύριος...

Όταν οι άγγελοι έφυγαν στον ουρανό, οι βοσκοί είπαν μεταξύ τους: «Ας πάμε λοιπόν ως τη Βηθλεέμ να δούμε αυτά που έγιναν και που μας έκανε γνωστά ο Κύριος». Τρέχοντας ήρθαν και βρήκαν τη Μαριάμ και τον Ιωσήφ, και το βρέφος ξαπλωμένο στο παχνί. Όταν τους είδαν, τους διηγήθηκαν τα λόγια που τους είπε ο άγγελος γι' αυτό το παιδί. Όλοι όσοι τα άκουσαν έμειναν κατάπληκτοι μ' αυτά που τους είπαν οι βοσκοί. Η Μαριάμ διατηρούσε όλα αυτά τα λόγια στην καρδιά της και τα σκεφτόταν συνεχώς... Οι βοσκοί γύρισαν πίσω δοξάζοντας και υμνώντας το Θεό για όλα όσα άκουσαν και είδαν.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 2:8-20

Όταν γεννήθηκε ο Ιησούς στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας, στα χρόνια του βασιλιά Ηρώδη, έφτασαν στα Ιεροσόλυμα σοφοί μάγοι από την Ανατολή και ρωτούσαν: «Πού είναι ο νεογέννητος βασιλιάς των Ιουδαίων; Είδαμε ν' ανατέλλει το άστρο του και ήρθαμε να τον προσκυνήσουμε». Όταν έμαθε το νέο ο Ηρώδης, τaráχτηκε, και μαζί του όλοι οι κάτοικοι των Ιεροσολύμων...

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 2:1-3

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας των Χριστουγέννων.

☞ Σημειώστε τι ένιωσαν οι πρωταγωνιστές των κειμένων με τη Γέννηση του Χριστού.

☞ Προσπαθήστε να μπειτε στη θέση τους και να εκφράσετε αυτά τα συναισθήματα με μια σκέψη που μπορεί να κάνουν.

Ένας/Μία αντιπρόσωπος από την κάθε ομάδα θα σηκωθεί και θα πει τη σκέψη ενός από τα πρόσωπα που σχετίζονται με το περιστατικό της Γέννησης του Χριστού, σύμφωνα με τα όσα αποφάσισε η ομάδα του/της, χωρίς να αποκαλύψει ποιο είναι. Οι υπόλοιπες ομάδες θα προσπαθήσουν να καταλάβουν ποιο πρόσωπο από τους πρωταγωνιστές της γέννησης εκφράζει. Στη συνέχεια συζητάμε:

✎ Ποια πρόσωπα εξέφρασαν θετικά συναισθήματα και γιατί;

✎ Ποια πρόσωπα εξέφρασαν αρνητικά συναισθήματα και γιατί;

✎ Ποια από τα πρόσωπα, που ήταν παρόντα στη Γέννηση του Χριστού, ο Οβαδίας θα θεωρούσε ότι μάλλον ήταν αταίριαστα και γιατί;

Μπροστά σε αυτή την «παράξενη άφιξη» οι άνθρωποι φαίνονται μπερδεμένοι. Χαίρονται, αλλά και αμφιβάλλουν. Το νέο αυτό βρέφος είναι Θεός και Άνθρωπος· είναι ο Σωτήρας όχι μόνο των Εβραίων, αλλά όλης της ανθρωπότητας. Αυτήν εκπροσωπούσαν οι μάγοι απ' την Ανατολή, οι οποίοι δεν είχαν εβραϊκή καταγωγή. Αυτό, άλλωστε, το είχε υποσχεθεί ο ίδιος ο Θεός στον Αβραάμ, εδώ και χιλιάδες χρόνια: *«Με τον απόγονό σου θα ευλογηθούν όλα τα έθνη της γης!»*

Γένεση 22:-18

Οι βοσκοί είναι οι πρώτοι που υποδέχονται τον Χριστό πολύ φτωχικά μέσα στον στάβλο μαζί με τα ζώα τους. Όμως άγγελοι* τον συστήνουν στον κόσμο. Σοφοί και πλούσιοι άνθρωποι έρχονται από μακρινές χώρες για να τον αναζητήσουν. Τι συμβαίνει; Ουρανός και γη, άγγελοι και βοσκοί, Εβραίοι και εθνικοί (μη Εβραίοι) μοιάζουν να ζουν μαζί μια μεγάλη στιγμή. Μια μοναδική θαυματουργική στιγμή, όπου όλοι συντονίζονται μπροστά στη νέα Ζωή, τον νεογέννητο Χριστό. Έχει γίνει η αρχή της σωτηρίας του κόσμου. Πόσος καιρός χρειάζεται, άραγε, για να γίνει η Σωτηρία αυτή πραγματικότητα;

Ο Χριστός γεννήθηκε για όλον τον κόσμο και ευλογεί όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από το ποιοι είναι και ποια στάση τηρούν απέναντι του. Τι σημαίνει αυτό για τον κάθε ένα και την κάθε μία από εμάς και τη συμπεριφορά μας απέναντι στους άλλους;

Ας το συζητήσουμε και ας γράψουμε όλοι και όλες τις σκέψεις μας αυτές σε ένα μικρό χαρτάκι. Θα το κρεμάσουμε σε ένα σκοινί, που θα τοποθετήσουμε σε μια γωνιά της τάξης μας, για να το βλέπουμε και να θυμόμαστε ποια συμπεριφορά θα υιοθετήσουμε απέναντι σε όλους τους ανθρώπους.

Το απολυτίκιο (βασικός εκκλησιαστικός ύμνος) της γιορτής των Χριστουγέννων.

Το ήξερες ότι οι εικόνες λέγονται και «βιβλία των αγραμμάτων»; Ειδικά η εικόνα της Γέννησης του Χριστού είναι μια αφήγηση με συμβολισμούς. Σε αυτή τη διαδραστική εφαρμογή μπορείς να τους ανακαλύψεις.

10.2 Τέλειο!

Λέξεις κλειδιά

Θεάνθρωπος

Θεία και
Ανθρώπινη Φύση

Σε συνεργασία με τον διπλανό/τη διπλανή σας σκεφτείτε και καταγράψτε τρία χαρακτηριστικά του τέλειου ανθρώπου. Μοιραστείτε τα με τους συμμαθητές που κάθονται στο πίσω θρανίο σχηματίζοντας μια τετράδα. Ένας/Μία αντιπρόσωπος από την κάθε τετράδα θα γράψει στον πίνακα τα αποτελέσματα που συναποφασίσατε, έτσι ώστε από όλη την τάξη να σχηματιστεί μια λίστα με τα χαρακτηριστικά ενός τέλειου ανθρώπου.

☞ Αλήθεια υπάρχει τέτοιος άνθρωπος; _____

Ο τέλειος Άνθρωπος

Θα μελετήσουμε σε μικρές ομάδες μερικά περιστατικά από τη ζωή του Ιησού, για να καταλάβουμε τι χαρακτηριστικά είχε. Μετά από κάθε απόσπασμα καταγράψτε τι καταλαβαίνετε ότι έχει ή ότι είναι ο Ιησούς.

Όταν (ο Ιωσήφ και η Μαριάμ) έκαναν όλα όσα πρόσταζε ο νόμος του Κυρίου, γύρισαν στη Γαλιλαία*, στην πόλη τους τη Ναζαρέτ. Στο μεταξύ το παιδί (ο Ιησούς) μεγάλωνε και το πνεύμα του δυνάμωνε- ήταν γεμάτος σοφία, και η χάρη του Θεού ήταν μαζί του.

Κάθε χρόνο, τη γιορτή του Πάσχα οι γονείς του Ιησού πήγαιναν στην Ιερουσαλήμ. Όταν έγινε δώδεκα χρονών, ανέβηκαν στα Ιεροσόλυμα, στη γιορτή, όπως συνήθιζαν. Όταν τέλειωσε η γιορ-

τή και γύριζαν πίσω, το παιδί ο Ιησούς παρέμεινε στην Ιερουσαλήμ, χωρίς να το ξέρουν ο Ιωσήφ και η μητέρα του. Νομίζοντας ότι ήταν μέσα στο πλήθος των προσκυνητών, περπάτησαν μιας μέρας δρόμο και ύστερα άρχισαν να τον αναζητούν ανάμεσα στους συγγενείς και τους γνωστούς. Δεν τον βρήκαν, όμως, και γύρισαν στην Ιερουσαλήμ να τον αναζητήσουν. Τον βρήκαν ύστερα από τρεις μέρες στο ναό καθισμένον ανάμεσα στους νομοδιδασκάλους, να τους ακούει και να τους κάνει ερωτήσεις. Όλοι όσοι τον άκουγαν έμεναν κατάπληκτοι για τη νοημοσύνη και τις απαντήσεις του. Μόλις τον είδαν οι γονείς του, απόρησαν, και η μητέρα του τού είπε: «Παιδί μου, γιατί μας το 'κανες αυτό; Ο πατέρας σου κι εγώ σε αναζητούσαμε με πολλή αγωνία». Ο Ιησούς τους απάντησε: «Γιατί με αναζητούσατε; Δεν ξέρατε ότι πρέπει να βρίσκομαι στο σπίτι του Πατέρα μου;» Εκείνοι όμως δεν κατάλαβαν τα λόγια που τους είπε.

Ο Ιησούς δωδεκαετής στον Ναό (ρήτορας πολυφθόγγους) τοιχογραφία 14ος αι. Ι.Μ. Βίσοκι Ντέσσανι, Κόσοβο, Σερβία.

Παρατήρησε τις εκφράσεις των Νομοδιδασκάλων στον πίνακα του Χόφμαν. Τι μπορεί να σκέφτονται;

Ο Ιησούς κατέβηκε μαζί τους και ήρθε στη Ναζαρέτ και ζούσε κοντά τους με υπακοή. Η μητέρα του όμως διατηρούσε μέσα στην καρδιά της όλα αυτά τα λόγια. Ο Ιησούς μεγάλωνε και πρόκοβε στη σοφία, και η χάρη που είχε ευαρεστούσε το Θεό και τους ανθρώπους.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 2:39-52

☞ Τι είναι ή τι έχει ο Ιησούς; _____

... Την ώρα που προσευχόταν (ο Ιησούς), άνοιξε ο ουρανός και κατέβηκε σ' αυτόν το Άγιο Πνεύμα με ορατή μορφή, σαν περιστερί. Τότε ήρθε μια φωνή από τον ουρανό που έλεγε: «Εσύ είσαι ο αγαπημένος μου Υιός, εσύ είσαι ο εκλεκτός μου».

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 3:21-22

☞ Τι είναι ή τι έχει ο Ιησούς; _____

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι, όπως οι αρχαίοι βασιλιάδες του Ισραήλ, έτσι και ο Ιησούς χρίστηκε, όχι όμως με αγιασμένο λάδι, αλλά με το Άγιο Πνεύμα, ως βασιλιάς όλου του κόσμου. Γι' αυτό και οι χριστιανοί τον αναγνωρίζουν ως **Χριστό** (= χρισμένο βασιλιά/Μεσσία). Η Βασιλεία του βέβαια δεν είναι επίγεια, αλλά πνευματική.

Ο Ιησούς με τους μαθητές του κατέβηκε από το βουνό και στάθηκε σε μια πεδιάδα. Ένα μεγάλο πλήθος μαθητών του, καθώς και πολύς λαός απ' όλη την Ιουδαία ... είχαν πάει εκεί για να τον ακούσουν και για να θεραπευτούν από τις αρρώστιες τους... όλοι αυτοί θεραπεύτηκαν. Όλος ο κόσμος προσπαθούσε να τον αγγίξει, γιατί μια δύναμη έβγαινε από πάνω του και θεράπευε τους πάντες.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 6:17-19

☞ Τι είναι ή τι έχει ο Ιησούς; _____

Όταν άρχισε να διδάσκει δημόσια ο Ιησούς, περίπου 30 ετών, τον ακολουθούσε μεγάλο πλήθος για να τον ακούσει. Ο ζωγράφος James Tissot (1894, Μουσείο Brooklyn) αποτυπώνει μια τέτοια στιγμή. Τι σκέψεις μπορεί να κάνουν οι άνθρωποι που ακούν τον Ιησού;

☞ Κοιτάξτε πάλι την πρώτη λίστα που δημιουργήσατε με τα χαρακτηριστικά του τέλειου ανθρώπου. Ποια από αυτά έχει ο Ιησούς; _____

Εδώ μπορείς να ακούσεις περιστατικά από τη ζωή του Ιησού

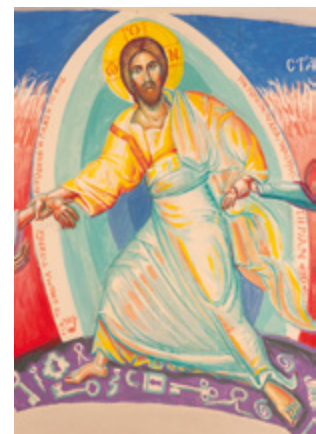
☞ Πώς περιγράφετε - χαρακτηρίζετε τον Ιησού ως Άνθρωπο; _____

Ο Χριστός ήρθε στον κόσμο για να σώσει τον κόσμο. Είναι ο **Σωτήρας** της Ανθρωπότητας. Στο Πρόσωπό του συγκεντρώνει τόσο ανθρώπινα όσο και θεϊκά χαρακτηριστικά, αλλά στην τελειότητά τους. Είναι Τέλειος Θεός και Τέλειος Άνθρωπος. Είναι Τέλειος **Θεάνθρωπος!** Με τη Γέννησή προσέλαβε την ανθρώπινη φύση και την αγίασε. Στη συνέχεια της ζωής του, μέσα από διάφορα περιστατικά, άφηνε να φανερωθεί η Θεανθρώπινη φύση του.

Στοχεύοντας την τελειότητα! Ας σκεφτεί ο καθένας και η καθεμιά μας τους δικούς του/της στόχους:

☞ Τι θα ήθελες να πετύχεις; _____

☞ Θα μπορούσες να εντάξεις στους στόχους σου κι ένα μεγαλύτερο όραμα που περιλαμβάνει τον κόσμο; Ποιο θα ήταν αυτό;

Ανάσταση, π. Σταμάτης Σκλήρης, 2020, Ι.Ν. Αγ. Νεκταρίου, Κέα.

10.3 Τι ονειρεύεται ο άνθρωπος;

Όλοι κάνουμε όνειρα για τη ζωή μας. Όνειρα που πιστεύουμε ότι θα καλύψουν τις ανάγκες μας, είτε τις πνευματικές είτε τις υλικές. Ας υποθέσουμε ότι παρακάτω είναι μερικά από τα όνειρα των ανθρώπων.

☞ Ποια δύο από αυτά ξεχωρίζεις; _____

☞ Ποια νομίζεις ότι είναι πολύ σημαντικά για τους περισσότερους; _____

☞ Ποιο όνειρο θα μπορούσε να προστεθεί για κάποιον/α που πιστεύει στον Χριστό;

Ο Ιησούς ως Θεάνθρωπος γνώριζε τα όνειρα και τις ανάγκες των ανθρώπων. Στην Καινή Διαθήκη, στα Ευαγγέλια, διαβάζουμε πολλές ιστορίες στις οποίες ερχόταν αντιμέτωπος με τις ανάγκες αυτές. Ας δούμε πώς ανταποκρινόταν:

Μετά απ' αυτά ο Ιησούς έφυγε για την άλλη όχθη της λίμνης της Γαλιλαίας, που λεγόταν Τιβεριάδα. Τον ακολούθησε πλήθος πολύ, γιατί έβλεπαν τα θαύματα θεραπείας των ασθενών, που έκανε. Ο Ιησούς τότε ανέβηκε σ' ένα λόφο κι εκεί καθόταν με τους μαθητές του. Πλησίαζε το Πάσχα, η γιορτή των Ιουδαίων. Καθώς σήκωσε τα μάτια ο Ιησούς και είδε ότι

Ευχαριστία, π. Σταμάτης Σκλήρης, τοιχογραφία, 2012, Αγ. Παντελεήμονας, Γλυφάδα.

πολύς κόσμος ερχόταν προς το μέρος του, λέει στο Φίλιππο: «Από πού μπορούμε ν' αγοράσουμε ψωμί, για να φάνε όλοι αυτοί οι άνθρωποι;» Αυτό το είπε για να δει τι θ' απαντούσε ο Φίλιππος, γιατί ο ίδιος ήξερε τι έμελλε να κάνει. Ο Φίλιππος του απάντησε: «Ακόμα και διακόσια δηνάρια να δώσουμε για ψωμιά, δε θα φτάσουν ώστε να πάρει ο καθένας ένα μικρό κομμάτι». Ο Ανδρέας, ένας από τους μαθητές του και αδερφός του Σίμωνα Πέτρου, του λέει: «Είναι εδώ ένα παιδί που έχει πέντε κρίθινα ψωμιά και δύο ψάρια· αλλά τι είναι αυτά για τόσους ανθρώπους;» Τότε είπε ο Ιησούς: «Φροντίστε να καθίσουν οι άνθρωποι κάτω για φαγητό». Το χορτάρι στην περιοχή ήταν πολύ. Κάθισαν λοιπόν κάτω· οι άντρες ήταν περίπου πέντε χιλιάδες. Πήρε τότε ο Ιησούς τα ψωμιά και, αφού είπε ευχαριστήρια προσευχή, τα μοίρασε στους μαθητές και οι μαθητές στον κόσμο που είχε καθίσει κάτω· παρομοίως κι από τα ψάρια έδινε όσο ήθελαν. Όταν χόρτασαν, λέει στους μαθητές του: «Μαζέψτε τα κομμάτια που περισσεύσαν, για να μην πάει τίποτε χαμένο». Τα μάζεψαν, λοιπόν, και γέμισαν δώδεκα κοφίνια με περισσεύματα από τα πέντε κρίθινα ψωμιά, κομμάτια που είχαν περισσέψει απ' αυτούς που έφαγαν. Όταν οι άνθρωποι εί-

Ο πολλαπλασιασμός των άρτων και των ιχθύων, Δημήτριος Χατζηποστόλου, 2005, τοιχογραφία τράπεζας, Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας, Άγιο Όρος.

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας του θαύματος του πολλαπλασιασμού των άρτων και των ιχθύων.

δαν πως έκανε ένα τέτοιο θαύμα ο Ιησούς, έλεγαν: «Σίγουρα αυτός είναι ο προφήτης που περιμένουμε να έρθει στον κόσμο». Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 6: 1-14

Ας δούμε λίγο τους ανθρώπους που συμμετείχαν σε αυτό το περιστατικό:

- ☞ Οι Μαθητές του Χριστού
- ☞ Το παιδί με τα πέντε ψωμιά και τα δύο ψάρια
- ☞ Ένας άνθρωπος από το πλήθος

Εργαστείτε σε μικρές ομάδες και σκεφτείτε:

- ☞ Ποιες σκέψεις έκαναν πριν τη θαυματουργική παρέμβαση;
- ☞ Ποιες σκέψεις έκαναν μετά;

	ΣΚΕΨΗ ΠΡΙΝ ΤΟ ΘΑΥΜΑ	ΣΚΕΨΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΘΑΥΜΑ
Οι Μαθητές του Χριστού		
Το παιδί με τα πέντε ψωμιά και τα δύο ψάρια		
Ένας άνθρωπος από το πλήθος		

Ας σηκωθούν από κάθε ομάδα δύο εκπρόσωποι και, αφού σταθούν αντικριστά, ας πουν εναλλάξ τις σκέψεις που αποφάσισε η ομάδα τους, πρώτα τη σκέψη που έκαναν πριν και ύστερα τη σκέψη που έκαναν μετά.

Διαβάστε πάλι την αρχική λίστα με τις ανθρώπινες ανάγκες.

☞ **Σε ποιες από αυτές ανταποκρίνεται ο Ιησούς στο περιστατικό που διαβάσατε; _____**

Ο Ιησούς ήρθε στον κόσμο για να καλέσει τους ανθρώπους σε έναν κόσμο που η παρουσία του Θεού τον κάνει νέο, διαφορετικό, πέρα από τα συνηθισμένα και τα όρια που γνωρίζουν. Ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους, όπως ο γονιός που αγαπάει τα παιδιά του, και ταυτόχρονα τους διδάσκει για μοίρασμα, για αγάπη. Τους θυμίζει ότι ο άνθρωπος δεν είναι μόνο σώμα με υλικές ανάγκες, αλλά και ψυχή που τρέφεται με την αγάπη προς τους συνανθρώπους και κυρίως με τον λόγο και την παρουσία του Θεού. Τους θυμίζει ξανά τον Παράδεισο που είχαν χάσει και τώρα με τον Χριστό ξαναβρίσκουν. Έναν κόσμο όπου δεν υπάρχει στέρηση, δεν υπάρχει ασθένεια ούτε θάνατος, διότι είναι κοντά στον Θεό, ο οποίος είναι η ζωή και η αγάπη. Όποιος ζει κοντά του έχει ζωή και αγάπη.

Δημιουργείστε ένα μικρό ποίημα για τα όνειρα των ανθρώπων, αξιοποιώντας στοιχεία από το σημερινό μάθημα.

Περισσότεροι από 5.000 άνθρωποι ήταν παρόντες και χόρτασαν όλοι εκείνη την ημέρα του θαύματος με πέντε ψωμιά και δύο ψάρια. Δες τον πίνακα με αυτό το θέμα που ζωγράφισε ο Μουρίγιο (1671) για να κοσμήει τους τοίχους του Νοσοκομείου της Φιλανθρωπίας (Hospital de la Caridad) στη Σεβίλλη. Ποια σκέψη μπορεί να έκανε κάποιος ασθενής του Νοσοκομείου βλέποντας αυτόν τον πίνακα;

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

10.4 Ανταπόκριση

Ανησυχώ! Έχε τον νου σου μην ξεχαστείς και χτυπήσουμε!

Έλα, θα δεις, θα έχει πλάκα. Εμπιστεύσου με.

Λέξεις κλειδιά

- Εμπιστοσύνη
- Θάυμα
- Φως

Ας παίξουμε ένα παιχνίδι: Χωριζόμαστε σε δυάδες, όπου ο ένας/η μία είναι το Α και ο άλλος/η άλλη το Β. Το παιδί Β θα κλείσει τα μάτια του και θα αφηθεί υποχρεωτικά στον απόλυτο έλεγχο του Α παιδιού. Το Α, κρατώντας απ' το μπράτσο το Β, το καθοδηγεί στον χώρο για περίπου 30". Στη συνέχεια αλλάζουν οι ρόλοι, όπου το Β καθοδηγεί και το Α έχει τα μάτια κλειστά. Στο τέλος θα συζητήσουμε για το πώς αισθανθήκαμε.

Θα γνωρίσουμε σήμερα την ιστορία κάποιου, που αισθανόταν αβοήθητος και χαμένος για πάρα πολλά χρόνια. Με αυτήν την ιστορία σχετίζεται ο πίνακας:

Χωριστείτε σε μικρές ομάδες και παρατηρείστε τον διπλανό πίνακα. Συζητήστε και απαντήστε στα ερωτήματα:

☞ Τι μπορεί να συμβαίνει; _____

☞ Ποιος είναι ο ρόλος των χεριών στη μέση του πίνακα; Τι συμβολίζουν; _____

Ο Χριστός θεραπεύει τον Βαρτιμαίο, William Blake, 1800, Yale Center for British Art, Κονέκτικατ.

Ο πίνακας του Blake περιγράφει το περιστατικό που αφηγείται ο ευαγγελιστής Λουκάς στην Καινή Διαθήκη. Ας το διαβάσουμε, για να διαπιστώσουμε εάν οι απαντήσεις που δώσαμε ταιριάζουν με την αφήγηση:

Καθώς ο Ιησούς πλησίαζε στην Ιεριχώ*, ένας τυφλός καθόταν στην άκρη του δρόμου και ζητιάνευε. Όταν άκουσε το πλήθος που περνούσε, ρώτησε να μάθει τι συνέβαινε. Του είπαν ότι περνάει ο Ιησούς ο Ναζωραίος*. Τότε εκείνος άρχισε να φωνάζει δυνατά: «Ιησού, Υιέ του Δαβίδ, σπλαχνίσου με!» Αυτοί που προπορεύονταν τον μάλωναν να σωπάσει, εκείνος όμως φώναζε ακόμη πιο πολύ: «Υιέ του Δαβίδ, σπλαχνίσου με!» Τότε ο Ιησούς στάθηκε κι έδωσε εντολή να τον φέρουν κοντά του. Αυτός πλησίασε κι εκείνος τον ρώτησε: «Τι θέλεις να σου κάνω;» «Κύριε, θέλω ν' αποκτήσω το φως μου», αποκρίθηκε. Κι ο Ιησούς του είπε: «Ν' αποκτήσεις το φως σου! Η πίστη σου σε έσωσε». Αμέσως ο τυφλός βρήκε το φως του κι ακολουθούσε τον Ιησού δοξάζοντας το Θεό. Και όλος ο κόσμος, όταν τον είδε, δοξολογούσε το Θεό.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 18:35-43

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της θεραπείας του τυφλού.

Προσπαθήστε να σκεφτείτε κάποιον ο οποίος, όπως ο τυφλός, αντιμετωπίζει ένα μεγάλο πρόβλημα.

☞ Ποιο είναι το πρόβλημά του; _____

☞ Τι συναισθήματα έχει; _____

☞ Τι σκέφτεται; _____

Σχηματίστε μικρές ομάδες και μπειτε στον ρόλο ενός από αυτούς τους ανθρώπους που σκεφτήκατε. Συζητήστε και αποφασίστε:

☞ Τι θα λέγατε στον Χριστό προκειμένου να τον κάνετε να σας προσέξει; _____

Ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας θα σηκωθεί για να εκφωνήσει σε πρώτο πρόσωπο αυτό που θα συναποφασίσετε (π.χ. Κύριε, θέλω να...).

Ο Χριστός πολύ συχνά στην επίγεια παρουσία του ανταποκρινόταν στις ανάγκες των ανθρώπων κάνοντας θαύματα. Τα θαύματα αυτά αποτελούσαν την απάντησή του στον ανθρώπινο πόνο, την

αδυναμία, την ασθένεια. Ο ίδιος, ως το μεγαλύτερο θαύμα, τέλειος Θεός και τέλειος Άνθρωπος, έδειχνε στους αναγκασμένους του κόσμου ότι τους αγαπά βαθιά και ότι υπάρχει ελπίδα: Η ελπίδα να ζήσουν στη Βασιλεία του.

Στην Καινή Διαθήκη είναι καταγεγραμμένα περίπου 40 θαύματα του Χριστού. Ως θαύμα ορίζεται οτιδήποτε ξεπερνά τους νόμους της φύσης. Τα **θαύματα** που έκανε ο Χριστός είναι σαν μια χαραμάδα που φέρνουν στον κόσμο μας λίγο από το φως της Βασιλείας του Θεού: εκεί όπου δεν υπάρχει πόνος, λύπη, αρρώστια ή θάνατος. Ταυτόχρονα τα θαύματα του Ιησού Χριστού φανερώνουν την εξουσία του να εξαλείψει το κακό στους ανθρώπους και στη φύση και τον αποκαλύπτουν ως Υιό του Θεού.

Συζητήστε στις ομάδες σας:

- ☞ Ποιοι άνθρωποι του σύγχρονου κόσμου νιώθουν όπως ο τυφλός; _____

- ☞ Ποια βοήθεια περιμένουν και ποιος μπορεί να ανταποκριθεί ουσιαστικά στις ανάγκες τους; _____

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

Ο Χριστός αγαπάει όλους τους ανθρώπους

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ✎ Υπάρχει αγάπη άνευ όρων;
- ✎ Μπορώ να αγαπώ κάποιον άνθρωπο που είναι διαφορετικός από εμένα;

11.1 Μια αγκαλιά

Λέξεις κλειδιά

Αγάπη

Συγχώρεση

Σκέψου κάποιο πρόσωπο που θα ήθελες τώρα να του κάνεις μια μεγάλη, αυθόρμητη, θερμή, αληθινή αγκαλιά. Χωρίς δεύτερες σκέψεις. Κάποιο πρόσωπο για το οποίο σου αρκεί μόνο η χαρά της συνάντησης.

✎ Τι νιώθει αυτό για σένα; _____

✎ Για ποιους λόγους; _____

Παρατήρησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου το πλαϊνό έργο ζωγραφικής.

☞ **Τι σκέφτεστε ότι συμβαίνει; _____**

Ο Χριστός συνήθιζε να λέει στους ανθρώπους που μαζεύονταν γύρω του ιστορίες, που είναι γνωστές ως **παραβολές***. Οι άνθρωποι της εποχής και της περιοχής ήταν συνηθισμένοι να ακούν διηγήσεις. Οι παραβολές ήταν λοιπόν ο πιο κατάλληλος τρόπος για να προσεγγίσουν τις μεγάλες αλήθειες που έλεγε ο Χριστός, όσο ζούσε ανάμεσά τους. Αυτές οι φτιαχτές ιστορίες με πρωταγωνιστές καθημερινούς βιοπαλαιστές, ψαράδες ή γεωργούς, είχαν και εξακολουθούν μέχρι σήμερα να έχουν ένα μυστικό. Έχουν τη σοφία να περιμένουν τον άνθρωπο της κάθε εποχής να τις ανακαλύψει τη στιγμή και στο βαθμό που αυτός νιώσει έτοιμος να δεχτεί τον Χριστό.

Η επιστροφή του Ασώτου, Bartolomé Esteban Murillo, 1670, National Gallery of Art, Ουάσινγκτον.

☞ **Τι σημαίνει το να είναι κάποιος άνθρωπος έτοιμος για να δεχτεί τον Χριστό; _____**

Όταν ο Χριστός ζούσε στην Παλαιστίνη δίδασκε και μιλούσε με τους ανθρώπους. Πολύ συχνά τον πλησίαζαν για να τον ακούσουν αμαρτωλοί άνθρωποι και τελώνες, οι οποίοι θεωρούνταν πολύ διεφθαρμένοι. Οι Φαρισαίοι, άνθρωποι που γνώριζαν τις Γραφές και τον Νόμο του Θεού, διαμαρτυρήθηκαν: Πώς είναι δυνατόν αυτός, ένας πιστός και ευσεβής διδάσκαλος να δέχεται αμαρτωλούς και να τρώει μαζί τους; Τότε ο Χριστός απάντησε λέγοντάς τους μια παραβολή:

«Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιους. Ο μικρότερος απ' αυτούς είπε στον πατέρα του: «πατέρα, δώσε μου το μερίδιο της περιουσίας που μου αναλογεί»- κι εκείνος τους μοίρασε την περιουσία. Ύστερα από λίγες μέρες ο μικρότερος γιος τα μάζεψε όλα κι έφυγε σε χώρα μακρινή.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 15: 11-13

Σχηματίστε μικρές ομάδες κα συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα έχοντας κατά νου τις κοινωνικές συνθήκες της εποχής, σύμφωνα με τις οποίες ο πατέρας είχε απόλυτη εξουσία και αυθεντία στην οικογένεια και κανείς δεν μπορούσε να αμφισβητήσει τον λόγο ή τις αποφάσεις του.

(Χρησιμοποιήστε κάθε φορά διαφορετικό χρώμα μαρκαδόρου που πιστεύετε ότι ταιριάζει ανάλογα με το συναίσθημα που έχουν οι πρωταγωνιστές στην κάθε τους επιλογή. Να είστε έτοιμοι/ες να δικαιολογήσετε τη χρωματική επιλογή σας στην ολομέλεια της τάξης. Η οδηγία αυτή ισχύει και για τους τρεις πίνακες που ακολουθούν).

	Τι επιλογές έχει;	Τι αποφασίζει και γιατί;	Ποιους όρους θέτει;
Πατέρας			
Μικρός γιος			

Η παραβολή συνεχίζεται:

Εκεί σκόρπισε την περιουσία του κάνοντας άσωτη ζωή. Όταν τα ξόδεψε όλα, έτυχε να πέσει μεγάλη πείνα στη χώρα εκείνη, και άρχισε κι αυτός να στερείται. Πήγε λοιπόν κι έγινε εργάτης σε έναν από τους πολίτες εκείνης της χώρας, ο οποίος τον έστειλε στα χωράφια του να βόσκει χοίρους. Έφτασε στο σημείο να θέλει να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα που έτρωγαν οι χοίροι, αλλά κανένας δεν του έδινε. Τελικά συνήλθε και είπε: «πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί, κι εγώ εδώ πεθαίνω της πείνας! Θα σηκωθώ και θα πάω στον πατέρα μου και θα του πω: πατέρα, αμάρτησα στο Θεό και σ' εσένα· δεν είμαι άξιος πια να λέγομαι γιος σου· κάνε με σαν έναν από τους εργάτες σου». Σηκώθηκε, λοιπόν, και ξεκίνησε να πάει στον πατέρα του.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 15:13-20

Ας εργαστούμε κατά τον ίδιο τρόπο, συμπληρώνοντας έναν νέο πίνακα, σύμφωνα με τα δεδομένα του δεύτερου μέρους της παραβολής:

	Τι επιλογές έχει;	Τι αποφασίζει και γιατί;	Ποιους όρους θέτει;
Μικρός γιος			

Ακολουθεί το τρίτο μέρος της παραβολής:

Ενώ ήταν ακόμη μακριά, τον είδε ο πατέρας του, τον σπλαχνίστηκε, έτρεξε, τον αγκάλιασε σφιχτά και τον καταφιλούσε. Τότε ο γιος του τού είπε: «πατέρα, αμάρτησα στο Θεό και σ' εσένα και δεν αξίζω να λέγομαι παιδί σου». Ο πατέρας όμως γύρισε στους δούλους του και τους διέταξε: «βγάλτε γρήγορα την καλύτερη στολή και ντύστε τον· φορέστε του δαχτυλίδι στο χέρι και δώστε του υποδήματα. Φέрте το σιτευτό μοσχάρι και σφάξτε το να φάμε και να ευφρανθούμε, γιατί αυτός ο γιος μου ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε». Έτσι άρχισαν να ευφραίνονται.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 15:20-24

Σκεφτείτε τώρα πάνω στη νέα συνθήκη της παραβολής και εργαστείτε κατά τον ίδιο τρόπο στον πίνακα:

	Τι επιλογές έχει;	Τι αποφασίζει και γιατί;	Ποιους όρους θέτει;
Πατέρας			
Μικρός γιος			

Συζητήστε στην ολομέλεια της τάξης:

✦ **Ο πατέρας βάζει όρους για να αγκαλιάσει και να δεχτεί ξανά τον γιό του πίσω; Γιατί;**

Ας δούμε και το τέλος της παραβολής:

Ο μεγαλύτερος γιος του βρισκόταν στο χωράφι· και καθώς ερχόταν και πλησίαζε στο σπίτι, άκουσε μουσικές και χορούς. Φώναξε, λοιπόν, έναν από τους υπηρέτες και ρώτησε να μάθει τι συμβαίνει. Εκείνος του είπε: «γύρισε ο αδερφός σου, κι ο πατέρας σου έσφαξε το σιτευτό μοσχάρι, γιατί του ήρθε πίσω γερός». Αυτός τότε θύμωσε και δεν ήθελε να μπει μέσα. Ο πατέρας του βγήκε και τον παρακαλούσε, εκείνος όμως του αποκρίθηκε: «εγώ τόσα χρόνια σού δουλεύω και ποτέ δεν παράκουσα καμιά εντολή σου· κι όμως σ' εμένα δεν έδωσες ποτέ ένα κασίκι για να ευφρανθώ με τους φίλους μου. Όταν όμως ήρθε αυτός ο γιος σου, που κατασπατάλησε την περιουσία σου με πόρνες, έσφαξες για χάρη του το σιτευτό μοσχάρι*». Κι ο πατέρας του τού απάντησε: «παιδί μου, εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου κι ό,τι είναι δικό μου είναι και δικό σου. Έπρεπε όμως να ευφρανθούμε και να χαρούμε, γιατί ο αδερφός σου αυτός ήταν νεκρός κι αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε»

Η επιστροφή του Ασώτου, Γεωργίου Κόρδη, 2019.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 15:25-32

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της παραβολής του Ασώτου (Σπλαχνικού Πατέρα).

Παρατήρησε την παραπάνω εικόνα της επιστροφής του Ασώτου και συζήτησε με την ομάδα σου:

- ✦ Ποιο είναι το κάθε πρόσωπο της παραβολής στην εικόνα; _____
- _____
- ✦ Τι συμβολίζουν τα πρόσωπα της παραβολής;
 - Ο πατέρας είναι _____
 - Ο μικρός γιος είναι _____
 - Ο μεγάλος γιος είναι _____

Η αγκαλιά του Θεού είναι τόσο μεγάλη που χωρούν όλοι. Τι γίνεται όμως με τη δική μας; Πόσοι και ποιοι χωρούν;

Ας σκεφτούμε πάλι τη δική μας συμπεριφορά, ως προς το ποιους αποδεχόμαστε ή ποιους απορρίπτουμε και γιατί. Αξιοποιώντας όσα μας προβληματίσαν στην παραβολή του Άσωτου γιου, ας ασχοληθούμε με την τελευταία δραστηριότητα:

- ☞ **Ας υποθέσουμε ότι γράφετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα και θα χρησιμοποιήσετε την παρακάτω εικόνα. Ποιος θα είναι ο τίτλος και το θέμα του άρθρου;**

Μπορείτε να γράψετε ολόκληρο το άρθρο και να το αναρτήσετε σε έναν πίνακα ανακοινώσεων σε κεντρικό σημείο του σχολείου σας. Ενθαρρύνετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σας να γράψουν κάτω από το άρθρο σας τις σκέψεις τους, ώστε να υπάρξει ένας γόνιμος διάλογος με μικρά δικά τους μηνύματα.

  Διάσημοι πίνακες με θέμα την παραβολή του Άσωτου Γιου.

  Μια ενδιαφέρουσα ερμηνεία της παραβολής του Άσωτου, μέσα από μία εικόνα.

11.2 Αγάπη αλληλέγγυα: Το άνοιγμα της αγκαλιάς

Λέξεις κλειδιά

Πλησίον

Φροντίδα-

Συμπαράσταση

Είναι εύκολο να έχουμε μια μεγάλη αγκαλιά, τόσο κυριολεκτική όσο και συμβολική, και να χωράμε σε αυτήν όσους ανθρώπους αγαπάμε ή όσους μας αγαπούν.

Ας συζητήσουμε στην τάξη:

✚ Ποιον θεωρούμε κοντινό, «δικό μας» άνθρωπο;

✚ Για ποιον λόγο;

Σκέψου και σημείωσε:

✚ Ποιοι άνθρωποι χωρούν, άραγε, στην αγκαλιά του Χριστού; _____

Στο προηγούμενο μάθημα ο Ιησούς μάς δίδαξε να έχουμε μια ανοιχτή αγκαλιά, τόσο κυριολεκτική όσο και συμβολική, όπως ο Θεός Πατέρας που δέχεται τα παιδιά του άνευ όρων. Ίσως να θεωρήσουμε ότι μπορεί και να καταφέρουμε να ανοίξουμε την αγκαλιά μας σε όσους αγαπάμε ή ακόμα και σε όσους μας αγαπούν· σε όσους δηλαδή είναι κοντά μας. Τι γίνεται, όμως, με τους εχθρούς μας; Με αυτούς που μας χωρίζει μεγάλη

Η επιστροφή του Ασώτου, Elena Murariu, 2018, Ρουμανία

απόσταση και έχουμε διαφωνίες;

Αυτό ακριβώς - «ποιος είναι ο **πλησίον*** μου;» - ρώτησε ένας νομοδιδάσκαλος* τον ίδιο τον Χριστό. Και αυτός του απάντησε πάλι με μια παραβολή:

«Κάποιος άνθρωπος, κατεβαίνοντας από τα Ιεροσόλυμα* για την Ιεριχώ*, έπεσε πάνω σε ληστές. Αυτοί τον ξεγύμνωσαν, τον τραυμάτισαν και έφυγαν παρατώντας τον μισοπεθαμένο. Από 'κείνο το δρόμο έτυχε να κατεβαίνει και κάποιος ιερέας, ο οποίος τον είδε, αλλά τον προσπέρασε χωρίς να του δώσει σημασία. Το ίδιο και κάποιος λευίτης, που περνούσε από 'κείνο το μέρος· παρ' όλο που τον είδε κι αυτός, τον προσπέρασε χωρίς να του δώσει σημασία. Κάποιος όμως Σαμαρείτης* που ταξίδευε, ήρθε προς το μέρος του, τον είδε και τον σπλαχνίστηκε. Πήγε κοντά του, άλειψε τις πληγές του με λάδι και κρασί και τις έδεσε καλά. Μάλιστα τον ανέβασε στο δικό του ζώο, τον οδήγησε στο πανδοχείο και φρόντισε γι' αυτόν. Την άλλη μέρα φεύγοντας έβγαλε κι έδωσε στον πανδοχέα δύο δηνάρια και του είπε: «φρόντισέ τον, κι ό,τι παραπάνω ξοδέψεις, εγώ όταν ξαναπεράσω θα σε πληρώσω».

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 10:30-35

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της παραβολής του Καλού Σαμαρείτη.

Σαμαρείτες: Εβραϊκή κοινότητα που είχε αναμειχθεί στο παρελθόν με γειτονικούς λαούς, προσθέτοντας στη θρησκεία ειδωλολατρικά στοιχεία. Οι Εβραίοι την εποχή του Ιησού είχαν ανυπέβλητες διαφορές με τους Σαμαρείτες και θεωρούσαν αυτονόητο ότι δεν θα είχαν καμία επικοινωνία μαζί τους. Σε περίπτωση ανάγκης δεν θα τους βοηθούσαν, αλλά ούτε και θα περίμεναν κάποια βοήθεια από αυτούς.

Λευίτες: Ανήκαν σε μία από τις 12 φυλές του Ισραήλ, τη φυλή του Λευί. Κύρια απασχόλησή τους ήταν το να βοηθούν τους ιερείς στα καθήκοντά τους. Μερικές φορές βοηθούσαν και ως μουσικοί, θυρωροί και φρουροί του Ναού που βρισκόταν στα Ιεροσόλυμα.

Λάδι/κρασί: Πρόχειρες πρώτες βοήθειες για να μαλακώσει η πληγή και να μην πονά, και για να απολυμανθεί.

Αίμα: Οι Εβραίοι πίστευαν πως όποιος αιμορραγεί είναι ακάθαρτος. Εάν κάποιος ερχόταν σε επαφή με το αίμα ενός πληγωμένου, γινόταν κι αυτός ακάθαρτος. Προκειμένου να εξαγιστεί έπρεπε να διαβάσει ειδικές προσευχές και να επιτελέσει χρονοβόρα καθαρτήρια τελετουργικά, ειδικά όταν επρόκειτο να μπει στον Ναό των Ιεροσολύμων.

Χωριζόμαστε σε ομάδες και συζητάμε λαμβάνοντας υπόψιν τις παραπάνω πληροφορίες:

☞ Για ποιο λόγο δεν βοήθησαν τον πληγωμένο Ιουδαίο ο ιερέας και ο λευίτης; _____

☞ Ποιες σκέψεις μπορεί να έκανε ο Σαμαρείτης τη στιγμή που είδε τον πληγωμένο Ιουδαίο; _____

Παρατηρείστε τη διπλανή εικόνα, συζητήστε στις ομάδες σας και καταγράψτε τις σκέψεις σας:

- ☞ Ποιος είναι αυτός που φροντίζει στην κάθε σκηνή τον πληγωμένο;

- ☞ Για ποιους λόγους έβαλε αυτό το πρόσωπο ο αγιογράφος;

Η παραβολή του Καλού Σαμαρείτη, χειρόγραφο Ευαγγελίου Rossano, 6^{ος} μ.Χ. αι., Καλαβρία Ιταλίας.

Ο Καλός Σαμαρείτης, Olga Bakhtina, 2020, Μπρίσμπεϊν, Αυστραλία.

Παρατηρήστε τώρα τον πίνακα:

- ☞ Ποιος είναι ο πληγωμένος που φροντίζει ο Χριστός- Σαμαρείτης;

- ☞ Για ποιους λόγους ο Χριστός παίρνει τη θέση του πληγωμένου;

Οι σκέψεις θα καταγραφούν, θα παρουσιαστούν στην ολομέλεια της τάξης και αφού ακουστούν όλες οι ομάδες, θα κάνουμε όλοι και όλες μαζί μια συνθετική, δημιουργική συζήτηση.

✎ **Τελικά, ποια απάντηση δίνει ο Χριστός στο ερώτημα «ποιος είναι ο πλησίον μου»;**

Ποιον πρέπει να θεωρούμε «δικό μας άνθρωπο»; _____

Ο Χριστός αγαπά πολύ όλους τους πληγωμένους. Η ανθρώπινη φύση έχει πολλές πληγές, είτε φανερές είτε όχι. Τα εσωτερικά τραύματα που έχουμε οι άνθρωποι είναι πολλές φορές δυσκολότερα από τα επιφανειακά, απαιτούν πολλές και διαφορετικές θεραπείες. Ο Χριστός δείχνει μέσα από την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη (αλλά και γενικά στις παραβολές), πόσο καλά και σε πόσο μεγάλο βάθος το αναγνωρίζει αυτό. Χρειάζεται να περιθάψει ο ίδιος τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά με προσωπική φροντίδα και ιδιαίτερο κάθε φορά νοιάξιμο. Αυτό, ακριβώς, προτείνει και σε όσους/ες αποφασίσουν να πάρουν στα σοβαρά τα λόγια του: Κάθε φορά που θα εμφανίζεται ένα «τραύμα» στον διπλανό μας άνθρωπο, ανεξάρτητα από το ποιος είναι, να τον φροντίζουν σαν να έχουν μπροστά τους τον Χριστό. Προτείνει να γίνουμε Χριστός για τους άλλους, αλλά και οι άλλοι να είναι στα μάτια όλων Χριστός, κάθε φορά που βρίσκονται σε ανάγκη. Φαίνεται δύσκολο. Αξίζει να το δοκιμάσουμε;

✎ **Συντάξτε με την ομάδα σας ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς τον Δήμαρχο της περιοχής σας, στο οποίο θα προτείνετε τρόπους συμπαράστασης σε ομάδες συμπολιτών σας που έχουν ανάγκη βοήθειας και κρίνετε ότι δεν τους παρέχεται.**

Διάσημοι πίνακες με θέμα την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη

Ο Χριστός αποδέχεται και συγχωρεί

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☛ Τι συμβαίνει όταν αποδεχόμαστε και συγχωρούμε;
- ☛ Αλλάζει ο άνθρωπος;
- ☛ Τι σημαίνει ισότητα;
- ☛ Είναι προνόμιο να είσαι παιδί;

12.1 Υπόσχεση αλλαγής

«Όλοι θέλουν να αλλάξουν τον κόσμο, αλλά κανένας δεν θέλει να αλλάξει τον εαυτό του»

Λέων Τολστόι, ρώσος συγγραφέας.

Αλλαγή
Μετάνοια
Αποδοχή

Ο Ζάχος είναι ένας μαθητής της Α΄ Γυμνασίου. Θέλει να έχει πάντα την καλύτερη θέση στην τάξη, στο σχολικό, και προσπαθεί να αποσπάσει επαίνους από τους καθηγητές με το να φανερώνει κάποια ζαβολιά που κάνουν οι συμμαθητές του. Είναι εύθικτος και νομίζει πως όλοι τον κακολογούν και τον ενοχλούν.

Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου

- ☛ Ποιοι επηρεάζονται από τη συμπεριφορά του; _____
- ☛ Υπάρχει περίπτωση να επιχειρήσει μια αλλαγή στη ζωή του και γιατί; _____

Μοιραστείτε τις σκέψεις σας στην ολομέλεια της τάξης.

Κάθε άνθρωπος έχει την προσωπικότητα και τις ιδιαιτερότητές του. Μερικοί όμως με τα λόγια και τις πράξεις τους μας φέρνουν σε αμηχανία. Πώς να τους φερθούμε; Δεν αλλάζουν με τίποτα! Υπάρχει ένα περιστατικό στην Καινή Διαθήκη που περιγράφει τη συνάντηση ενός τέτοιου ανθρώπου με τον Χριστό. Τι συνέβη άραγε;

Η φήμη για τη διδασκαλία και τα θαύματα του Ιησού είχε φθάσει σε όλη την Παλαιστίνη. Πολλοί ήταν αυτοί που ήθελαν να τον συναντήσουν, να τον ακούσουν και να τον δουν με τα ίδια τους τα μάτια. Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν και ο Ζακχαίος. Αυτός, όπως απεικονίζεται και στο παραπάνω ψηφιδωτό, επειδή ήταν κοντός ανέβηκε σε ένα δέντρο ώστε να μπορέσει να δει τον Χριστό. Εκτός από το ύψος του, όμως, ο Ζακχαίος, είχε και κάτι άλλο, που τον έκανε να διαφέρει από τους υπόλοιπους συγκεντρωμένους: Ήταν αρχιτελώνης. Εκείνη την εποχή αυτή η ιδιότητα αποτελούσε μεγάλη αμαρτία, γιατί ο πολύ μεγάλος πλούτος αυτών των ανθρώπων προέκυπτε από συμμαχία με τους Ρωμαίους, και κυρίως από κλεψιές και αδικίες κάθε είδους εις βάρος των φτωχών βιοπαλαιστών συμπολιτών τους. Περιγράφει το περιστατικό ο Ευαγγελιστής* Λουκάς:

Ο Ιησούς μπήκε στην Ιεριχώ και περνούσε μέσα από την πόλη. Εκεί υπήρχε κάποιος, που το όνομά του ήταν Ζακχαίος. Ήταν αρχιτελώνης και πλούσιος. Αυτός προσπαθούσε να δει ποιος είναι ο Ιησούς· δεν μπορούσε όμως εξαιτίας του πλήθους και γιατί ήταν μικρόσωμος. Έτρεξε λοιπόν μπροστά πριν από το πλήθος κι ανέβηκε σε μια συκομουριά για να τον δει, γιατί θα περνούσε από 'κει.*

Ζακχαίος, ψηφιδωτό, 11ος μ.Χ. αι., Αγ. Μάρκος, Βενετία.

Ας συζητήσουμε:

- ✚ Τι μπορεί να σκέφτηκαν οι Ισραηλίτες, όταν είδαν τον Ζακχαίο επάνω στο δέντρο;
- ✚ Για ποιον λόγο μπορεί ο Ζακχαίος να ήθελε να δει τον Ιησού;
- ✚ Άραγε, ο Ζακχαίος αισθανόταν καλά με τις πράξεις του; Θα ήθελε να αλλάξει κάτι στη ζωή του;
- ✚ Τι θα μπορούσε να σταθεί εμπόδιο στην αλλαγή της ζωής του;

Σημείωσε:

- ✚ Μια σκέψη που κάνει ο Ζακχαίος εκφράζοντας την επιθυμία ή τον δισταγμό του να αλλάξει: _____
- ✚ Μια σκέψη που κάνει το πλήθος κοιτώντας τον Ζακχαίο πάνω στο δέντρο, περιμένοντας τον Ιησού: _____

Θα προσπαθήσουμε στη συνέχεια να μπούμε στις σκέψεις του Ζακχαίου:

Ας σηκωθούμε περίπου πέντε μαθητές/τριες και ας σταθούμε σε κύκλο.

Κάθε παιδί θα πει φωναχτά σε πρώτο πρόσωπο μια σκέψη του Ζακχαίου, έτσι όπως την κατέγραψε ο καθένας/η καθεμία.

Γύρω από αυτά τα παιδιά θα σηκωθούν και θα σταθούν λίγο πιο πίσω, σχηματίζοντας δεύτερο ομόκεντρο κύκλο άλλα πέντε παιδιά. Αυτά τα παιδιά θα εκπροσωπούν το πλήθος που κοιτά τον Ζακχαίο.

Στη μέση του κύκλου θα σταθεί ένα παιδί σε ρόλο Ζακχαίου και θα ακούει τις φωνές, αρχικά μία - μία στη σειρά και μετά όλες ταυτόχρονα.

Στη συνέχεια όλοι και όλες θα επιστρέψουν στις θέσεις τους, εκτός από το παιδί που είχε μπει στον ρόλο του Ζακχαίου, το οποίο ρωτάμε ερωτήσεις όπως:

✚ Τι αισθάνθηκες;

✚ Τι σκέφτεσαι να κάνεις;

Προσκαλώντας τον Ζακχαίο να κατέβει από το δέντρο, εικόνα, π. Σταμάτιος Σκληρής, 2018.

Ας διαβάσουμε τη συνέχεια από το Ευαγγέλιο:

Όταν έφτασε ο Ιησούς στο σημείο εκείνο, κοίταξε προς τα πάνω, τον είδε και του είπε: «Ζακχαίε, κατέβα γρήγορα, γιατί σήμερα πρέπει να μείνω στο σπίτι σου». Εκείνος κατέβηκε γρήγορα και τον υποδέχτηκε με χαρά. Όλοι όσοι τα είδαν αυτά διαμαρτύρονταν κι έλεγαν ότι πήγε να μείνει στο σπίτι ενός αμαρτωλού. Τότε σηκώθηκε ο Ζακχαίος και είπε στον Κύριο: «Κύριε, υπόσχομαι να δώσω τα μισά από τα υπάρχοντά μου στους φτωχούς και ν' ανταποδώσω στο τετραπλάσιο όσα έχω πάρει με απάτη». Ο Ιησούς, απευθυνόμενος σ' αυτόν, είπε: «Σήμερα αυτή η οικογένεια σώθηκε· γιατί κι αυτός ο τελώνης είναι απόγονος του Αβραάμ. Ο Υιός του Ανθρώπου ήρθε για ν' αναζητήσει και να σώσει αυτούς που έχουν χάσει το δρόμο τους»

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 19: 1-10

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας του Ζακχαίου.

Ας συζητήσουμε στην ολομέλεια της τάξης:

✚ Τελικά τι αποφάσισε ο Ζακχαίος;

✚ Τι τον έκανε να αλλάξει ζωή;

Ο Χριστός βρίσκει τον Ζακχαίο απογυμνωμένο από χρήματα και εξουσία, εκτεθειμένο στα μάτια του κόσμου, σαν ένα «αλητάκι» του δρόμου σκαρφαλωμένο στο δέντρο. Ο ισχυρός και σκληρός αρχικλέφτης αφήνει τα «όπλα» του, για να ελαφρύνει και να μπορέσει να πάει στον Χριστό πιο εύκολα. Κάτι μέσα του λέει ότι ο Χριστός είναι εκεί και γι' αυτόν, που φαινομενικά δεν του αξίζει. Και πραγματικά, ο Χριστός ήρθε προς το μέρος του. Του μίλησε αυθόρμητα, τον κάλεσε με το όνομά του, σαν να ήταν φίλοι από παλιά και του είπε πως θα έρθει σπίτι του! Αυτός που είναι τόσο Άγιος θα μπει στο σπίτι αυτού του τόσο αμαρτωλού, που όλοι περιφρονούν! Και μάλιστα δεν τον κρίνει, ούτε του ζητά τίποτα. Μόνο τον αποδέχεται! Ο Ζακχαίος παίρνει εύκολα και γρήγορα την απόφασή του: Δείχνει με θάρρος ποιος πραγματικά είναι κι όχι ποιος νομίζουν οι άλλοι ότι είναι, εκπλήσσοντας ακόμα και τον εαυτό του. Μετανοεί, αλλάζει ζωή έμπρακτα.

✎ **Υπάρχει κάτι στη δική σου τη ζωή, στις συνήθειες σου, ή στις επιλογές σου που θα ήθελες να αλλάξεις; Με ποιον τρόπο αυτή η προσωπική σου αλλαγή επηρεάζει τους άλλους γύρω σου;**

Τι θα ήθελα να αλλάξω σε μένα;

Πώς επηρεάζει τους γύρω μου η αλλαγή αυτή;

Ας γράψουμε όλοι και όλες τις σκέψεις μας αυτές σε ένα μικρό χαρτάκι. Θα το κρεμάσουμε σε ένα σκοινί, που θα τοποθετήσουμε σε μια γωνιά της τάξης μας, για να το βλέπουμε και να θυμόμαστε να αλλάζουμε προς το καλύτερο, αλλά και να δίνουμε ευκαιρίες και στους άλλους να αλλάξουν.

12.2 Τόσο διαφορετικοί, μα τόσο ίσοι

Μπορούν να...	Άνδρες	Γυναίκες
Πάνε σχολείο		
Συμμετάσχουν σε εκλογές ως υποψήφιοι/ες και ως εκλέκτορες.		
Μπορούν να εργαστούν		
Μπορούν να ταξιδέψουν		
Μπορούν να βραβευτούν σε διαγωνισμούς		
Μπορούν να σπουδάσουν		

Συμπλήρωσε τον παραπάνω πίνακα και γράψε μια σκέψη:

☞ **Οι άνδρες και οι γυναίκες** _____

Η ισότητα δεν είναι πάντα δεδομένη στις κοινωνίες.

Τα δικαιώματα των ανθρώπων στην εποχή του Χριστού ήταν πολύ διαφορετικά από τη θεώρηση των δικαιωμάτων του σύγχρονου κόσμου. Χαρακτηριστική ήταν η καθημερινή πρωινή προσευχή πολλών Εβραίων: «Σε ευχαριστώ, Θεέ μου, που δεν με έκανες εθνικό (δηλαδή μη Εβραίο), σκλάβο ή γυναίκα». Μία γυναίκα εξαρτιόταν οικονομικά απόλυτα από τον σύζυγό της, ενώ νομικά θεωρούνταν ιδιοκτησία του συζύγου της, που ήταν υπεύθυνος για τη συντήρησή της. Εάν έμενε χήρα, ήταν εξαιρετικά ευάλωτη, διότι δεν είχε εισόδημα -πολύ σπάνια εργαζόταν εκτός σπιτιού- και τη συντηρούσαν οι γιοι της, εάν είχε, ή οι ελεημοσύνες των γειτόνων. Σε περίπτωση μοιχείας (συζυγικής απιστίας) προβλεπόταν από τον Νόμο τιμωρία ίδια με τον φόνο, δηλαδή θάνατος, με δημόσιο λιθοβολισμό. Ενώ ο Νόμος προέβλεπε την ίδια τιμωρία για τον άνδρα και τη γυναίκα, στην πράξη τιμωρούνταν πολλές φορές μόνο η γυναίκα και όχι ο άνδρας. Ο Ιησούς

όμως με τα λόγια και τις πράξεις του δίδασκε πολλές φορές τη συγχώρηση, τον σεβασμό και την ίση αντιμετώπιση προς όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, το έθνος ή τη θρησκεία τους.

Θα δούμε σήμερα ένα περιστατικό από τη ζωή του Χριστού, όπου έδωσε ένα πολύ διαφορετικό υπόδειγμα συμπεριφοράς απέναντι στις γυναίκες, το οποίο δίδαξε τους γύρω του, αλλά έδωσε και ευκαιρία για ένα νέο ξεκίνημα σε όσους παρευρέθηκαν εκεί.

Ο Ιησούς πήγε στο όρος των Ελαιών. Αλλά πρωί πρωί γύρισε πάλι στο ναό, κι όλο το πλήθος ερχόταν κοντά του. Αυτός κάθισε και τους δίδασκε. Τότε οι δάσκαλοι του νόμου και οι Φαρισαίοι φέρνουν μια γυναίκα που την είχαν πιάσει να διαπράττει μοικεία· την έβαλαν στη μέση και του είπαν: «Διδάσκαλε, αυτή τη γυναίκα την έπιασαν*

Ο Ιησούς συγχωρεί τη μοικαλίδα, τοιχογραφία, Ι.Μ. Αγ. Ιωάννου, Μακρυνό Μεγάρων.

Ο Χριστός και η μοικαλίδα, Χαράλαμπος Επαμεινώνδας, συλλογή Sacred Art Pilgrim John Kohan.

επί αυτοφώρω να διαπράττει μοικεία. Ο Μωυσής στο νόμο μάς έχει δώσει εντολή να λιθοβολούμε τέτοιου είδους γυναίκες. Εσύ τι γνώμη έχεις;» Αυτό το 'λεγαν για να του στήσουν παγίδα, ώστε να βρουν κάποια κατηγορία εναντίον του. Ο Ιησούς τότε έσκυψε κάτω και με το δάχτυλο έγραφε στο χώμα. Καθώς όμως επέμεναν να τον ρωτούν, σηκώθηκε πάνω και τους είπε: «Όποιος από σας είναι αναμάρτητος, ας ρίξει πρώτος πέτρα πάνω της». Κι έσκυψε πάλι κάτω κι έγραφε στο χώμα. Αυτοί όμως, όταν άκουσαν την απάντηση, άρχισαν με πρώτους τους γεροντότερους να φεύγουν ένας ένας, μέχρι και τον τελευταίο· κι έμεινε μόνος ο Ιησούς και η γυναίκα στη μέση. Τότε σηκώθηκε όρθιος ο Ιησούς και τη ρώτησε: «Γυναίκα, πού είναι οι κατηγοροί σου; Κανένας δε σε καταδίκασε;» «Κανένας, Κύριε», απάντησε εκείνη. «Ούτε εγώ σε καταδικάζω», της είπε ο Ιησούς· «πήγαινε, κι από 'δω και πέρα μην αμαρτάνεις πια»

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 8:1-11

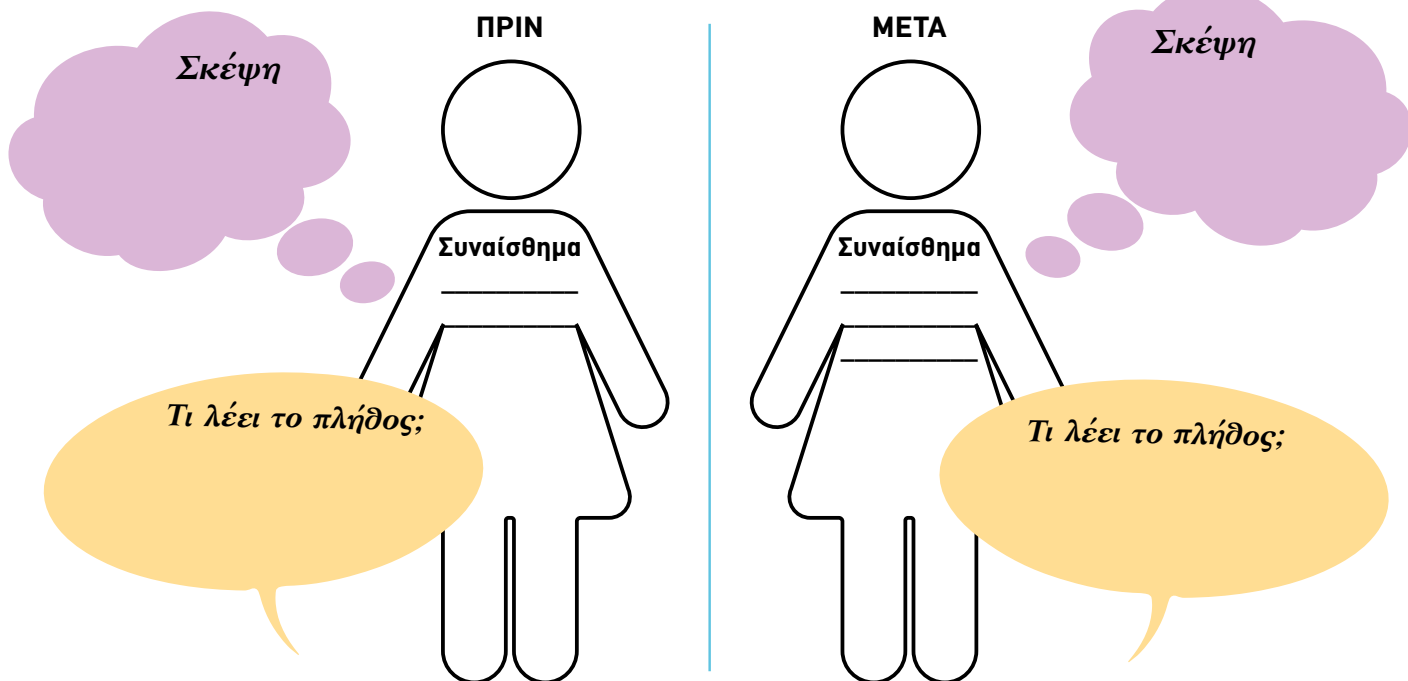

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας της μοικαλίδας* γυναίκας.

Έχοντας υπόψη τις παραπάνω πληροφορίες και αφού διαβάσεις προσεκτικά το κείμενο του ευαγγελιστή Ιωάννη, συμπλήρωσε τις απαντήσεις σου στο παρακάτω περίγραμμα, υποθέτοντας ότι αυτή είναι η γυναίκα που έπιασαν να μοιχεύει.

- ☞ Τι νιώθει και τι σκέφτεται πριν από τη συνάντησή της με τον Χριστό;
- ☞ Τι νιώθει και τι σκέφτεται μετά από τη συνάντησή της με τον Χριστό;

Σε μικρές ομάδες, συζητήστε όσα γράψατε και συμφωνήστε σε μια κοινή απάντηση. Ένας/μία αντιπρόσωπος ας σηκωθεί να συμπληρώσει τις σκέψεις και τα συναισθήματα της γυναίκας σε ένα μεγάλο περίγραμμα, που θα σχεδιάσουμε στον πίνακα, καθώς και τα σχόλια του πλήθους.

Ας σχολιάσουμε όλοι και όλες μαζί τα όσα γράψανε οι εκπρόσωποι των ομάδων.

- ☞ Τι σκέψεις κάνεις για τη στάση του Ιησού στο περιστατικό αυτό; _____

Οι κοινωνίες μας, είτε μεγαλύτερες είτε μικρότερες, όπως το σχολείο ή η τάξη μας, κάποιες φορές αποκλείουν ανθρώπους και τους απομονώνουν. Για ποιους λόγους μπορεί να συμβαίνει αυτό; Σε τι μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους οι άνθρωποι;

- ☞ Γράψε τρεις λόγους κοινωνικού αποκλεισμού:

Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου και καταλήξτε σε ένα κοινό αποτέλεσμα, που θα μοιραστείτε με τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης.

Στερεότυπο είναι μια γενικευμένη ιδέα που επικρατεί σχετικά με μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων. Τα στερεότυπα τοποθετούν τους ανθρώπους σε κατηγορίες, σύμφωνα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, που είναι τις περισσότερες φορές αρνητικά και δεν μπορούν να αποδειχθούν.

Τα στερεότυπα συχνά αναφέρονταν και στις γυναίκες. Σύμφωνα με αυτά δεν θεωρούνταν αρκετά έξυπνες ή ικανές να πάρουν αποφάσεις και να αναλάβουν πρωτοβουλίες. Σε πολλές χώρες, μέχρι τα μέσα του περασμένου αιώνα, οι γυναίκες δεν είχαν δικαίωμα ψήφου, και δεν μπορούσαν να συμμετέχουν στα κοινά. Δύσκολα εύρισκαν εργασία και οι περισσότερες δεν είχαν πανεπιστημιακή μόρφωση. Τα ανθρώπινα δικαιώματα που σήμερα θεωρούμε δεδομένα, μερικά χρόνια πιο πριν δεν υπήρχαν καν στη σκέψη των ανθρώπων. Αλλά ακόμα και σήμερα η ισότητα, δεν είναι αυτονόητη.

Μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, το 1948, διαμορφώθηκε η **Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**, βασισμένη στα χριστιανικά ιδεώδη της ισότητας, του σεβασμού και της υποστήριξης των ευάλωτων ομάδων. Υπογράφηκε στο Παρίσι από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Σε αυτήν την ανάγκη καταγραφής και αναγνώρισης των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων οδήγησαν οι ακραίες θηριωδίες των ναζιστών εναντίων των Εβραίων. Οι Εβραίοι, όπως και οι Ρομά, αλλά και τα Άτομα με Αναπηρία, ήταν στο στόχαστρο των ρατσιστικών συμπεριφορών των ναζί. Το πρώτο άρθρο της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διατυπώθηκε ως εξής: «Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης».

Ο Ιησούς ήρθε στον κόσμο ως Πρόσωπο. Και αντιμετώπιζε τις γυναίκες, όπως και τους άνδρες, ως πρόσωπα. Τις αναγνώριζε ως συνανθρώπους. Δεν έκανε διακρίσεις ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Άλλωστε, ανάμεσα στους ανθρώπους που τον ακολουθούσαν, που άκουγαν τη διδασκαλία του και τον διακονούσαν, ήταν και άνδρες και γυναίκες. Φανέρωνε τόσο σε αυτές, όσο και στους μαθητές του, μεγάλες αλήθειες για τον ίδιο και για τη Βασιλεία του. Στήριζε, συζητούσε δημόσια και υπερασπιζόταν επανειλημμένα τις γυναίκες, όχι από οίκτο, αλλά επειδή τις τιμούσε και τις αγαπούσε σαν δημιουργήματά του, σαν παιδιά του. Ο Ιησούς δεν έκανε διακρίσεις. Συνομιλούσε και δεχόταν κοντά του όλους τους ανθρώπους, όχι ως προς το φύλο, την ηλικία, την κοινωνική τους θέση ή την οικογενειακή τους κατάσταση, αλλά ως προς τη σχέση τους με τον Θεό και την αναζήτησή του. Συγχωρούσε και έδινε ευκαιρία σε όλες και όλους να ζήσουν τη ζωή για την οποία ήταν προορισμένοι/ες: Τη ζωή στη Βασιλεία του Θεού.

✎ Ας σκεφτούμε όσα διαβάσαμε και συζητήσαμε για το πώς αντιμετώπισε ο Ιησούς τους ανθρώπους και ας τα αξιοποιήσουμε δημιουργώντας με λέξεις ή μικρές φράσεις μια ακροστιχίδα που θα σχηματίσει τη λέξη:

I _____
Σ _____
Ο _____
Τ _____
Η _____
Τ _____
Α _____

Ο Ιησούς συμπεριφερόταν στις γυναίκες με σεβασμό και αγάπη που αρμόζει σε κάθε ανθρώπινο πρόσωπο. Σε αυτή την προβολή θα γνωρίσεις μερικά περιστατικά στα οποία φανερώνεται αυτή του η στάση.

Σχολικό ημερολόγιο

Στο σημερινό μάθημα

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

12.3 Τα παιδιά βρίσκουν φωνή

Λέξεις κλειδιά

Δικαίωμα

Ευλογία

Παιδιά

Παρατηρήστε τις φωτογραφίες και συζητήστε σε μικρές ομάδες:

☞ Ποιον τίτλο θα τους βάζατε; _____

Ποια δικαιώματα πιστεύετε ότι έχουν ή θα έπρεπε να έχουν τα παιδιά στον σύγχρονο κόσμο; Εμπνευστείτε από τις παραπάνω φωτογραφίες και επίλεξε τα πρώτα τρία βασικά δικαιώματα που σας έρχονται στο μυαλό.

☞ Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να _____

☞ Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να _____

☞ Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να _____

Τα παιδιά, την εποχή που ζούσε ο Χριστός στην Παλαιστίνη, παρόλο που η απόκτησή τους θεωρούνταν ευλογία, κοινωνικά ήταν σχεδόν αόρατα και ανήκαν στην κατώτερη κοινωνική βαθμίδα. Μέχρι την ενηλικίωσή τους όφειλαν απόλυτη υπακοή στις εντολές και τις επιθυμίες των γονέων. Οι γονείς αποφάσιζαν εάν το παιδί θα μάθαινε γράμματα (μόνο τα αγόρια), θα βοηθούσε στα χωράφια ή στις δουλειές του σπιτιού κ.λπ., ανάλογα βέβαια και με τις οικονομικές δυνατότητες της οικογένειας.

Υπάρχει, όμως, ένα περιστατικό στην Καινή Διαθήκη από τη ζωή του Χριστού που φανερώνει μια πολύ διαφορετική προσέγγιση στα παιδιά:

Ο Ιησούς ο θεϊκός φίλος των παιδιών, Gebhard Fugel, 1910, Μουσείο Abtei Liesborn - Museumsführer, Bielefeld

Ο Χριστός ευλογεί τα παιδιά, Γεωργίου Λαγάνη, τοιχογραφία, νεανική εστία Ι.Ν. Αγ. Σοφίας Ψυχικού

Έφεραν στον Ιησού παιδιά για να τα ευλογήσει· οι μαθητές όμως μάλωσαν αυτούς που τα είχαν φέρει. Όταν το είδε ο Ιησούς αγανάκτησε και τους είπε: «Αφήστε τα παιδιά να έρχονται σ' εμένα. Μην τα εμποδίζετε. Γιατί η βασιλεία του Θεού ανήκει σε ανθρώπους που είναι σαν κι αυτά. Σας βεβαιώνω πως όποιος δε δεχτεί τη βασιλεία του Θεού σαν παιδί, δε θα μπει σ' αυτήν». Τότε πήρε τα παιδιά στην αγκαλιά του και τα ευλόγησε βάζοντας τα χέρια του πάνω τους.

Ευαγγέλιο κατά Μάρκον 10:13-16

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας, όπου ο Ιησούς ευλογεί τα παιδιά.

Λαμβάνοντας υπόψιν το απόσπασμα από την Καινή Διαθήκη και τις εικόνες σκεφτείτε και, σε συνεργασία με τον διπλανό/τη διπλανή σας, απαντήστε:

- ☞ Γιατί ο Χριστός δείχνει στην πράξη ότι αγαπά τα παιδιά; _____
- ☞ Τι ήθελε να διδάξει τους ανθρώπους της εποχής του; _____
- ☞ Ποια χαρακτηριστικά και πράξεις των παιδιών χρειάζεται να μιμηθεί κανείς για να μπει στη Βασιλεία του Θεού; _____

✍ **Γράφουμε σε αυτοκόλλητο χαρτάκι δύο χαρακτηριστικά που θεωρούμε πιο σημαντικά και τα κολλάμε στον πίνακα.**

Ο Χριστός αλλάζει την νοοτροπία της εποχής. Βγάζει από το περιθώριο τα παιδιά και τα φέρνει στο προσκήνιο, όχι για να γίνουν το κέντρο του κόσμου, αλλά για να γίνουν μέρος του κόσμου. Δίδασκε την αποδοχή και την αναγνώριση των παιδιών, επειδή ήταν ανυπεράσπιστα. Όταν ο Ιησούς ευλόγησε τα παιδιά, τα πρόβαλε ως υπόδειγμα για τους μεγάλους προκειμένου να μπου στον Παράδεισο.

Ευλόγησε την ταπεινή καρδιά των ευάλωτων παιδιών, την απόλυτη εμπιστοσύνη στους γονείς τους και την απλότητά τους. Κάλεσε τους μεγάλους να τα σεβαστούν και να τα οδηγήσουν προς αυτόν, που είναι η ζωή και η χαρά. Αυτές τις αξίες πολλοί άνθρωποι και οργανισμοί έχουν σαν σκοπό να τις διαφυλάξουν, προστατεύοντας τα παιδιά, ιδιαίτερα τα πιο ανυπεράσπιστα και ευάλωτα. **Μια τέτοια οργάνωση, η οποία κάνει πράξη τα λόγια του Χριστού, είναι η «Εθελοντική Διακονία» της Αρχιεπισκοπής Αθηνών.**

Εθελοντές της «Εθελοντικής Διακονίας» ψυχαγωγούν δημιουργικά παιδιά που νοσηλεύονται.

Η καθημερινότητά μας είναι γεμάτη από συνθήκες και αγαθά που απολαμβάνουμε καθημερινά και θεωρούμε δεδομένα. Το να έχουμε κάποιους να μας φροντίζουν, να υπάρχει ειρήνη στην περιοχή που ζούμε, ένα πιάτο φαγητό, καθαρό νερό, σχολείο, υγειονομική περίθαλψη δεν είναι αυτονόητο. Συχνά μάλιστα, όχι μόνο δεν εκτιμούμε αυτά που έχουμε, αλλά απαιτούμε πεισματικά να ικανοποιούνται όλες οι καταναλωτικές μας επιθυμίες. Ποτέ δεν μας ικανοποιεί αυτό που μας προσφέρεται, και δυσανασχετούμε με το σχολείο, ή με το γεύμα που δεν μας αρέσει. Την ίδια στιγμή, όμως, πολλά παιδιά σε όλο τον κόσμο ζουν κάτω από πολύ διαφορετικές συνθήκες. Πρόσφατες παρατηρήσεις αναφέρουν:

- **15.000 παιδιά κάτω των 5 ετών πεθαίνουν καθημερινά από ασθένειες. Στην πλειοψηφία τους θα μπορούσαν να προληφθούν εάν αυτά τα παιδιά είχαν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη (εμβόλια, φάρμακα κ.λπ.).**
- **333 εκατομμύρια παιδιά ζουν σε ακραία φτώχεια. Αγωνίζονται να επιβιώσουν με λιγότερα από € 2 την ημέρα.**
- **1 δισεκατομμύριο παιδιά εκτιμάται ότι στερούνται τουλάχιστον ένα από τα βασικά αγαθά: υγεία, στέγαση, διατροφή, νερό.**
- **43,5 εκατομμύρια παιδιά αναγκάστηκαν τα τελευταία χρόνια να εγκαταλείψουν το σπίτι ή και τη χώρα τους λόγω πολιτικών ή κοινωνικών αναταραχών.**
- **1 δισεκατομμύριο παιδιά έχουν πέσει θύματα βίας ή κακοποίησης.**
- **244 εκατομμύρια παιδιά δεν έχουν πρόσβαση στην βασική εκπαίδευση.**

- «) περίπου 160 εκατομμύρια παιδιά από 5 έως 17 ετών υπόκεινται σε παιδική εργασία (γεωργία, ορυχεία, βιοτεχνίες, ακόμα και σε κυκλώματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης).
- «) 93 εκατομμύρια παιδιά ζουν με αναπηρίες. Σε όλο τον κόσμο, αυτά τα παιδιά είναι πιθανότερο να βρεθούν εκτός σχολείου, εξαιτίας του στιγματισμού και της έλλειψης εκπαιδευτικής πολιτικής και πρόνοιας και γενικά δημιουργίας υποστηρικτικού κοινωνικού περιβάλλοντος.

Η κοινωνία και οι συνθήκες που δημιουργούμε οι άνθρωποι συχνά αποκλείουν πολλά παιδιά από βασικά δικαιώματα. Αυτό τους στερεί την υγεία, τόσο σωματική, όσο και ψυχική, τη μόρφωση, την επιλογή ενός επαγγέλματος και την κοινωνική ένταξη, ακόμα και την ίδια τους τη ζωή.

Αυτά συμβαίνουν την ίδια στιγμή που σύγχρονοι νομοθέτες και ηγέτες κρατών, εμπνεόμενοι από το παράδειγμα του Χριστού, έχουν καταγράψει και αναγνωρίσει τα δικαιώματα των παιδιών κατοχυρώνοντάς τα με διεθνείς συνθήκες.

Ας χωριστούμε στις ομάδες μας κι ας επεξεργαστούμε την παρακάτω ερώτηση:

« Αν οι σύγχρονοι ενήλικες γίνονταν σαν τα παιδιά, όπως πρότεινε ο Χριστός, ποια δικαιώματα θα εξασφαλιζόνταν για όλα τα παιδιά του κόσμου;

« Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να _____

Καταλήξτε σε δύο – τρία από αυτά και σχεδιάστε μια μικρή ζωγραφιά/ ένα σκίτσο για να το παρουσιάσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Μπορείτε να το αναρτήσετε στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης σας.

Σε αυτόν τον σύνδεσμο θα βρεις ένα παιχνίδι με κάρτες και άλλες δραστηριότητες σχετικές με τα δικαιώματα του παιδιού.

Ο Χριστός θεραπεύει την ψυχή και το σώμα

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ✎ Ποιος θεραπεύει την ψυχή και το σώμα;
- ✎ Ποιος μας συμπαραστέκεται σαν αληθινός φίλος;
- ✎ Ποια είναι τα γνωρίσματα μιας υγιούς διαπροσωπικής σχέσης;

13.1 Άσ'το πάνω μου

**Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες
κι ας παρατηρήσουμε τις φωτογραφίες.**

Στη συνέχεια συζητάμε:

- ✎ Πού απευθυνόμαστε όταν είμαστε άρρωστοι;
- ✎ Τι αποζητούμε και σε τι ελπίζουμε;

Ας συζητήσουμε τις απαντήσεις μας στην τάξη.

Στα μαθήματα για τη δημιουργία του ανθρώπου είδαμε πως ο άνθρωπος δεν είναι μόνο σώμα (χώμα), αλλά έχει και πνευματική υπόσταση (πνοή ζωής), είναι **ψυχοσωματική** οντότητα. Έτσι, κάθε φορά που είμαστε χαρούμενοι, αισθανόμαστε ευεξία και ζωντάνια. Όταν νοσεί το σώμα, συμπαρασύρει και τον ψυχικό μας κόσμο, τα συναισθήματα, τις βαθύτερες σκέψεις, τους φόβους μας. Αντίστοιχα, εάν είναι άρρωστη η ψυχή, αυτό επηρεάζει και τη σωματική υγεία μας.

Στον χριστιανισμό η αμαρτία θεωρείται ασθένεια της ψυχής. Κάθε πάθος, όπως η αδικία, η ζήλια, η υπερηφάνεια, η πλεονεξία, η τεμπελιά, δημιουργεί στη συμπεριφορά μας και στη ζωή μας άσχημες καταστάσεις, που τραυματίζουν και εμάς τους ίδιους, αλλά και τις σχέσεις μας με

Λέξεις κλειδιά

Θεραπεία

Ψυχή και σώμα

τους άλλους ανθρώπους και φυσικά με τον Θεό. Αντιθέτως, οι αρετές που καλλιεργούμε, όπως η αγάπη, η συγχώρεση, η δικαιοσύνη, η ταπείνωση και η χαρά, μάς στρέφουν προς τον Θεό, αλλά και προς τους συνανθρώπους μας με διάθεση προσφοράς και αλληλεγγύης.

Ας συζητήσουμε πρώτα στις ομάδες μας και ύστερα στην ολομέλεια της τάξης:

Τι επίδραση έχει στον εαυτό μου και στους άλλους:

- ☞ Ο θυμός μου; _____
- ☞ Όταν μοιράζομαι με έναν συμμαθητή/μία συμμαθήτριά μου αρνητικά σχόλια για ένα παιδί του σχολείου; _____
- ☞ Η χαρούμενη διάθεσή μου; _____
- ☞ Όταν συμπαραστέκομαι σε κάποιον/α που είναι λυπημένος/η; _____

Θα διαβάσουμε ένα περιστατικό από τη ζωή του Χριστού που δείχνει ακριβώς αυτή τη σύνδεση της ασθένειας της ψυχής με την ασθένεια του σώματος:

Ύστερα από μερικές μέρες μπήκε πάλι ο Ιησούς στην Καπερναούμ και διαδόθηκε ότι βρίσκεται σε κάποιο σπίτι. Αμέσως συγκεντρώθηκαν πολλοί, ώστε δεν υπήρχε χώρος ούτε κι έξω από την πόρτα· και τους κήρυττε το μήνυμά του. Έρχονται τότε μερικοί προς αυτόν, φέρνοντας έναν παράλυτο, που τον βάσταζαν τέσσερα άτομα. Κι επειδή δεν μπορούσαν να τον φέρουν κοντά στον Ιησού εξαιτίας του πλήθους, έβγαλαν τη στέγη πάνω από 'κει που ήταν ο Ιησούς, έκαναν ένα άνοιγμα και κατέβασαν το κρεβάτι, πάνω στο οποίο ήταν ξαπλωμένος ο παράλυτος. Όταν είδε ο Ιησούς την πίστη τους, είπε στον παράλυτο: «Παιδί μου, σου συγχωρούνται οι αμαρτίες». Κάθονταν όμως εκεί μερικοί γραμματείς* και συλλογίζονταν μέσα τους: «Μα πώς μιλάει αυτός έτσι, προσβάλλοντας το Θεό; Ποιος μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες; Μόνον ένας, ο Θεός». Αμέσως κατάλαβε ο Ιησούς ότι αυτά σκέφτονται και τους λέει: «Γιατί κάνετε αυτές τις σκέψεις στο μυαλό σας; Τι είναι ευκολότερο να πω στον παράλυτο: "σου συγχωρούνται οι αμαρτίες" ή να του πω, "σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα"; Για να μάθετε λοιπόν ότι ο Υιός του Ανθρώπου έχει την εξουσία να συγχωρεί πάνω στη γη αμαρτίες» –λέει στον παράλυτο: «Σ' εσένα το λέω, σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και πήγαινε στο σπίτι σου». Εκείνος σηκώθηκε αμέσως, πήρε το κρεβάτι του και μπροστά σ' όλους βγήκε έξω, έτσι που όλοι θαύμαζαν και δόξαζαν το Θεό: «Τέτοια πράγματα», έλεγαν, «ποτέ μέχρι τώρα δεν έχουμε δει!»

Η θεραπεία του παραλυτικού της Καπερναούμ, 16^{ος} αι., Belisario Corenzio, εκκλησία Severino και Sossio, Νάπολη.

Ευαγγέλιο κατά Μάρκον 2:1-12

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της θεραπείας του παραλύτου.

Οι Γραμματείς, όπως και οι Φαρισαίοι, είχαν σημαντικό ρόλο στην ιουδαϊκή θρησκευτική ζωή. Οι Γραμματείς ήταν υπεύθυνοι για τη διδασκαλία και την ερμηνεία των θρησκευτικών κειμένων. Το έργο τους θεωρούνταν απαραίτητο για τη διατήρηση της αυθεντικότητας και της ακεραιότητας των Γραφών. Ο Ιησούς πολλές φορές τους επέκρινε για την προσκόλλησή τους στο «γράμμα», στην τυπική και επιφανειακή τήρηση των εντολών και όχι στο πνεύμα, στην ουσία του Νόμου.

Ας επιστρέψουμε στις ομάδες μας.

Αυτή τη φορά κάθε ομάδα θα αναλάβει ένα από τα πρόσωπα που πρωταγωνιστούν στο παραπάνω περιστατικό. Αυτά είναι:

- ✦ Οι φίλοι του παράλυτου, οι οποίοι τον κουβάλησαν.
- ✦ Ο παράλυτος
- ✦ Οι παρευρισκόμενοι
- ✦ Οι Γραμματείς

«Ο Ιησούς διδάσκων», Δημητρίου Χατζηποστόλου, 2005, Λεπτομέρεια τοιχογραφίας, Ι.Ν. Γεννήσεως του Χριστού, οδού Ισαύρων.

Συνεργαστείτε με την ομάδα σας και καταγράψτε:

- ✦ Ένα συναίσθημα που έχουν και μια σκέψη που κάνουν πριν και μετά τη θεραπεία.

	Πρόσωπο/α:	
	Πριν τη θεραπεία	Μετά τη θεραπεία
Συναίσθημα		
Σκέψη		

Στη συνέχεια, ένας/μία εκπρόσωπος από κάθε ομάδα θα αναπαραστήσει το πρόσωπο που ανέλαβε, παίρνοντας την κατάλληλη στάση και έκφραση που αντιστοιχεί στο συναίσθημα.

Όταν του/της ζητηθεί θα πει τις σκέψεις που κατέγραψε η ομάδα.

Στην ολομέλεια της τάξης συζητάμε:

- ✦ Τι συνέβαλε στη θεραπεία του παράλυτου; _____
- ✦ Ποιο ήταν το πρώτο πράγμα που είπε ο Χριστός στον παράλυτο; Ποια ανάγκη του παράλυτου είδε ο Χριστός ότι χρειάζεται φροντίδα; _____

Οι άνθρωποι, όταν είμαστε άρρωστοι και έχουμε ανάγκη, το πρώτο πράγμα που μας ανακουφίζει είναι η παρουσία κάποιου δικού μας, που ξέρουμε ότι μας αγαπά και μας νοιάζεται χωρίς δεύτερες σκέψεις. Στα χέρια του έχει αρχίσει ήδη η θεραπεία μας κι ας μην είναι γιατρός. Αυτόν τον ρόλο έπαιξαν οι φίλοι του παράλυτου, οι οποίοι βλέποντας την αδυναμία τους να ανταπεξέλθουν στην ανάγκη του άρρωστου φίλου τους, στρέφουν τις ελπίδες τους στον Θεό. Έχοντας

Η θεραπεία του παραλυτικού, περ. 1590, Μουσείο Τέχνης, Washington, D.C.

βαθιά τη βεβαιότητα ότι μόνο αυτός θα τον βοηθήσει ολοκληρωτικά, κάνουν κάτι δραστικό και παράτολμο: Προσεγγίζουν τον Ιησού με κάθε τρόπο, ακόμα και αν χρειαστεί να χαλάσουν τη στέγη κάποιου σπιτιού. Ο Ιησούς είδε την πίστη τους και θεράπευσε τον παράλυτο, όχι μόνο σωματικά, αλλά και ψυχικά. Κατ' αυτήν την έννοια ο Χριστός καθιστά όλους μας υπεύθυνους να βοηθήσουμε να «θεραπευτούν» οι άλλοι άνθρωποι. Παρ' όλο που είμαστε όλοι με τον ένα ή άλλο τρόπο άρρωστοι, θεραπευόμαστε και με το να νοιαζόμαστε για τους άλλους. Βγαίνουμε από τον εγωισμό μας, που είναι η αιτία της πνευματικής ασθένειας και παραλύει την ύπαρξή μας, και στρεφόμαστε προς τον Θεό, ως Δημιουργό και ιατρό των ψυχών και των σωμάτων όλων μας.

Αφού λάβουμε υπόψη όλα όσα γνωρίσαμε και συζητήσαμε στο σημερινό μάθημα, ας ασχοληθούμε σε μικρές ομάδες με την τελευταία δραστηριότητα:

Υποθέστε ότι είστε μέλη μιας εθελοντικής ομάδας, που δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, και μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα. Ετοιμάστε ένα μικρό βίντεο (πραγματικό ή εικονικό) ευαισθητοποίησης και ενδυνάμωσης, που θα έχει θέμα την ασθένεια και τη θεραπεία,

και παρουσιάστε το στην ολομέλεια της τάξης, αναπαριστώντας ότι «βγαίνετε στον αέρα» και μιλάτε στους ακόλουθούς σας. Εάν θέλετε, μπορείτε να το ανεβάσετε και στην ιστοσελίδα του σχολείου σας.

Ο Ιησούς έκανε πολλά θαύματα. Μερικά από αυτά θα τα γνωρίσεις εδώ.

13.2 Είμαι δίπλα σου

Φίλοι για πάντα!

λέξεις κλειδιά

Φιλία

Συμπαράσταση

Οι άνθρωποι είμαστε κοινωνικά όντα. Μας αρέσει η συναναστροφή, η επικοινωνία. Με κάποιους ανθρώπους, όμως, μας συνδέει κάτι βαθύτερο: Ίδια ενδιαφέροντα, ίδιες προτιμήσεις, ίδιες συνήθειες. Καταλαβαίνει ο ένας τον άλλο και χαιρόμαστε ο ένας την παρουσία του άλλου. Αυτά τα πρόσωπα, τα οποία πλουτίζουν τη ζωή μας, λέγονται απλά φίλοι!

Συζήτησε με τον διπλανό/τη διπλανή σου:

☞ Σε ποιες περιπτώσεις χρειάζεστε κοντά σας έναν φίλο/μία φίλη; _____

☞ Τι αισθάνεστε με την παρουσία των φίλων, ειδικά στις δύσκολες στιγμές; _____

Ο Ιησούς συναναστρεφόταν με πολλούς ανθρώπους καθημερινά. Η φήμη του είχε απλωθεί πολύ και όπου πήγαινε ερχόντουσαν από όλα τα γειτονικά μέρη εκατοντάδες άνθρωποι, μερικές φορές και χιλιάδες, προκειμένου να τον δουν και να ακούσουν τη διδασκαλία του. Όλους τους βοηθούσε και όλους τους δεχόταν. Ωστόσο, κάποιοι αγάπησαν περισσότερο τον Ιησού και τον πίστεψαν ως Υιό του Θεού, παρ' όλο που δεν καταλάβαιναν ακόμα πλήρως τι σήμαινε αυτό. Ο Ιησούς είχε δώδεκα μαθητές*, οι οποίοι τον ακολουθούσαν παντού τα τρία χρόνια της δημόσιας δράσης του, μέχρι τον θάνατό του, αλλά και έναν ευρύτερο κύκλο μαθητών και μαθητριών. Αυτοί τον φιλοξενούσαν, τον διακονούσαν και τον υποστήριζαν όποτε μπορούσαν. Αγαπούσαν βαθιά τον Χριστό. Γι' αυτό και ο Ιησούς τους αποκαλούσε «φίλους» του. Τέτοιοι φίλοι ήταν ο Λάζαρος και οι αδελφές του, η Μάρθα και η Μαρία, που έμεναν λίγο πιο έξω από τα Ιεροσόλυμα, στη Βηθανία.

Η λέξη «φίλος» προέρχεται από το ρήμα «φιλῶ», που σημαίνει αγαπώ!

Κάποια μέρα συνέβη ένα περιστατικό που στάθηκε αφορμή να φανερώσει πολλά για τον Ιησού και για την αγάπη του προς τους ανθρώπους:

Κάποιος που ονομαζόταν Λάζαρος αρρώστησε... Έστειλαν, λοιπόν, οι αδερφές του μήνυμα στον Ιησού, και του έλεγαν: «Κύριε, ο αγαπημένος σου φίλος είναι άρρωστος». Ο Ιησούς, όταν το έμαθε, είπε: «Αυτή η αρρώστια δεν είναι για να φέρει το θάνατο, αλλά για να φανεί η δύναμη του Θεού, για να φανερωθεί μέσω αυτής η δόξα του Υιού του Θεού». Ο Ιησούς αγαπούσε τη Μάρθα και την αδερφή της, καθώς και το Λάζαρο...

Όταν λοιπόν έφτασε ο Ιησούς, ο Λάζαρος βρισκόταν κιόλας τέσσερις μέρες στο μνήμα... Πολλοί από τους Ιουδαίους της πόλης είχαν έρθει στη Μάρθα και τη Μαρία, να τις παρηγορήσουν για το θάνατο του αδερφού τους. Όταν όμως η Μάρθα έμαθε ότι έρχεται ο Ιησούς, πήγε να τον προϋπαντήσει, ενώ η Μαρία έμεινε στο σπίτι. Είπε τότε η Μάρθα στον Ιησού: «Κύριε, αν ήσουν εδώ, δε θα πέθαινε ο αδερφός μου. Ξέρω όμως πως και τώρα, ό,τι κι αν ζητήσεις από το Θεό, αυτός θα σου το δώσει. «Ο αδερφός σου θ' αναστηθεί», της λέει ο Ιησούς. «Το ξέρω πως θ' αναστηθεί, όταν θα γίνει η ανάσταση στην έσχατη ημέρα», του απάντησε η Μάρθα. Τότε ο Ιησούς της είπε: **«Εγώ είμαι η ανάσταση και η ζωή· εκείνος που πιστεύει σ' εμένα, και αν πεθάνει, θα ζήσει· και καθένας που ζει κι εμπιστεύεται σ' εμένα δε θα πεθάνει ποτέ. Το πιστεύεις αυτό;»** «Ναι, Κύριε», του λέει, «εγώ έχω πιστέψει πως εσύ είσαι ο Χριστός, ο Υιός του Θεού, που περιμέναμε να 'ρθεί στον κόσμο».

Αφού τα είπε αυτά, έφυγε και ειδοποίησε κρυφά την αδερφή της τη Μαρία, λέγοντας: «Ο Διδάσκαλος έφτασε και σε ζητάει». Εκείνη, μόλις το άκουσε, σηκώθηκε γρήγορα κι έτρεξε να πάει κοντά του, γιατί ο Ιησούς δεν είχε φτάσει ακόμα στο χωριό, αλλά βρισκόταν στον τόπο όπου τον συνάντησε η Μάρθα. Οι Ιουδαίοι, λοιπόν, που ήταν στο σπίτι και την παρηγορούσαν, όταν είδαν τη Μαρία να σηκώνεται βιαστικά και να βγαίνει από το σπίτι, την ακολούθησαν, νομίζοντας πως πηγαίνει στο μνήμα για να κλάψει εκεί. Η Μαρία όμως, όταν ήρθε εκεί που ήταν ο Ιησούς, καθώς τον αντίκρουσε, έπεσε στα πόδια του και του έλεγε: «Κύριε, αν ήσουν εδώ, δε θα πέθαινε ο αδερφός μου». Ο Ιησούς, όταν την είδε να κλαίει, να κλαίνει κι οι Ιουδαίοι που είχαν έρθει μαζί της, λυπήθηκε βαθιά και ταραχτηκε. «Πού τον έχετε βάλει;» τους ρώτησε. Του λένε: «Κύριε, έλα και δες». Τότε ο Ιησούς δάκρυσε. «Δες πόσο τον αγαπούσε!» έλεγαν οι Ιουδαίοι...

Ο Ιησούς, ταραγμένος πάλι και θλιμμένος μέσα του, έρχεται στο μνήμα. Αυτό ήταν μια σπηλιά, που την είσοδό της την έφραζε μια μεγάλη πέτρα. «Βγάλτε την πέτρα», λέει ο Ιησούς. Του λέει η Μάρθα, η αδερφή του νεκρού: «Κύριε, τώρα πια θα μυρίζει άσχημα, γιατί είναι τέσσερις μέρες στο μνήμα».

Της λέει ο Ιησούς: «Δε σου είπα πως, αν πιστέψεις, θα δεις τη δύναμη του Θεού;» Έβγαλαν, λοιπόν, την πέτρα από το μνήμα του νεκρού. Τότε ο Ιησούς σήκωσε τα μάτια ψηλά και είπε: «Πατέρα, σ' ευχαριστώ που με άκουσες. Εγώ το ήξερα ότι πάντα με ακούς· το είπα όμως για χάρη του πλήθους που στέκει εδώ γύρω, για να πιστέψουν πως εσύ με έστειλες». Κι όταν τα είπε αυτά, κραύγασε με φωνή

Η Ανάσταση του Λαζάρου, τοιχογραφία, Δημητρίου Χατζηηαστόλου, Καθολικό Ι.Μ. Προφήτου Ηλίου, Πρέβεζα.

δυνατή: «Λάζαρε, έλα έξω!» Βγήκε ο νεκρός με δεμένα τα πόδια και τα χέρια σε πάνινες λουρίδες, και το πρόσωπό του περιτυλιγμένο με το σουδάριο¹. Τους λέει τότε ο Ιησούς: «Λύστε τον κι αφήστε τον να περπατήσει».

¹ Το μαντίλι με το οποίο σκεπάζουν το πρόσωπο του νεκρού.

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 11:1-44

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας της ανάστασης του Λαζάρου

Χωριστείτε σε μικρές ομάδες και παρατηρείστε τις εικόνες της Ανάστασης του Λαζάρου. Ποια στοιχεία από την περιγραφή του ευαγγελιστή Ιωάννη βρίσκετε ότι έχουν αξιοποιήσει οι αγιογράφοι;

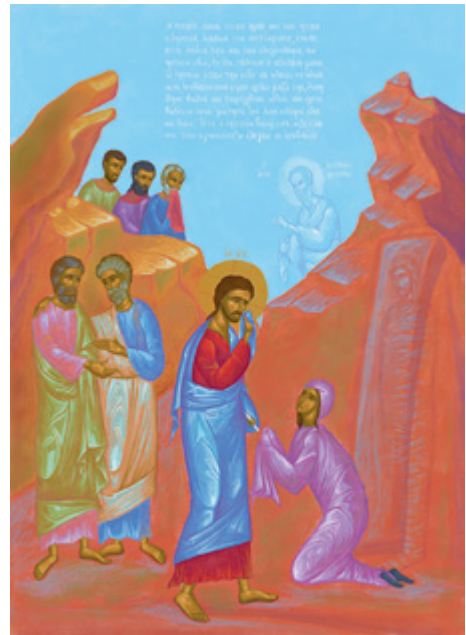
Συζητήστε:

☞ Ποιες λέξεις ή φράσεις φανερώνουν τα συναισθήματα του Ιησού μπροστά στον θάνατο του φίλου του;

☞ Επιλέξτε ένα από τα πρόσωπα που ήταν παρόντα στο θαύμα:

- Η Μάρθα
- Η Μαρία
- Οι μαθητές του Ιησού
- Ένας ή μία που είχε έρθει για την κηδεία.

☞ Γράψτε μια σκέψη που κάνει πριν το θαύμα της ανάστασης και μια σκέψη που κάνει μετά. Ποιο χρώμα ταιριάζει σε κάθε σκέψη που γράψατε; Τι συμβολίζουν τα χρώματά που επιλέξατε;

Τα δάκρυα του Ιησού, Μπάμης Πυλαρινός, ψηφιακή ζωγραφική.

Πρόσωπο:

Σκέψη πριν το θαύμα

Σκέψη μετά το θαύμα

Οι εκπρόσωποι των ομάδων θα σηκωθούν στον πίνακα και θα καταγράψουν τις σκέψεις σύμφωνα με τα όσα αποφάσισε η ομάδα τους, χωρίς να αποκαλύπτουν ποιο πρόσωπο επέλεξαν. Οι άλλες ομάδες θα πρέπει να βρουν σε ποιο πρόσωπο αντιστοιχούν αυτές οι σκέψεις. Εάν επιθυμούν, μπορούν να υποβάλουν ερωτήματα και οι εκπρόσωποι να απαντήσουν μπαίνοντας στον ρόλο των προσώπων που επέλεξαν και απαντώντας σαν να ήταν αυτά.

Ο Θεός έβαλε όλη τη φροντίδα και την αγάπη του για να δημιουργήσει τον άνθρωπο, με σώμα και ψυχή και για να είναι ευτυχισμένος μέσα στον Παράδεισο. Ο άνθρωπος αποφάσισε να φύγει και συνέπεια της απόφασής του αυτής ήταν να πάψει να ζει. Ήρθε έτσι η ζωή χωρίς τον Θεό, ήρθε ο θάνατος. Ο Θεός, όμως, δεν αφήνει μόνο του τον άνθρωπο σε αυτό το δύσκολο ταξίδι. Είναι εκεί και περιμένει, είναι δίπλα στον άνθρωπο κάθε στιγμή. Στέλνει τον Υιό του τον Μονογενή, τον Θεάνθρωπο Ιησού, στέλνει έναν αιώνιο και αμετακίνητο συμπαραστάτη, έναν παντοτινό φίλο. Και ο Ιησούς, όπως κάθε καρδιακός φίλος, δεν μπορεί να μείνει ασυγκίνητος από τον πόνο του ανθρώπου.

Η φυσική κατάσταση του ανθρώπου είναι η ζωή. Η απώλειά της, ο θάνατος, είναι ενάντια στη φύση του. Με το θαύμα της ανάστασης του Λαζάρου ο Χριστός θυμίζει στον άνθρωπο πόσο μεγάλη αξία έχει το δώρο της ζωής και συγχρόνως δείχνει ότι κατανοεί απόλυτα πόσο πολύ πονάει η απώλειά του δώρου αυτού. Ο Χριστός ως φίλος βρίσκεται συμπαραστάτης στον πόνο της Μάρθας και τη Μαρίας. Όχι μόνο για να δακρύσει βλέποντας τη θλίψη τους, όχι μόνο για να λυπηθεί αντικρίζοντας την κατάντια και την εξαθλίωση του ανθρώπου από τη φθορά του θανάτου. Ο Χριστός βρίσκεται εκεί για να προσφέρει τη δική του πρόταση στην πτώση του ανθρώπου: την Ανάσταση.

Ο Χριστός ανασταίνει τον Λάζαρο, όπως είχε αναστήσει και άλλους πιο πριν (π.χ. την κόρη ενός αρχισυνάγωγου). Αυτοί φυσικά μετά από καιρό πέθαναν κάποια στιγμή, όπως όλοι οι άνθρωποι. Ήθελε, όμως, ο Χριστός με αυτά τα θαύματα να φανερώσει ότι έχει εξουσία πάνω στον θάνατο και δεν θα του επιτρέψει να κρατάει καταδικασμένους τους ανθρώπους αιώνια. Ταυτόχρονα, προετοιμάζει τους μαθητές του για τη δική του Ανάσταση, η οποία θα αποτελέσει το επισφράγισμα όλων των δώρων του για τον άνθρωπο: την κατάργηση του θανάτου και την αιώνια ζωή στη Βασιλεία του Θεού!

Οι χριστιανοί έχουν τη βεβαιότητα πως ο Χριστός είναι η ζωή και η ανάσταση. Κι όποιος πιστεύει σε αυτόν **«και αν πεθάνει, θα ζήσει»**. Γι' αυτό και οι χριστιανοί ονομάζουν τον θάνατο **«κοίμηση»**. Στα κοιμητήρια οι νεκροί **αναπαύονται** περιμένοντας την Ανάσταση όλων. Όταν γίνεται μια κηδεία, όπου οι χριστιανοί αποχαιρετούν τον αγαπημένο τους κεκοιμημένο άνθρωπο, μαζί με άλλες προσευχές, διαβάζεται και το παρακάτω απόσπασμα από την Καινή Διαθήκη:

Θέλουμε να ξέρετε, αδερφοί, τι θα γίνει με αυτούς που πέθαναν, για να μη λυπάστε κι εσείς όπως και οι άλλοι, που δεν ελπίζουν πουθενά. Εμείς πιστεύουμε ότι ο Ιησούς πέθανε κι αναστήθηκε· το ίδιο πιστεύουμε κι ότι αυτούς που πέθαναν πιστεύοντας στον Ιησού, ο Θεός θα τους αναστήσει για να ζήσουν μαζί του.

Α΄ Επιστολή Αποστόλου Παύλου προς Θεσσαλονικείς 4:13-14

☞ Τι σημαίνει για τους χριστιανούς «θα ζήσουμε για πάντα»; _____

☞ Ποιο συναίσθημα γεννά αυτή η σκέψη; _____

Κλείνοντας, ας προσπαθήσουμε να αξιοποιήσουμε όλα όσα μάθαμε σήμερα, στην δραστηριότητα που ακολουθεί:

Ας υποθέσουμε ότι είστε μέλη ενός ομίλου της σχολικής μας κοινότητας που λέγεται: **«Είμαι δίπλα σου για πάντα!»**. Σας ζητήθηκε να γράψετε ένα άρθρο για την ηλεκτρονική εφημερίδα σας παρουσιάζοντας τις αξίες και τον σκοπό του ομίλου σας. Εμπνεόμενοι από το σημερινό μάθημα, δώστε έναν τίτλο στο άρθρο σας και φτιάξτε με την ομάδα σας ένα σκίτσο ή βρείτε μια φωτογραφία που θα το συνοδεύει.

Αυτός ο θριαμβικός ύμνος ψάλλεται χαρούμενα στην εκκλησία το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, όπου περιμένουν οι χριστιανοί την Ανάσταση του Χριστού. Καθώς ψάλλει ο ιερέας σκορπίζει παντού δάφνες, ως σύμβολο δόξας και αθανασίας.

Άλλο ένα περιστατικό από τη ζωή του Ιησού, κατά το οποίο ανέστησε ένα κοριτσάκι.

13.3 Αληθινές σχέσεις

Παιδιά, τι θα κάνουμε με την επανάληψη στα Αρχαία; Δε βγαίνει με τίποτα!

Θέλετε να διαβάσουμε μαζί το απόγευμα σπίτι μου;

Και το ρωτάς; Τέλεια ιδέα!

Αχ! Τι καλές φίλες που είστε!

Λέξεις κλειδιά

Διαπροσωπικές σχέσεις
Υποκρισία

Οι ανθρώπινες σχέσεις είναι όμορφες, όταν λειτουργούν σωστά. Χρειάζονται, όμως, προσοχή και φροντίδα, για να διατηρηθούν αληθινές και εποικοδομητικές. Σκέψου και κάνε μια μικρή λίστα:

- ❖ Ποια χαρακτηριστικά έχει μια αληθινή φιλία;
- ❖ Τι υπονομεύει τις καλές σχέσεις μεταξύ των μελών μιας σχολικής κοινότητας;

«Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, έτσι ακριβώς να τους συμπεριφέρεστε κι εσείς»

Κατά Λουκάν 6:31

Πολλοί άνθρωποι προσέγγιζαν τον Ιησού. Άλλοι από περιέργεια, άλλοι επειδή είχαν γνήσια πνευματική αναζήτηση, άλλοι επειδή είχαν ανάγκη για βοήθεια και άλλοι από αγάπη και πίστη. Ακόμα και οι Φαρισαίοι και οι Γραμματείς, που είχαν ιδιαίτερο κύρος και εξουσία στον ιουδαϊκό λαό, συναναστρέφονταν συχνά τον Ιησού. Κάποιοι από αυτούς, όπως ο Νικόδημος και ο Ιωσήφ από την Αριμαθαία, είχαν γνήσιο ενδιαφέρον για την αλήθεια και γι' αυτό και έγιναν κρυφοί μαθητές του Ιησού. Κάποιοι Φαρισαίοι, πάλι, ήταν καχύποπτοι απέναντί του και καιροφυλακτούσαν, προκειμένου να τον κατηγορήσουν, με βάση τα έργα και τα λόγια του, ότι δεν τηρεί τον Νόμο του Θεού. Φοβόντουσαν την επιρροή που είχε ο Ιησούς στον λαό και τον φθονούσαν για την ευεργετική του παρουσία και την ανατρεπτική διδασκαλία του.

Οι Φαρισαίοι νομοδιδάσκαλοι θεσμικά είχαν ευθύνη για τον ιουδαϊκό λαό: Να τον καθοδηγούν και να τον ενθαρρύνουν να τηρεί τον Νόμο του Θεού και να είναι πιστός στον Θεό. Ωστόσο, συχνά τα έργα και τα λόγια τους ήταν επικριτικά, ιδιαίτερα προς τους πιο αδύναμους και αμαρτωλούς.

Ο Χριστός πολλές φορές στην επίγεια παρουσία και διδασκαλία Του, επανερχόταν στο θέμα των διαπροσωπικών σχέσεων των ανθρώπων. Πρότεινε με παραδείγματα, με παραβολές, αλλά

και με συμπεριφορά και τρόπο σκέψης, ένα νέο ήθος, που θα άλλαζε τον κόσμο. Το ήθος αυτό ήταν και είναι το ήθος της αλήθειας και της αγάπης, της ανοιχτής αγκαλιάς ακόμα και προς τους ξένους ή τους αμαρτωλούς. Δεν υπάρχει χώρος για υποκρισία στη ζωή με τον Χριστό.

Ας δούμε τι είπε ο Ιησούς απευθυνόμενος στους Φαρισαίους:

Τη θέση του Μωυσή ως δασκάλου την πήραν οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι. Όσα λοιπόν σας λένε να τηρείτε, να τα τηρείτε και να τα πράττετε· να μην κάνετε όμως κατά τα έργα τους, γιατί λένε μόνο και δεν πράττουν. Φτιάχνουν φορτία βαριά, που δύσκολα σηκώνονται, και τα φορτώνουν στους ώμους των ανθρώπων, ενώ οι ίδιοι δε θέλουν ούτε με το δάκτυλό τους να τα κινήσουν. Όλα τα έργα τους τα πράττουν για να κάνουν καλή εντύπωση στους ανθρώπους... Τους αρέσουν οι καλύτερες θέσεις στα δείπνα και τα πρώτα καθίσματα στη συναγωγή, να τους χαιρετούν με σεβασμό στην αγορά και να τους φωνάζουν οι άνθρωποι "δάσκαλέ μου"...

Ο ταλανισμός των Φαρισαίων, James Tissot, 1894, Μουσείο Brooklyn, Νέα Υόρκη.

Αλίμονό σας (ουαί υμίν), γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, γιατί κατατρώτε τις περιουσίες των χηρών, κάνετε όμως μεγάλες προσευχές για να φανείτε καλοί· γι' αυτό η τιμωρία σας θα είναι ιδιαίτερα αυστηρή.

Αλίμονό σας (ουαί υμίν), γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, γιατί κλείνετε στους ανθρώπους το δρόμο για τη βασιλεία των ουρανών. Ούτε εσείς μπαίνετε ούτε το επιτρέπετε σ' όσους θέλουν να μπουν...

Αλίμονό σας (ουαί υμίν), γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, γιατί μοιάζετε με τάφους ασβεστωμένους, που εξωτερικά φαίνονται ωραίοι, εσωτερικά όμως είναι γεμάτοι κόκαλα νεκρών και κάθε λογής ακαθαρσία. Έτσι κι εσείς, εξωτερικά φαίνεστε ευσεβείς στους ανθρώπους, κι εσωτερικά είστε γεμάτοι υποκρισία και ανομία.

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 23: 2-27

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας όπου ο Ιησούς απευθύνεται στους Φαρισαίους.

Λάβετε υπόψη σας ότι τα λόγια αυτά τα είπε ο Χριστός μπροστά σε πολύ κόσμο, που αποτελούνταν από Γραμματείς, Φαρισαίους, αλλά και απλούς ανθρώπους της εβραϊκής κοινωνίας.

☞ Τι σκέφτεται ο καθένας από αυτούς, όταν ακούει τον Χριστό;

Οι Γραμματείς
και οι Φαρισαίοι *

Οι τρεις Φαρισαίοι, Carl Thomsen, 1899, ιδ. συλλογή.

Οι απλοί Εβραίοι

Λαοί, φυλαί και γλώσσαι Δημήτριος Χατζηαποστόλου, λεπτομέρεια Τοιχογραφίας, 2002, Μετόχι της Σιμωνόπετρας, Βύρωνας.

Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες και ας αποφασίσουμε:

☞ Ποιο χαρακτηριστικό των Φαρισαίων καταδίκασε ο Χριστός; _____

☞ Τι τους παρακινεί ο Χριστός να αλλάξουν στις σχέσεις τους με τους ανθρώπους; _____

Ο Χριστός δίδαξε τους ανθρώπους να είναι αληθινοί και υποστηρικτικοί, να μην κάνουν κατάχρηση της όποιας εξουσίας τους. Αξιοποιήστε όλα όσα γνωρίσατε στο σημερινό μάθημα, συζητήστε στην ομάδα σας και σκεφτείτε:

☞ Πώς πρέπει να σχετίζεται με τους συνανθρώπους του ένας σημερινός άνθρωπος που αποφασίζει να ζει σύμφωνα με τη διδασκαλία του Χριστού;

Ένας/Μία εκπρόσωπος από κάθε ομάδα θα επιλέξει έναν από τους παρακάτω ρόλους:

- ☞ Ένας/Μία γιατρός
- ☞ Ένας καθηγητής/Μια καθηγήτρια
- ☞ Ένας/Μία ζωγράφος
- ☞ Ένας/Μία πρόεδρος δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου

Συνεχίστε τη φράση με μερικές προτάσεις, ανάλογα με τον ρόλο που επιλέξατε:

☞ «Σήμερα το πρωί ξύπνησα...» _____

Για δοκίμασε τις γνώσεις σου!
Τι γνωρίζεις για τα πρόσωπα της
Καινής Διαθήκης;

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- Πότε αγαπάμε αληθινά;
- Πώς θυμούνται οι χριστιανοί τον Χριστό;
- Γιατί σταυρώθηκε ο Χριστός;

14.1 Όταν η αδυναμία γίνεται δύναμη

Όλοι και όλες έχουμε στόχους στη ζωή μας. Καθημερινά όμως αντιμετωπίζουμε προκλήσεις, δυσκολίες και δοκιμασίες, τόσο εμείς, όσο και οι άνθρωποι που συναναστρεφόμαστε ή συναντάμε. Πώς θα ανταπεξέλθουμε; Υπάρχουν, άραγε, κάποιοι που τα καταφέρνουν παρόλες τις δυσκολίες και με ποιον τρόπο;

✎ Γράψε μερικά χαρακτηριστικά δυνατών ανθρώπων. _____

✎ Τι είναι αυτό που τους κάνει δυνατούς; _____

Στο δρόμο της ζωής μας μπορεί να εμφανιστούν πολλά εμπόδια, τα οποία κάνουν μια κατάσταση πολύ δύσκολη και σχεδόν αδύνατη να την αντιμετωπίσουμε. Συχνά απογοητευόμαστε και σκεφτόμαστε: Τι μπορεί να κάνει ένας άνθρωπος μόνος του; Ας γνωρίσουμε μερικές περιπτώσεις που είχαν παρόμοια διλήμματα, βρέθηκαν σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, αλλά βρήκαν τη δύναμη να σταθούν απέναντί τους και να κάνουν κάτι πολύ μεγάλο.

Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα θα μελετήσει τις φωτογραφίες και τις πληροφορίες και θα απαντήσει στα ερωτήματα που ακολουθούν :

☞ **Ο π. Στρατής είναι δυνατός ή αδύναμος και γιατί;** _____

☞ **Έχει κάποιο από τα χαρακτηριστικά που σημειώσαμε παραπάνω;** _____

Παπά Στρατής Δήμου:

Γεννημένος στη Λέσβο, ο παπά-Στρατής αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής του στην ενίσχυση ευάλωτων ανθρώπων που είχαν ανάγκη, λόγω της οικονομικής κρίσης που έπληττε τις οικογένειες του τόπου του, αλλά και προσφύγων, που έρχονταν μαζικά εκείνη την περίοδο στη Λέσβο (ο ίδιος βοήθησε πάνω από 10.000 ανθρώπους). Ενέπνευσε πολλούς κάτοικους της Λέσβου να αφοσιωθούν στη σωτηρία και στην περίθαλψη προσφύγων, προσφέροντας στέγη, φαγητό και ψυχολογική υποστήριξη. Έπασχε από χρόνια αναπνευστική ασθένεια και γι' αυτόν τον λόγο χρειαζόταν μόνιμη υποστήριξη από οξυγόνο, με το οποίο συνδεόταν με ειδικά σωληνάκια και μετέφερε μαζί του συνέχεια. Πήρε πρωτοβουλία για τη δημιουργία κέντρων φιλοξενίας και αλληλεγγύης. Για τον σκοπό αυτό δημιούργησε την Μ.Κ.Ο. «Αγκαλιά». Ο παπά-Στρατής ανέφερε για την ονομασία αυτή: «Οραματιστήκαμε την «ΑΓΚΑΛΙΑ» από τον Σταυρό του Χριστού, τον Εσταυρωμένο που έχει ανοικτά τα χέρια και αγκαλιάζει τον κόσμο όλο». Συχνά έλεγε: «Σας προτρέπω να αγωνίζεστε όσο μπορείτε καθημερινά για την ειρήνη και την αγάπη. Μόνο έτσι λεγόμαστε άνθρωποι».

Σκίτσο του σκιτσογράφου Γιάννη Αντωνόπουλου που δημοσιεύτηκε λίγες μέρες μετά τον θάνατο του π. Στρατή στην προσωπική του σελίδα <https://johnantono.blogspot.com>

Αφού συζητήσουμε στην ολομέλεια της τάξης για όσα μελετήσαμε, ας αναρωτηθούμε:

☞ **Από πού αντλούσε δύναμη και έμπνευση ο παπά Στρατής και κάθε άνθρωπος που κάνει κάτι παρόμοιο;** _____

Το διάστημα που ο Χριστός έζησε στη γη, δίδασκε τους μαθητές του και τον κόσμο. Μια μέρα, όμως, έκανε κάτι πολύ διαφορετικό. Την ημέρα που συγκεντρώθηκαν ο Ιησούς και οι μαθητές του γύρω από το τραπέζι για να γιορτάσουν το Πάσχα (εβραϊκό Πεσάχ), έγινε το εξής παράδοξο:

Πριν από τη γιορτή του Πάσχα, ξέροντας ο Ιησούς πως ήρθε η καθορισμένη γι' αυτόν ώρα να φύγει από τούτο τον κόσμο, και να πάει στον Πατέρα, έδειξε την αγάπη του ως το τέλος σ' αυτούς που, μέσα σ' αυτόν τον κόσμο τού ανήκαν και τους αγαπούσε. Βρίσκονταν στο δείπνο... Σηκώνεται, λοιπόν, από το τραπέζι που δειπνούσαν, βγάζει το ιμάτιό του, παίρνει μια πετσέτα και τη ζώνεται· έπειτα βάζει νερό στη λεκάνη κι αρχίζει να πλένει τα πόδια των μαθητών και να τα σκουπίζει με την πετσέτα που είχε ζωστεί. Φτάνει λοιπόν και στο Σίμωνα Πέτρο· αυτός του λέει: «Εσύ, Κύριε, θα μου πλύνεις τα πόδια;» «Αυτό που κάνω εγώ», του αποκρίθηκε ο Ιησούς, «εσύ δεν το καταλαβαίνεις τώρα· θα το καταλάβεις όμως αργότερα». Του λέει ο Πέτρος: «Ποτέ δε θα σ' αφήσω να μου πλύνεις τα πόδια». «Αν δεν σε πλύνω», του αποκρίθηκε ο Ιησούς, «δεν έχεις θέση κοντά μου». Του λέει τότε ο Σίμων Πέτρος: «Αν είναι έτσι, Κύριε, όχι μόνο τα πόδια να μου πλύνεις αλλά και τα χέρια και το κεφάλι...» Όταν τους έπλυνε τα πόδια, φόρεσε το ιμάτιό του, πήρε πάλι τη θέση του στο τραπέζι και τους είπε: «Καταλαβαίνετε τι έκανα σ' εσάς; Εσείς με φωνάζετε "Διδάσκαλε" και "Κύριε", και σωστά το λέτε, γιατί είμαι. Αν, λοιπόν, εγώ ο Κύριος κι ο Διδάσκαλος σάς έπλυνα τα πόδια, έχετε κι εσείς την υποχρέωση να πλένετε ο ένας τα πόδια του άλλου. Σας έδωσα το παράδειγμα, για να κάνετε κι εσείς όπως έκανα εγώ. Η αλήθεια είναι πως δεν υπάρχει δούλος ανώτερος από τον κύριό του, ούτε απεσταλμένος ανώτερος από κείνον που τον έστειλε. Εάν τα μάθατε αυτά, θα είστε μακάριοι αν τα εφαρμόζετε κιόλας... Σας δίνω μια νέα εντολή, να αγαπάτε ο ένας τον άλλο. Όπως σας αγάπησα εγώ, να αγαπάτε κι εσείς ο ένας τον άλλο. Έτσι θα σας ξεχωρίζουν όλοι πως είστε μαθητές μου, αν έχετε αγάπη ο ένας για τον άλλο».

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 13:1-35

Στους αρχαίους πολιτισμούς το πλύσιμο των ποδιών ήταν μια συνηθισμένη καθημερινή δραστηριότητα, ειδικά πριν από το φαγητό, επειδή οι άνθρωποι κυκλοφορούσαν με σανδάλια ή ξυπόλητοι, και έτσι τα πόδια τους λερώνονταν εύκολα, καθώς ήταν εκτεθειμένα στο χώμα και τις βρωμιές. Το πλύσιμο των ποδιών την εποχή του Ιησού θεωρούνταν ως η πιο ταπεινή μορφή εργασίας, που εκτελούνταν μόνο από δούλους, κατά κανόνα μη Ιουδαίους. Εξαίρεση αποτελούσε το συμβολικό πλύσιμο ποδιών των Ιουδαίων διδασκάλων (ραββίνων) από τους μαθητές τους. Οι μαθητές έπλεναν τα πόδια του διδασκάλου τους σε ένδειξη σεβασμού και βαθιάς τιμής.

Παρατηρήστε την εικόνα και, με βάση το ευαγγελικό κείμενο και τις πληροφορίες, γράψτε τι μπορεί να σκέφτονται δύο από τους μαθητές του Χριστού.

Ας συζητήσουμε:

- ✚ Ποιος είναι ο δυνατός; Ο Θεάνθρωπος και διδάσκαλος Χριστός ή ο μαθητής Πέτρος;
- ✚ Πώς η αδυναμία του ενός γίνεται δύναμη για τον άλλο;
- ✚ Τι διδάσκει ο Ιησούς τους μαθητές του με αυτήν την πράξη του;

Ο Χριστός πλένει τα πόδια των μαθητών (ο ιερός Νιπητήρ*), Δημητρίου Χατζηποστόλου, 2005, Ι.Ν. Γεννήσεως του Χριστού οδού Ισαύρων, Αθήνα.

Ο Χριστός πλένει τα πόδια των μαθητών στον Μυστικό Δείπνο, λίγο πριν τη Σταύρωση του. Για τους μαθητές ο Χριστός είναι ο Κύριός τους, ο Δάσκαλός τους, ο Θεός τους. Η αγάπη, η αφοσίωση και ο σεβασμός προς το Πρόσωπό του είναι αδιαμφισβήτητα. Το αρχικό σοκ γίνεται πολύ γρήγορα μεγάλη ευθύνη, μια ευθύνη διακονίας* όλων των ανθρώπων. Αυτός που έχει εξουσία είναι αυτός που γίνεται δούλος, αυτός που διακονεί τον συνάνθρωπο. Κάνει τα πάντα γι' αυτόν φτάνοντας ακόμη και σε οριακά σημεία ταπείνωσης. Τέτοιου είδους δύναμη πρότεινε ο Χριστός στους μαθητές του τότε, και προτείνει τώρα και για πάντα. Αυτή τη δύναμη θα έχει πάνω στον σταυρό, όταν θα ανοίξει τα ματωμένα χέρια του για να αγκαλιάσει και να διακονήσει με τη θυσία του ολόκληρη την οικουμένη.

🔔 Κλείνοντας, ας παίξουμε ένα παιχνίδι: Θα πάρετε όλες και όλοι από δύο κάρτες, μια πράσινη και μια κόκκινη. Ο/Η εκπαιδευτικός θα διαβάζει δυνατά μια από τις παρακάτω προτάσεις. Εάν συμφωνείτε, θα σηκώσετε την πράσινη κάρτα, εάν διαφωνείτε, την κόκκινη. Ύστερα από κάθε φράση θα κάνουμε μια μικρή παύση, για να παρατηρούμε τις απαντήσεις μας. Μερικοί/ές από εσάς θα κληθείτε να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. Θα υπάρχει και η δυνατότητα αλλαγής της αρχικής σας απάντησης, αν αλλάξετε γνώμη σχετικά με αυτήν.

- Ένας φτωχός και άρρωστος άνθρωπος δεν μπορεί να προσφέρει τίποτα.
- Για τον Θεό όλοι οι άνθρωποι είναι ισάξιοι, δεν υπάρχουν ανώτεροι και κατώτεροι.
- Για τον Χριστό όλοι οι άνθρωποι αξίζουν τη φροντίδα μας.
- Η ταπείνωση είναι αδυναμία.
- Τα λεφτά και η εξουσία λύνουν όλα τα προβλήματα.
- Δυνατός είναι όποιος διατάζει και οι άλλοι τον υπακούν.

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας, όπου ο Ιησούς έπλυσε τα πόδια των μαθητών του.

Πρόταση πρότζεκτ με θέμα «Δυνατοί αδύναμοι».

14.2 Ανάμνηση ενότητας

Λέξεις κλειδιά

Κοινό τραπέζι

Μυστικός Δείπνος

Ανάμνηση

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα η ζωή των ανθρώπων είναι γεμάτη από συζητήσεις και περιστατικά γύρω από κοινά γεύματα. Τα οικογενειακά τραπέζια πάντα σηματοδοτούσαν πολλά σημαντικά γεγονότα και γιορτές.

Σκέψου και γράψε με συντομία:

☞ Με ποιες αφορμές γίνονται τα οικογενειακά/εορταστικά τραπέζια; Τι θυμούνται τα μέλη της οικογένειας και θέλουν να το μοιραστούν γύρω από ένα τραπέζι; _____

☞ Ποια είναι τα βασικά στοιχεία μιας γιορτής; _____

Μυστικός Δείπνος, αμογραφία σε ξύλο, Γεώργιος Κόρδης.

Οι γιορτές προξενούν έντονα συναισθήματα και δημιουργούν ή ανακαλούν αναμνήσεις. Οι αναμνήσεις ισχυροποιούνται όταν τις μοιραζόμαστε με άλλους, και προκαλούν χαρά και συγκίνηση. Σε κάθε περίπτωση φέρνουν ζωντανή την ανάμνηση κάποιου συμβάντος ή κάποιου ανθρώπου. Σήμερα θα γνωρίσουμε την ιστορία ενός εορταστικού τραπέζιου, που εγκαινίασε έναν νέο τρόπο μνήμης, επικοινωνίας και σύνδεσης με τον ίδιο τον Θεό:

Ας χωριστούμε σε μικρές ομάδες και ας παρατηρήσουμε προσεκτικά τη διπλανή εικόνα.

Συζητάμε και συμπληρώνουμε τις προτάσεις:

☞ Βλέπουμε _____

☞ Γύρω από αυτό το τραπέζι νομίζουμε ότι _____

Ας διαβάσουμε μερικά αποσπάσματα από την Καινή Διαθήκη, που περιγράφουν το παραπάνω περιστατικό:

Ο Ιησούς έστειλε τον Πέτρο και τον Ιωάννη με την εξής εντολή: «Πηγαίnete και ετοιμάστε να φάμε όλοι μαζί το πασχαλινό δείπνο»...

Όταν ήρθε η ώρα του δείπνου, ο Ιησούς κάθισε στο τραπέζι μαζί με τους δώδεκα αποστόλους. «Πάρα πολύ επιθύμησα», τους είπε, «αυτό το πασχαλινό δείπνο να το φάω μαζί σας πριν από το θάνατό μου...»... Ύστερα πήρε ψωμί και, αφού έκανε ευχαριστήρια προσευχή, το κομμάτισε και τους το έδωσε λέγοντας: «**Αυτό είναι το σώμα μου, που παραδίνεται για χάρη σας· αυτό που κάνω τώρα, να το κάνετε στην ανάμνησή μου.**».

...Ύστερα πήρε το ποτήρι (με το κρασί) και, αφού είπε ευχαριστήρια προσευχή, τους το έδωσε λέγοντας: «**Πιείτε από αυτό όλοι, γιατί αυτό είναι το αίμα μου, που επισφραγίζει τη νέα διαθήκη και χύνεται για χάρη όλων, για να τους συγχωρηθούν οι αμαρτίες.**».

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 22: 8-19 και κατά Ματθαίον 26:27-28

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας του Μυστικού Δείπνου.

Αφού διαβάσουμε το απόσπασμα από το Ευαγγέλιο, συμπληρώνουμε ή διορθώνουμε τις απαντήσεις που δώσαμε προηγουμένως στα ερωτήματα για την εικόνα.

☞ Στις ομάδες σας, συζητήστε και καταγράψτε τις απαντήσεις σας στις δύο στήλες, με βάση τις πληροφορίες που αντλείτε από το κείμενο της Καινής Διαθήκης:

Τι προσφέρει στους μαθητές του ο Χριστός κατά τη διάρκεια του Μυστικού Δείπνου;	Σε τι μεταβλήθηκαν το ψωμί και το κρασί στον Μυστικό Δείπνο;

Το πασχαλινό δείπνο που γιόρτασε ο Ιησούς με τους μαθητές του ήταν και το τελευταίο του. Ήξερε, ως Θεάνθρωπος, ότι ένας από τους μαθητές του, ο Ιούδας, σε λίγο θα τον πρόδιδε σε

αυτούς που τον εκθρεύονταν, οι οποίοι θα τον σκότωναν. Εδώ και καιρό προσπαθούσε ο Χριστός να προετοιμάσει και να ενδυναμώσει τους μαθητές του για τον αποχωρισμό από αυτούς και για τα συμβάντα που θα ακολουθούσαν. Γι' αυτό και τους παρέδωσε έναν τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να τον θυμούνται και να είναι μαζί για πάντα. Τους έδωσε υπόδειγμα μιας γιορτής, ενός κοινού τραπέζιού, όπου θα μοιράζονταν για πάντα, όχι μόνο την τροφή, αλλά τον ίδιο τον Χριστό.

Μυστικός Δείπνος, π. Σταμάτης Σκλήρης, εικόνα, 2021.

☞ Τι προτρέπει ο Ιησούς τους μαθητές του να κάνουν στο μέλλον, για να τον θυμούνται;

Οι σημερινοί χριστιανοί συγκεντρώνονται γύρω από ένα τέτοιο κοινό τραπέζι: Την **Αγία Τράπεζα*** κάθε χριστιανικού ναού, κατά τη **Θεία Λειτουργία***.

Με τις ομάδες σας παρατηρήστε τις φωτογραφίες 1 και 2 που ακολουθούν και περιγράψτε:

☞ Τι δείχνει η φωτογραφία; Τι συμβαίνει;/τι είναι αυτό που βλέπετε;

1. _____

2. _____

☞ Πώς συνδέονται με το Μυστικό Δείπνο; _____

1. Ι.Μ. Ιβήρων, φωτ. Λάμπρος Κωστάκης.

2. Προετοιμασία Θείας Λειτουργίας, Αγία Σκέπη Παπάγου, 2008, φωτ. Λάμπρος Κωστάκης.

Θεία Λειτουργία και Μυστικός Δείπνος, π. Σταμάτης Σκλήρης, 2010.
I.N. Αγ. Μαξίμου, Kostolac, Σερβία.

Το τελευταίο τραπέζι του Χριστού με τους μαθητές του είναι γνωστό ως ο «Μυστικός Δείπνος». Είναι «Μυστικός» με την έννοια της μύησης, του μυστηρίου. Ο Χριστός ενώνεται μυστηριακά με τους μαθητές του. Ο Ιησούς συγκέντρωσε τους δώδεκα αφοσιωμένους μαθητές του, για να τους παραδώσει το πιο πολύτιμο δώρο: Τον ίδιο του τον εαυτό, που θα τους ενώνει για πάντα και θα τους καθιστά κοινότητα γύρω από ένα κοινό τραπέζι. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν περάσει περισσότερα από 2000 χρόνια. Όμως, κάθε φορά που οι μαθητές του Χριστού σε όλο τον κόσμο μαζεύονται και τελούν τη Θεία Λειτουργία, κοινωνούν (μετέχουν στο) Σώμα και Αίμα του

Χριστού, όπως ακριβώς τους προέτρεψε ο ίδιος. Ταυτόχρονα, δηλώνουν ότι δεν τον ξέχασαν ποτέ. Είναι όλοι οι πιστοί παρόντες στον Μυστικό Δείπνο, στο κοινό τραπέζι του Χριστού που καταργεί τα σύνορα του χρόνου και του χώρου και τα μεταβάλλει σε Βασιλεία του Θεού, σε Παράδεισο.

Όταν οι χριστιανοί συμμετέχουν στη Θεία Κοινωνία, δηλώνουν ότι είναι διατεθειμένοι να επιχειρούν συνεχώς να μιμούνται τη θυσιαστική αγάπη του Χριστού και να μοιράζονται κάτι από τον εαυτό τους σε όλους τους ανθρώπους. Δηλώνουν την επιθυμία τους να ζουν μαζί με τον Χριστό.

Αξιοποιώντας όλα όσα γνωρίσαμε στο σημερινό μάθημα

συζήτησε με την ομάδα σου:

- ☞ Σχεδιάστε/ζωγραφίστε ένα σύγχρονο κοινό τραπέζι εμπνεόμενο από τα χαρακτηριστικά του Μυστικού Δείπνου. Πού μπορεί να γίνεται, από ποιους/ες και για ποιον λόγο;
- ☞ Εναλλακτικά, εάν θέλετε να ζωντανέψετε το τραπέζι, μπορείτε να σηκωθείτε και να σταθείτε σε κύκλο. Θα μιλάτε όλες και όλοι με τη σειρά προσθέτοντας έναν καλεσμένο ή μια ομάδα καλεσμένων στο τραπέζι. Θα πρέπει πάντα να έχετε κατά νου όσα συζητήσαμε στο σημερινό μάθημα. Κάθε παιδί θα ξεκινά με την φράση: «Στο-γιορτινό μου τραπέζι θα καλέσω κάποιον/κάποια που... επειδή...».

Ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι τον 15ο αιώνα ζωγράφησε τον πιο διάσημο πίνακα του Μυστικού Δείπνου. Βρίσκεται στο μοναστήρι Santa Maria delle Grazie, στο Μιλάνο.

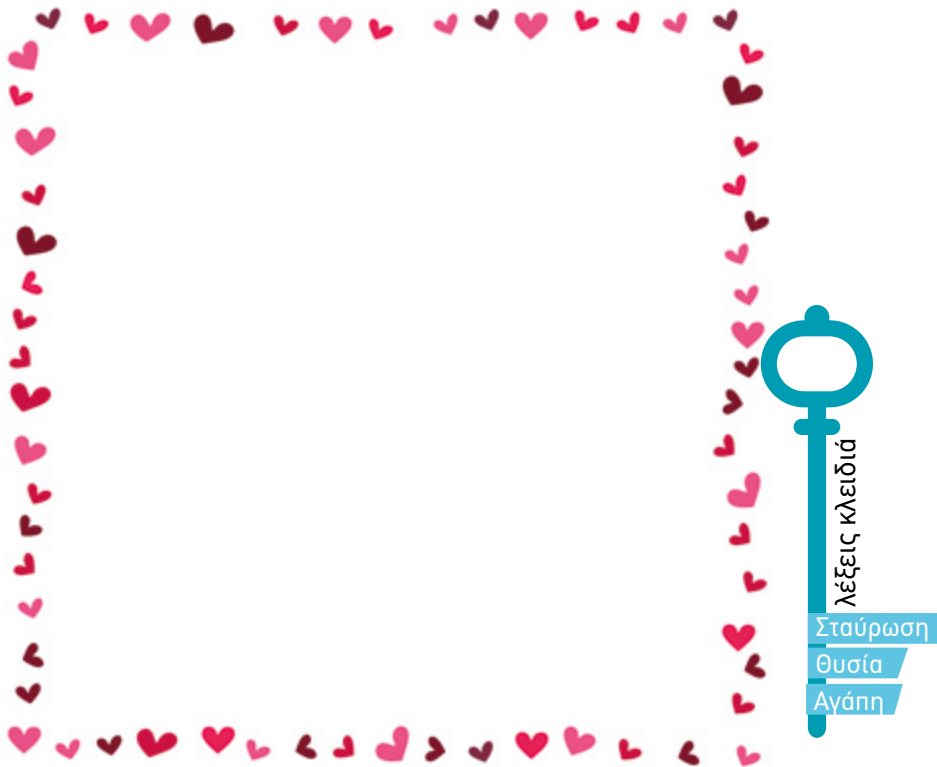

14.3 Μέχρι πού φτάνει η αγάπη;

Είναι υπέροχο το να μας αγαπούν! Όλοι έχουμε ανάγκη να δεχόμαστε την αγάπη των άλλων, αλλά και να προσφέρουμε αγάπη. Με ποιους τρόπους άραγε μπορούμε να εκφράσουμε την αγάπη μας;

Γέμισε αυτό το πλαίσιο, σε συνεργασία με τον διπλανό/τη διπλανή σου:

Με ποιους τρόπους μπορεί κάποιος/α έμπρακτα να εκφράσει την αγάπη του/της;

Ένας ορθόδοξος επίσκοπος που έζησε την Αγγλία, ο Αντώνιος Μπλουμ, έγραψε σε ένα βιβλίο του: «Η αγάπη που φτάνει μέχρι τη θυσία είναι ισχυρότερη από όλα τα πράγματα».

Σκέψου: Ποια θυσία εννοεί; _____

Η Παλαιά Διαθήκη στις προφητείες της αναφερόταν στον «δούλο του Θεού», σε αυτόν που θα θυσιαζόταν για να σώσει τον λαό του.

Αυτός, όμως, φορτώθηκε τις θλίψεις μας κι υπέφερε τους πόνους τους δικούς μας... Για χάρη της δικής μας σωτηρίας εκείνος τιμωρήθηκε και στις πληγές του βρήκαμε εμείς τη γιατρεία... Βασανιζόταν κι όμως ταπεινά υπέμενε, χωρίς παράπονο κανένα. Σαν πρόβατο που τ' οδηγούνε στη σφαγή, καθώς το αρνί που στέκεται άφωνο μπροστά σ' αυτόν που το κουρεύει, ποτέ του δεν παραπονέθηκε.

Προφήτης Ησαΐας 53:4-7

Το Πεσάχ είναι η γιορτή κατά την οποία οι Εβραίοι θυμούνται την απελευθέρωσή τους από τη σκλαβιά της Αιγύπτου. Σύμφωνα με τη σχετική διήγηση, την παραμονή της φυγής από την Αίγυπτο, κάθε εβραϊκή οικογένεια έσφαξε έναν αμνό, χάρη στο αίμα του οποίου τα παιδιά τους σώθηκαν απ' τον θάνατο των πρωτοτόκων. Στην Καινή Διαθήκη ο Ιησούς έρχεται με τη θέλησή του και θυσιάζεται πάνω στον σταυρό, όπως ένας αμνός, προκειμένου να σωθούν όλοι οι άνθρωποι.

Τα Πάθη του Ιησού αρχίζουν αμέσως μετά τον Μυστικό Δείπνο, τότε που πήγε με τους μαθητές του για να προσευχηθεί στον λόφο της Γεθσημανή. Εκεί αρχίζει μια σειρά από δοκιμασίες και κακουχίες που υπέστη εκούσια, από αγάπη για τους ανθρώπους.

Ας διαβάσουμε τώρα το βιβλικό κείμενο για τα πάθη του Χριστού, το οποίο θα ακούτε από τον/την θεολόγο σας. Μετά από κάθε περιστατικό θα γίνεται παύση, για να υπογραμμίζετε, σε συνεργασία με τον διπλανό/τη διπλανή σας τις λέξεις ή φράσεις που περιγράφουν τις κακουχίες. Δίπλα απ' το βιβλικό κείμενο που υπογραμμίσατε θα αναγράφετε τις λέξεις από τη λίστα που ακολουθεί, οι οποίες ταιριάζουν στο αντίστοιχο Πάθος του Χριστού. Κάποιες λέξεις θα χρειαστεί να τις χρησιμοποιήσετε πολλές φορές.

Μοναξιά	Αγωνία
Προδοσία	Σωματικός πόνος
Ειρωνεία	Εγκατάλειψη
Κοροϊδία	Βασανιστήρια
Άδικη κατηγορία	Πληγές
Θλίψη	

Τα Πάθη του Ιησού Χριστού

Η προσευχή του Ιησού στη Γεθσημανή

Έρχονται σ' έναν τόπο που τ' όνομά του είναι Γεθσημανή, και λέει ο Ιησούς στους μαθητές του: «Καθίστε εδώ ώσπου να προσευχηθώ». Παίρνει μαζί του τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη και άρχισε να συνταράζεται και να αγωνιά. Τότε τους λέει: «Περίλυπη μέχρι θανάτου είναι η ψυχή μου· περιμένετε εδώ και μείνετε ξάγρυπνοι». Κι αφού απομακρύνθηκε λίγο, έπεσε με το πρόσωπο στη γη και προσευχόταν... Έρχεται πίσω και τους βρίσκει να κοιμούνται, και λέει στον Πέτρο: «Σίμων, κοιμάσαι; Δεν μπορέσατε να μείνετε άγρυπνοι ούτε μία ώρα;» ... Απομακρύνθηκε πάλι και προσευχήθηκε με τα ίδια λόγια. Γύρισε και τους ξαναβρήκε να κοιμούνται· τα μάτια τους ήταν βαριά από τη νύστα και δεν ήξεραν τι να του απαντήσουν. Έρχεται για τρίτη φορά και τους λέει: «Κοιμάστε ακόμα και ξεκουράζεστε; Φτάνει. Ήρθε η ώρα. Τώρα ο Υιός του Ανθρώπου παραδίνεται στα χέρια ανθρώπων αμαρτωλών. Σηκωθείτε, πρέπει να πηγαίνουμε· να, έφτασε αυτός που θα με προδώσει».

Η αγωνία στη Γεθσημανή, π. Σταμάτης Σκλήρης, 2018.

Ευαγγέλιο κατά Μάρκον 14:32-42

Η σύλληψη του Ιησού

Μιλούσε ακόμα ο Ιησούς όταν έφτασε ο Ιούδας, ένας από τους δώδεκα. Μαζί του ερχόταν κι ένα πλήθος από ανθρώπους οπλισμένους με ξίφη και ρόπαλα, σταλμένους από τους αρχιερείς και τους πρεσβυτέρους του συνεδρίου¹. Αυτός που θα τον πρόδιδε τους είχε δώσει τούτο το συνθηματικό σημάδι: «Όποιον φιλήσω, αυτός είναι· πιάστε τον». Αμέσως, λοιπόν, πλησίασε τον Ιησού, του είπε: «Χαίρε,

Διδάσκαλε!» και τον φίλησε. Ο Ιησούς του λέει: «Φίλε, κάνε αυτό για το οποίο ήρθες». Τότε πλησίασαν, συνέλαβαν τον Ιησού και τον έδεσαν... Τότε οι μαθητές του τον εγκατέλειψαν όλοι και έφυγαν.

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 26:47-56

1 Το μεγάλο συνέδριο (Σανχεντρίν) ήταν η ανώτατη εβραϊκή νομοθετική και θρησκευτική αυθεντία της εποχής. Λειτουργούσε και ως δικαστήριο. Συμμετείχαν σε αυτό οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι.

Ο Ιησούς στο μεγάλο συνέδριο

Έσυραν τον Ιησού στον αρχιερέα· εκεί συγκεντρώθηκαν όλοι οι αρχιερείς, οι πρεσβύτεροι και οι γραμματείς. Ο Πέτρος τον ακολούθησε από μακριά μέχρι μέσα στην αυλή, στο παλάτι του αρχιερέα· εκεί κάθισε με τους υπηρέτες και ζεσταινόταν κοντά στη φωτιά. Οι αρχιερείς κι ολόκληρο το συνέδριο αναζητούσαν μια μαρτυρία εναντίον του Ιησού, ώστε να τον καταδικάσουν σε θάνατο, αλλά δεν έβρισκαν. Πολλοί τον κατηγορούσαν με ψεύτικες μαρτυρίες, μα οι μαρτυρίες δε συμφωνούσαν μεταξύ τους. .. ο αρχιερέας τον ρώτησε: «Εσύ είσαι ο Μεσσίας, ο Υιός του ευλογημένου Θεού;» Ο Ιησούς απάντησε: «Εγώ είμαι. Και θα δείτε τον Υιό του Ανθρώπου να κάθεται στα δεξιά του παντοδύναμου Θεού, και να έρχεται πάνω στα σύννεφα του ουρανού». Ο αρχιερέας τότε διέρρηξε τα ιμάτιά του² και είπε: «Τι μας χρειάζονται τώρα πια οι μάρτυρες; Ακούσατε, βέβαια, τα βλάσφημα λόγια του. Τι απόφαση παίρνετε;» Και όλοι έκριναν πως είναι ένοχος και πρέπει να θανατωθεί. Μερικοί τότε άρχισαν να τον φτύνουν. Του σκέπαζαν το πρόσωπο, τον χαστούκιζαν και τον ρωτούσαν: «Αφού είσαι προφήτης, πες μας ποιος είναι αυτός που σε χτύπησε». Επίσης και οι υπηρέτες του έδιναν ραπίσματα.

Ευαγγέλιο κατά Μάρκον 14:53-65

2 Ο αρχιερέας έσκισε το πανωφόρι του για να δείξει με συμβολικό τρόπο την αγανάκτησή του.

Η άρνηση του Πέτρου

Στο μεταξύ, ο Πέτρος καθόταν έξω στην αυλή. Εκεί τον πλησίασε μια δούλη και του είπε: «Ήσουν κι εσύ μαζί με τον Ιησού το Γαλιλαίο». Αυτός όμως αρνήθηκε μπροστά σ' όλους αυτούς λέγοντας: «Δεν ξέρω τι λες». Την ώρα όμως που πήγαινε στην αυλόπορτα, τον είδε μια άλλη δούλη, και τους λέει: «Ήταν κι αυτός εκεί με τον Ιησού το Ναζωραίο». Και πάλι αυτός αρνήθηκε, ορκίστηκε μάλιστα: «Δεν τον ξέρω αυτόν τον άνθρωπο». Ύστερα από λίγο πλησίασαν οι παρευρισκόμενοι κι είπαν στον Πέτρο: «Ασφαλώς είσαι κι εσύ απ' αυτούς· σε προδίνει ο τρόπος που μιλάς». Τότε εκείνος άρχισε να ορκίζεται: «Ο Θεός να με τιμωρήσει αν τον ξέρω αυτόν τον άνθρωπο!» Κι αμέσως τότε λάλησε ο πετεινός. Και θυμήθηκε ο Πέτρος τα λόγια που του είχε πει ο Ιησούς: «Πριν λαλήσει ο πετεινός, θ' αρνηθείς τρεις φορές πως με ξέρεις». Βγήκε τότε έξω και έκλαψε πικρά.

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 26:69-75

Ο Ιησούς στον Πιλάτο

Όταν ξημέρωσε, συνεδρίασαν όλοι οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι του συνεδρίου κι αποφάσισαν να καταδικάσουν σε θάνατο τον Ιησού. Αφού λοιπόν τον έδεσαν, τον πήγαν και τον παρέδωσαν στον Πόντιο Πιλάτο, το Ρωμαίο διοικητή³...

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 27:1-2

3 Την εποχή του Ιησού το μεγάλο συνέδριο δεν είχε το δικαίωμα να εκτελέσει τη θανατική ποινή. Χρειάζονταν την έγκριση των Ρωμαϊκών αρχών. Εφόσον η έγκριση αυτή δινόταν, την εκτέλεση της θανατικής ποινής αναλάμβαναν οι Ρωμαίοι στρατιώτες.

Ο Πιλάτος μπήκε πάλι μέσα στο πραιτώριο⁴, διέταξε να φέρουν τον Ιησού και τον ρώτησε: «Εσύ είσαι ο βασιλιάς των Ιουδαίων;» ...: «ο λαός ο δικός σου και οι αρχιερείς σε παρέδωσαν σ' εμένα· τι έκανες, λοιπόν;» Ο Ιησούς απάντησε: «Η δική μου βασιλεία δεν προέρχεται απ' αυτόν τον κόσμο· αν η βασιλεία μου προερχόταν απ' αυτόν τον κόσμο, οι στρατιώτες μου θα αγωνίζονταν να μην πέσω στα χέρια των Ιουδαίων αρχόντων. Αλλά η δική μου βασιλεία δεν προέρχεται από 'δω». Του λέει τότε

Ecce Homo (Ίδε ο άνθρωπος), Antonio Ciseri, 1880,
Μουσείο Τέχνης Lugano, Ελβετία.

ο Πιλάτος: «Είσαι, λοιπόν, βασιλιάς;» «Ναι, είμαι βασιλιάς, όπως το λες», αποκρίθηκε ο Ιησούς. «Εγώ γι' αυτό γεννήθηκα και γι' αυτό ήρθα στον κόσμο, για να φανερώσω την αλήθεια· όποιος αγαπάει την αλήθεια καταλαβαίνει τα λόγια μου». Του λέει ο Πιλάτος: «Και τι είναι αλήθεια;»... (Ο Πιλάτος) τους λέει: «Εγώ δεν βρίσκω κανένα λόγο για να τον καταδικάσω. Άλλωστε, υπάρχει μια συνήθεια σ' εσάς, να ελευθερώνω για χάρη σας έναν υπόδικο στη γιορτή του Πάσχα. Θέλετε, λοιπόν, να σας ελευθερώσω το βασιλιά των Ιουδαίων;» Όλοι όμως άρχισαν να φωνάζουν πάλι και να λένε: «Όχι αυτόν! Το Βαραββά!» Κι ήταν ο Βαραββάς ληστής...

Ο Πιλάτος βγήκε πάλι έξω προς τους Ιουδαίους και τους λέει: «Κοιτάξτε, σας τον φέρνω εδώ έξω για να δείτε κι εσείς πως δεν μπόρεσα να του βρω καμία αιτία για να τον καταδικάσω». Έφεραν, λοιπόν, έξω τον Ιησού, που φορούσε το αγκάθινο στεφάνι και τον κατακόκκινο μανδύα. Τους λέει ο Πιλάτος: «Ίδού ο άνθρωπος!» Όταν όμως τον είδαν έτσι οι αρχιερείς και οι φρουροί του ναού, άρχισαν να φωνάζουν και να λένε: «Σταύρωσέ τον, σταύρωσέ τον!» Τους λέει ο Πιλάτος: «Πάρτε τον εσείς και σταυρώστε τον· εγώ δεν του βρίσκω καμία αιτία καταδίκης». Του απάντησαν οι Ιουδαίοι: «Εμείς έχουμε νόμο, και σύμφωνα με το νόμο μας πρέπει να πεθάνει, γιατί ισχυρίστηκε πως είναι Υιός Θεού». Ο Πιλάτος, όταν άκουσε αυτόν το λόγο, φοβήθηκε ακόμη περισσότερο. Μπήκε πάλι μέσα στο πραιτώριο και λέει στον Ιησού: «Από πού είσαι εσύ;» Αλλά ο Ιησούς δεν του 'δωσε απόκριση. Του λέει τότε ο Πιλάτος: «Σ' εμένα δεν αποκρίνεσαι; Δεν ξέρεις πως έχω εξουσία να σε σταυρώσω, όπως έχω και εξουσία να σε αφήσω ελεύθερο;» Ο Ιησούς του αποκρίθηκε: «Δε θα είχες καμία εξουσία πάνω μου, αν δε σου είχε δοθεί από το Θεό.» ... Ο Πιλάτος, ακούγοντας αυτά τα λόγια, προσπάθησε για άλλη μια φορά να βρει τρόπο να τον αφήσει ελεύθερο· οι Ιουδαίοι όμως κραύγαζαν κι έλεγαν: «Αν ελευθερώσεις αυτόν, δεν μπορείς να είσαι φίλος του αυτοκράτορα· όποιος κάνει τον εαυτό του βασιλιά, είναι εχθρός του αυτοκράτορα».

Ο Πιλάτος, όταν άκουσε αυτά τα λόγια, διέταξε να φέρουν έξω τον Ιησού κι ο ίδιος κάθισε στην έδρα του δικαστή, στον τόπο που ονομάζεται Λιθόστρωτο –στα εβραϊκά «Γαββαθά». Ήταν σχεδόν μεσημέρι, παραμονή του Πάσχα. Λέει λοιπόν ο Πιλάτος στους Ιουδαίους: «Να ο βασιλιάς σας!» Τότε εκείνοι άρχισαν να φωνάζουν με κραυγές: «Θάνατος, θάνατος, σταύρωσέ τον!» Τους λέει ο Πιλάτος: «Το βασιλιά σας να σταυρώσω;» Αποκρίθηκαν οι αρχιερείς: «Δεν έχουμε άλλον βασιλιά, εκτός από τον αυτοκράτορα». Τότε κι ο Πιλάτος τούς τον παρέδωσε για να σταυρωθεί.

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην κεφάλαια 18-19

4 Πραιτώριο= Το παλάτι του Ρωμαίου διοικητή.

Οι εμπαιγμοί από τους στρατιώτες

Τότε οι στρατιώτες του Πιλάτου πήραν τον Ιησού στο διοικητήριο και μάζεψαν γύρω του όλη τη φρουρά. Του έβγαλαν τα ρούχα και τον έντυσαν με μια κόκκινη χλαίνη. Έπλεξαν ένα στεφάνι από αγκάθια και του το φόρεσαν στο κεφάλι σαν στέμμα, και στο δεξί του χέρι τού έβαλαν ένα καλάμι. Ύστερα γονάτισαν μπροστά του και του έλεγαν περιπαιχτικά: «Ζήτη ο βασιλιάς των Ιουδαίων!» Έπειτα τον έφτυσαν, του πήραν το καλάμι και μ' αυτό τον χτυπούσαν στο κεφάλι. Αφού τον περιπαίξανε, του έβγαλαν τη χλαίνη, τον έντυσαν με τα ρούχα του και τον πήγαν να τον σταυρώσουν.

Η σταύρωση και ο θάνατος του Ιησού

Βγαίνοντας από το διοικητήριο, οι στρατιώτες βρήκαν κάποιον Σίμωνα από την Κυρήνη και τον αγγάρεψαν να σηκώσει το σταυρό του Ιησού. Έφτασαν έτσι στον τόπο που λέγεται Γολγοθάς* –στα ελληνικά το όνομα σημαίνει «Τόπος Κρανιού⁵». Έδωσαν στον Ιησού να πιει ξύδι ανακατεμένο με χολή· όταν όμως το γεύτηκε δεν ήθελε να πιει. Ύστερα τον σταύρωσαν και στη συνέχεια μοιράστηκαν τα ρούχα του ρίχνοντας κλήρο. Και κάθισαν εκεί και τον φύλαγαν. Πάνω από το κεφάλι του έβαλαν μια επιγραφή με την αιτία της καταδίκης: «Αυτός είναι ο Ιησούς, ο βασιλιάς των Ιουδαίων». Δεξιά κι αριστερά του σταυρώθηκαν δυο ληστές. Και οι περαστικοί κουνούσαν ειρωνικά το κεφάλι και τον έβριζαν, λέγοντας: «Εσύ που θα γκρέμιζες το ναό και σε τρεις μέρες θα τον ξανάχιζες, σώσε τον εαυτό σου, αν είσαι Υιός του Θεού, και κατέβα από το σταυρό». Το ίδιο τον περιπαίζανε και οι αρχιερείς μαζί με τους γραμματείς, τους πρεσβυτέρους και τους Φαρισαίους κι έλεγαν: «Τους άλλους τους έσωσε· τον εαυτό του δεν μπορεί να τον σώσει. Αν είναι ο βασιλιάς του Ισραήλ, ας κατεβεί από το σταυρό, και θα πιστέψουμε σ' αυτόν. Εμπιστεύτηκε τον εαυτό του στο Θεό, ας τον γλιτώσει λοιπόν τώρα, αν τον θέλει, αφού είπε πως είναι Υιός του Θεού».

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 27:1-44

Σταύρωση, Δημήτρη Χατζηποστόλου, Καθολικό Ι.Μ. Προφήτου Ηλίου, Πρέβεζα.

5 Κρανιού τόπος= Κατά την εβραϊκή παράδοση σε αυτόν τον τόπο ήταν θαμμένο το κρανίο του Αδάμ.

Ο Ιησούς έλεγε: «Πατέρα, συγχώρησέ τους, δεν ξέρουν τι κάνουν». .. Ένας από τους κακούργους που ήταν κρεμασμένος στο σταυρό τον βλασφημούσε και του έλεγε: «Εάν εσύ είσαι ο Μεσσίας, σώσε τον εαυτό σου κι εμάς». Ο άλλος στράφηκε σ' αυτόν, τον επιτίμησε και του είπε: «Ούτε το Θεό δε φοβάσαι εσύ; Δεν είσαι όπως κι εκείνος καταδικασμένος; Εμείς βέβαια δίκαια, γιατί τιμωρούμαστε γι' αυτά που κάναμε· αυτός όμως δεν έκανε κανένα κακό». Και στον Ιησού έλεγε: «Θυμήσου με, Κύριε, όταν έρθεις στη βασιλεία σου». Ο Ιησούς του απάντησε: «Σε βεβαιώνω πως σήμερα κιόλας θα είσαι μαζί μου στον παράδεισο».

Ήταν περίπου δώδεκα η ώρα το μεσημέρι, κι έπεσε σκοτάδι σε όλη τη γη ως τις τρεις το απόγευμα, γιατί ο ήλιος χάθηκε. Το καταπέτασμα του ναού σκίστηκε στη μέση. Τότε ο Ιησούς κραύγασε με δυνατή φωνή και είπε: «Πατέρα, στα χέρια σου παραδίνω το πνεύμα μου». Μόλις το είπε αυτό, ξεψύχησε. Όταν ο Ρωμαίος αξιωματικός είδε αυτό που έγινε, δόξασε το Θεό: «Πραγματικά», είπε, «αυτός ο άνθρωπος ήταν αθώς!» Κι όλοι όσοι είχαν μαζευτεί εκεί για να δουν το θέαμα, μόλις είδαν αυτά που έγιναν, έφευγαν χτυπώντας μετανιωμένοι τα στήθη τους. Όλοι οι γνωστοί του Ιησού στέκονταν μακριά. Μαζί τους τα παρακολουθούσαν αυτά και γυναίκες που τον είχαν ακολουθήσει από τη Γαλιλαία.

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 23:23-49

Ήταν παραμονή του Πάσχα, και οι Ιουδαίοι δεν ήθελαν να μείνουν τα σώματα των σταυρωμένων πάνω στο σταυρό την ημέρα του Σαββάτου, γιατί η μέρα εκείνη ήταν πολύ μεγάλη γιορτή. Γι' αυτό παρακάλεσαν τον Πιλάτο να διατάξει να σπάσουν τα σκέλη τους και να τους πάρουν από 'κει. Έτσι, οι

στρατιώτες ήρθαν κι έσπασαν τα σκέλη του πρώτου, έπειτα του άλλου, που είχαν σταυρωθεί μαζί με τον Ιησού· όταν όμως ήρθαν στον Ιησού, δεν του έσπασαν τα σκέλη, γιατί τον βρήκαν ήδη νεκρό. Ένας από τους στρατιώτες τού τρύπησε την πλευρά με τη λόγχη, κι αμέσως βγήκε από την πληγή αίμα και νερό⁶.

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 19:31-34

6 Ο σταυρικός θάνατος ήταν αργός και βασανιστικός. Οι στρατιώτες έσπασαν τα πόδια των σταυρωμένων, ώστε να κρεμαστεί το σώμα τους και να πεθάνουν από ασφυξία. Ο Ιησούς όμως είχε ήδη πεθάνει και για να το επιβεβαιώσουν λόγχισαν την πλευρά του.

Η ταφή του Ιησού και η φρούρηση του τάφου

Κατά το δειλινό, ένας άνθρωπος πλούσιος από την Αριμαθαία, που τον έλεγαν Ιωσήφ και ήταν κι αυτός μαθητής του Ιησού, ήρθε στον Πιλάτο και ζήτησε το σώμα του Ιησού. Ο Πιλάτος διέταξε να του το δώσουν. Αφού ο Ιωσήφ πήρε το σώμα του Ιησού, το τύλιξε σ' ένα καθαρό σεντόνι, και το έβαλε στο δικό του καινούριο μνήμα, που ήταν λαξευμένο στο βράχο. Ύστερα κύλησε μια μεγάλη πέτρα, έκλεισε την είσοδο του μνήματος και έφυγε. Εκεί έμειναν καθισμένες απέναντι από τον τάφο η Μαρία η Μαγδαληνή* και η άλλη Μαρία..

Ο επιτάφιος θρήνος, 1500, Μουσείο εικόνων Recklinghausen, Γερμανία

Την άλλη μέρα, που ήταν Σάββατο, πήγαν οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι, όλοι μαζί, στον Πιλάτο και του είπαν: «Κύριε, θυμηθήκαμε πως εκείνος ο λαοπλάνος είχε πει όταν ζούσε: "σε τρεις μέρες θα αναστηθώ". Γι' αυτό, δώσε διαταγή να φρουρηθεί καλά ο τάφος ως την τρίτη μέρα, μην τυχόν έρθουν οι μαθητές του τη νύχτα και τον κλέψουν, κι έπειτα πουν στο λαό πως αναστήθηκε από τους νεκρούς· γιατί τότε η τελευταία πλάνη θα είναι χειρότερη από την προηγούμενη». Ο Πιλάτος τους είπε: «Σας διαθέτω τη φρουρά. Πηγαίνετε και πάρτε όποια μέτρα ασφαλείας νομίζετε». Τότε αυτοί πήγαν στον τάφο και τον ασφάλισαν: σφράγισαν την πέτρα κι άφησαν και τη φρουρά εκεί.

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 27:57-66

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας της Σταύρωσης του Ιησού.

Στη ζωή μας όλοι λίγο ή πολύ μπορεί να βιώσουμε κάποιον πόνο, σωματικό ή ψυχικό. Η περίπτωση του Ιησού όμως είναι πολύ διαφορετική, επειδή είναι Θεάνθρωπος. Θα μπορούσε εύκολα να είχε αποφύγει όλες αυτές τις δοκιμασίες.

Ας συζητήσουμε μαζί:

- ✚ Πόσες φορές σημειώσατε τις λέξεις που περιγράφουν τα Πάθη του Χριστού στο παραπάνω κείμενο;
- ✚ Πώς αντιδρούσε ο Ιησούς;

Καθένα μέλος απ' το άγιο Σου κορμί
 υπέμεινε για μας εξευτελισμό:
 αγκάθια η κεφαλή,
 το πρόσωπο φτυσίματα,
 τα σαγόνια ραπίσματα·
 το στόμα ξίδι με χολή, τ' αυτιά βλαστήμιες ασεβείς,
 η πλάτη μαστίγωμα, και καλάμι το χέρι Σου·
 χέρια και πόδια τα καρφιά,
 η πλευρά τη λόγχη
 κι όλο το σώμα
 στο σταυρό τυραννίστηκε·
 Συ που υπέφερες για μας και με το Πάθος σου μας
 λύτρωσες από τα πάθη μας·
 Συ που από αγάπη για τους ανθρώπους κατέβηκες σε
 μας και μας ανύψωσες
 (μέχρι τη Βασιλεία σου)·
 Παντοδύναμε Σωτήρα, ελέησε μας.

Εκκλησιαστικός Ύμνος της Ακολουθίας των Παθών, της Μεγάλης Εβδομάδας

Ο Νυμφίος, π. Σταμάτης Σκλήρης, εικόνα, 2004.

Συζητήστε στις ομάδες σας:

- **Ο παραπάνω ύμνος τονίζει ιδιαίτερα τα σωματικά παθήματα του Χριστού. Γιατί στο τέλος τον ονομάζει «Παντοδύναμο και Σωτήρα»; _____**

Στη χριστιανική παράδοση ο Χριστός ονομάζεται και Νυμφίος, δηλαδή γαμπρός, της Εκκλησίας, διότι αγαπά τόσο πολύ τους ανθρώπους, όπως ένας ερωτευμένος τη νύφη που θα παντρευτεί.

Κατά τη Μεγάλη Εβδομάδα στο μέσο του ναού τοποθετείται η εικόνα του Νυμφίου Χριστού που έρχεται να θυσιαστεί για την αγαπημένη του Εκκλησία και ψάλλεται αυτός ο ύμνος.

Ο Χριστός ως άνθρωπος αδικείται και σταυρώνεται, αλλά αποτελεί παράδειγμα θυσίας και στήριγμα αγάπης για όλους: Και για όσους αντιλαμβάνονται το μέγεθος της θυσίας του και γι' αυτούς που την αμφισβητούν. Και για όσους πιστεύουν και ελπίζουν στην αγάπη του και γι' αυτούς που την αναζητούν ακόμη. Μπροστά στον Χριστό όλοι είμαστε αδικημένοι και πονεμένοι. Κι αυτό γιατί μόνο αυτός μπορεί να δει τα μύχια της ύπαρξής μας. Μόνο αυτός ως τέλειος Θεός διακρίνει και θεραπεύει τις βαθύτερες πληγές κάθε ανθρώπου ξεχωριστά.

Ο Χριστός θυσιάζεται για τον κόσμο εκούσια. Πάνω στον σταυρό γίνεται υπόδειγμα θυσιαστικής αγάπης προς όλους και για όλους. Παίρνει αυτό το κομμάτι ξύλο, που αποτελούσε μέσο τιμωρίας

και εξευτελισμού, και το φέρνει στην καρδιά όλων των ανθρώπων που επιλέγουν να ζουν με το παράδειγμά του. Μετατρέπει τον σταυρό σε σύμβολο αγάπης, συγχώρεσης και ταπείνωσης. Ανοίγει τα χέρια του και καλεί όλη την οικουμένη να θυμάται ότι το αίμα του χύθηκε για χάρη όλων των ανθρώπων. Καλεί τους χριστιανούς να συμμετέχουν στο Πάθος του, κάθε φορά που τον θυμούνται με τη Θεία Κοινωνία.

Το παράδειγμά του, όμως, δεν σταματά εκεί. Οι χριστιανοί δεν αρκεί να συγκινούνται από τα Πάθη του Χριστού και να κοινωνούν. Ο Χριστός έδειξε τον δρόμο της έμπρακτης θυσιαστικής αγάπης και κάθε πιστός χριστιανός καλείται καθημερινά να θυσιάζεται για τον συνάνθρωπό του. Φορώντας και κάνοντας το σημείο του Σταυρού οι χριστιανοί δηλώνουν: «Κύριε Ιησού Χριστέ, αγαπάμε εσένα και είμαστε πρόθυμοι να αγαπήσουμε και να θυσιαστούμε για τους άλλους, όπως εσύ αγάπησες και θυσιάστηκες για όλους εμάς».

✎ **Εσύ τι σκέφτεσαι κοιτώντας τον Εσταυρωμένο Χριστό;**

Αφού λάβεις υπόψη όσα έμαθες σήμερα, σκέψου και σημείωσε:

✎ **Τι θα μπορούσα να θυσιάσω:**

- **Για τους συγγενείς μου;**

- **Για τους φίλους/τις φίλες μου;**

- **Για κάποιους άγνωστους;**

Σταύρωση, Julia Stankova, εικόνα σε ξύλο, 2004, Βουλγαρία.

Εδώ θα ακούσεις μερικά από τα θρηνητικά εγκώμια που ψάλλονται στις Εκκλησίες τη Μεγάλη Παρασκευή στον Επιτάφιο.

Τα Πάθη του Χριστού μέσα από διάσημα έργα τέχνης.

Τα εγκώμια του Επιταφίου εμπνέουν σύγχρονους καλλιτέχνες! Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα αυτό από τη συναυλία του Σταμάτη Σπανουδάκη στο Ηρώδειο.

Σε αυτήν την ενότητα θα προσεγγίσουμε τα ερωτήματα:

- ☞ Πώς συνδέεται η Ανάσταση με τη χαρά;
- ☞ Γιατί η Ανάσταση του Χριστού βρίσκεται στο κέντρο της χριστιανικής πίστης;
- ☞ Τι υποσχέθηκε ο Χριστός στους μαθητές του κατά τον τελευταίο τους αποχαιρετισμό;

15.1 Χαίρετε, δηλαδή να χαίρεστε!

Ανάσταση
Ζωή
Χαρά

Η χαρά είναι λίγο πολύ στόχος όλων των ανθρώπων. Ψάχνουν να βρουν ευτυχία στην καθημερινότητά τους, στις σχέσεις τους, στη δουλειά τους.

☞ Τι είναι αυτό, όμως, που φέρνει χαρά στους ανθρώπους;

Παρατήρησε τις πιο πάνω φωτογραφίες, πρόσθεσε νέες περιπτώσεις και καταστάσεις, και δημιούργησε μια λίστα. Ύστερα σύγκρινε τη δική σου λίστα με την αντίστοιχη του διπλανού/της διπλανής σου. Συμφωνήστε στα τέσσερα βασικότερα στοιχεία που φέρνουν χαρά στη ζωή των ανθρώπων και μοιραστείτε τα στην ολομέλεια της τάξης.

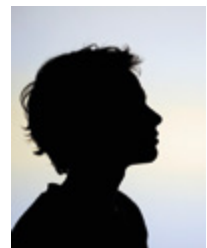
☞ _____

Η ζωή συνδέεται με την ευτυχία: Κάθε φορά που ένας νέος άνθρωπος έρχεται στον κόσμο, φέρνει μεγάλη χαρά, τη χαρά της νέας ζωής που έχει διάρκεια. Όσο και να μεγαλώσει ο άνθρωπος, χαίρεται να δέχεται ευχές για χρόνια πολλά. Χαίρεται και γιορτάζει το δώρο της ζωής με αγαπημένους σε τραπέζια με κεράσματα και χαμόγελα. Αλλά κάθε φορά που φεύγει ένας αγαπημένος μας από τη ζωή, η θλίψη είναι παρούσα. Ο θάνατος πάντα φαντάζει αφύσικος κι η ζωή πάντα κάτι ταιριαστό για τους ανθρώπους.

Οι μαθητές του Χριστού χείρονταν την παρουσία του. Καταλάβαιναν ότι οι πράξεις και τα λόγια του έχουν ζωή αιώνια. Όταν, όμως, ο Ιησούς πέθανε στον Σταυρό, οι μαθητές απογοητεύτηκαν και φοβήθηκαν. Κρύφτηκαν τρομαγμένοι, νομίζοντας πως θα συλλάβουν και θα σκοτώσουν και τους ίδιους, όπως τον δάσκαλό τους. Είχαν λησμονήσει την υπόσχεση του ότι θα αναστηθεί μετά από τρεις ημέρες.

Οι ευαγγελιστές καταγράφουν πολλές μαρτυρίες για την Ανάσταση του Ιησού, που συνέβη τα ξημερώματα της τρίτης μέρας μετά τον θάνατό του. Μερικές από αυτές θα τις διαβάσουμε παρακάτω.

Ας υποθέσουμε ότι γυρνάμε πίσω στον χρόνο και ότι βρισκόμαστε στην Ιερουσαλήμ λίγες μέρες μετά τη Σταύρωση του Χριστού. Υπήρξε μεγάλη αναστάτωση ανάμεσα στους κατοίκους της πόλης και των γύρω περιοχών καθώς μαθεύτηκε ότι κάποιοι άνθρωποι είδαν τον Ιησού αναστημένο και το μήνμα του άδειο! Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες (ίσως χρειαστεί δύο ομάδες να αναλάβουν την ίδια ιστορία). Κάθε ομάδα θα αναλάβει ένα από τα κείμενα της Καινής Διαθήκης που ακολουθούν. Σε συνδυασμό με την εικόνα που τα συνοδεύει, θα πρέπει να δημιουργήσετε ένα από τα πορτραίτα των ανθρώπων που συνάντησαν τον Αναστημένο Χριστό και να απαντήσετε στα ερωτήματα:

☞ Τι είδαν; _____

☞ Τι αισθάνθηκαν; _____

☞ Τι είπαν; (Αξιοποιήστε και λόγια από τα Ευαγγέλια) _____

☞ Τι επίδραση είχε σε αυτούς η συνάντησή τους με τον Ιησού; _____

☞ Τι μπορεί να έκαναν μετά; _____

Όταν ολοκληρώσουμε τη συνεργασία, θα επιστρέψουμε στην ολομέλεια της τάξης και κάθε ομάδα θα κληθεί να παρουσιαστεί ως μάρτυρας στην έρευνα που κάνουν οι τοπικές αρχές. Οι υπόλοιπες ομάδες θα θέτουν ερωτήματα «ανακρίνοντας» τον μάρτυρα και ο/η εκπρόσωπος της ομάδας που καταθέτει θα μιλά με βάση το πορτραίτο και τις απαντήσεις που συμφώνησε η ομάδα του/της.

1. Μετά το Σάββατο, τα ξημερώματα της επόμενης ημέρας, η Μαρία η Μαγδαληνή και η άλλη Μαρία ήρθαν να δουν τον τάφο του Ιησού. Ξαφνικά έγινε μεγάλος σεισμός, γιατί ένας άγγελος Κυρίου κατέβηκε από τον ουρανό, ήρθε, κύλησε την πέτρα από την είσοδο και καθόταν πάνω της. Η όψη του ήταν σαν αστραπή και τα ρούχα του ολόλευκα σαν το χιόνι. Τόσο τον φοβήθηκαν οι φρουροί, που άρχισαν να τρέμουν κι έγιναν σαν νεκροί. Ο άγγελος είπε στις γυναίκες: «Μη φοβάστε! Ξέρω ποιον γυρεύετε: τον Ιησού, τον σταυρωμένο. Δεν είναι εδώ· αναστήθηκε, όπως το είπε! Ελάτε να δείτε το μέρος όπου βρισκόταν το σώμα του Κυρίου. Τρέξτε όμως γρήγορα και πείτε στους μαθητές του: "αναστήθηκε από τους νεκρούς και πηγαίνει πριν από σας, να σας περιμένει στη Γαλιλαία· εκεί θα τον δείτε"». ...

Ο λευκός άγγελος και οι Μυροφόρες, 1235, μονή Mileševa, Σερβία.

Οι γυναίκες βγήκαν γρήγορα από το μνήμα με φόβο και με χαρά μεγάλη, κι έτρεξαν να πουν τα νέα στους μαθητές του. Καθώς όμως πήγαιναν να πουν τα νέα στους μαθητές του, τις συνάντησε ο Ιησούς, και τους λέει: «Χαίρετε!» Αυτές τον πλησίασαν, έπεσαν στα πόδια του και τον προσκύνησαν. «Μη φοβάστε!» τους λέει ο Ιησούς. «Πηγαίνατε να πείτε στους αδερφούς μου να φύγουν για τη Γαλιλαία, κι εκεί θα με δουν».

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 28:1-10

2. Την ίδια μέρα, δύο από τους μαθητές του Ιησού πήγαιναν σ' ένα χωριό που απέχει εξήντα στάδια από την Ιερουσαλήμ και λέγεται Εμμαούς. Αυτοί μιλούσαν μεταξύ τους για όλα όσα είχαν συμβεί. Καθώς μιλούσαν και συζητούσαν, τους πλησίασε ο ίδιος ο Ιησούς και βάδιζε μαζί τους. Τα μάτια τους όμως εμποδίζονταν, έτσι που να μην τον αναγνωρίζουν. Ο Ιησούς τους ρώτησε: «Για ποιο ζήτημα μιλάτε μεταξύ σας τόσο έντονα, έτσι που περπατάτε σκυθρωποί;» Ο ένας, που ονομαζόταν Κλεόπας, του αποκρίθηκε: «Μονάχος ζεις εσύ στην Ιερουσαλήμ και δεν έμαθες τα όσα έγιναν εκεί αυτές τις μέρες;» «Ποια;» τους ρώτησε. «Αυτά», του λένε, «με τον Ιησού από τη Ναζαρέτ, που ήταν προφήτης δυνατός σε έργα και σε λόγια ενώπιον του Θεού και ολόκληρου του λαού. Πώς τον παρέδωσαν οι αρχιερείς και οι άρχοντές μας να καταδικαστεί σε θάνατο και τον σταύρωσαν. Εμείς ελπίζαμε ότι αυτός είναι εκείνος που έμελλε να ελευθερώσει το λαό Ισραήλ. Αντίθετα, είναι η τρίτη μέρα σήμερα από τότε που έγιναν αυτά και δεν έχει συμβεί τίποτα. Επιπλέον, μας αναστάτωσαν και μερικές γυναίκες από τον κύκλο μας. Πήγαν πρωί πρωί στον τάφο και δε βρήκαν το σώμα του. Ήρθαν λοιπόν και μας έλεγαν ότι είδαν οπτασία αγγέλων, οι οποίοι τους είπαν ότι αυτός ζει. Τότε μερικοί από τους δικούς μας πήγαν στο μνήμα και διαπίστωσαν τα ίδια που έλεγαν και οι γυναίκες, αυτόν όμως δεν τον είδαν». Τότε ο Ιησούς τους είπε: «Ανόητοι, που η καρδιά σας αργεί να πιστέψει όλα όσα είπαν οι προφύτες. Αυτά δεν έπρεπε να πάθει ο Μεσσίας και να δοξαστεί;» Και

αρχίζοντας από τα βιβλία του Μωυσή και όλων των προφητών, τους εξήγησε όσα αναφέρονταν στις Γραφές για τον εαυτό του.

Γεύμα στους Εμμαούς, Καραβάτζιο, 1601.
Εθνική Πινακοθήκη, Λονδίνο.

Όταν πλησίασαν στο χωριό που πήγαιναν, αυτός προσποιήθηκε πως πηγαίνει πιο μακριά. Εκείνοι όμως τον πίεζαν και του έλεγαν: «Μείνε μαζί μας, γιατί πλησιάζει το βράδυ και η μέρα ήδη τελειώνει». Μπήκε λοιπόν στο χωριό για να μείνει μαζί τους. Την ώρα που κάθισε μαζί τους για φαγητό, πήρε το ψωμί, το ευλόγησε και, αφού το έκοψε σε κομμάτια, τους έδωσε. Τότε ανοίχτηκαν τα μάτια τους και κατάλαβαν ποιος είναι. Εκείνος όμως έγινε άφαντος. Είπαν τότε μεταξύ τους: «Δε φλεγόταν η καρδιά μας μέσα μας, καθώς μας μιλούσε στο δρόμο και μας ερμήνευε τις Γραφές;»

Ευαγγέλιο κατά Λουκάν 24:13-35

3. Η Μαρία όμως στεκόταν έξω κοντά στον τάφο κι έκλαιγε. Εκεί που έκλαιγε, σκύβει να δει μέσα στο μνήμα, και βλέπει δυο αγγέλους ντυμένους στα λευκά, να κάθονται εκεί που βρισκόταν πριν το σώμα του Ιησού, ο ένας προς το μέρος του κεφαλιού κι ο άλλος προς το μέρος των ποδιών. Της λένε τότε εκείνοι: «Γυναίκα, γιατί κλαις;» «Πήραν τον Κύριό μου», τους λέει αυτή, «και δεν ξέρω πού τον έβαλαν». Αφού τα είπε αυτά, γύρισε προς τα πίσω και βλέπει τον Ιησού να στέκεται όρθιος, δεν κατάλαβε όμως πως ήταν ο Ιησούς. Της λέει τότε εκείνος: «Γυναίκα, γιατί κλαις; Ποιον ζητάς;» Εκείνη νόμισε πως ήταν ο κηπουρός και του λέει: «Κύριε, αν τον πήρες εσύ, πες μου πού τον έβαλες, κι εγώ θα τον πάρω από 'κει». Της λέει ο Ιησούς: «Μαρία!» Γυρίζει εκείνη και του λέει: «Ραββουνί!» –που σημαίνει «Διδάσκαλε». «Μη μ' αγγίζεις», της λέει ο Ιησούς, «γιατί δεν ανέβηκα ακόμα προς τον Πατέρα μου· πήγαινε όμως στους αδερφούς μου και πες τους: "ανεβαίνω σ' εκείνον που είναι δικός μου και δικός σας Πατέρας, δικός μου και δικός σας Θεός"». Πηγαίνει τότε η Μαρία η Μαγδαληνή στους μαθητές και τους αναγγέλλει: «Είδα τον Κύριο!» Και διηγήθηκε αυτά που της είχε πει.

Μη μου άπτου, Δημήτριος Χατζηαποστόλου

4. ...Λέει ο Σίμων Πέτρος: «Πηγαίνω να ψαρέψω». «Ερχόμαστε κι εμείς μαζί σου», του λένε εκείνοι. Βγήκαν έξω κι αμέσως ανέβηκαν στο πλοίο, αλλά όλη εκείνη τη νύχτα δεν έπιασαν τίποτα. Όταν πια ξημέρωσε, στάθηκε ο Ιησούς στο γαλό· οι μαθητές όμως δεν ήξεραν ότι ήταν ο Ιησούς. Τους λέει τότε ο Ιησούς: «Παιδιά, μήπως έχετε κάτι για προσφάγι;» «Όχι», του αποκρίθηκαν. Εκείνος τότε τους λέει: «Ρίξτε το δίχτυ στη δεξιά μεριά του πλοίου και θα βρείτε ψάρια». Πραγματικά, έριξαν το δίχτυ, και τα ψάρια ήταν τόσα πολλά, που δεν μπορούσαν να τραβήξουν το δίχτυ. Λέει τότε στον Πέτρο ο μαθητής εκείνος που ο Ιησούς τον αγαπούσε: «Ο Κύριος είναι!» Μόλις άκουσε ο Σίμων Πέτρος πως είναι ο Κύριος, ζώστηκε το ιμάτιό του, επειδή ήταν γυμνός, και ρίχτηκε στο νερό. Οι άλλοι μαθητές ήρθαν με το πλοιάριο, σέρνοντας το δίχτυ με τα ψάρια, γιατί δεν απείχαν από τη στεριά παρά εκατό περίπου μέτρα. Όταν αποβιβάστηκαν στη στεριά, βλέπουν εκεί αναμμένη μια ανθρακιά

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 20:11-18

κι ένα ψάρι πάνω στη φωτιά, και ψωμί. Τους λέει ο Ιησούς: «Φέρτε από τα ψάρια που πιάσατε τώρα». Ανέβηκε τότε στο πλοίο ο Σίμων Πέτρος και τράβηξε το δίχτυ στη στεριά, γεμάτο μεγάλα ψάρια, για την ακρίβεια εκατόν πενήντα τρία. Κι ενώ ήταν τόσα πολλά ψάρια, το δίχτυ δεν είχε σκιστεί. «Ελάτε να φάτε», τους λέει ο Ιησούς. Και κανείς από τους μαθητές δεν τολμούσε να τον ρωτήσει, «εσύ ποιος είσαι;» γιατί ήξεραν πως είναι ο Κύριος. Έρχεται ο Ιησούς, παίρνει το ψωμί και τους το μοιράζει. Το ίδιο έκανε και με το ψάρι.

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 21: 3-13

Η εμφάνιση του Ιησού στους μαθητές.
Δημήτρη Χατζηποστόλου

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας της Ανάστασης.

Οι χριστιανοί πιστεύουν ότι υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο και ότι ο Χριστός νίκησε τον θάνατο με τον θάνατό του και ψάλλουν με χαρά: «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος» [Ο Χριστός Ανέστη απ' τους νεκρούς, τον θάνατο νικώντας με τον θάνατό του, χαρίζοντας σ' όλους που είναι στα μνήματα τη ζωή].

Ο ύμνος της Ανάστασης του Χριστού σε διάφορες γλώσσες.

Η παρουσία του Αναστημένου Χριστού ήταν και είναι για τους χριστιανούς πηγή χαράς, διότι με την Ανάστασή του ο Χριστός νίκησε τον μεγαλύτερο εχθρό του ανθρώπου: τον θάνατο. Ο Χριστός με την Ανάστασή του δίνει στο δημιουργημά του, αυτό για το οποίο το έπλασε εξ αρχής: Ζωή αιώνια μέσα στην αγκαλιά του. Έρχεται ολοφώτεινος και φωτίζει τα σκοτάδια

Η εις Άδου κάθοδος, 11ος αι., Μονή της Χώρας, Κωνσταντινούπολη.

της ζωής των ανθρώπων. Της ξαναδίνει τη χαρά της, γι' αυτό και όταν εμφανίζεται Αναστημένος το πρώτο πράγμα που λέει είναι: «**Χαίρετε!**»

Το Πάσχα είναι η μεγαλύτερη γιορτή των χριστιανών. Είναι το πέρασμα από τη σκλαβιά του θανάτου και της φθοράς, στη ζωή της Βασιλείας του Θεού.

Γι' αυτό τον λόγο κάθε **Κυριακή** στην Εκκλησία οι χριστιανοί γιορτάζουν την Ανάσταση. Είναι η ημέρα του Αναστημένου Κυρίου.

Παρατήρησε την διπλανή εικόνα από ένα ελληνικό Πάσχα. Ας υποθέσουμε ότι τα εικονιζόμενα πρόσωπα είναι υπαρκτά και κρατούν τις λαμπάδες τους με το φως της Ανάστασης, που μοιράζονται με όλους τους χριστιανούς σε όλον τον κόσμο. Διάλεξε δύο πρόσωπα, δώσε τους όνομα και ηλικία και, με βάση τα όσα είπαμε σήμερα, σκέψου για το καθένα:

Πώς γιορτάζουν οι Ορθόδοξοι το βράδυ της Ανάστασης, π. Σταμάτης Σκλήρης, 2012.

- ☞ Ένα συναίσθημα που αισθάνεται εκείνη τη στιγμή. _____
- ☞ Μια σκέψη που κάνει για την Ανάσταση. _____

Εδώ μπορείς να ακούσεις μερικούς αναστάσιμους ύμνους της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Η εικόνα που χρησιμοποιείται στις Ορθόδοξες Εκκλησίες ονομάζεται «εις Άδου Κάθοδος» (η κατάβαση στον Άδη). Εδώ θα γνωρίσεις τους πολλούς συμβολισμούς που χρησιμοποιούν οι αγιογράφοι σε αυτήν την απεικόνιση.

Μια αληθινή ιστορία για τη χαρά της Ανάστασης!

15.2 Αποχαιρετισμός γεμάτος ελπίδα

λέξεις κλειδιά

Ανάληψη
Υπόσχεση
Ελπίδα

Κάθε αποχωρισμός έχει ανάμεικτα συναισθήματα.

**Συνεργαστείτε με τον διπλανό/τη διπλανή σας κοιτάζοντας τις παραπάνω φωτογραφίες
Γράψτε έναν σύντομο διάλογο ανάμεσα σε έναν γονιό που φεύγει
για ένα επαγγελματικό ταξίδι και στο παιδί του, που του ζητά να πάει μαζί του.**

- ☞ Γιατί ζητάει το παιδί να ακολουθήσει τον γονιό του; _____
- ☞ Τι μπορεί να απαντά ο γονιός; _____
- ☞ Τι μπορεί να του λέει να κάνει μέχρι να επιστρέψει; _____

Ας μοιραστούμε στην ολομέλεια της τάξης τις σκέψεις μας.

Κάθε φορά που λείπει η φυσική παρουσία ενός αγαπημένου μας προσώπου, δεν σημαίνει ότι είμαστε μόνοι. Έως ότου ξασυναντηθούμε, ζούμε και ενεργούμε με τη σκέψη του, συνεχίζοντας τη σχέση μας, αφού ό,τι λέμε και κάνουμε φανερώνουν την επίδρασή του επάνω μας.

Ο Χριστός ως άνθρωπος, με τη φυσική του παρουσία, έπαψε να είναι σωματικά μαζί με τους μαθητές του σαράντα μέρες μετά την Ανάσταση. Αναλήφθηκε (ανέβηκε/υψώθηκε) στον ουρανό, αφήνοντάς τους μια μεγάλη κληρονομιά και μια υπόσχεση ελπίδας για μελλοντική συνάντηση. Ας δούμε την τελευταία εμφάνιση του Ιησού στους μαθητές του και την Ανάληψή του:

Οι έντεκα μαθητές έφυγαν για τη Γαλιλαία, στο βουνό όπου ο Ιησούς τους είχε παραγγείλει να πάνε. Όταν τον είδαν, τον προσκύνησαν· μερικοί όμως είχαν αμφιβολίες. Ο Ιησούς τους πλησίασε και τους είπε: «Ο Θεός μου έδωσε όλη την εξουσία στον ουρανό και στη γη. Πηγαίνετε λοιπόν και κάνετε μαθητές μου όλα τα έθνη, βαπτίζοντάς τους στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος και διδάξτε τους να τηρούν όλες τις εντολές που σας έδωσα. Κι εγώ θα είμαι μαζί σας πάντα, ως τη συντέλεια του κόσμου». Αμήν.

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 28:16-20

Ανάληψη, Αντρέι Ρουμπλιώφ, 1408, Tretyakov Gallery, Μόσχα.

Οι μαθητές, λοιπόν, συγκεντρώθηκαν μια μέρα και τον ρωτούσαν: «Κύριε, έφτασε άραγε η ώρα να αποκαταστήσεις τη βασιλεία στον Ισραήλ;» Κι αυτός τους απάντησε: «Εσείς δεν μπορείτε να γνωρίζετε τον ακριβή χρόνο· αυτόν τον κρατάει ο Πατέρας στην αποκλειστική του εξουσία. Θα λάβετε όμως δύναμη όταν θα έρθει το Άγιο Πνεύμα σ' εσάς, και θα γίνετε μάρτυρες δικοί μου, στην Ιερουσαλήμ, σε όλη την Ιουδαία και στη Σαμάρεια και ως τα πέρατα της γης».

Μόλις τα είπε αυτά, κι ενώ εκείνοι τον κοίταζαν, ανυψώθηκε προς τον ουρανό, και μια νεφέλη τον έκρυψε από τα μάτια τους. Και καθώς κοίταζαν που ανέβαινε προς τον ουρανό, ξαφνικά δυο άντρες εμφανίστηκαν μπροστά τους με άσπρα ενδύματα, και τους είπαν: «Γαλιλαίοι, τι σταθήκατε και κοιτάτε στον ουρανό; Αυτός ο Ιησούς, που αναλήφθηκε από ανάμεσά σας στον ουρανό, έτσι θα έρθει πάλι, με τον ίδιο τρόπο που τον είδατε να πηγαίνει εκεί»

Πράξεις των Αποστόλων 1:6-11

Εδώ μπορείς να ακούσεις την αφήγηση της ιστορίας της Ανάληψης.

Παρατήρησε τη ζωγραφιά του Sir Edward Burne-Jones (1884, Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης, Νέα Υόρκη) όπου απεικονίζει την Ανάληψη του Ιησού. Γιατί πιστεύεις επιλέγει αυτά τα χρώματα; Τι θέλει να τονίσει; Τι φανερώνει το βλέμμα και η στάση του Χριστού;

Παρατηρείστε τη διπλανή εικόνα και συζητήστε σε μικρές ομάδες:

- ☞ Ποια χαρακτηριστικά έχει ο Χριστός; Τι θέλει να τονίσει ο αγιογράφος απεικονίζοντας με αυτόν τον τρόπο τον Χριστό;

Ανάληψη, π. Σταμάτης Σκλήρης, 2012, Ι.Ν. Ευαγγελίστριας, Χαλάνδρι.

- ☞ Ποια συναισθήματα εκφράζουν οι αντιδράσεις των μαθητών του Χριστού;

Στο περιστατικό της Ανάληψης ο Χριστός παρουσιάζεται ως αγαπημένος δάσκαλος που πρέπει να φύγει και να αποχωριστεί τα παιδιά, τους μαθητές του. Αυτοί δεν μπορούν να τον ακολουθήσουν εκεί που πάει. Μέχρι εκείνη τη στιγμή τον έβλεπαν ως επίγειο διδάσκαλο και είχαν ακόμα την προσδοκία που είχε τότε κάθε πιστός Εβραίος για τον Μεσσία: Να ξαναϊδρύνει το βασίλειο του Ισραήλ, διώχνοντας τους Ρωμαίους. Όμως, ο Ιησούς δεν τους υπόσχεται στρατιωτική δύναμη, αλλά τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος.

Συζητείστε και αποφασίστε με την ομάδα σας:

- ☞ Με βάση τις παραπάνω βιβλικές αφηγήσεις τι ζητά από τους μαθητές ο Ιησούς να κάνουν, όσο θα λείπει;

Σαραντα μέρες μετά την Ανάσταση, η Ανάληψη του Χριστού στον ουρανό καλεί τους μαθητές να πάψουν να φοβούνται την απουσία του και να αναλάβουν την ευθύνη να φανερώσουν οι ίδιοι την αγάπη και την ομορφιά της Βασιλείας του Θεού στον κόσμο. Η απουσία του Ιησού είναι μόνο η αρχή της ενδυνάμωσής τους. Χάρη σε αυτήν σε λίγες μέρες θα δεχθούν ως δώρο το τρίτο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, το Άγιο Πνεύμα, που θα τους καταστήσει θαρραλέους κήρυκες των λόγων του Χριστού, διώχνοντας τον φόβο μακριά. Αυτά υπόσχεται ο Χριστός και αυτό που περιμένει από τους μαθητές του είναι να παραμείνουν πιστοί στις εντολές του και να συνεχίσουν το έργο του. Η διάδοση της εντολής της αγάπης και η τήρηση των εντολών του Θεού είναι αυτά που φέρνουν τον Χριστό παντού και πάντα παρόντα στον κόσμο.

Η ανοιχτή πόρτα
«Ο Χριστός ερχόμενος στον κόσμο μάς άνοιξε της αιώνιας ζωής την πόρτα. Μετά την Ανάληψή του δεν την έκλεισε πίσω του αλλά την άφησε ανοιχτή για να τη διαβούμε εμείς».

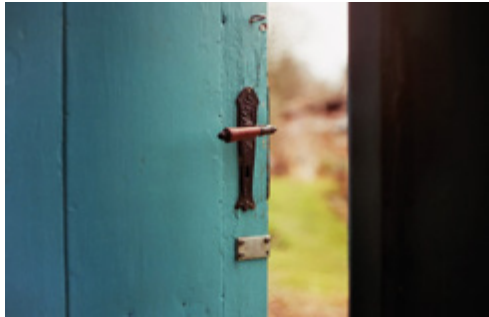
Νικόλαος Καβάσιλας, Βυζαντινός θεολόγος και συγγραφέας 14ου αι.

☞ Τι μπορεί να σημαίνει για έναν σύγχρονο χριστιανό ότι η πόρτα του Χριστού δεν κλείνει ποτέ; _____

Βρισκόμαστε στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Είμαστε γεμάτοι/ες από εμπειρίες, νέες γνώσεις, αναμνήσεις από γεγονότα που μας προβλημάτισαν ή που μας έφεραν χαρά, στιγμές μοιράσματος και γέλιου. Ο αποχαιρετισμός χαρακτηρίζεται από ανάμεικτα συναισθήματα και σκέψεις. Τι θα μείνει από αυτά; Πώς θα είμαστε όταν ανταμώσουμε ξανά; Ας κρατήσουμε όλα όσα μάθαμε σήμερα και ας τα αξιοποιήσουμε στην επόμενη δραστηριότητα:

☞ Διάλεξε μια από τις φωτογραφίες που ακολουθούν. Βάλε έναν τίτλο και γράψε μια ευχή αποχαιρετισμού παίρνοντας έμπνευση από το μήνυμα της Ανάληψης.

Ολοκληρώνοντας την πορεία με το βιβλίο «Θεός και Άνθρωπος» προτείνουμε να δεις μια ταινία με τη ζωή του Ιησού, η οποία έχει βασιστεί στο κατά Λουκάν Ευαγγέλιο.

Σχολικό ημερολόγιο

Στη φετινή χρονιά

Κάτι καινούργιο που έμαθα...

Με προβλημάτισε το /σκέφτομαι ότι...

Θα αξιοποιήσω/εφαρμόσω στη ζωή μου...

Γλωσσάρι

Άγγελοι: Ουράνιες άυλες υπάρξεις του άόρατου πνευματικού κόσμου, δημιουργήματα του Θεού. Αναφέρονται σε πολλά σημεία τόσο της Παλαιάς όσο και της Καινής Διαθήκης, καθώς και στο Σύμβολο της Πίστεως (Πιστεύω).

Αγία Γραφή ή Βίβλος: Το ιερό βιβλίο των χριστιανών που γράφτηκε από πολλούς συγγραφείς με τη φώτιση του Θεού. Αποτελείται από πολλά βιβλία, και χωρίζεται σε δύο μέρη: Την Παλαιά Διαθήκη και την Καινή Διαθήκη.

Αγία Τράπεζα: Στο κέντρο του ιερού ενός χριστιανικού ναού υπάρχει ένα άγιο «τραπέζι» (Αγία Τράπεζα) πάνω στο οποίο τοποθετούνται ο Άρτος και ο Οίνος για τη τέλεση του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας.

Αδάμ: Στα εβραϊκά σημαίνει φτιαγμένος από χώμα. Είναι ο πρώτος άνθρωπος που κατά τη Βίβλο δημιούργησε ο Θεός. Αντιπροσωπεύει όλο το ανθρώπινο γένος.

Αποκάλυψη: Η φανέρωση της αλήθειας του Θεού στους ανθρώπους.

Βάπτισμα: Ετυμολογικά σημαίνει βύθιση σε υγρό, συνήθως νερό. Για τον χριστιανισμό είναι το Μυστήριο κατά το οποίο κάποιος/α γίνεται χριστιανός/ή.

Βασιλεία του Θεού (των ουρανών): Ο κόσμος όπου βασιλεύει ο Θεός. Ο Χριστός καθιστά τη Βασιλεία του Θεού παρούσα στον κόσμο με την ενανθρώπιση του.

Βηθλεέμ: Πόλη της Ιουδαίας (Ισραήλ) όπου γεννήθηκε ο Χριστός.

Γαλιλαία: Περιοχή που βρίσκεται στον βορρά του σημερινού Ισραήλ. Εβραϊκά Γαλιλ, που σημαίνει περιοχή, κύκλος. Εκεί βρίσκεται και η λίμνη Γεννησαρέτ, που σχετίζεται στενά με τη ζωή του Χριστού.

Γολγοθάς: Λόφος στην Ιερουσαλήμ, όπου έγινε και η σταύρωση του Χριστού. Εβραϊκή λέξη που αποδίδεται στα ελληνικά ως Κρανίου Τόπος.

Γραμματείς: Σημαντική κοινωνική ομάδα του Ισραήλ. Διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο την εποχή της Καινής Διαθήκης. Ήταν άνθρωποι μορφωμένοι. Κάποιες φορές ερμήνευαν και το Νόμο του Ισραήλ (Νομοδιδάσκαλοι), γεγονός που τους προσέδιδε μεγάλο κύρος και δύναμη.

Διακονία: Ανιδιοτελής προσφορά υπηρεσιών, βοήθειας. Φροντίδα, φιλανθρωπία.

Εβραίοι/Ισραηλίτες: Ο λαός που δημιουργήθηκε από τους απογόνους του Ιακώβ (ο οποίος ονομάζεται και Ισραήλ στην Παλαιά Διαθήκη), εγγονού του Αβραάμ. Είναι ο λαός με τον οποίο σύναψε Διαθήκη/συμφωνία ο Θεός προκειμένου να προετοιμάσει τους ανθρώπους για να γεννηθεί ο σωτήρας Ιησούς Χριστός. Όσοι πιστεύουν στον Χριστό, οι χριστιανοί, αποτελούν την Εκκλησία που ονομάζεται και «Νέος Ισραήλ». Σήμερα οι έννοιες «Εβραίος», «Ισραηλίτης» και «Ιουδαίος» ταυτίζονται, αν και ιστορικά έχουν διαφορετική προέλευση.

Είδωλο: Κυριολεκτικά σημαίνει αυτό που φαίνεται, από που βλέπουμε ή ακόμα η αντανάκλαση μιας μορφής. Στις θρησκείες είδωλα ονομάζονται τα ομοιώματα μιας θεότητας, συνήθως αγάλματα, τα οποία λατρεύονται από τους πιστούς σαν να είναι αυτά η ίδια η θεότητα (ειδωλολατρία).

Εύα: Στα εβραϊκά σημαίνει ζωή. Είναι η γυναίκα που δημιούργησε ο Θεός μετά τον Αδάμ.

Ευαγγελιστές: Οι συγγραφείς των Ευαγγελίων των τεσσάρων πρώτων βιβλίων της Καινής Διαθήκης, που αναφέρονται στη ζωή, τα Πάθη και την Ανάσταση του Χριστού. Οι Ευαγγελιστές είναι ο Ματθαίος, ο Μάρκος, ο Λουκάς και ο Ιωάννης.

Θεία Κοινωνία: Η συμμετοχή στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, κατά το οποίο οι χριστιανοί μεταλαμβάνουν/κοινωνούν Σώμα και Αίμα Χριστού και ενώνονται με τον Χριστό και μεταξύ τους.

Θεία Λειτουργία: Τελείται στους ναούς τις Κυριακές, τις γιορτές, καθώς και πολλές άλλες μέρες του χρόνου. Κατά τη διάρκειά της διαβάζονται αποσπάσματα από την Καινή Διαθήκη (Ευαγγέλιο και Απόστολος) και τελείται το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.

Θεόπνευστο: Ένα έργο που έχει γραφτεί με τη φώτιση, την αποκάλυψη του Θεού.

Θεοτόκος: Επίθετο που αποδίδουν οι χριστιανοί στη Μαρία/Παναγία, Μητέρα του Θεού. Κυριολεκτικά σημαίνει «αυτή που τίκτει (γεννά) τον Θεό».

Ιεριχώ: Μια από τις αρχαιότερες και γνωστότερες πόλεις της Ιουδαίας. Βρίσκεται στην κοιλάδα του ποταμού Ιορδάνη, κοντά στην Ιερουσαλήμ.

Ιεροσόλυμα/ Ιερουσαλήμ: Αρχαία πόλη της Μέσης Ανατολής. Αναφέρεται πολλές φορές στις Γραφές και συνδέεται με τη δράση, τη δημόσια παρουσία και τον θάνατο του Χριστού.

- Καθ' ομοίωση:** Σύμφωνα με την ομοίωση του Θεού. Το να γίνει κανείς τέλειος σαν τον Θεό. Η αγιότητα, η θέωση.
- Καϊάφας:** Αρχιερέας του μεγάλου εβραϊκού συνεδρίου, δηλαδή του βασικού δικαστικού και νομοθετικού θεσμού της εβραϊκής κοινότητας την εποχή του Χριστού. Διατηρούσε στενή σχέση με τις ρωμαϊκές αρχές.
- Καινή Διαθήκη:** Το δεύτερο μέρος της Αγίας Γραφής, που περιλαμβάνει τα τέσσερα Ευαγγέλια, με αφηγήσεις για τη ζωή, το έργο, τη διδασκαλία και το Πάθος του Χριστού και βιβλία που αφορούν τη ζωή, το έργο και τις επιστολές μαθητών του. Συνολικά περιέχει 27 βιβλία.
- Κατ' εικόνα:** Σύμφωνα με την εικόνα του Θεού. Αναφέρεται στα χαρίσματα που έχει ο άνθρωπος ως δημιουργήμα του Θεού και τα οποία τον διακρίνουν από τα υπόλοιπα δημιουργήματα: το αυτεξούσιο (ελευθερία), τη λογική, τη δημιουργικότητα, τη σοφία κ.λπ.
- Κατά χάρη:** Χαραριστικά, όχι επειδή το αξίζουμε, αλλά μας προσφέρεται ως δώρο.
- Κιβωτός της Διαθήκης:** Το πιο ιερό αντικείμενο των Εβραίων. Μια δημιουργία σαν κιβώτιο που κατασκεύασαν οι Εβραίοι με εντολή του Θεού για να φυλάσσουν τις πλάκες με τις Δέκα Εντολές που παρέδωσε ο Θεός στον Μωυσή. Η Κιβωτός της Διαθήκης ήταν κατασκευασμένη από επιχρυσωμένο ξύλο και όταν χτίστηκε ο Ναός του Σολομώντα φυλασσόταν στα Άγια των Αγίων. Καταστράφηκε με τη Βαβυλώνια αιχμαλωσία τον 6ο αιώνα π.Χ..
- Λευίτες:** Κατώτερη βαθμίδα ιερέων, με μεγάλη επιρροή στην ιουδαϊκή κοινωνία.
- Λιθοβολισμός:** Είδος ποινής κατά τον οποίο σκοτώνουν κάποιον/α πετώντας του/της πέτρες.
- Μαθητές:** Μαθητές του Χριστού ονομάζονται οι δώδεκα άνδρες που άφησαν τα πάντα όταν τους κάλεσε ο Ιησούς Χριστός να τον ακολουθήσουν. Έγιναν οι στενοί του ακόλουθοι και συνεργάτες κατά τη διάρκεια της επίγειας δράσης του. Ονομάζονται και Απόστολοι διότι είχαν την αποστολή να κηρύξουν και να μεταφέρουν το μήνυμα της Βασιλείας του Θεού στον κόσμο. Τα ονόματά τους είναι καταγεγραμμένα στην Καινή Διαθήκη: Ο Σίμων, που ονομάστηκε Πέτρος, ο αδερφός του Ανδρέας, ο Ιάκωβος, γιος του Ζεβεδαίου, κι ο αδερφός του ο Ιωάννης, ο Φίλιππος κι ο Βαρθολομαίος (ή Ναθαναήλ), ο Θωμάς, ο Ματθαίος ο τελώνης, ο Ιάκωβος, ο Θαδδαίος, ο Σίμων ο Κανανίτης κι ο Ιούδας ο Ισκαριώτης (ο οποίος πρόδωσε τον Ιησού). Μετά την Ανάληψη του Ιησού, τη θέση του Ιούδα Ισκαριώτη πήρε ο Ματθίας.
- Μάννα:** Η τροφή που με θαυμαστό τρόπο έστειλε ο Θεός στους Ισραηλίτες καθημερινά κατά τη διάρκεια της σαραντάχρονης πορείας τους στην έρημο προς τη Γη της Επαγγελίας.
- Μαρία Μαγδαληνή:** Ακόλουθος/μαθήτρια του Χριστού με καταγωγή από τα Μάγδαλα. Αναγνωρίζεται και τιμάται ως Αγία από την Εκκλησία. Μία από τις μυροφόρες γυναίκες, οι οποίες το πρωί της Ανάστασης αναζητούσαν το σώμα του Χριστού για να το αλείψουν με μύρο, σύμφωνα με τα ταφικά έθιμα της εποχής.
- Μεσσίας:** Ο σωτήρας, αυτός που έστειλε ο Θεός για να σώσει τον κόσμο, ο ελευθερωτής. Η λέξη Μεσσίας είναι εβραϊκή (μασίαχ) και αποδίδεται στα ελληνικά ως «Χριστός».
- Μοιχαλίδα:** Γυναίκα η οποία ενώ είναι έγγαμη έχει εξωσυζυγική σχέση.
- Μοσχάρι σιτευτό (Μόσχος σιτευτός):** Μοσχάρι που εκτρέφονταν με ειδικό τρόπο για εξαιρετικές περιστάσεις και εορτασμούς.
- Ναζωραίος:** Κάτοικος της Ναζαρέτ, μιας φτωχικής πόλης της Γαλιλαίας. Ο Χριστός αναφέρεται στις γραφές ως Ναζωραίος, επειδή έζησε στη Ναζαρέτ.
- Νιπηθρας/Ιερός Νιπηθρ:** Στη χριστιανική παράδοση ονομάζεται το πλύσιμο των ποδιών των Μαθητών από τον Χριστό στον Μυστικό Δείπνο.
- Νομοδιδάσκαλος:** Γραμματέας που σε κάποιες περιπτώσεις αναλάμβανε και το έργο της ερμηνείας του Μωσαϊκού Νόμου.
- Ξυλοκέρατα:** Καρποί της χαρουπιάς, δέντρου που καλλιεργείται από τα αρχαία χρόνια.
- Ο Ων:** Μετοχή του ρήματος εimi. Σημαίνει αυτός που είναι, που υπάρχει. Με αυτό το όνομα αποκαλύφθηκε ο Θεός στον Μωυσή. Είναι γραμμένο και στις εικόνες, στο φωτοστέφανο του Χριστού.
- Όρος των Ελαιών:** Ορεινή περιοχή με δέντρα ελιάς, πολύ κοντά στην παλιά πόλη της Ιερουσαλήμ.
- Ορτύκια:** Μικρά πτηνά.
- Παλαιά Διαθήκη:** Το πρώτο μέρος της Αγίας Γραφής. Αποτελείται από 49 διαφορετικά βιβλία τα οποία διηγούνται ιστορίες για τη Δημιουργία του κόσμου, τη συμφωνία Θεού και ανθρώπων για τον ερχομό του Σωτήρα Χριστού και την ιστορία του ισραηλιτικού λαού.
- Πανταχού παρών:** Αυτός που βρίσκεται παντού. Ιδιότητα που έχει ο Θεός.
- Παραβολές:** Πρωτότυπες διηγήσεις καθημερινής ζωής που έλεγε ο Χριστός και παρατίθενται στη Καινή

Διαθήκη. Με αυτές ο Χριστός προκαλούσε το ενδιαφέρον των ακροατών του και τους βοηθούσε με παραστατικό και βιωματικό τρόπο να κατανοήσουν τις αλήθειες της διδασκαλίας του.

Παράδεισος: Ο τόπος όπου έβαλε ο Θεός τον άνθρωπο να ζει όταν τον δημιούργησε. Αποτελεί σύμβολο του τέλειου κόσμου.

Πάσχα/Πεσάχ: Σημαντική γιορτή των Εβραίων από την αρχαιότητα έως και σήμερα κατά την οποία εορτάζεται το πέραςμα (Πεσάχ) από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων στην ελευθερία της γης της Επαγγελίας, δηλαδή τη γη Χαναάν, που τους υποσχέθηκε ο Θεός.

Πατριάρχης: Ο αρχηγός της πατριάς, της ευρύτερης οικογένειας ανθρώπων με κοινό πρόγονο. Είχε μεγάλο κύρος. Στην Παλαιά Διαθήκη Πατριάρχες ονομάζονταν οι γενάρχες του Εβραϊκού λαού: Ο Αβραάμ, ο Ισαάκ, ο Ιακώβ και οι δώδεκα γιοι του Ιακώβ (ο Ιωσήφ και οι αδελφοί του).

Πλησίον: Αυτός/ή που βρίσκεται κοντά, σε κοντινή απόσταση, ο διπλανός, ο συνάνθρωπος.

Πόντιος Πιλάτος: Κυβερνήτης της ρωμαϊκής επαρχίας της Ιουδαίας. Αποφάσισε την καταδίκη του Χριστού σε σταυρικό θάνατο.

Προφήτες: Προφήτες ονομάζονται οι αφοσιωμένοι άνθρωποι στον Θεό που έζησαν κυρίως στην περιοχή του Ισραήλ και είχαν την ειδική κλήση και αποστολή να μεταφέρουν στους ανθρώπους το θέλημα του Θεού και να προλέγουν τον ερχομό του Χριστού και της Βασιλείας του. Το κήρυγμά τους άρχιζε συχνά με τη φράση «Αυτά λέει ο Κύριος» και αναφερόταν στη δικαιοσύνη, την αγάπη, και την εφαρμογή των εντολών του Θεού. Ανάμεσά τους συγκαταλέγονται ο Ησαΐας, ο Ιερεμίας, ο Δανιήλ, ο Ηλίας, ο Μωυσής, ο Δαβίδ και πολλοί άλλοι. Διαβάζουμε για τη ζωή, το έργο, και τη διδασκαλία τους στην Παλαιά Διαθήκη.

Πτώση: Η αμαρτία των πρωτοπλάστων (του Αδάμ και της Εύας) που τους απομάκρυνε από τον Θεό.

Ρωμαίοι: Οι πολίτες της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ο στρατός της οποίας ξεκινώντας από την αρχαία Ρώμη είχαν κατακτήσει τις περιοχές γύρω από τη Μεσόγειο Θάλασσα, μεταξύ των οποίων και το Ισραήλ.

Σαμαρείτες: Ομάδα Ισραηλιτών με εθνικές και θρησκευτικές διαφορές από την παραδοσιακή εβραϊκή πίστη. Οι Ισραηλίτες τούς απέφυγαν ως αιρετικούς και ακάθαρτους.

Τελώνης (Αρχιτελώνης): Ιδιώτης επαγγελματίας, ο οποίος εισέπραττε τους φόρους από τον λαό για λογαριασμό του Ρωμαίου αυτοκράτορα. Επιβάρυναν τους φορολογούμενους για να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους και γινόταν ιδιαίτερα σκληροί και απάνθρωποι για τους φορολογούμενους.

Υιοθεσία: Η διαδικασία κατά την οποία κάποιο ενήλικο άτομο (ή ζευγάρι) αναλαμβάνει την ανατροφή ενός παιδιού, την ευθύνη του οποίου δεν μπορούν να αναλάβουν οι βιολογικοί του γονείς, και αναγνωρίζεται από τον νόμο ως γονέας του.

Υιός ανθρώπου: Ο Χριστός εκτός από Υιός του Θεού αναφέρεται στις Γραφές και Υιός του ανθρώπου για να προσδιοριστεί και η ανθρώπινη φύση του.

Φαρισαίοι: Ομάδα μορφωμένων Ισραηλιτών, ειδικών Νομοδιδασκάλων με μεγάλη θρησκευτική και πολιτική δύναμη καθώς και εξαιρετικά μεγάλη επιρροή στον λαό του Ισραήλ. Θεωρούνταν οι επίσημοι ερμηνευτές του Νόμου που παρέδωσε ο Θεός στον Μωυσή. Εκτός από τον Νόμο που περιλαμβάνονταν στην Αγία Γραφή, οι ίδιοι επινοούσαν και άλλους θρησκευτικούς νόμους που συχνά ήταν αυστηροί, επιμένοντας σε λεπτομέρειες. Μόνο για την αργία του Σαββάτου είχαν θεσμοθετήσει 39 διατάξεις και απαγορεύσεις. Με αυτόν τον τρόπο καθιστούσαν στον απλό λαό πολύ δύσκολη την εφαρμογή του Νόμου. Συχνά οι Φαρισαίοι περιφρονούσαν τον λαό ως αμαθή και αμαρτωλό. Οι ίδιοι φορούσαν μακριά ενδύματα για να διακρίνονται. Φαρισαίος σημαίνει ξεχωριστός. Ο Χριστός συχνά τους έλεγχε για τη σκληροκαρδία και την προσκόλλησή τους στην τυπική και όχι ουσιαστική τήρηση του Νόμου του Θεού καθώς και για την αδυναμία τους να κατανοήσουν βαθύτερα το θέλημα του Θεού.

Φιλισταίοι: Αρχαίος λαός που κατοίκησε στη δυτική όχθη της γης Χαναάν, την Παλαιστίνη. Συχνά εμπλέκονταν σε εχθροπραξίες με τους Εβραίους.

Χαιρετισμοί: Ύμνοι της Εκκλησίας αφιερωμένοι στην Παναγία, που αρχίζουν με τον χαιρετισμό "Χαίρε" (= να χαιρεσαι) που είπε ο αρχάγγελος Γαβριήλ στην Παναγία, όταν της ανήγγειλε ότι θα γεννήσει τον Υιό του Θεού. Γράφτηκαν από βυζαντινούς υμνογράφους. Ψάλλονται τμηματικά τις Παρασκευές της Μεγάλης Σαρακοστής, περιόδου προετοιμασίας για το Πάσχα. Την τελευταία Παρασκευή που ψάλλονται όλοι μαζί ονομάζονται Ακάθιστος Ύμνος.

Χριστός: Στην Παλαιά Διαθήκη χριστός ονομάζεται ο χρισμένος, αυτός που έχει αλειφθεί με αγιασμένο λάδι προκειμένου να αναλάβει ένα αξίωμα, θρησκευτικό ή βασιλικό (χρίονταν οι βασιλείς, οι αρχιερείς και οι προφήτες του Ισραήλ). Κατά τη βάπτισή του Ιησού στάθηκε πάνω του το Άγιο Πνεύμα, χρίοντάς τον βασιλιά, αρχιερέα και προφήτη όχι μόνο του Ισραήλ, αλλά ολόκληρου του κόσμου.

Εικονιστικό Υλικό

- Σε αυτό το βιβλίο Θρησκευτικών της Α΄ Γυμνασίου συνέβαλαν σημαντικά με την τέχνη τους και ευχαριστούμε για την ευγενική παραχώρηση των έργων τους τους εικονογράφους/εικαστικούς καλλιτέχνες: π. Σταμάτη Σκλήρη, Γεώργιο Κόρδη, Δημήτρη Χατζηποστόλου, Σοφία Παπαθανάση, Χαράλαμπο Επαμεινώνδα, Μπάμπη Πυλαρινό, Γιάννη Αντωνόπουλο, Michael D. O'Brien, Olga Bakhtina και Julia Stankova.
- Φωτογραφίες μάς παραχώρησε ευγενικά ο Λάμπρος Κωστάκης.
- Τα έργα τέχνης, τις φωτογραφίες και τα σκίτσα τα αναζητήσαμε στους παρακάτω ιστότοπους με ελεύθερη χρήση δικαιωμάτων: Wikimedia Commons, Wikipedia, Freepik, Unsplash, Flickr, Alamy, Pexels, Pixabay
- Αξιοποιήθηκαν επίσης έργα ελεύθερα δικαιωμάτων από τους ιστότοπους Μουσείων και τέχνης: Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης, Wikiart, Μουσείο Prado, Μουσείο Ερμιτάζ, Μουσείο Τέχνης, Washington D.C., Μουσείο Brooklyn, Νέα Υόρκης, Πινακοθήκη Tretjakov Μόσχας, Πατριαρχικό Μοναστήρι του Ιπεκίου (Πετς), Ι.Μ. Βίσοκι Ντέτσани, Κόσοβο, Σερβίας.
- Ορισμένες φωτογραφίες και σκίτσα αγοράστηκαν από τους ιστότοπους Unsplash και Freepik.

Αναλυτικά περιεχόμενα εικονιστικού υλικού υπάρχουν εδώ.

Ηχητικά Αρχεία και Βίντεο ψηφιακού υλικού

- Ανάστα ο Θεός/ Η ζωή εν τάφω/ Χριστός Ανέστη: Βυζαντινή Χορωδία «Μελωδούντες», (2002). Από το Πάθος στην Ανάσταση - Ανθολογία Ύμνων της Αναστάσεως του Κυρίου, Αθήνα: Μελωδικό Καράβι.
- Ελέησόν με ο Θεός/ Ίδού ο Νυμφίος: Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Ηλιουπόλεως <https://www.katafigi.gr/>
- Εξομολογείσθε/ Θεοτόκε η ελπίς/ Τις Θεός/ Χριστός Ανέστη : Χατζηνικολάου, Β., (2008). Τα Μπλούζ της Ψυχής Μου: Βυζαντινά ακούσματα στον 21ο αιώνα, Αθήνα: Μελωδικό Καράβι.
- Η Γέννησίς σου: Βυζαντινή Χορωδία «Μελωδούντες», Έπαλξις, Άναρχος Θεός καταβέβηκεν, Αθήνα: Μελωδικό Καράβι.
- Ιησούς Χριστός: Η ζωή Του, μέσα από τα μάτια μιας παρέας παιδιών. Jesus film project/agape (παραγωγή).
- Την ωραιότητα: Κουλιά, Κ. (2019). Μάνα, πηγή του Παραδείσου: Ψαλμοί και Τραγούδια για τη Μάνα και την Παναγία, Αθήνα: εν πλω
- Ω γλυκύ μου έαρ: Σπανουδάκης, Στ. (2016). Μια προσευχή για την Ελλάδα, Ζωντανή ηχογράφηση στο Ηρώδειο 1.10.2016.

Βιβλιογραφία

- Hofius, O. (2012). Η αλήθεια του ευαγγελίου: Συναγωγή καινοδιαθηκικών μελετών. Αθήνα: Άρτος Ζωής
- Jackson, R. (2016). Οδοδείκτες-Πολιτική για τη διδασκαλία σχετικά με τις θρησκείες και τις μη θρησκευτικές κοσμοθεωρίες στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. (Α. Βαλλιανάτος, Μεταφρ.) Στασβούργο: Συμβούλιο της Ευρώπης.
- Kalantzis, M., και B. Cope (2013). Νέα Μάθηση. Βασικές αρχές για της επιστήμη της εκπαίδευσης. (Μτφρ. Χ. Γιώργος). Αθήνα: Κριτική.
- Zimmerli, W. (2001). Επίτομη Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Αγουρίδης, Σ. (2000). Ερμηνευτική των ιερών κειμένων. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Αγουρίδης, Σ. (μεταφρ.). (1980). Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας, Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Αλμπανάκη, Ξ. (2013). Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του μαθήματος των θρησκευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με δημιουργική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Θεσσαλονίκη: Μπαρμπουνάκη.
- Αλμπανάκη, Ξ. (2017). Τα επιτραπέζια ηλεκτρονικά παιχνίδια ως διαμεσολαβητές για τη μάθηση και την καλλιέργεια της θρησκευτικής αγωγής. Θεσσαλονίκη: Ostracon Publishing.
- Αυδή, Α., Χατζηγεωργίου, Μ. (2018). Όταν ο δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο: 50 προτάσεις για θεατρικά εργαστήρια με Δάσκαλο σε ρόλο. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βασιλειάδης, Π. (2008). Τα Λόγια του Ιησού: Το αρχαιότερο ευαγγέλιο. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Βασιλόπουλος, Χ. (2003). Διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Βιγκότσκι, Λ. (1998). Νους στην κοινωνία. Η ανάπτυξη των ανώτερων ψυχολογικών διαδικασιών. (Σ. Βοσνιάδου, Επιμ., & Α. Μπίμπου, Μεταφρ.) Αθήνα: Gutenberg.
- Γιαγκάζογλου, Σ. (2006). Πρόσωπο και ετερότητα-Δοκίμιο για μία θεολογία της ετερότητας. Ίνδικτος, 21, 87-125.
- Γιαννακόπουλος, Ι. (1986). Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους Ο: κείμενο, ερμηνευτική παράφρασις, σχόλια, προβλήματα, χάρται. Θεσσαλονίκη: Χριστιανική αδελφότης Αγία Λυδία.
- Γιαννουλάτος, Α. (2010). Εγρήγορη: Χρέος των Ορθοδόξων. Αθήνα: εν πλω.
- Γκανάς, Ε. (2016). Παράδοξος βασιλιάς. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Γκόβας, Ν. (2003). Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο. Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Γουέαρ, Κ. (2018). Ο Ορθόδοξος δρόμος, Αθήνα: εν πλω.
- Γρηγόριος, Ιερ. (2016). Οι λόγοι του Χριστού επί του Σταυρού, Αθήνα: Ιερών Κουτλουμουσιανόν Κελλίων Αγ. Ιωάννου Θεολόγου.
- Δεληκωσταντής, Κ. (2009). Η παιδεία ως πολιτισμός του προσώπου. Αθήνα: Έννοια.
- Δεσπότης, Σ. Σ. (2017). Βίβλος και Παιδαγωγικές Εφαρμογές. Αθήνα: Έννοια.
- Εφραιμίδης, Π. Ι. (2008). Η αξιολόγηση του μαθητή ως παιδαγωγική πράξη. Τα εκπαιδευτικά, τ. 87-88, 164-171.
- Ζηζιούλας, Ι. (2023). Εκατό κηρύγματα. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Ζουμπουλάκης, Σ. (επιμ.). (2022). Κυριακοδρόμιο και Εορτοδρόμιο. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Θερμός, Β. (2011). Ταραγμένη άνοιξη. Αθήνα: εν πλω.
- Θερμός, Β. (2006). Εκκλησία και Νέοι χωρίς Αερόσακο. Αθήνα: Μαΐστρος.
- Καβάσιλας, Ν., Περί της εν Χριστώ ζωής, Λόγος Α', PG150, 504CD
- Καπετανάκης, Γ. Δ., Κουγιουμτζής, Γ. Α., & Μπίκος, Γ. Δ. (Επιμ.). (2017). Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Διδακτική των Θρησκευτικών. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Καραβιδόπουλος, Ι. (2016). Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη. Θεσσαλονίκη: Ostracon Publishing p.c.
- Καραγιάννης, Χ. (2013). Αρχαιολογία και Θεσμολογία του Βιβλικού Ισραήλ. Αθήνα: Έννοια.
- Καρακόλης, Κ. (2010). Ανθολόγιο Συμβουλών: Ο γέρων Πορφύριος Εμπνέει, διδάσκει, παρηγορεί, συμβουλεύει. Ωρωπός: Ιερών Γυναικείων Ησυχαστήριον Μεταμορφώσεως Σωτήρος.
- Καρακόλης, Χ. (1997). Η θεολογική σημασία των θαυμάτων στο κατά Ιωάννην ευαγγέλιο. Θεσσαλονίκη: Πουρναράς Π. Σ.
- Κορναράκης, Κ. (1999). Παιδεία Κυρίου. Ο οντολογικός χαρακτήρας και η διαλεκτική φύση του παιδαγωγικού έργου κατά τους Τρεις Ιεράρχες. ΕΕΘΣΠΑ 34, 413-467.
- Κορναράκης, Κ. (2011). Ο άνθρωπος απέναντι στην εικόνα του. Αθήνα: Εκδόσεις Αρμός.

- Κουκουνάρας Λιάγκης, Μ. (2019). Τι θρησκευτικά χρειάζεται η εκπαίδευση σήμερα; Μια πολυδιάστατη έρευνα σε ελληνικό περιβάλλον. Αθήνα: Gutenberg.
- Κουκουνάρας Λιάγκης, Μ. (2011β). Εκπαιδευτικοί εν δράσει. Νέα Πολυτροπική Διδακτική. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Κουκουνάρας Λιάγκης, Μ. (2015). Επιστήμες της Παιδαγωγικής και πρώτη εφηβεία. Συμβολή στη διδακτική μεθοδολογία της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης. Αθήνα: Gutenberg.
- Κουκουνάρας Λιάγκης, Μ., & Τριανταφυλλίδου Μπαθρέλλου, Κ. (2019) 365 μέρες στον δρόμο του Θεού. Αθήνα: Βιβλική Εταιρία.
- Κυπαρρίσης, Μ. (επιμ.) (2024). Από τη σύγκρουση στη συνάντηση: Διδακτικές διαδρομές για την ανάσχεση της βίας, του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας. Βόλος: Εκδοτική Δημητριάδος.
- Κωνσταντίνου, Μ. (2014). του συνιέναι τας γραφάς, 13+1 βήματα εισαγωγής στην Παλαιά Διαθήκη. Θεσσαλονίκη: Μπαρμπουνάκης.
- Μαρτζούχος, Θ. (2023). Αν ο σπόρος δεν πεθάνει: Κηρύγματα στα ευαγγελικά αναγνώσματα των Κυριακών του έτους. Αθήνα: εν πλω.
- Ματσαγγούρας, Η. (2009). Εισαγωγή στις Επιστήμες της Παιδαγωγικής. Αθήνα: Gutenberg.
- Μητροπούλου, Β. (2021). Ψηφιακός Θρησκευτικός Γραμματισμός. Σχεδιάζοντας τη Θρησκευτική Εκπαίδευση στο Σύγχρονο κόσμο. Θεσσαλονίκη: Ostracon.
- Μητροπούλου, Β. (2015). Κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης, Προτάσεις εφαρμογής στη διδακτική πράξη με Η/Υ. Θεσσαλονίκη: Ostracon.
- Μπαθρέλλος, Δ. (2008). Σχεδιάσμα Δογματικής Θεολογίας. Αθήνα: εν πλω.
- Μπελέζος, Κ. (2014). Χριστός και γυναίκα στην Αποκάλυψη του Ιωάννη. Αθήνα: Σμίλη.
- Μηλούμ, Α. (2008). Ο Ευάλωτος Θεός, Το Μυστήριο Της Γέννησης του Σωτήρα. Αθήνα: εν πλω.
- Περσελής, Ε. Π. (2020). Ηθική και πνευματική διάσταση της παιδείας και μόρφωση του χαρακτήρα. Θεολογία, 91(4), 7-19.
- Πινακούλας, π.Α. (2014). Το αλάτι της γης. Αθήνα: Εν πλω
- Στοιγιαννίδης, Α. (2021). Σχολική Παιδεία, Μάθημα των Θρησκευτικών και Δημόσιος Χώρος. Αναστοχαστική Ικνηλασία στην Παιδαγωγική Θεωρία του Dietrich Benner. Θεσσαλονίκη: Ostracon Publishing.
- Φλωρόφσκυ, Γ. (1999). Θέματα ορθόδοξου θεολογίας. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Χρυσαιγής, Ι. (2018). Βαρθολομαίος: Αποστολή και όραμα. Αθήνα: Athens Bookstore, εν πλω.
- Biesta, G. (2010). Good Education in an Age of Measurement: Ethics, Politics, Democracy. Boulder-London: Paradigm Publishers.
- Cooling, M. (1998). Jesus through art: A resource for teaching Religious Education and Art. Religious and Moral Education Press: Norwich
- Cooling, M. (2000). The Bible through art: From Genesis to Esther. Religious and Moral Education Press: Norwich
- Danes, C. & Danes, S. (1989). Mark: A gospel for today. Lion Educational Press: Oxford
- Mylonakou-Keke, I. (2015). The Emergence of "Syn-Epistemic Wholeness" from Dialectic Synergy of Disciplines: A Transdisciplinary Social Pedagogic Model. Creative Education, 6(17), σσ. 1890-1907.
- Vrame, A. C. (2009). Theology Matters! Religious Education, 104(3), σσ. 252-255.
- Watson, B. (1997)2. The effective teaching of Religious Education. Essex: Longman.
- Wright, A. (2004). Religion, Education and Postmodernity. London: Routledge.
- Η μετάφραση των Βιβλικών κειμένων είναι από: Η Αγία Γραφή (Παλαιά και Καινή Διαθήκη), μετάφραση από τα πρωτότυπα κείμενα). Αθήνα: Ελληνική Βιβλική Εταιρία, 1997.

Ιστότοποι:

Ενοριακό Κέντρο Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Πρεβέζης, <https://enoriako.info/>
 Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Ηλιουπόλεως <https://www.katafigi.gr/>

Εκτενέστερη βιβλιογραφία στο

